

**T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI**

ERZİN (EPIPHANEIA) ROMA DÖNEMİ HAMAM MOZAİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖNERİSİ

**Hazırlayan
Ömer ÇELİK**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hatice PAMİR**

Hatay-2012

ONAY

ÖMER ÇELİK tarafından hazırlanan **“ERZİN EPİPHANEİA ROMA DÖNEMİ HAMAM MOZAIKLERİ”** adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmenliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

.../.../ 2012

Jüri Üyeleri	İmza
Doç. Dr. Hatice PAMİR (Tez Danışmanı – Başkan)	
Yrd. Doç. Dr. Çilem UYGUN	
Yrd. Doç. Dr. Derya ŞAHİN	

Ömer Çelik Tarafından Hazırlanan **“Erzin (Epiphaneia) Roma Dönemi Hamam Mozaikleri”** adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

Enstitü Müdürü

Doç.Dr. Halil DEMİRER

ÖNSÖZ

“ Erzin (Epiphaneia) Roma Dönemi Hamam Mozaikleri” adı altındaki bu tezde, Epiphaneia Hamam Mozaiklerini Antakya, Suriye ve Kuzey Afrika mozaik buluntuları ile karşılaştırılarak incelenmeye çalışılmıştır.

Tez çalışmam sırasında yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Hatice PAMİR’e çalışmalarımın her aşamasını değerlendirdiği ve sabırlı bir şekilde yönlendirdiği için teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Tezimle ilgili önerileri ve tavsiyeleri için Yrd. Doç. Dr. Derya ŞAHİN’ e ve Yrd. Doç. Dr. Çilem UYGUN’a teşekkürlerimi sunarım.

Epiphaneia antik kenti kurtarma kazısında yardım ve destekleri için Erzin Belediye Başkanlığına ve Erzin halkına teşekkür ederim. Bu çalışma yürütülürken maddi manevi sürekli desteklerini gördüğüm öğretmen Hatice KESKİN, arkeolog Ayten ADIGÜZEL, arkeolog Aslı TUNÇER, arkeolog Demet KARA’ ya ve çevre mühendisi Remzi KARAKAYALI’ ya minnettarlığımı sunarım.

Ömer ÇELİK

Ekim 2012, Antakya

ERZİN (EPIPHANEIA) ROMA HAMAM MOZAİKLERİ

Ömer ÇELİK

Arkeoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2012

Danışman: Doç Dr. Hatice PAMİR

ÖZET

Epiphaneia Antik Kenti Hatay İli, Erzin İlçesi sınırları içerisinde, Gözeneler mevkiinde yer almaktadır. Kent Akdeniz ile Toros Dağları arasında yer alan ovada kurulmuştur.

Epiphaneia Antik Kentinde 2006 yılında ortaya çıkarılan mozaik panonun tahrip olmasını önlemek ve antik kenti daha iyi anlayabilmek için Hatay Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü tarafından kurtarma kazısı başlatılmıştır. Mozaik kurtarma kazısı 2006, 2008, 2010 ve 2011 yılları içinde yapılmış, kurtarma kazısı süreç içerisinde, Roma dönemi hamam kazısına dönüşmüştür. Tez konusunu oluşturan Epiphaneia hamam mozaikleri bu çalışma ile açığa çıkarılmıştır.

Hatay bölgesinde 1930'lu yıllarda başlayan ve günümüze kadar yapılan kazılarda ortaya çıkan mozaik panolar M.S. II. yy ile M.S. VI. yy sonlarına kadar kronolojik olarak birbirini takip etmektedir. Epiphaneia'da ortaya çıkan Artemis mozaiği bu kronolojik sıra içerisinde değerlendirilmiştir.

M.Ö. II. yy'dan önce ismi Oiniandos olan ve M.Ö. II. yy'dan sonra adı Epiphaneia olarak değiştirilen kentte, hamam, tiyatro, sütunlu yol sur kalıntıları Roma dönemi kentsel dokusuna aittir. Roma yolu kuzey-güney doğrultusunda uzanmakta olup, kayalık bir alana yapılan tiyatro ve sur kalıntıları yolun doğusundadır. Hamam ise kentin güneyindedir. Hamam kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiş ve 18 mekandan oluşmaktadır. Hamamda pişmiş toprak plaka, opus sectile ve mozaik taban olmak üzere üç farklı döşeme türü bulunmaktadır. Mozaik döşeme hamamın *frigidariumunda* ve *frigidariumun* doğusundaki mekanda bulunmaktadır. Hamamda ortaya çıkarılan mozaik arkeolojik konteks içinde daha önce Epiphaneia da arkeolojik kazılar yapılmadığı için günümüze kadar tespit edilen tek mozaik panodur. Mozaik taban dört panodan oluşmaktadır. Birinci pano avcı

Artemis, avcı, sürücü, mücadele içindeki hayvanlar, bitkiler ve bordürlerden; ikinci pano, hayvan, bitki ve eşyadan; üçüncü pano papağanlar ve geometrik bordürden oluşurken, dördüncü pano tamamen geometrik süslemelerden oluşmaktadır. Epiphaneia mozaiklerindeki figürlerin anatomilerinin işlenişi, kullanılan geometrik bordürler, perspektif anlayışı, ayrıca tanrıça Artemis'in mozaik panosunun işlenmiş olması, taş ve cam tesseraların kullanılması, genel olarak Hatay mozaikleri ile bir bütünlük içerisinde olduğunu göstermektedir.

Tezin konusunu oluşturan Epiphaneia hamam mozaikleri, Antakya'da, Constantin Villası, Yakto, Dumbarton Oaks Avı, Honolulu Avı, Worcester Avı, Ktisis, Kurdeleli Papağanlar Mozaikleri, Tunus' ta Avcı Artemis, Avcı Artemis ve Hayvanlar, Isgantus Evi, Diyonisos ve Hayvanlar, Crane Adak Sahnesi, Büyük Av Sahnesi mozaikleri, Piazza Armerina'da Küçük Avcılar Mozaığı, Suriye' de Sarrin, Hüarte Villası Mozaikleri, Apamea Av Sahnesi mozaikleri ile karşılaştırılmıştır. Mozaikler kompozisyon düzenlemeleri, boyutları, figürler, motiflerle benzerlikleri ve farklılıkları karşılaştırılarak incelenmiştir.

Mozaik pano, teknik ve ikonografik açıdan, Hatay bölgesi, Suriye ve Kuzey Afrika'da yapılan benzer mozaiklerle karşılaştırıldığında iki kıta arasındaki farklılıklar görebilmektedir. Avcı ve Vahşi Hayvanlar Hakimesi sıfatı ile Tanrıça Artemis, farklılıklara rağmen konu bütünlüğü açısından ortak nokta her zaman korunmuştur. Bu kapsam içerisinde Epiphaneia Antik Kenti, Roma Dönemi hamamı mozaığı M. S. IV. yüzyıl ile V. yüzyıl arasına tarihlendirilmektedir. Kentin bölgeler arasında geçiş noktasında bulunması sebebiyle, ortaya çıkarılan mozaik pano, bölgeler arasındaki etkileşimi göstermesi açısından önemli bir veridir.

ANAHTAR KELİMELER

Epiphaneia, Oiniandos, Mozaik, Artemis, Hamam

ERZİN (EPIPHANEIA) ROMAN BATH MOSAICS

Ömer ÇELİK

Department of Archeology, Masters Thesis, 2012

Advisor: Doç Dr. Hatice PAMİR

Abstract

The ancient city, Epiphaneia is in the Province of Hatay, within the borders of Erzin, Gözeneler area. The city was established in the plains placed in between Mediterranean Sea and Taurus mountains.

In the ancient site of Epiphaneia, in order to protect the mosaic panel and have a better understanding of the ancient site, a salvage excavation was started by Hatay Archaeology Museum. The primary aim of the excavations was to rescue the mosaics and in the 2006, 2008, 2010 and 2011 seasons mosaic conservation was done. Subsequently, this salvage excavation was transformed into a Roman Bath excavation. The Epiphaneia bath mosaics, which define the subject of this thesis, were exposed in this excavation.

The mosaic panels which were exposed by the excavations that were held in the Hatay region since 1930s follow a chronological order starting from the 2nd century AD to the 5th century AD. The Artemis mosaic found in Epiphaneia was interpreted within this chronological order. These mosaic panels were found in the frigidarium (the cold room) and in the rooms placed on the eastern side of this frigidarium of the Roman Bath.

The city, named as Oiniandos before the 2nd century BC and afterwards as Epiphaneia, has the remains of a bath, theater, colonnaded street and fortification that define the Roman period in the settlement. Following a north-south orientation, the Roman road stands on the eastern side of the theater and the fortification system. The bath, on the other hand, is on the south side. The bath having a north-south orientation consists of eighteen rooms. There are three different types of floor pavements in the bath: terracotta beaten earth floor, opus sectila and mosaics. The latter is found in the frigidarium and in the area east of it. Since there have been no excavations conducted in Epiphaneia, the mosaic pavement of the bath is the only

example. The mosaic includes four scenes. The first scene represents Artemis the hunter, a hunter, a rider, fighting animals, plants and frames; the second one is a combination of animals, plants and furniture; the third one consists of parrots and geometric borders; and the last one only show geometric ornamentation. The use of stone and glass tesserae, the depiction of Artemis the hunter, the application of perspective in geometric frames and the overall anatomy of the figures show similar patterns with Antakya mosaic styles.

In this thesis, the Epiphaneia Bath Mosaic is compared to the Constantine Villa Mosaics in Antakya, Yakto, the Hunter of Dumbarton Oaks, the Hunter of Honolulu, the Hunter of Worcester, Kitsis, Beribboned Parrots mosaics, Artemis the Hunter of Tunisia, Hunter Artemis and Animals, House of Isgantus, Dionisos and Animals, Crane Offering Scene, Great Hunting scene mosaics, little hunters in Piazza Armerina and the great hunt scene of Carthage, Syria and Sarrin Hüarte Village Mosaics, Apamea Hunting Scene mosaics. The comparisons are based on similarities and differences of the composition, size, figures and motives.

In terms of technique and iconography, Hatay, Syria and North African mosaics show differences. However, the attributes of the goddess Artemis, which are the hunter and Potnia Theron, are the common features in terms of the composition. In this regard, the Epiphaneia bath mosaic is dated between the 4th and 5th centuries AD. Due to the city's location at the intersection of regions, the mosaic panel is important evidence for showing interregional interactions.

KEY WORDS

Epiphaneia, Oiniandos, Mosaics, Artemis, Bath

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	i
ÖZET VE ANAHTAR KELİMELELER	ii
ABSTRACT AND KEYWORD	iv
İÇİNDEKİLER	vi
HARİTALAR LİSTESİ	xi
ÇİZİMLER LİSTESİ	xii
RESİMLER LİSTESİ	xix
KISALTMALAR	xxvii

1.GİRİŞ

1.1. Amaç	1
1.2. Yöntem	2
1.3. Materyal ve Kapsam	4

BİRİNCİ BÖLÜM

2. EPIPHANEIA COĞRAFI KONUMU VE TARİHÇESİ

2.1. Epiphaneia Coğrafi Konumu	5
2.2. Epiphaneianın Tarihçesi	7

İKİNCİ BÖLÜM

3. EPIPHANEIA ROMA HAMAMI VE MOZAIKLERİN MEKANLARA GÖRE DAĞILIMI

3.1. Epiphaneia Roma Hamamı	11
3.2. Hamam Mozaiklerinin Mekanlara Göre Dağılımı	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. HAMAM MOZAIKLERİNİN TANIMI İKONOĞRAFİK VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ

4.1. Hamam Mozaikleri	23
4.2. İkonografik Ve Teknik Özellikleri	24
4.2.1. Merkez Pano	24

4.2.1.1. Merkez I. Pano	25
4.2.1.1.1. Tanrıça Figürü	25
4.2.1.1.2. İnsan Figürleri	28
4.2.1.1.2.1. Avcı	28
4.2.1.1.2.2. Sürücü	29
4.2.1.1.3. Hayvan Figürleri	30
4.2.1.1.3.1. Vahşi Dört Ayaklı Hayvanlar	30
4.2.1.1.3.1.1. Geyikler ve Karaca	30
4.2.1.1.3.1.2. Leoparlar	32
4.2.1.1.3.1.3. Kaplan	33
4.2.1.1.3.1.4. Aslanlar	34
4.2.1.1.3.1.5. Tilki	36
4.2.1.1.3.1.6. Dağ Keçileri	36
4.2.1.1.3.1.7. Zebra	37
4.2.1.1.3.1.8. Fil	38
4.2.1.1.3.1.9. Mongo	39
4.2.1.1.3.1.10. Ayı	39
4.2.1.1.3.1.11. Kaplumbağa	40
4.2.1.1.3.2. Vahşi Sürüngen Hayvanlar	40
4.2.1.1.3.2.1. Kobra ve Yılan	41
4.2.1.1.3.3. Evcil Dört Ayaklı Hayvanlar	41
4.2.1.1.3.3.1. Köpek	41
4.2.1.1.3.3.2. Keçi	42
4.2.1.1.3.3.3. Koç	43
4.2.1.1.3.3.4. Koyun	43
4.2.1.1.3.3.5. Boğa	44
4.2.1.1.3.3.6. Tay	44
4.2.1.1.3.3.7. Tavşan	45
4.2.1.1.3.3.8. Domuz	46
4.2.1.1.3.4. Evcil Kanatlı Hayvanlar	46
4.2.1.1.3.4.1. Güvercin, Tavus kuşu, Keklik ve Horoz	47
4.2.1.1.3.5. Vahşi Kanatlı Hayvanlar	48
4.2.1.1.3.5.1. Pelikan, Deve Kuşu ve Sülün	49

4.2.1.1.3.6. Cinsi Belirsiz Kanatlı hayvanlar	50
4.2.1.1.4. Bitki Motifleri	52
4.2.1.1.4.1. Ot Motifleri	52
4.2.1.1.4.1.1. I. Tip Dikensi Yapraklı Otlar	52
4.2.1.1.4.1.2. II. Tip Yapraklı Otlar	54
4.2.1.1.4.1.3. III. Tip Geniş Yapraklı Otlar	55
4.2.1.1.4.2. Ağaç Motifleri	56
4.2.1.1.4.2.1. I. Tip Dar Tek Tepe Taçlı Ağaçlar	56
4.2.1.1.4.2.2. II. Tip Geniş Tek Tepe Taçlı Ağaçlar	57
4.2.1.1.4.2.3. III. Tip Geniş İki Tepe Taçlı Ağaçlar	59
4.2.1.1.4.2.4. IV. Tip Geniş Üç Tepe Taçlı Ağaçlar	60
4.2.1.1.4.2.5. V. Tip Geniş Dört Tepe Taçlı Ağaç	61
4.2.1.2. Merkez I. Pano Bordürler	61
4.2.1.2.1. Geometrik Bordürler	61
4.2.1.2.2. Akantus Bordür	64
4.2.1.2.2.1. Hayvan Figürleri	64
4.2.1.2.2.1.1. Vahşi Dört Ayaklı Hayvanlar	65
4.2.1.2.2.1.1.1. Ayılar	65
4.2.1.2.2.1.1.2. Geyik ve İmpalalar	66
4.2.1.2.2.1.1.3. Leoparlar	68
4.2.1.2.2.1.2. Evcil Dört Ayaklı Hayvanlar	69
4.2.1.2.2.1.2.1. Tavşanlar	69
4.2.1.2.2.1.2.2. Köpekler	70
4.2.1.2.2.1.2.3. At	71
4.2.1.2.2.1.2.4. Koç	72
4.2.1.2.2.1.2.5. Domuz	72
4.2.1.2.2.1.2.6. Boğa	73
4.2.1.2.2.1.3. Evcil Kanatlı Hayvanlar	74
4.2.1.2.2.1.3.1. Bildircin ve Keklik	74
4.2.1.2.2.1.3.2. Ördekler	75
4.2.1.2.2.1.3.3. Horoz	76
4.2.1.2.2.1.4. Vahşi Kanatlı Hayvanlar	76
4.2.1.2.2.1.4.1. Serçe	76

4.2.1.2.2.1.5. Türü Belirsiz Kanatlı Hayvanlar	77
4.2.1.2.2.1. Meyve Motifleri	78
4.2.1.2.2.2. Eşya Motifleri	80
4.2.1.2.2.2.1. Sepetler	80
4.2.1.2.2.2.2. Tabaklar	81
4.2.2. Merkez II. Pano	82
4.2.2.1. Hayvan Figürleri	82
4.2.2.1.1. Evcil Dört Ayaklı Hayvanlar	82
4.2.2.1.2. Vahşi Dört Ayaklı Hayvanlar	83
4.2.2.1.3. Vahşi Kanatlı Hayvanlar	83
4.2.2.2. Bitki Motifleri	84
4.2.2.3. Eşya Motifi	85
4.2.2.4. Bordür	86
4.2.3. III. PANO	87
4.2.3.1. Hayvan Figürleri	87
4.2.3.1.1. Vahşi Kanatlı Hayvanlar	87
4.2.3.2. Bordürler	89
4.2.4. IV. PANO	91
4.2.4.1. Geometrik Motif	91

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

5.1. Değerlendirme	93
5.1.1. Konu	93
5.1.2. Kompozisyon	95
5.1.3. Figür	102
5.1.4. Ölçü	109
5.1.5. Taş Cinsi ve Renk	110
5.1.6. Bordürler	111
5.2. Sonuç	114
KAYNAKÇA	116
EKLER	
Ek – 1: SÖZLÜK	122

Ek – 2: HARİTALAR	124
Ek – 3: RESİMLER ve ÇİZİMLER	126

HARİTA LİSTELERİ**Sayfa**

Harita 1: Kuzeydoğu Akdeniz, İskenderun körfezi ve Epiphaneia kentinin konumu.....	124
Harita 2: 1/25.000 ölçekli haritada Epiphaneia antik kentinin konumu.....	125
Harita 3: 1/1000 ölçekli kadastral pafta.....	125

ÇİZİMLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizim 1: Hamam Planı.....	127
Çizim 2: Mozaiklerin konumu.....	128
Çizim 3: Merkez I. Pano.....	136
Çizim 4: Merkez I. Pano.....	137
Çizim 5: Merkez I. Pano orta bölüm.....	138
Çizim 6: Merkez I. Pano batı bölümü.....	139
Çizim 7: Merkez I. Pano doğu bölümü.....	140
Çizim 8: Merkez I. Pano orta bölüm.....	141
Çizim 9: Merkez I. Pano batı bölümü.....	142
Çizim 10: Merkez I. Pano doğu bölümü.....	143
Çizim 11: Tanrıça Artemis ve geyik.....	145
Çizim 12: Avcı.....	146
Çizim 13: Sürücü.....	147
Çizim 14: Geyik ve leopar.....	148
Çizim 15: Karaca.....	148
Çizim 16: Leopar.....	148
Çizim 17: Kaplan ve tay.....	149
Çizim 18: Aslan.....	149
Çizim 19: Aslan.....	149
Çizim 20: Tilki.....	149
Çizim 21: Dağ keçileri.....	150

Çizim 22: Zebra.....	150
Çizim 23: Fil.....	150
Çizim 24: Mongo.....	150
Çizim 25: Ayı.....	151
Çizim 26: Kaplumbağa.....	151
Çizim 27: Kobra.....	151
Çizim 28: Yılan.....	151
Çizim 29: Köpek.....	152
Çizim 30: Keçi.....	152
Çizim 31: Koç.....	152
Çizim 32: Koyun.....	152
Çizim 33: Boğa.....	153
Çizim 34: Tavşan.....	153
Çizim 35: Domuz.....	153
Çizim 36: Güvercin.....	153
Çizim 37: Tavus kuşu.....	154
Çizim 38: Keklik.....	154
Çizim 39: Horoz.....	154
Çizim 40: Pelikan.....	154
Çizim 41: Deve kuşu.....	155
Çizim 42: Sülün.....	155
Çizim 43: Kuş.....	155

Çizim 44: Kuş.....	155
Çizim 45: Kuş.....	156
Çizim 46: Ot.....	156
Çizim 47: Ot.....	156
Çizim 48: Ot.....	156
Çizim 49: Ot.....	157
Çizim 50: Ot.....	157
Çizim 51: Ot.....	157
Çizim 52: Ot.....	157
Çizim 53: Ot.....	158
Çizim 54: Ot.....	158
Çizim 55: Ot.....	158
Çizim 56: Ot.....	158
Çizim 57: Ot.....	159
Çizim 58: Ot.....	159
Çizim 59: Ot.....	159
Çizim 60: Ot.....	160
Çizim 61: Ot.....	160
Çizim 62: Ot.....	160
Çizim 63: Ot.....	160
Çizim 64: Ot.....	161
Çizim 65: Ot.....	161

Çizim 66: Ot.....	161
Çizim 67: Ot.....	161
Çizim 68: Ot.....	162
Çizim 69: Ot.....	162
Çizim 70: Ot.....	162
Çizim 71: Ot.....	163
Çizim 72: Ot.....	163
Çizim 73: Ağaç.....	163
Çizim 74: Ağaç.....	164
Çizim 75: Ağaç.....	164
Çizim 76: Ağaç.....	164
Çizim 77: Ağaç.....	165
Çizim 78: Ağaç.....	165
Çizim 79: Ağaç.....	165
Çizim 80: Ağaç.....	166
Çizim 81: Ağaç.....	166
Çizim 82: Ağaç.....	166
Çizim 83: Ağaç.....	167
Çizim 84: Ağaç.....	167
Çizim 85: Ağaç.....	167
Çizim 86: Ağaç.....	168
Çizim 87: Ağaç.....	168

Çizim 88: Ağaç.....	168
Çizim 89: Ağaç.....	169
Çizim 90: Ağaç.....	169
Çizim 91: Ağaç.....	169
Çizim 92: Ayı.....	170
Çizim 93: Ayı.....	170
Çizim 94: İmpala.....	170
Çizim 95: İmpala.....	170
Çizim 96: Geyik.....	171
Çizim 97: Leopar.....	171
Çizim 98: Leopar.....	171
Çizim 99: Tavşan.....	171
Çizim 100: Tavşan.....	172
Çizim 101: Köpek.....	172
Çizim 102: Köpek.....	172
Çizim 103: At.....	172
Çizim 104: Domuz.....	173
Çizim 105: Boğa.....	173
Çizim 106: Koç.....	173
Çizim 107: Bildircin.....	173
Çizim 108: Keklik.....	174
Çizim 109: Ördek.....	174

Çizim 110: Ördek.....	174
Çizim 111: Horoz.....	174
Çizim 112: Serçe.....	175
Çizim 113: Kuş.....	175
Çizim 114: Kuş.....	175
Çizim 115: Armut.....	176
Çizim 116: Armut.....	176
Çizim 117: Elma.....	176
Çizim 118: Elma.....	177
Çizim 119: Nar.....	177
Çizim 120: Nar.....	177
Çizim 121: Nar.....	178
Çizim 122: Sepet.....	178
Çizim 123: Sepet.....	178
Çizim 124: Sepet.....	179
Çizim 125: Sepet.....	179
Çizim 126: Tabak.....	179
Çizim 127: Tabak.....	180
Çizim 128: Merkez II. Pano.....	180
Çizim 129: Merkez II. Pano.....	181
Çizim 130: III. Pano.....	183
Çizim 131: Papağan.....	184

Çizim 132: Papağan.....	184
Çizim 133: Papağan.....	184
Çizim 134: Papağan.....	184
Çizim 135: Papağan.....	185
Çizim 136: Papağan.....	185
Çizim 137: Papağan.....	185
Çizim 138: Geometrik bordür.....	186
Çizim 139: Geometrik bordür.....	187
Çizim 140: Geometrik bordür.....	188
Çizim 141: IV. Pano.....	188

RESİM LİSTELERİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 1: Epiphaneia antik kenti.....	126
Resim 2: Sur duvarı ve tiyatro.....	126
Resim 3: Roma yolu.....	126
Resim 4: 1,2, ve 12 nolu mekanlar.....	129
Resim 5: 2, 3, 16, 17 ve 18 nolu mekanlar.....	129
Resim 6: 4 nolu mekan.....	130
Resim 7: 5 ve 6 nolu mekanlar.....	130
Resim 8: 7 nolu mekan.....	131
Resim 9: 8, 9, 10, 13 ve 14 nolu mekanlar.....	131
Resim 10: 11 ve 12 nolu mekanlar.....	132
Resim 11: 15 nolu mekan.....	132
Resim 12: 18 nolu mekan.....	133
Resim 13: Merkez I. Pano.....	134
Resim 14: Merkez II. Pano.....	134
Resim 15: III. Pano.....	135
Resim 16: IV. Pano.....	135
Resim 17: Tanrıça Artemis.....	144
Resim 18: Avcı.....	146
Resim 19: Sürücü.....	147
Resim 20: Geyik ve leopar.....	148
Resim 21: Karaca.....	148
Resim 22: Leopar.....	148
Resim 23: Kaplan ve tay.....	149
Resim 24: Aslan.....	149

Resim 25: Aslan.....	149
Resim 26: Tilki.....	149
Resim 27: Dağ keçileri.....	150
Resim 28: Zebra.....	150
Resim 29: Fil.....	150
Resim 30: Mongo.....	150
Resim 31: Ayı.....	151
Resim 32: Kaplumbağa.....	151
Resim 33: Kobra.....	151
Resim 34: Yılan.....	151
Resim 35: Köpek.....	152
Resim 36: Keçi.....	152
Resim 37: Koç.....	152
Resim 38: Koyun.....	152
Resim 39: Boğa.....	153
Resim 40:Tavşan.....	153
Resim 41: Domuz.....	153
Resim 42: Güvercin.....	153
Resim 43:Tavus kuşu.....	154
Resim 44: Keklik.....	154
Resim 45: Horoz.....	154
Resim 46: Pelikan.....	154
Resim 47: Deve kuşu.....	155
Resim 48: Sülün.....	155
Resim 49: Kuş.....	155
Resim 50: Kuş.....	155

Resim 51: Kuş.....	156
Resim 52: Ot.....	156
Resim 53: Ot.....	156
Resim 54: Ot.....	156
Resim 55: Ot.....	157
Resim 56: Ot.....	157
Resim 57: Ot.....	157
Resim 58: Ot.....	157
Resim 59: Ot.....	158
Çizim 60: Ot.....	158
Resim 61: Ot.....	158
Resim 62: Ot.....	158
Resim 63: Ot.....	159
Resim 64: Ot.....	159
Resim 65: Ot.....	159
Resim 66: Ot.....	160
Resim 67: Ot.....	160
Resim 68: Ot.....	160
Resim 69: Ot.....	160
Resim 70: Ot.....	161
Resim 71: Ot.....	161
Resim 72: Ot.....	161
Resim 73: Ot.....	161
Resim 74: Ot.....	162
Resim 75: Ot.....	162
Resim 76: Ot.....	162

Resim 77: Ot.....	163
Resim 78: Ot.....	163
Resim 79: Ağaç.....	163
Resim 80: Ağaç.....	164
Resim 81: Ağaç.....	164
Resim 82: Ağaç.....	164
Resim 83: Ağaç.....	165
Resim 84: Ağaç.....	165
Resim 85: Ağaç.....	165
Resim 86: Ağaç.....	166
Resim 87: Ağaç.....	166
Resim 88: Ağaç.....	166
Resim 89: Ağaç.....	167
Resim 90: Ağaç.....	167
Resim 91: Ağaç.....	167
Resim 92: Ağaç.....	168
Resim 93: Ağaç.....	168
Resim 94: Ağaç.....	168
Resim 95: Ağaç.....	169
Resim 96: Ağaç.....	169
Resim 97: Ağaç.....	169
Resim 98: Ayı.....	170
Resim 99: Ayı.....	170
Resim 100: İmpala.....	170
Resim 101: İmpala.....	170
Resim 102:Geyik.....	171

Resim 103: Leopar.....	171
Resim 104: Leopar.....	171
Resim 105: Tavşan.....	171
Resim 106: Tavşan.....	172
Resim 107: Köpek.....	172
Resim 108: Köpek.....	172
Resim 109: At.....	172
Resim 110: Domuz.....	173
Resim 111: Boğa.....	173
Resim 112: Koç.....	173
Resim 113: Bildircin.....	173
Resim 114: Keklik.....	174
Resim 115: Ördek.....	174
Resim 116: Ördek.....	174
Resim 117: Horoz.....	174
Resim 118: Serçe.....	175
Resim 119: Kuş.....	175
Resim 120: Kuş.....	175
Resim 121: Armut.....	176
Resim 122: Armut.....	176
Resim 123: Elma.....	176
Resim 124: Elma.....	177
Resim 125: Nar.....	177
Resim 126: Nar.....	177
Resim 127: Nar.....	178
Resim 128: Sepet.....	178

Resim 129: Sepet.....	178
Resim 130: Sepet.....	179
Resim 131: Sepet.....	179
Resim 132: Tabak.....	179
Resim 133: Tabak.....	180
Resim 134: Koç.....	181
Resim 135: Zürafa.....	181
Resim 136: Flamingo.....	181
Resim 137: Flamingo.....	181
Resim 138: Ot.....	182
Resim 139: Ot.....	182
Resim 140: Ot.....	182
Resim 141: Havuz.....	182
Resim 142: Papağan.....	184
Resim 143: Papağan.....	184
Resim 144: Papağan.....	184
Resim 145: Papağan.....	184
Resim 146: Papağan.....	185
Resim 147: Papağan.....	185
Resim 148: Papağan.....	185
Resim 149: Geometrik bordür.....	186
Resim 150: Geometrik bordür.....	187
Resim 151: Geometrik bordür.....	188
Resim 152: IV. Pano parça.....	189
Resim 153: IV. Pano parça.....	189
Resim 154: Antakya, Constantin Villası Mozaïği.....	190

Resim 155: Antakya, Yakto Mozaïği.....	190
Resim 156: Antakya, Worcester Avı Mozaïği.....	191
Resim 157: Antakya, Ktisis Mozaïği.....	191
Resim 158: Antakya, Dumbarton Oaks Avı.....	192
Resim 159: Antakya, Honolulu Avı.....	192
Resim 160: El Djem, Avcı Artemis ve Hayvanlar.....	193
Resim 161: Utique, Avcı Artemis.....	193
Resim 162: El Jem, Tavşan Avı.....	194
Resim 163: Kartaca, Domuz Avı.....	194
Resim 164: El Djem, Avcı Artemis.....	195
Resim 165: Thuburbo, Anfityatro da Avcı Diana ve Hayvanlar.....	195
Resim 166: Hippo Regius, Isgantus Evi Av Sahnesi.....	196
Resim 167: El Djem, Anfityatroda Diyonisos ve Hayvanlar.....	196
Resim 168: Kartaca, Crane Adak Mozaïği.....	197
Resim 169: Sicilya Piazza Ermerina, Küçük Av.....	197
Resim 170: Apamea, Le Michuelion.....	198
Resim 171: Suriye, Apamea Av Mozaïği.....	198
Resim 172: Sarrin Mozaïği.....	199
Resim 173: Antakya, Kurdeleli Papağanlar Mozaïği.....	199
Resim 174: Antakya, Koçbaşları Evi Mozaïği.....	200
Resim 175: Antakya, Aion Evi Mozaïği.....	200
Resim 176: Mersin, Korykos.....	201
Resim 177: Antalya, Xanthos, Batı Bazilikası Mozaïği.....	201
Resim 178: Gerasa, Procopiyus Kilisesi Mozaïği.....	202
Resim 179: Ürdün, Kastron Mefaa, St.Stephen Kilisesi Mozaïği.....	202
Resim 180: Thysdrus, Diyonisos Evi Mozaïği.....	202

Resim 181: Ürdün, Aposteles Kilisesi Mozaïği.....	203
Resim 182: Ürdün, Deacon Tohmas Kilisesi Mozaïği.....	203
Resim 183: Ürdün, Martyr Theodore Şapeli Mozaïği.....	203
Resim 184: Mersin, Silifke, Seleukeia antik kenti.....	204
Resim 185: Antakya, Kurdeleli Aslan Mozaïği.....	204

KISALTMALAR LİSTESİ

AJA	American Journal of Archaeology
ANMED	Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü
AS	Anatolian Studies
AST	Araştırma Sonuçları Toplantısı
CA	Colloquium Anatolica
CAA	College Art Association
DSİ	Devlet Su İşleri
EÇD	Ekoloji Çevre Dergisi
EDGKÇSPÇEDNR	Erzin Doğal Gaz Kombine Çevrim Santral Projesi Çevresel Etki Değerlendirme Nihayi Raporu
MKÜSBED	MKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
SBD	Sosyal Bilimler Dergisi
SÜEFD	Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi
TJKB	Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni
VCAA	Victorian Curriculum and Assessment Authority

1. GİRİŞ

Tez konusu olarak alınan Epiphaneia Roma Hamam Mozaiklerini incelenmenin amacı, yorumlamak ve tarihlendirmektir. Tarihlendirme ve yorum yapılırken hamamda ortaya çıkarılan taban mozaikleri kendi içinde değerlendirilmiş ve benzer mozaiklerle karşılaştırma yöntemiyle incelenmiştir. Materyal olarak sadece mozaik tabanlar irdelenmiş ve Roma dönemi ile sınırlandırılmıştır.

1.1.Amaç

Tez konusu olarak alınan Erzin (Epiphaneia) Roma Hamamı Mozaikleri Hatay İli, Erzin İlçesi, Gözeneler mevkiinde bulunan Epiphaneia Antik Kentinde ortaya çıkarılmıştır.

Tezde, Epiphaneia Roma hamamının *frigidarium* bölümünde ve doğusundaki odada ortaya çıkarılan figüratif ve geometrik taban mozaikleri incelenecektir. Hamam mozaikleri, kent halkının sosyal-kültürel yaşamına ışık tutan, kent halkının ekonomik hayatını yansıtan, bölge ve merkezlerle yaşanan etkileşimleri açıklayacak veri sunmaktadır. Mozaik döşemeler, sanatsal tatları ve eğilimleri toplumu yansıtan, içerdiği figüratif kompozisyonlarla kültürel dünyasını, inanç sistemini günümüze taşıyan önemli arkeolojik malzeme grubunu oluşturur. Mozaik döşeme aynı zamanda belli tekniğe göre yapıldığı için endüstriyel bir üründür. Onun üretim tekniği, inşa yöntemleri, kullanılan malzemenin niteliği ve temini, kaynakların yeterliliği bakımından kentin ekonomik dünyasına ışık tutan bir malzeme grubu olması nedeniyle de önem taşımaktadır.

Teknik ve ikonografik açıdan Hatay, Mersin, Ürdün, Sicilya, Suriye ve Tunus'ta ortaya çıkarılan Roma Dönemi mozaikleriyle karşılaştırılmıştır. Tez çalışması, Antakya mozaik sanatının kronolojik düzeninde ne gibi gelişmeler veya değişimler gösterdiğini, Antakya mozaik sanatına katkı sağlayarak Roma Dönemi mozaik sanatını daha iyi anlamamıza katkı sağlaması da amaçlanmıştır. Bu bağlamda tez çalışmasına konu olan Epiphaneia Hamam Mozaikleri konu bakımından, kompozisyon şeması ve figüratif çeşitliliği bakımından, üretim tekniği ve yöntemi

bakımından, malzeme türü bakımından incelenmesi ve mozaik tabanların benzer örneklerle analogi yapılarak tarihlendirilmesi ve yorumlanması amaçlanmıştır.

1.2. Yöntem

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleri doğrultusunda 2006-2008-2010-2011 yıllarında Hatay Müze Müdürlüğü tarafından Epiphaneia Antik Kentinde tek parsel üzerinde, dört dönem halinde kurtarma kazısı yapılmıştır. Kurtarma kazısında karelej sistemi uygulanmış, açmalar 10 x 10 m olarak planlanmıştır. Kazı sırasında çıkan buluntular günlük olarak etiketlenerek toplanmış, temizlenmiş, fotoğrafları çekilerek incelenmiş ve çıkan buluntular kataloglanmıştır. Eserler üzerindeki çalışmalar da devam etmektedir. Çalışmalar sırasında ortaya çıkan mimari unsurlar günlük olarak çizilmiş ve fotoğraflanmıştır.

Mozaik tabanı incelerken Hatay Arkeoloji Müzesi, Gaziantep Arkeoloji Müzesi, Silifke Müzesi, Efes kazısı kütüphanesinden ve Berlin Devlet kütüphanesinden faydalanılmıştır. Kütüphane araştırması yapmadan önce mozaik sanatı üzerine yapılan araştırmalar incelenmiş, Epiphaneia Roma hamamında ortaya çıkarılan mozaiklerle benzer konulu mozaikler tespit edilmiş ve belgeler toplanmıştır. Toplanan belgeler içerisinde Doro Levi, Antioch Mosaics Pavement Volume I-II, Katherine Dunbabin, The Mosaics of Roman North Africa, Mosaics of the Greek and Roman World, Mohamed Yacoub, Le Musee du Bardo adlı kitaplar sık sık başvurulan kaynaklar olmuştur. Epiphaneia Kenti hakkında yapılan çalışmalardan yararlanılmaya çalışılmış, antik kaynaklardan Gaius Plinius Secundus' un Naturalis Historia adlı kitabında bulguya rastlanmıştır, 1990 yılında Tabula Imperii Byzantini Kilikien und Isaurien, 1992 ve 2004 yılında yapılan yüzey araştırmalarından ve M.H. Sayar'ın bölgede yaptığı epigrafik yüzey araştırmalarında elde edilen veriler kullanılmıştır.

Analoji çalışmalarında, Antakya'da Constantin Villası Mozaikleri, Yakto, Ktisis, Dumbarton Oaks Avı ve Honolulu Avı, Worcester Avı Mozaiklerinden, Antalya Xsantos Batı Bazilikası Mozaikleri, Mersin Silifke Seleukeia antik kenti kilise mevki mozaiği, Piazza Armerina'da Küçük Av Mozaiği, Suriye'de Sarrin Mozaiği, Hüarte Villası Mozaikleri, Apamea Av Mozaiği, Tunus El Djem Avcı

Artemis, Kartaca Büyük Av Sahnesi, Utique Avcı Artemis, El Jem Tavşan Avı, Kartaca Domuz Avı, Isgantus Evi Av Sahnesi, Thuburbo Anfitiyatroda Avcı Diana ve Hayvanlar, El Djem Anfitiyatroda Diyonisos ve Hayvanlar, Crane Adak Mozaığı, Ürdün Apostles Kilisesi, Deacon Tohmas Kilisesi, Martyr Theodore Şapeli Mozaikleri değerlendirmeye alınmıştır.

Epiphaneia Roma Hamamında 2006, 2008, 2010 ve 2011 tarihlerinde yapılan halen devam etmekte olan kurtarma kazısında 18 mekanı ortaya çıkan hamamın planı çizilmiş, mimaride kullanılan duvar teknikleri, yapı malzemeleri, taban döşemeleri, kullanılan harç, sıva incelenmiş ve mimariye bağlı 4 panodan oluşan, hamamın güneyinde 1, güneydoğusunda 1 mekanda ortaya çıkan mozaik tabanlar fotoğraflanmış, çizimleri yapılmıştır. Adobe Photoshop CS3, Flexi, ve Adobe Illustrator CS5 programları kullanılarak belgelenmiştir. Mozaik tabanın detaylı fotoğraf çekimleri, daha sonra genel fotoğraf çekimleri yapılmış ve ölçüleri alınmıştır. Mozaik üzerindeki ayrıntılar incelenmiştir. Mozaik panolar parçalar halinde naylon üzerine birebir çizimleri yapılmış, çizimler fotoğraflanarak bilgisayar ortamında birleştirilerek çizilmiştir. Fotoğraf çekimleri N. Burgaç tarafından Canon EOS 450D, Nikon COOLPIX P5100, Canon Power Shot S5 IS ve H. Boyacı tarafından Canon EOS 5D Mark II fotoğraf makineleri kullanılarak çekilmiştir. Mimari çizimler mimar A. Çelen tarafından yapılmıştır. Ölçümlerde Stabila Lazer metre ve nivo kullanılmıştır.

Tez çalışmasında mozaik tabanlar 4 pano altında incelenmiş, çizimi yapılan mozaik tabanlar kırmızı ve mavi renklerle her figüre ve motife ayrı bir numara verilerek ikonografik ve teknik açıdan açıklanmıştır. Resim ve çizimlerde panolar üzerinde kullanılan numaralar verilmiştir. Ayrıca katalog kısmında da bu numaralar belirtilmiştir. Mozaik çizimlerinde ölçüleri teknik bölümünde verildiği için ölçek kullanılmamıştır.

Epiphaneia Kenti'nin tarihsel sürecini anlamak ve mozaik sanatının özelliklerini ortaya koymak için yapılan kurtarma kazısı sonucunda ele geçen veriler olan Epiphaneia Roma Hamam Mozaikleri, çalışmanın temelini oluşturmuştur.

1.3. Materyal ve Kapsam

Tez çalışmasında Epiphaneia Kentinde yer alan hamamın zeminine döşenmiş mozaik taban çalışmaya konu olarak ele alınan materyaldir. 4 pano figüratif ve geometrik bezemelerden oluşmaktadır. Panolar da 1 tanrıça, 2 insan, 68 hayvan figürü, 49 bitki motifi, 7 meyve, 7 eşya motifi ve geometrik desenler bulunmaktadır. Materyaller, ikonografik ve teknik açıdan incelenirken, Epiphaneia'da yer alan hamam mozaïği ile sınırlandırılmıştır. Antakya, Suriye ve Kuzey Afrika'da ortaya çıkarılan Roma Dönemine ait avcılık ile bağlantılı tanrıça Artemis konulu mozaikler ve geometrik desenli mozaik tabanlar kapsam içinde değerlendirilmiştir. Mozaik taban ikonografik ve teknik açıdan incelenip karşılaştırmaları yapılırken, Roma Dönemi ile sınırlandırılmıştır. Kentte günümüze kadar herhangi bir bilimsel kazı yapılmadığı ve detaylı yüzey araştırmasına tabii tutulmadığı için, yeterli bilgi bulunmamaktadır, kurtarma kazısında ortaya çıkan materyaller doğrultusunda araştırma yapılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

2.EPIPHANEIA COĞRAFI KONUMU VE TARİHÇESİ

Epiphaneia antik kenti, Hatay İlinin, Erzin ilçesindedir. Akdeniz ve Toros dağlarının arasında Dörtyol-Erzin ovasındadır. Antik kaynaklarda Ovalık Kilikya içerisinde yer almaktadır. M.Ö. II. yüzyıl' dan önce adı Oiniandos, M.Ö II. yüzyıl' dan sonra adı Epiphaneia'dır.

2.1. Epiphaneia Coğrafi Konumu

Akdeniz kıyılarının doğu ucunda yer alan Hatay ili, batıda Akdeniz, kuzeyde Adana, kuzeybatıda Osmaniye, kuzeydoğuda Gaziantep illeri, doğu ve güneyde Suriye ile çevrilmiştir (Harita.1).

Hatay ilinin kuzeyinde yer alan Erzin ilçesi, 2240 metre yüksekliğinde Amanos (Gavur Dağları 2240 m.) dağlarının batısındadır. Kuzeyden Aplık Beli, Kısık Boğazı, güneybatısından Haydar Dağı ve Kabak Tepe ile çevrilmiştir. Erzin Hatay ilinin, Osmaniye ve Adana illeri üzerinden Anadolu'ya açılmasını sağlayan noktada bulunmaktadır. Hatay ve İç Anadolu'nun bağlantısı için hayati öneme sahip Gülek Boğazı, Yunus Sütunu, Belen Geçidi tarih boyunca Kuzey Suriye ile Anadolu'nun siyasal ilişkilerinin devamlılığını da sağlamıştır (Kurt, 2008: 121).

Dörtyol-Erzin Ovası, İskenderun Körfezinin doğusunda Amanos Dağları ile Akdeniz arasında 36 0 45'- 37 0 01' enlem daireleri, 36 0 03' -36 0 46' boylam daireleri arasında yer alır. Ovanın kuzey-güney istikametinde uzunluğu takriben 28 km olup doğu-batı istikametinde genişliği 3-18 km arasında değişir. Ova denizden yüksekliği 0-250 m arasındadır. Erzin Ovası ile Dörtyol Ovasını ayıran Haydar Dağıdır (226 m) (Doyuran, 1982: 152). Akdeniz'e doğru uzanan şehrin 415 km² lik yüzölçümüne karşılık merkezde rakımı 165 m'dir (Kuş, 2006: 19).

Amanos dağlarının kuzey kesimindeki Bozdağ'ın yamaçlarından doğan Kuruçay önce batı yönüne doğru uzanır sonrada güneybatıya doğru çevrilerek oluşan

yay şeklindeki tabanı ile Erzin Ovası'nı oluşturur. Tamamen alüvyon toprakla kaplı olan kıyı şeridi, ülkemizin en verimli düzlüklerindedir (Emiroğlu, 2001: 28).

Ovadaki genel morfolojik yapı yer yer yükselmiş alçalmış, kıvrılmış ya da kırılarak faylanmış. Pliosande başlayan bazalt püskürükleri kuaternerde devam etmiştir (DSİ, 1974: 13-22). Kuzeybatıda bazaltlar geniş alan kaplar, Kısık Boğazı ile Tüysüz köyünden başlayıp güneye devam ederek Turunçlu köyü hizasında son bulur. Ovanın kuzeybatısında görülen bazaltlar Delihalil, Hama ve Tüysüz tepelerinden yayılmışlardır (DSİ, 1974: 23).

Birikinti konileri, kıyı kumulları ve leçelikler Erzin ve Dört Yol Ovalarının tipik yeryüzü şekillerini oluşturur. Kıyı boyunca genç kumullar, daha içeride ise eski kumullar yer almıştır (Doyuran, 1982: 152). En büyük su kaynakları ovanın batısında Yanıkdeğirmen mevkiinde İkizoğlu ve Hırtık Süleyman çiftlikleri arasındaki Burnaz kaynaklarıdır (DSİ, 1974: 25).

Bölge Doğu Anadolu fay hattına yakın ve fay hattı Antakya bölgesine kadar uzanmaktadır (EDG, 2009: Ek.11-11). Tarihsel süreç içinde İskenderun Körfezi civarında birçok büyük deprem meydana gelmiştir (EDG, 2009: Ek.11-11).

Akdeniz ikliminin en belirgin karakterini taşıyan bölge, yıllık ortalama ve sıcaklık bakımından Hatay ilinin öteki ilçelerine göre daha erken sebze ve meyve yetişmesi bakımından gerekli doğal koşullara sahiptir (Emiroğlu, 2001: 28). Denizsel etkinin görülmediği yükseltinin fazla olduğu yerlerde sıcaklıkta farklılıklar görülmekte ve kıyı kesiminin ortalama sıcaklığı daha yüksek izlenmektedir (EDG, 2009: IV.6). Yıllık yağış 40 yıllık ortalamaya göre 1135,7 mm, ortalama sıcaklık 18,90 C olup, en düşük ısı Ocak ayında 9,80 C, en yüksek ısı Ağustos ayında olup 27,90 C'dir (DSİ, 1974: 13).

İlçede ekonomi tarıma ve hayvancılığa dayanmaktadır. Erzin'de narenciye, buğday, pamuk, arpa, susam, mısır, zeytin ve yer fıstığı yetişmektedir. Ovalarda ise birinci ürünü tahıl oluşturmaktadır. Roma Döneminde Erzin'de (Gözenelerden getirilmiş) bulunan yazıtta halk ve şehir meclislerinin Iulios Kynigreinos isimli hemşerilerini hububat pazarı yapımında yardımcı olduğu için onurlandırıldığı

yazılmıştır (Sayar, 1991: 210). Bu yazıt Roma Döneminde de hububatın önemli olduğunu göstermektedir.

Orman arazisi 110.000 dekadır (Emiroğlu, 2001: 33). Amanos Dağlarının alt kesimlerinde yüksek boylu makilerin yerini yükseklerde iğne yapraklı ağaçlar alır. Mantar meşesi, kızılçam, karaçam, göknar, yabancı kızılçık, fındık, gürgen, kayın, sedir ve ardıç ağaçları yetişmektedir.

M.Ö. XII. Yüzyılda Asurluların Que dedikleri Ovalık Kilikya'nın, Mısır'a mobilya ihraç etmekte olduğuna dair kayıtlara rastlanmıştır. Asur krallarının hemen her yıl Kilikya'ya tekrarladıkları seferlerde, temel amaçlarından birisinin de sedir ağacı olduğu anlaşılmaktadır (Kurt, 2008: 120).

Kıyı ve kıyı kenar çizgisi arasında kalan bölge deniz kaplumbağaları üreme alanı içerisinde yer alırken, kıyı zonunu aynı zamanda Kuzey Afrika ve Kuzey Avrupa arasındaki önemli kuş göç yolu üzerinde bulunmaktadır (Doygün, 2003: 6-8).

Bölgeyi kuzeyden güneye doğru Adana – İskenderun Devlet karayolu, Erzin' in doğusunda İskenderun-Osmaniye – Adana otoban yolu diğer bölgelere bağlar.

2.2.Epiphaneianın Tarihçesi

Epiphaneia, Erzin, Gözeneler mevkiinde, ilçenin 10 km batısında yer almıştır (Harita.2). Epiphaneia, İssos olarak adlandırılmış olup İssos antik kentinin yeri konusunda araştırmalar devam etmektedir (Hili, 1900: cxxvi). Roma Dönemi hamam mozaiklerinin bulunduğu antik kent ise Epiphaneia'dır. M.Ö. II. yüzyıl ortalarına kadar Epiphaneia'nın adı Oiniandos olarak geçmekte olup Seleukos kralı IV. Antiokhos Epiphanes tarafından ismi Epiphaneia olarak değiştirilmiştir (Sayar, 2007: 131).

Kilikya coğrafi özellikleri nedeniyle, antik kaynaklarda Ovalık Kilikya ve Dağlık Kilikya olmak üzere iki bölgeye ayrılmaktadır (Şahin, 2007: 129). Erzin Ovalık Kilikya içerisinde yer almaktadır.

M.Ö. II. binyılın ikinci yarısının başlarından itibaren bölgedeki Hitit etkisi Kinet höyük kazılarında çıkan çanak çömleğe dayanılarak söylenmektedir. (Konyar, 2007: 90).

1994 yılında J. Tobin'in yaptığı yüzey araştırmasında, antik kentte M.Ö. I. yüzyılın ortaları ile M.S. XIII. Yüzyıl arasına tarihlenen ait çanak çömlekler tespit etmiştir (Tobin; 1994). 2004 yılında Erzin-Gözeneler mevkiinde yapılan yüzey araştırmasında, Epiphaneia olarak tanımlanan antik kentin akropolisinde Geç Bronz Çağı ve Demir Çağı seramiği bulunmuştur (Gates, 2004).

Yeni Babil kralları, Hume dedikleri bölgeye en az üç defa sefer düzenlemiş (Kurt, 2009: 186) ve Nabuchednezzar'ın Hume ile Pirindu'yu zapt ettiğini anlatılmıştır (Kurt, 2009: 188). Yeni Asur kaynaklarındaki Que olarak adlandırılan bölgede (Kurt, 2009: 186), Asur kralları M.Ö. IX. Yüzyıldan itibaren faaliyetler başlatmışlardır (Kurt, 2008: 118).

Mezopotamya kavimlerinin Kilikya'yı uzun bir süre elinde tutmuş olmalarının nedeni ise stratejiktir. Kilikya'yı elinde bulunduran güç her an Orta Anadolu'ya oradan Ege dünyasına ve Avrupa'ya uzanabilir. Genel olarak M.Ö. IV. yüzyıla kadar Ovalık Kilikya hep doğu kültürleri etkisinde kalmıştır (Ünal ve Girginer, 2007: 62).

Hatay'da Helenistik Dönem öncesinde İskenderun Körfezinde yerleşimler bulunmaktadır. Bunlar, Rhosos (Arsuz), Myriandros (İskenderun), Kinet höyük (Dört Yol) ve Issos (Erzin)'dur (Pamir, 2009: 268). Epiphaneia, Hierokles'e göre M.Ö. V. ve VI. yüzyılda Kilikya'nın şehirlerinden ve Geç Antik dönemde Yunan ticaret üslerinden biridir (Hild ve Hellenkemper, 1990: 250). Bölge M.Ö. VI. yüzyılda Perslerin hakimiyetine girmiştir. Büyük İskender'in M.Ö. 333 yılında Persleri yenmesi ile bölge de Helenistik Dönem başlamıştır.

Mısır kraliçesi Arsinoe, M.Ö. III. yüzyılda Seleukoslar'a karşı yürüttüğü başarılı savaşlarda tüm Fenike ve Göksu Deltası'na kadar olan Kilikya sahillerini fethetmiştir (Ünal ve Girginer, 2007: 224).

Kilikya Bölgesi, Ptolemaios ve Seleukoslar arasında, Suriye savaşları boyunca el değiştirmiştir. III. Suriye savaşı sonunda ise Kilikya Ptolemaioslar'ın

kontrolü altına girmiştir. III. Antiokhos V. Suriye savaşı sonunda Kilikya topraklarını yeniden Seleukosların egemenliğine katılmıştır (Şahin, 2007: 132). Seleukos krallığı, Antiochos IV. Epiphanes döneminde damgasını vurdu, yerel özerklikte bir canlanma oldu (Jones, 1937: 200). Seleukos kralı IV. Antiokhos Epiphanes tarafından ismi değiştirilen Epiphaneia kentinin M.Ö. II. yüzyıl ortalarına kadar kullanılan ismi Oiniandos'tur (Plinius, V, xxi, 93; Sayar, 2007: 131).

Roma'nın Kilikya bölgesine ilk doğrudan müdahalesi M.Ö. II. yüzyılın sonlarına doğru korsan sorununun artmasıyla başlamıştır. Roma senatosu, M. Antonius komutasındaki bir orduyla korsanlarla mücadele etmesi için görevlendirmiştir. Fakat korsan sorunu tam olarak çözülememiştir. Roma senatosu korsan sorununu kökten çözmek için Gn. Pompeius Magnus'u *imperium proconsulare maius* yetkisi ile donatarak sorunu çözmüştür (Şahin, 2007: 134).

Adana ve Soli/Pompeipolis ile beraber, Epiphaneia M.Ö. I. yüzyılda korsanları bölgeden kovan Pompeius tarafından tekrar kurulmuştur (Sayar, 2006: 253). Eskiden çiftçi olan korsanlar, Pompeius'un zaferi sonucu onları Adana, Mallos ve Epiphaneia gibi doğu Kilikya şehirlerine yerleştirildi. Ovalık Kilikya kentleri Roma'nın doğrudan koruması altına girdi. Mallos, Epiphaneia, Mopsuestia ve Alexandria kat'Isson da sikkeler ve yazıtlar bu yeni düzenlemeye göre verildi (Sayar, 2006: 254).

Cicero'nun Amanoslar da yaptığı askeri operasyonlar sırasında Epiphaneia antik kenti yakınlarında karargahını kurması bu bölgenin Romalılar için güvenilir olduğu varsayımını kuvvetlendirmektedir (Yıldız, 2007: 36).

M.S. I. yüzyılda bölgenin yeniden düzenlenmesi ile Romalıların imar faaliyetleri artmış ve M.S. III. yüzyıla kadar devam etmiştir (Şahin, 2007: 135).

M.S. III. yüzyılda Sasani kralı I.Şapur, Kilikya kentlerini yağmalamış ve tüm Kilikya kentleri zarar görmüştür (Şahin, 2007: 135). İmparator Valerianus'u tutsak alan Sapur (241-272) idaresindeki Persler (Sasani), içerisinde Epiphaneia olan Kilikya bölgesini işgal etmiştir. (Ünal ve Girginer, 2007: 260).

M.S. III. yüzyılda Palmyra kraliçesi Zenobia'nın kuvvetleri ve Got'lar Kilikya'ya saldırmıştır (Ünal ve Girginer, 2007: 261).

Geç Roma veya Erken Bizans çağında (M.S. IV. yüzyıl) Ovalık Kilikya iki ayrı eyalete bölünmüştür. Batıdaki eyalete Cilicia Prima, doğudaki eyalete Cilicia Secunda denmiştir. Roma devrinde mevcut 17'ye yakın Kilikya kenti, Erken Bizans döneminde de var olmaya devam etmiştir (Ünal ve Girginer, 2007: 271).

M.S. IV. yüzyılda Epiphaneia' da Antakya Patrikliğinin piskoposluk merkezi olup yardımcı piskopos bulunmaktadır (Hild ve Hellenkemper, 1990: 251).

Sasaniler' in (Pers) M.S. VII. Yüzyılın ortalarından itibaren Antakya, Adana ve Tarsus'a girmeleriyle başlayan, sonra da Arap saldırılarıyla devam eden savaş ve yağmalamalar sonucu Kilikya' nın nüfusu neredeyse boşalmış, ekonomisi çökmüş, kentler harap olmuştur (Ünal ve Girginer, 2007: 280).

Haru-ar-Rasid M.S. VIII. Yüzyılda Roma-Bizans egemenliğini çöktürmüştür. Halife Haru-ar-Reşid, Epiphaneia' yı tahkim ettirmiştir (Ünal ve Girginer, 2007: 280). M.S. IX. Yüzyılda Halife al-Mu'tadid Tarsus'u egemenliğine alabilmek için şehir de birçok gün konaklamıştır. Şehir Arapça kaynaklarda binaları genellikle siyah taştan (bazalt) yapıları veya Kanisat as- sauda, al- Kanisa as – sauda veya sadece al – Kanisa olarak geçmektedir (Hild ve Hellenkemper, 1990: 250).

XIII yüzyıla tarihlenen bir belgede yerleşimden, Kral I.Leon tarafından aziz Yuhana'nın himayesine verilen Casale Keniz (al-Kanisa) (Hild ve Hellenkemper, 1990: 250) olarak söz edilmektedir.

Erzin'in, XV. Yüzyılda Otlukbeli Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devletine katılmış, 1939 yılında Hatay Cumhuriyetinin anavatana katılması ile Hatay'a bağlanmıştır (www.erzin-beld.gov.tr, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

3. EPIPHANEIA ROMA HAMAMI VE MOZAIKLERİN MEKANLARA GÖRE DAĞILIMI

Antik kent, yaklaşık 800 x 1000 m genişliğinde, yerleşimin merkezi ise sit alanının kuzeyindedir (Harita.3, Resim 1). Kent merkezinin doğu bölgesinde küçük bir höyük yer almıştır. Su kemerleri kentin doğusundan başlayıp höyüğün üst bölgesinden geçmiştir. Tiyatro höyüğün kuzey eteklerinde ve batıya bakmaktadır (Resim 1, 2). Tiyatronun doğu ve güneyinde sur kalıntıları yer almaktadır (Resim 2). Höyüğün batı bölgesinde kuzey – güney doğrultusunda uzanan sütunlu yolun sütun parçaları görülmektedir (Resim 3). Kentin kuzey ve batı bölgesinde bazalttan yapılmış yapı kalıntıları bulunmaktadır (Resim1).

Sütunlu yolun yaklaşık 100 m güneyinde, su kanalları, Bizans, Abbasi dönemlerine ait mimari kalıntılar yer almaktadır.

Antik kentte 2006-2011 yılları arasında yapılan kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan hamam kalıntısı kentin güneyinde ve hamama ait mekanlarda çıkan mozaikler ise hamamın güney ve doğusundadır.

Hamam insanların banyo yaptığı soğuk ve sıcak suların yer aldığı ısıtma sistemli ve çeşitli mimari bölümlerden oluşan yapılardır.

3.1. Epiphaneia Roma Hamamı

Roma Döneminde hamamlar sadece insanların kişisel bakımlarını yaptığı yerler olmayıp, demokratik olarak geniş kitlelere hizmet verdiği için kurumsal yapılardır.

Roma Döneminde farklı boyutlarda hamamlar bulunmaktadır. Bir bölümü kişisel mülklerdir ve ticari girişimler olarak çalışırlar ama yaygın olarak halka açıkken bir bölümünün ise işletme giderleri, kısmen veya tümüyle kent, devlet ya da varlıklı özel bir patron tarafından karşılanır ve giriş serbesttir (Yegül, 1994: 16).

Mimari anlamda hamamlar, Roma inşaat teknolojisinin gelişmesinde öncü bir konuma sahiptir (Yegül, 1994: 16). Hamamların mimarisini tipolojik ve kronolojik olarak sınıflamak zordur. Hamamın plan yapısında geleneksel kullanım biçimlerine dayanan bir düzen bulunabilir. Bu düzen, kabaca düşünülürse, soğuk, ılık ve sıcak mekanların (*frigidarium, tepidarium, caldarium*) bir sıra içinde kullanışları ile ilgili olmaktadır. Roma İmparatorluğu için genel olarak iki temel plan tipi önerilebilir. Bunlar simetrik ve asimetrik planlardır. Asimetrik hamamlar genellikle orta boydadırlar ve güç arazi koşullarının veya kısıtlı bütçelerin getirdiği kısıtlamaları yansıtır. Tam simetrik tipte ise çok sayıda oda bir ana eksen üzerinde bir ayna yansıtması gibi yerleştirirler ve bu mekanların son bulduğu nokta, geniş ve tek *caldarium*dur (Yegül, 1994: 17).

Tez konusunu oluşturan Epiphaneia Roma Hamam Mozaiklerinin bulunduğu hamam antik kentin güneyinde ve kenti boydan boya geçen su kemerinin güneybatısındadır (Harita 3).

Epiphaneia Hamamı'nın planına bakıldığında kuzey-güney doğrultusunda uzandığı görülmektedir. Hamam odalarının dizilişinde asimetrik bir plan uygulanmıştır. Hamamın güneyinde soğuk mekanlar, orta bölümünde kilit mekan, ılık ve kuzeyinde sıcak mekanlar yer almıştır. Hamamın doğusunda soğuk mekanlar yoğunlaşmış, odalar ve geniş havuz bulunurken, batısında küçük ve tek sıra halinde odalar bulunmaktadır. Hamam da üst yapısının yanında alt yapısının bir kısmı da ortaya çıkarılmıştır (Çizim.1).

Genel olarak bakıldığında hamam mimarisinde bölgenin volkanik olan bazalt taşları, tuğla kullanılmış ve sıvanmıştır.

1 nolu mekan (Çizim 1, Resim 4) hamamın güneyinde yer almakta olup doğu-batı aksında uzanmıştır. 2 ve 12 nolu (Çizim1) mekanlarla çevrilmiştir. Doğusu 12 nolu mekana bir girişle bağlanmakta ve ortak kullanılan kapı sövesi bulunmaktadır. Kapı sövesi bazalt olup boyu 4,70 m, eni 0,60 m'dir. Mekanın sadece, boyu 1,40 m, eni 0,40 m olan güney duvarının bir bölümü tespit edilmiştir. Ortaya çıkan duvar *opus mixtum* tekniğinde yapılmıştır. Zemini sıkıştırılmış topraktır. Mekan soğuk mekanlarla bağlantısı bulunmaktadır. Giriş mekanı olarak kullanılmıştır.

2 nolu mekanın geniş bölümü 9,80 x 9,20 m, dar bölümü 4,80 x 8,80 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 4). Mekan hamamın orta bölümünde yer almıştır. Kuzey-güney aksında uzanmıştır. 1, 3, 9, 10, 11, 12, 17 ve 18 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). 17 nolu mekanla ortak girişi ve 1 nolu mekanla bağlantısı bulunmaktadır. Zemini mozaik döşelidir. Zeminde bulunan mozaik üç panodan oluşmaktadır. Odanın güney bölgesinde iki sütun kaidesi insutu durumdadır. Her iki sütun altlığının arası 1,5 m'dir. Mekanın güneyinde kısa duvar doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Duvarın boyu 3,40 m, eni 0,50 m'dir. Fakat duvarın batı ucu daha geniş olup 1 m boyunda, 1,10 m enindedir. Duvar üç sıra küçük boyutlu bazalt taşla örülmüş üstüne pişmiş toprak levha yerleştirilerek *opus mixtum* tekniğinde yapılmıştır. Odanın doğu duvarının boyu 11,80 m, eni 0,40 ile 0,60 m olarak değişmektedir. 4,80 m mesafede sütun altlığının olduğu yerde 1 metre dışarıya doğru köşe yapmıştır. Doğü duvarı orta ve küçük ölçekli bazalt taşlarla örülmüştür. Beş sıra bazalt taştan sonra pişmiş toprak levhalar ile örülmüş olup *opus mixtum* tekniğinde yapılmıştır. Duvarın kuzey ucunda küçük bir apsis bulunmaktadır. Apsis büyük oranda tahrip olmuş ve zemini pişmiş toprak levha ile döşenmiştir. Duvarın apsisten sonraki kuzeye uzanan bölümü tahrip olmuştur. Odanın kuzey duvarı, 8,45 m uzunluğunda, doğu-batı istikametinde uzanmakta ve tamamen tahrip olmuştur. Odanın batı duvarı, kuzey-güney doğrultusunda uzanmıştır. Batı duvarının boyu 9 m, eni 0,40 m'dir. Batı duvarının büyük bir bölümü tahrip olmuştur. Doğuya bakan yüzünde 0,90 m genişliğinde bir giriş bulunmaktadır. Batı duvarının güney ucunda 1,50 m boyunda, 0,60 m eninde doğuya doğru bazalt çıkıntı uzanmıştır. Batı duvarı üzerinde bulunan girişin önünde, mozaik üzerinde evre farklılığı nedeniyle boyu 0,46 m, eni 0,28 m olan pişmiş toprak levhalar yapıştırılmıştır. Levhaları mozaik zemine sabitlemek için kullandıkları harç izi kuzeye doğru, duvara bitişik durumda devam etmiştir. 2 nolu mekanda ısıtma sistemi olmadığı için soğuk mekandır.

3 nolu mekan 3,90 x 9,80 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 5). Hamamın orta bölgesinde yer almakta olup doğu-batı aksında uzanmıştır. 2, 4, 5, 6, 8 ve 16 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Doğusu 8 nolu mekana bağlantılıdır. Zemini pişmiş toprak levha döşelidir. Zemindeki levhaların büyük bir bölümü tahrip olmuştur. Mekan düzensiz plana sahiptir. Güney duvarı tamamen tahrip olmuştur. Doğü duvarı üzerinde 8 nolu mekana 0,50 m genişliğinde giriş ile bağlanmıştır.

Duvar kısa olup boyu 0,50, eni 0,40 m'dir. Batı duvarı küçük havuzun duvarı ile ortak olup 3,90 m boyunda, 0,40 m enindedir. Pişmiş toprak plakalarla örülmüş olup *opus latericium* tekniğinde yapılmıştır. Kuzey duvarı 4,5 ve 6 nolu mekanlarla ortaktır. Duvar diğer mekanlarla ortak kullanıldığı için farklı ölçülerdedir. 4 nolu mekanla ortak olan duvar 3,50 m boyunda, 0,90 metre eninde, 5 nolu mekanla ortak duvarı 3,30 m boyunda, 0,60 m eninde, 6 nolu mekanla ortak duvarı 1,40 m boyunda 1,80 m enindedir. Ortaya çıkarılan duvar iki sıra küçük ve orta boyutlu bazalt taşlarla üstüne pişmiş toprak levhalar yerleştirilerek *opus mixtum* tekniğinde yapılmıştır. Mekan soğuk ve sıcak mekanlar arasında yer almıştır. Külhandan 3 nolu mekana sıcak havanın dolaşımı için kanal bağlantısı bulunmaktadır. Ayrıca 8 nolu mekanla kanal bağlantısı vardır. Soğuk bölümle sıcak bölüm arasındaki bağlantıyı sağlayan kilit mekandır.

4 nolu mekan 3,50 x 7,20 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 6). 3, 5, 15 ve 16 nolu mekanların (Çizim 1) ortasında, hamamın kuzeybatısında yer almıştır. Kuzey-güney aksında uzanmıştır. Girişi tespit edilememiştir. Duvarları kısmen tahrip olmuştur. Güney duvarları tamamen tahrip olmuş 3,50 m boyunda ve 3 nolu mekanla ortak kullanılmıştır. Kuzey duvarı düzensiz olup boyu 3,50 m, eni 0,60 m ile 0,80 m arasında değişmektedir. Batı duvarı 7,20 m boyunda, 0,70 m enindedir. Duvarın iç yüzeyinde sıvalıdır. Kuzey ve batı duvarları orta boyutlu bazalt taşlarla yapılmıştır. Doğu duvarı 5 nolu *preafurnium* duvarı ile ortak kullanılmış, üçgenimsi bir yapıya sahiptir. Boyu 6,90 m eni kuzey ucunda 2 m, güney ucunda 0,60 m'dir. Büyük boyutlu bazalt taşlarla örülmüştür. İç yüzey sıvalı fakat parçalar halindedir. Taban *opus sectile* döşenmiş fakat tahrip olmuştur. *Opus sectilenin* altında kalın bir harç tabakası bulunmaktadır. Sıcak mekana bitişiktir.

5 nolu mekan 3,50 x 4,60 m boyutlarındadır (Çizim1, Resim 7). Hamamın kuzeyindedir. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. 3, 4 ve 6 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). 6 nolu mekana arasında 0,80 m genişliğinde küçük bir geçiş bağlanmıştır.

Mekanın genel durumu iyi olup *pilae*, *soloma* yerleştirilen *tegulis sesqui pedalibusa* oturturulmuştur. 24 adeti ortada, 20 adedi duvarlara bitişik toplam 44 adet *pilae* bulunmaktadır. Mekanın üst tavan örtüsü tamamen tahrip olmuştur. Kuzey

duvarı hariç diğer duvarların kenarlarında üst kata çıkan sıcak hava kanalları bulunmaktadır. Mekanın duvarları, *opus mixtum* tekniğinde yapılmıştır. Batı duvarı üçgenimsi bir yapıya sahip olup boyu 6,90 m eni kuzey ucunda 2 m, güney ucunda 0,60 m'dir. Batı duvarı küçük, orta ve büyük boyutlu bazalt taşlarla örülmüş ve aralara pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Doğu duvarı üzerinde 0,80 m genişliğinde giriş bulunmaktadır. Duvarın kuzey bölümü 2,10 m uzunluğunda, 0,60 m eninde, güney bölümü 1,70 m boyunda, 0,60 m enindedir. Duvar küçük, orta ve büyük boyutlu bazalt taşlarla örülmüş ve aralara pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Kuzey duvarının boyu 3,50 m, eni 0,50 m ile 0,40 m arasında değişmektedir. Duvar küçük, orta ve büyük boyutlu bazalt taşlarla örülmüş araya pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Güney duvarı 3,30 m boyunda, 0,60 m enindedir. Duvar küçük ve orta boyutlu bazalt taşlarla örülmüş araya pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Mekan *hypocaust* sisteminin bulunması ve diğer mekanlara kanallarla bağlantılı olması hamamın ısıtma sisteminin başlangıç noktası ve hamamın külhanı olduğunu göstermiştir.

5 nolu batıdaki mekanın güney duvarında ikinci katta yarım daire şeklinde baca, bitişiğinde kare şeklinde yıkanma ünitesi ve ikinci yıkanma ünitesinin izleri bulunmaktadır.

6 nolu mekan 3,80 x 3,80 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 7). Hamamın kuzeyindedir. Doğu-batı doğrultusundadır. 3, 5, 7 ve 8 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Mekanın genel durumu iyi olup *pilaeae*, *soloma* yerleştirilen *tegulis sesqui pedalibus* oturturulmuştur. 21 adeti ortada 23 adedi duvarlara bitişik toplam 44 adet playe bulunmaktadır. Mekanın üst tavan örtüsü tamamen tahrip olmuştur. Mekanın duvarları, *opus mixtum* tekniğinde yapılmıştır. Doğu duvarı 3,80 m boyunda, 0,60 m eninde olup 7 nolu mekanla ortak kullanılmıştır. Doğu duvarı küçük ve orta boyutlarında bazalt taşlarla ve pişmiş toprak levhalarla örülmüştür. Batı duvarı 5 nolu *preafurnium* duvarı ile ortaktır. Batı duvarı üzerinde 0,80 m genişliğinde giriş bulunmaktadır. Duvarın kuzey bölümü 2,10 m boyunda, 0,60 m eninde, güney bölümü 1,70 m boyunda, 0,60 m enindedir. Duvar küçük, orta ve büyük boyutlu bazalt taşlarla örülmüş ve aralara pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Kuzey duvarı 3,80 m boyunda olup duvarın üstünde yıkanma ünitesi (duşluk) bulunmaktadır. Duvarın eni değişmekte olup en geniş bölgesi 2,10 m en dar

bölgesi 0,40 m'dir. Pişmiş toprak tuğlalarla örülmüştür. Kuzey duvarı üzerindeki yıkanma ünitesinin boyu 1,30 m, eni 1 m'dir. Güney duvarı üzerinde baca sistemi ve yıkanma ünitesi bulunması sebebiyle duvarın eni farklılık göstermiştir. Duvarın boyu 3,80 m, eni 0,30 m ile 0,20 m arasında değişmektedir. Doğu duvarı küçük ve orta boyutlarında bazalt taşlarla ve pişmiş toprak levhalarla örülmüştür. Duvarın doğu bölümünde boyu 1,30 m, eni 1 m olan yıkanma ünitesi, batı bölümünde çapı 1,20 m olan baca sistemi bulunmaktadır. Mekanda *hypocaust* sisteminin bulunması ve diğer mekanlara kanallarla bağlantılı olması hamamın ısıtma sisteminin başlangıç noktası olduğunu ve hamamın külhanı olduğunu göstermiştir.

Preafurnium üst çatısını oluşturan ve ikinci katın zemini konumundaki kalıntıların duvar köşelerinde parçaları bulunmaktadır. *Preafurnium* ikinci katını oluşturan iki mekan arasındaki duvarda mekanlar arasındaki girişi sağlayan kapı izi bulunmaktadır.

5 ve 6 nolu mekanların kuzey duvarına bitişik, kare şeklinde bir yıkanma ünitesi ve duvara dik birleşen paralel iki küçük duvar bulunmaktadır. Paralel duvarlar arasında oluşan boşluklardan pişmiş toprak su boruları geçmekte ve batıdaki duvarın tabanında tahliye deliği bulunmaktadır. Mekanların kuzeyinde doğu-batı doğrultusunda uzanan pişmiş topraktan yapılmış kanal ve pişmiş topraktan yapılan su borusu uzanmaktadır. Kanal ve borunun kuzeyinde ise sıkıştırılmış zeminde kenarları taş iç yüzeyi harçla sıvalı üçüncü bir su kanalı bulunmaktadır. Üçüncü kanalın kuzeyinde aynı seviyede sadece güney duvarı görülen farklı bir mekan yer almıştır.

7 nolu mekanın 3,30 x 3,50 m boyutlarındaki bölümü açığa çıkarılmıştır (Çizim 1, Resim 8). Hamamın kuzeyindedir. Doğu-batı aksında uzanmıştır. 6, 8, 9 ve 14 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). 6 ve 9 nolu mekanlarla alttan ısıtma sistemiyle bağlantı sağlanmıştır. Tahrip olmuş mekana ait yıkanma ünitesi batı bölgesindedir. Mekanın kuzey duvarının eni 0,60 m, boyunun ise 11,60 m'lik bölümü açığa çıkarılmıştır. Küçük, orta ve büyük boyutlu bazalt taşlarla örülmüştür. Doğu duvarı tespit edilememiştir. Güney duvarı 8 nolu mekanla ortaktır. Tespit edilen duvar bölümünün boyu 2 m, eni 0,50 m'dir. Büyük ölçekli bazalt taşlarla örülmüştür. Batı duvarı 6 nolu mekanla ortaktır. Duvarın boyu 3,80 m, eni 2,10 m ile 1,80 m arasında değişmektedir. Duvar *opus mixtum* tekniğinde yapılmıştır. Duvar

üzerinde yıkanma ünitesi bulunmaktadır. Yıkanma ünitesinin boyu 2, 20 m, eni 0, 70 m'dir. Mekanda bulunan yıkanma ünitesi, külhan ile bağlantılı ısıtma kanalı, mekanın ılık ve yıkanma bölümü olarak kullanıldığını göstermiştir.

8 nolu mekan 2,30 x 4,80 m boyutlarındadır (Çizim1, Resim 9). Hamamın kuzeyindedir. Doğu-batı istikametinde uzanmıştır. 3, 6, 7 ve 9 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). 3 ve 7 nolu mekanlarla geçişi sağlayan giriş tespit edilmiştir. Üst çatı örtüsünün bir bölümü ortaya çıkarılmıştır. Tabanı pişmiş toprak levhalarla döşelidir. Mekan dar ve yüksek bir kanal şeklindedir. İçerisindeki kanalın eni 1 m ile 0,60 m arasında değişmektedir. Kanalın devamı 3 nolu mekanın altına doğru devam etmiştir. Mekanın duvarları *opus latericium* tekniğinde yapılmıştır. Güney duvarı düz olmayıp iki keskin dönüş yapmakta, güney bölümü 2,50 m boyunda, eni 0,40 m ile 2,30 m arasında değişmekte, içeriye doğru dönüş yaptığı yerin boyu 1,80 m, eni 2,50 m ile 1,10 m arasında değişmekte, ikinci keskin dönüşün olduğu bölüm ise 1 m boyunda 0,50 m enindedir. Kuzey duvarı 7 nolu mekanla ortak olup boyu 0,90 m, eni 0,50 m ile 2,30 m arasında değişmektedir. Mekan su kanalı olarak kullanılmıştır.

9 nolu mekan 6 x 7,20 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 9). Hamamın kuzeydoğusundadır. Aksı belirlenememiştir. 2, 8, 7, 10 ve 14 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). 7 nolu mekanla alttan ısıtma sistemiyle bağlantı sağlanmıştır. Mekan tahrip olmasına rağmen büyük oranda ayakta kalmıştır. Tabanda pişmiş toprak döşeme plakaları tespit edilmiştir. Ayrıca mekanın doğusunda duvara bitişik su dağıtım ünitesi yer almıştır. Boyu 1,70 m, eni 1,50 m olan su dağıtım ünitesinden batıya 4,40 m boyunda ve kuzeybatıya 4 m boyunda su borusu uzanmakta ve mekanın güneyinde doğu-batı doğrultusunda uzanan 3,20 m boyunda 0,50 m eninde bir kanal sistemi bulunmaktadır. 14 nolu havuzla ortak duvarı bulunan mekanın havuzla su kanalı bağlantısı vardır. Mekanın 8 nolu mekanla ortak duvarının alt bölümünde batıya doğru yönelen küçük bir kanal yer almıştır. Güney duvarı üzerinde, duvar içine yerleştirilmiş boru sisteminin izleri vardır. Mekanın doğu duvarı 14 nolu havuzun duvarı ile ortaktır. Duvarın boyu 6,70 m, eni 0, 80 m ile 1 m arasında değişmiştir. *Opus latericium* tekniğinde yapılmıştır. Batı duvarını ise 2 nolu mekanın apsis duvarı ve mekanın güney duvarının bir bölümünü oluşturmuştur. Güney duvarı 10 nolu mekanın duvarı ile ortaktır. Duvarın doğu bölümü tahrip olmuştur. Batı bölümü ise çok geniştir. Duvarın boyu 6,30 m, eni ise 0, 50 m ile 2,30

m arasında değişmiştir. Güney duvarının bir bölümü küçük ve orta boyutlu bazalt taşlarla örülmüş, diğer bölümü ise *opus latericium* tekniğinde yapılmıştır. Kuzey duvarı 7 ve 8 nolu mekanlarla ortaktır. Duvarın 2 m'lik bölümü tahrip olmuştur. Duvar düzensiz olup iki keskin dönüş yapmakta, duvarın birinci bölümünün boyu 3,70 m, eni 0,50 m ile 0,70 m arasında değişmiş, ikinci bölümün boyu 2,50 m, eni 0,40 m ile 2,30 m arasında değişmiştir. *Opus latericium* tekniğinde yapılmıştır. Mekanda ısıtma kanalı ve su boşaltma kanalı ile üst kattan bağlantılı su dağıtım ünitesi tespit edilmiştir. Bu sebeple mekanın ılık mekan olduğu ayrıca su dağıtım alanı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır.

10 nolu mekan iki bölümden oluşmuştur. Büyük oda 3 x 5,80 m (Çizim1, Resim 9), küçük oda 1,80 x 2,10 m boyutlarındadır. Hamamın doğusunda yer almıştır. Girişi güneydendir. Kuzey-güney doğrultusunda uzanmıştır. "L" şeklindedir. 9, 11 ve 13 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Mekanın ortasından 3,80 m boyunda bir kanal geçmiştir. Mekan büyük oranda sağlam durumdadır. Büyük mekanın zeminindeki mozaik taban tahrip olmuştur. Küçük olan mekanın zemini pişmiş toprak levhalarla döşelidir. Batı duvarı 8 m boyunda, 0,60 m enindedir. Duvar yüzeyinde ahşap hatıllar için boşluklar bulunmaktadır. Duvar orta ve küçük ölçekli dört sıra bazalt taşla örülmüş ve üste pişmiş toprak levhalar yerleştirilerek *opus latericium* tekniğinde örülmüştür. Kuzey duvarı da aynı teknikte yapılmış fakat bir bölümü tahrip olmuştur. Kuzey duvarı üzerinde kuzey-güney doğrultusunda uzanan başka bir duvarın izleri bulunmaktadır. Duvarın boyu 5,80 m, eni 0,50 m ile 2,30 m arasında değişmiştir. Büyük oda ile küçük oda arasında ortak bazalt duvar bulunmakta ve duvarın kuzeyinden küçük mekana giriş yerleştirilmiştir. Ara duvarın boyu 4 m, eni 0,50 m'dir. Duvar küçük ve orta boyutlu bazalt taşlarla altı sıra örülmüş ve sonra pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Büyük odanın doğu yüzeyinde yine ahşap hatılların yerleştirilmesi için küçük boşluklar yapılmıştır. Güney duvarının boyu 2,30 m, eni 0,50 m'dir. Duvar orta büyüklükteki bazalt taşlarla üç sıra örülmüş ve yüzeyine pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Küçük mekanın güney duvarı 1,50 m boyunda, 0,50 m eninde olup duvarın iç yüzeyinde ahşap lata boşlukları bulunmaktadır. Duvar küçük boyutlu üç sıra bazalt taşla örülmüş ve pişmiş toprak levhalar yerleştirilmiştir. Batı duvarı 1,30 m, eni 0,50 m'dir. Doğu duvarı 2,10 m, eni 0,80 m'dir. Mekanın güney duvarının alt bölümünde

kanal sistemi bulunmaktadır. Mekanın duvarlarında bulunan ahşap hatıl delikleri mekanın soyunma odası olma olasılığını yükseltmektedir.

11 nolu mekanın ortaya çıkan bölümü 7,10 x 8,70 m boyutlarındadır (Çizim1, Resim 10). Hamamın doğusundadır. Doğu-batı aksında uzanmıştır. 12 nolu ve 10 nolu mekanlarla bağlantılıdır (Çizim 1). İki mekana giriş bulunmaktadır. 12 nolu mekana girişi batıda, 10 nolu mekana girişi kuzeydedir. 2, 9, 10 ve 13 nolu mekanlarla çevrilmiştir. 10 nolu mekanla alttan kanal sistemiyle bağlantı sağlanmıştır. Mekan büyük oranda sağlam durumdadır. Zeminindeki mozaik taban tahrip olmuştur. Fakat mekanın her noktasında mozaik kullanılmamış, havuzun tabanında sıkıştırılmış toprak, çeşmeye benzer yapının tabanında pişmiş toprak plaka kullanılmıştır. Mekanın doğu bölgesinde ön cephesi sütunlarla döşeli boyu 2,3 m, eni 1,9 m olan küçük bir havuz yer almıştır. Fakat havuzun doğu ve kuzey duvarı bir sıra küçük orta boyutlu bazalt taşla üstü pişmiş toprak levhalarla örülmüş *opus latericium* tekniğinde yapılırken güney duvarlarında bazalt taş ve sütun altığı kullanılmıştır. Havuzun kuzeyinde boyu 1,3 m, eni 1,2 m olan küçük, çeşmeye benzeyen bir yapı bulunmaktadır. Mekanın batı duvarının ortaya çıkarılan bölümü 7,5 m boyunda, 0,60 m enindedir. Duvarda 2,1 m genişliğinde giriş bulunmaktadır. Doğu ve güney duvarı tespit edilememiştir. Kuzey duvarının tamamı ortaya çıkarılamamıştır. Duvar düz olmayıp havuzun bulunduğu alanda kuzeye doğru 2 m boyutunda kırılma yapmıştır. Duvarın boyu 9,9 m, eni 0,50 m'dir. Duvarın batı bölümünde 2,10 m genişliğinde giriş bulunmaktadır. Mekanda küçük bir süs havuz ve çeşme yapısının olması soğuk mekan olduğunu göstermektedir.

12 nolu mekan 3,40 x 4,70 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 10). Hamamın güneyindedir. Doğu-batı aksında uzanmıştır. 11 nolu ve 1 nolu mekanlarla bağlantılıdır. İki mekana giriş bulunmaktadır. 1 nolu mekana girişi batıda, 11 nolu mekana girişi doğudadır. 1, 2 ve 11 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Mekan tahrip olmuştur. Tabanı pişmiş toprak plaka döşeli fakat büyük bölümü tahrip olmuştur. Doğu duvarı 4,4 m boyunda, 0,60 m enindedir. Duvarda 2,1 m genişliğinde giriş, batıda ise kapı sövesi bulunmaktadır. Sövenin boyu 4,7 m, eni 0,60 m olup bazalttan yapılmıştır. Kuzey duvarı 3,5 m boyunda, 0,50 m enindedir. Duvarda üç sıra küçük boyutlu bazalt taş dizilmiş üst bölümüne pişmiş toprak levha

yerleştirilmiştir. *Opus latercium* tekniğinde yapılmıştır. Güney duvarı ise ortaya çıkarılamamıştır.

13 nolu mekanın ortaya çıkarılan bölümü 1,60 x 3 m boyutlarındadır (Çizim1, Resim 9.). Hamamın güneydoğusundadır. Doğu-batı aksında uzanmıştır. 11, 10 ve 14 nolu mekanlarla (Çizim 1) bağlantılıdır. Mekan sağlam durumda fakat tamamı açığa çıkarılmamıştır. Mekanın tabanı pişmiş toprak plaka döşenmiştir. Batı duvarı 2,5 m boyunda, 0,50 m enindedir. Doğu duvarı ortaya çıkmamıştır. Kuzey duvarının tamamı açığa çıkmamış olup ortaya çıkan bölümün boyu 3 m, eni 0,30 m'dir. Güney duvarı ise 11 nolu mekanın ve 10 nolu mekanın küçük odasının duvarı ile ortak olup tamamı açığa çıkarılamamıştır. Duvarı eni 0,50 m'dir.

14 nolu mekan 4,70 x 6,10 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 9). Hamamın doğusundadır. Kuzey-güney doğrultusunda uzanmıştır. 7, 9 ve 13 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Mekan büyük oranda sağlam durumdadır. Tabanı pişmiş toprak plaka döşeli olup orta bölüme doğru eğimlidir. Duvarları *opus latercium* tekniğinde yapılmıştır. Doğu duvarı tam olarak ortaya çıkarılamamıştır. Batı duvarı 7,4 m boyunda, 0,80 m enindedir. Güney duvarının 5,5 m'lik bölümü açığa çıkarılmış olup eni,70 m'dir. Kuzey duvarı üzerinde apsis bulunmakta, bir bölümü ortaya çıkarılan duvarın boyu 4,4 m, eni 0,60 ile 0,80 m arasında değişmektedir. 14 nolu mekan havuz olarak kullanılmıştır. 9 nolu oda ile su boşaltım sistemi bağlantısı bulunmaktadır.

15 nolu mekan 2 x 3,30 m boyutlarındadır (Çizim1, Resim 11). Hamamın kuzeybatısındadır. Girişi belirsizdir. Kuzey-güney doğrultusunda uzanmıştır. 4 ve 16 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Mekan büyük oranda tahrip olmuş, zeminini sıkıştırılmış topraktır. Kuzey duvarı 3,10 m boyunda, eni ise 0,30 m ile 0,50 m arasında değişmektedir. Güney duvarının boyu 2,70 m, eni 0,50 m'dir. Doğu duvarı 4,2 m boyunda, 0,30 m enindedir. Batı duvarının boyu 4,5 m, eni 0,70 m'dir. Mekanın doğusundan hamamın ana kanal sistemi geçmiştir.

16 nolu mekan 2,40 x 5,40 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 5). Hamamın batısında, 15 nolu mekanın güneyindedir. Mekan 0,70 x 1,40 m ölçülerinde tahliye bölümü ve 2,40 x 3,30 m ölçülerinde havuz sisteminden meydana gelmiştir. Girişi belirsizdir. Kuzey-güney doğrultusunda uzanmıştır. 3, 4 ve 15 nolu mekanlarla

çevrilmiştir (Çizim 1). Mekan kısmen sağlamdır. Küçük mekanın kuzey duvarı 2,7 m, eni 0,50 m olup 15 nolu mekanla ortak duvardır. Güney duvarı tahrip olmuş olup 3,4 m, eni 1 m'dir. Batı duvarının boyu 2,7 m, eni 0,60 m'dir. Doğu duvarı 2,8 m, eni 0,30 m'dir. Büyük mekanın kuzey duvarı küçük mekanla ortak olup boyu 3,4 m, eni 1 m'dir. Güney duvarı 3,4 m boyunda, 0,40 m enindedir. Batı duvarının boyu 4 m, eni 0,60 m'dir. Doğu duvarı 4 m boyunda, 0,40 m enindedir. Doğu duvarına bitişik 0,30 m genişliğinde oturma birimi bulunmaktadır. Mekanın doğusundan, tabanın altından ana kanal geçmiştir. Büyük mekan havuz olarak, küçük mekan ise boşaltma birimi olarak kullanılmıştır.

17 nolu mekan 2,40 x 5,90 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 5). Hamamın batısındadır. Kuzey-güney doğrultusunda uzanmıştır. Girişi doğudan 2 nolu mekana açılmıştır. 2, 3, 16 ve 18 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Mekan kısmen sağlamdır. Tabanı pişmiş toprak plakalarla döşenmiş fakat tahrip olmuştur. Güney duvarı 4,2 metre boyunda, 0,50 m enindedir. Kuzey duvarı 3 m, eni 0,50 m'dir. Batı duvarının boyu 6,8 m, eni 0,60 m'dir. Doğu duvarı 6,3 m, eni 0,40 m'dir. Duvarın üzerinde 2 nolu mekana açılan 0,90 m genişliğinde giriş bulunmaktadır. Mekanın doğusundan tabanın altından ana kanal geçmiştir.

18 nolu mekanın ortaya çıkarılan bölümü 4,20 x 6,30 m boyutlarındadır (Çizim 1, Resim 12). Hamamın batısındadır. Kuzey-güney doğrultusunda uzanmıştır. Girişi belirsizdir. 2 ve 17 nolu mekanlarla çevrilmiştir (Çizim 1). Mekan tahrip olmuştur. Tabanı pişmiş toprak döşeli fakat tahrip olmuştur. Mekanın kuzey duvarının ortaya çıkarılan bölümü 4,6 m boyunda, 0,50 m enindedir. Duvarın batı uzantısı tahrip olmuştur. Güney duvarı ortaya çıkarılamamıştır. Doğu duvarının ortaya çıkarılan bölümünün boyu 5,1 m, eni 0,40 m olup güney bölgesi tahrip olmuştur. Batı duvarının ortaya çıkan bölümü 4,2 m, eni 0,70 m olup güney bölgesi tahrip olmuştur. Batı duvarı kuzey ucundan batıya dönüş yapmıştır. Dönüş yapan ve batıya uzayan duvarın ortaya çıkan bölümünün boyu 1,7 m, eni 0,50 m'dir.

Mekanın doğusundan tabanın altından 0,60 x 26 m boyutlarında ana kanal geçmiştir (Resim 12). Kuzey – güney doğrultusunda uzanmıştır. Kanalin zemini pişmiş toprak plaka döşelidir.

Hamamın, batı bölümünde 3,5 m ile 4,5 m arasında değişen boşluktan sonra 27,3 m boyunda 0,60 m eninde bazalt taşlardan örülmüş dış duvar uzanmıştır.

3.2. Hamam Mozaiklerinin Mekanlara Göre Dağılımı

Epiphaneia Hamam Mozaikleri, hamamın ortasında, güneydeki 2 ve güneydoğudaki 10 nolu mekanlarda toplanmıştır (Çizim 2). Hamamın orta bölgesinde 2 nolu mekan olarak numaralandırılan soğuk mekanda mozağin merkez bölümünü oluşturan Artemis ve av sahneli I. Pano yer almıştır. 9,20 x 9,80 m boyutlarındadır. Artemis ve av sahneli mozağin devamı olan güneye doğru genişleyen merkez II. Pano, 2 nolu mekanda ve 1,30 x 3,50 boyutlarındadır. III. Pano ise 2 nolu mekanın güneyinde olup 4,80 x 8,80 m boyutlarındadır. I. II. ve III. Panolar birbirinin devamıdır.

IV. Pano 2 nolu mekanın doğusunda bulunan 10 nolu soğuk mekandadır (Çizim 2). 1,55 x 5,60 m boyutlarındadır. Merkez I. Pano, merkez II. Pano ve III. Pano hamamda ortaya çıkan mozaik oranının % 84'nü, IV. pano ise % 16'sını kapsamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. HAMAM MOZAIKLERİNİN TANIMI İKONOĞRAFİK VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ

Epiphaneia Roma Hamamında ortaya çıkan mozaik av, kuşlar ve geometrik panolardan oluşmuştur. Mozaik panolar ikonografik ve teknik açıdan incelenerek iki başlık altında toplanmıştır.

4.1. Hamam Mozaikleri

Epiphaneia Roma Hamamında ortaya çıkarılan mozaikler *Opus Vermiculaton* tekniğinde yapılmıştır. 0,01 x 0,01 m, 0,05 x 0,01 m ve 0,05 x 0,05 m ölçülerindeki tesseraeler kullanılmıştır. I. Panoda 1 dm² de 196, bordüründe 137, II. Panoda 173, III. Panoda 205, bordüründe 121, IV. Panoda 100 tesserae kullanılmıştır. Mozaikte 23 renk çeşidine yer verilmiştir. Hamam mozaikleri dört panodan oluşmuştur (Çizim 2, Resim 4). İlk üç pano birbirleriyle bağlantılı halde aynı mekanın içerisinde yer almıştır. Sadece bir pano diğer üç panodan farklı bir mekanın tabanındadır. Ortaya çıkarılan ve birbirleriyle bağlantılı olan mozaik taban hamamın orta bölümünde olup güneye doğru uzanmıştır. Dördüncü pano ise hamamın doğu bölgesindeki mekandadır.

Merkez pano iki bölümden oluşmuştur. Merkez panonun I. Bölümünün en geniş yerinin boyu 9,20 m, en geniş yerinin eni 9,80 m ölçülerindedir. Mozaığın duvarları ile bağlantısı düz beyaz mozaiklerle sağlanmıştır. Mozaik en dışta, güney, doğu ve batı bölümünde oval ve dairesel desenlerden oluşan, kuzey bölümünde ise dairesel desenlerden oluşan geometrik bordür çevrilmiştir. Ortada dalga motifinden oluşan bordür yer almıştır. İç kısımda ise akantus yaprakları arasında hayvan, meyve ve eşya motiflerinden oluşan bordür bulunmaktadır. Akantus yaprakları köşe noktada büyük yapraklardan çıkarak dairesel biçimde dağılmış ve akantus yaprakları arasında oluşan boşluklara figürler ve motifler yerleştirilmiştir. Hayvan figürlerinin tamamına yakını hareket halinde işlenmiştir. Bordürde 23 hayvan figürü, 7 meyve ve 6 eşya motifi kullanılmıştır.

Merkez pano ise tanrıça Artemis, çevresinde av ve avcılardan oluşmuştur. Merkezde avcı Artemis başının üstünde “ARTEMİC” yazısı, aslan avcısı, fil üstünde sürücü, etçil ve otçul hayvanlar bulunmaktadır. Coğrafi düzenleme için mozaikte otlar ve ağaçlar kullanılmış aynı zamanda engebeli arazi görünümü verilmiştir. Coğrafi düzenleme panonun doğusunda yoğun olarak kullanılmış, güneyinde azalmış diğer bölgelerde ise en alt düzeye düşmüştür. Pano’da 1 tanrıça, 2 insan, 38 hayvan figürü, 19 ağaç ve 27 ot motifi kullanılmıştır (Resim 13).

Merkez II. Pano, I. Pano’ya bitişik ve güneyindedir. II. Pano iki sütun kaidesi arasına yerleştirilmiştir. Pano üç bölümden oluşmasına rağmen, doğudaki pano sağlam, ortadaki panonun yarısı, batıdaki pano tamamen tahrip olmuştur. Panolar ince bir çerçeve şeklinde bordür içerisine yerleştirilmiştir. Doğudaki mozaik pano 2 hayvan, 3 bitki ve 1 eşya motifinden meydana gelmiştir. Ortadaki panoda, havuz çevresinde iki hayvan figürü bulunmaktadır. Soldaki hayvan figürünün büyük bir bölümü, sağdaki hayvanın kuyruk bölümü, havuzun ise yarısı tahrip olmuştur. İlk panonun boyu 2 m, eni 0,65 m, ikinci panonun boyu 1,5 m, eni 0,65 m’dir. (Resim 14).

III. Pano’da figürler cam tesseraeyle işlenmiştir. Pano geometrik bordürle sınırlandırılmıştır. Fakat panonun doğusunda bağımsız durumda geometrik bir pano kuzey-güney doğrultusunda tasarlanmıştır. Pano’da kurdeleli papağanlar işlenmiştir. Papağanların bir bölümü sağa diğer bölümü sola bakmakta ve üst üste tasarlanarak yerleştirilmiştir (Resim 15). Pano boyu 8,80 m, eni 4,80 m’dir.

IV. Pano ise hamamın doğusunda ayrı bir odadadır. Pano geometriktir. Ortaya çıkarılan mozaik panonun boyu 5,60 m, eni 1,55 m’dir (Resim 16).

4.2. İkonografik Ve Teknik Özellikleri

Mozaikler panolar halinde incelenmiştir. Her panonun ikonografik ve teknik özellikleri kendi içerisinde tanımlanmış ve sınıflandırılarak açıklanmıştır.

4.2.1. Merkez Pano

Merkez pano iki bölümden oluşmuştur. I. Pano, geometrik ve akantus yapraklı bordürle çevrilmiş, ortada av sahneli bölüm, II. Pano ise hayvanlar figürleri, bitki ve eşya motifi ile işlenmiş küçük bölümdür.

4.2.1.1. Merkez I. Pano

I. Pano tanrıça, insanlar, hayvanlar ve bitkilerden oluşmuştur. Panonun merkezinde tanrıça Artemis, çevresinde, aslan avcısı, fil sürücüsü, mücadele halindeki hayvanlar ve bağımsız hayvan tasvirleri işlenmiştir. Figürlerin arasına ot ve ağaç motifleri serpiştirilerek doğa tasvir edilmiştir (Çizim 2, Çizim 3, Resim 13). I. pano tanrıça, insan figürleri, hayvan figürleri, bitki motifler ve bordürler olarak alt başlıklar halinde incelenmiştir.

4.2.1.1.1. Tanrıça Figürü

I. Pano'da 1 tanrıça figürü işlenmiştir. I. panonun merkezinde 1 nolu tanrıça Artemis figürü (Çizim 3, Çizim 5, Çizim 11, Resim 17) yer almıştır. Tanrıça figürünün başının üstünde büyük harflerle yazılmış "ARTEMİC" yazısı bulunmaktadır (Resim 17). Tanrıça Artemis'in arkasında geyik, başının sağında güvercin yer almıştır.

Tanrıça Artemis siyah, beyaz, oksit sarı, kızıl kahverengi, kahverengi, krem, toz pembe, yeşil, turkuaz, koyu mavi ve gri renklerle işlenmiştir. Başının etrafında hale, saçına takılı taç bulunmaktadır. Başını hafif sağa çevirmiştir. Sağ kolu dirsekten bükülerek sırtında ucu görünen sadağa elini uzatmıştır. Sol kolu dirsekten bükülmüş kolunda şalı ve elinde yay tutmuştur. Sağ ayağı ileriye doğru uzanmış, sol ayak dizden bükülmüş, parmaklarının ucuna basmıştır. Kolları açıkta bırakan, kolsuz, dizlerine kadar uzanan iki siyah banttı bulunan bir tunik giymiştir. Şal beline dolanmış bir ucu sol kolun üstünde diğer ucu arkasında dalgalanmıştır. Tunüğün altında başka bir elbisenin parçası görünüyor. Ayağına bağcıklı sandalet giymiştir.

Artemis'in başının etrafında ki hale, sağ elin serçe parmağın üstünde sonlandırılmış fakat serçe parmakla birleştirilmemiş, sağ tarafında ise omuz ile küpe izinin olduğu yer arasında tamamlanmıştır. Başını ¼ oranında hafif sola çevirmiştir. Başının üstündeki taç ile saç tam olarak birbirinden ayırt edilememiştir. Yine de tacı saçtan ayıran, tacın oksit sarı olan altıdır. Tacın üst bölümünde yedi adet, aralıklı süs işlenmiştir.

Tanrıça Artemis'in saçı toplanmış, kısa ve siyahtır. Saç telleri vurgulanmıştır. Yüz ve saç birbirinden kahverengi renkle ayrılmıştır.

Artemis'in yüzünde renk düzeni parçalıdır. Kaşlar yay şeklindedir. Burnun üst hattı kaşın devamı şeklinde aynı renkte üst bölümü ise çizgi biçimindedir. Gözler badem şeklinde ve göz bebeği siyahtır. Sağa doğru bakan gözleri kaştan ayırt etmek için, açık ton kullanılmıştır. Elmacık kemikleri belirginleştirilmiştir. Ağız düz bir çizgi şeklinde olup üst dudak koyu, alt dudak açık renklidir. Kulakları görülmemektedir fakat kulaktaki tahrip olan küpelerin yeri belirgindir. Açık ton olan boyun çeneye doğru daralmaktadır. Boyunda yay şeklinde cam tesseralarla yapılmış kolye vardır.

Artemis'in sağ kolu dirsekten ve bilekten bükülmüştür. Sadaktan ok almak için, başparmağıyla işaret parmağını kullanmıştır. İki parmağı da avuç içine bükülmüş, serçe parmağı yatay durmuş olup el ayası gösterilmiştir. İki parmağın tırnakları beyaz renklidir. Bileğinde ve pazusunda bilezik bulunmaktadır. Sol kolu dirsekten bükülmüş, kolunun üstünde şalın bir bölümü durmuş ve gümüş renkli yayı tutmuştur. Sol elin baş, işaret ve orta parmağın tırnakları belirgindir.

Sırtındaki sadağın üst bölümü görülmektedir. Sadağın ipi iki göğüs arasından belinin arkasına dolanmıştır. Elinde tuttuğu yayın ortası düz, alt ve üst bölümü bombeli, ucu hafif bükülmüş şekildedir.

Artemis oksit sarının hakim olduğu, pelerinli, omuzları açıkta bırakan kolsuz, dizlerine kadar inen bir tunik giymiştir. Kolları açıkta bırakan tunik, vücudun sağ tarafında koltuk altından bele kadar açıktır. Açık olan bölgede, tuniğin altında başka bir elbisenin parçası gösterilmiştir. Elbisenin genelinde olduğu gibi göğüs bölgesinde kıvrımlar işlenmiştir. Elbisenin altından sağ bacağın sülieti gösterilmiştir. Etekte ve ucunda yatay konumda vücut hattına göre şekillendirilmiş koyu renkli iki geniş bant işlenmiştir.

Sağ ayak önde, dizden hafif yana doğru bükülmüştür. Sol ayak dizden bükülmüş, parmak ucuna basmıştır. Ağırlık merkezi sol ayakucuna kaydırılmıştır. Ayaklarına uzun ve bağcıklı sandalet giymiştir. Sağ ayağındaki sandaletin düğümü önde, sol ayağındakinin ise arkadadır. Sandaletlerin ipleri çapraz şekildedir. Sağ ayağının parmakları gösterilmiştir. Ayağına gri tonda bir çorap giymiştir.

Pelerin Artemis'in beline bir kuşak gibi bağlanmış, bir ucu sol kolunun üstüne gelmiş, diğer bölümü ise arkasından geçerek Artemis'in yanında dalgalanmıştır. Arkasında ve kolunda pelerini görülmektedir.

Tanrıça'nın başının üstündeki "ARTEMİC" yazısının her harfi tek sıra siyah tesserae ile yapılmıştır.

Tanrıça Artemis figürü, beyaz zemine işlenmiştir. Artemis figürünün genelinde nötr renkler yanında ana, sıcak ve ara tonlar kullanılmıştır. Kare, dikdörtgen, üçgenimsi ve düzensiz şekilli tesseraelarla işlenmiştir.

Saçın ve tacın ön cephesindeki tesseraeler dengeli biçimde yerleştirilirken, saçın sağ tarafı düzensiz tesseraelarla şekillendirilmiş ve açık gri renk serpiştirilmiştir. Saçta ışık gölge bağlantısına yer verilmemiştir. Saç koyu renklerle işlenmiş sadece kavuniçi renk saçı rahatlatmıştır. Yüzde gölgelendirmeyi verebilmek için çok ve parçalı renk sistemi kullanılmıştır. Alın, burun kemiği, yanak ve çene üstünde beyaz kullanılarak gölgelendirmeye gidilmiştir. Açık koyu renk dengesi tam sağlanamamıştır. Renk geçişleri sert ve renkler çok parçalı olduğu için gölgelendirme başarılı olamamıştır. Boyunda ışık gölge dengesi daha iyi sağlanmış olup kavuniçinden kahverengiye geçiş başarılıdır. Çenenin altındaki koyu kahverengi, çenenin boyna düşen gölge etkisini iyi vermiştir. Tozpembe ise renk dengesine uyum sağlayamamıştır. Boynunda ki kolye cam tesseraedir. Artemis'in sağ kolunda ışık ve gölge üzerine düşünülmüş elden dirseğe kadar koyu tondan açık tona doğru geçiş başarılıdır. Dirsekten omuza kadar olan bölümde ise geçişler daha açık tonla verilmiştir. Omuz ile kolun birleşme bölgesinde koyu, koltuk altında daha koyu bir ton kullanılarak gölgelendirilmiştir. Sol kolda, dirsekten omuza kadar başarılı gölgelendirme yapılmış, koyudan açığa doğru renk geçişleri ayarlanmıştır. Bilekte renk geçişleri daha basittir. Sol bacakta koyu renklerden açık renge geçiş sağlanmış ve bu renk geçişi bacağa ışığın ortadan verildiği izlenimi uyandırmıştır. Sağ bacağı sol bacak gibi aynı teknikte işlenmiştir. Her iki bacakta da taşların dizilişi bacak anatomisine göre uygulanmıştır. Artemis oksit sarının hakim olduğu bir tunik giymiştir. Elbisenin sağ bölümde dengeli biçimde koyudan açığa doğru bir renk geçişi vardır. Elbisenin sol bölümünde ise bu denge bozulmuş, koyu, açık ve tekrar koyu renk kullanılmış gölgelendirme etkisi tam olarak vurgulanamamıştır.

Tesseraelar vücut hattına ve vücudun hareketine göre yerleştirilmiştir. Bacakta ve elbisenin etek ucunda koyu renkle yapılmış iki bant, dikine olan elbiseye bir hareket vermiştir. Sırtındaki sadağın sağ bölgesinde koyu tondan açık tona doğru bir gölgelendirme vardır. Sağ elindeki 1,18 m yüksekliğindeki yay koyu gri, gri ve beyaz tesseraelarla işlenmiş, koyudan açığa doğru renk dizilerek gölgelendirme yapılmıştır.

Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Mekan çizgisi gri tesseraeyle verilmiştir. Artemis'in arkasındaki geyik perspektif anlayışının uygulandığını göstermiştir. Tanrıça Artemis figürünün boyu 1,68 m, eni 0,63 m'dir.

4.2.1.1.2. İnsan Figürleri

I. Pano'da 2 insan figürü işlenmiştir. Birinci insan figürü mozağin kuzeybatı köşesindeki aslan avlayan avcı, ikinci insan figürü mozağin doğusunda bulunan fil üstündeki sürücüdür.

4.2.1.1.2.1. Avcı

2 nolu (Çizim 3, Çizim 6) avcı figürü (Resim 18, Çizim 12), mozağin kuzeybatı köşesindedir. Avcının karşısında aslan ve ayaklarının altında iki kuş yer almıştır. Avcı figürü siyah, gri, oksit sarı, kızıl kahverengi, beyaz, kahverengi renklerle işlenmiştir. Avcı sağa dönmüş elindeki mızrağı karşısındaki aslana saplamıştır. Avcı hafif öne eğilmiş, bir ayağı önde, iki elleriyle mızrak tutmuştur. Kol ve bacakları açıkta bırakan yırtmaçlı bir elbise giymiştir. Ayağına sandalet giymiştir. Avcı kısa saçlı olup saç ensenin yarısına kadar inmiş ve çok renkli işlenmiştir. Gözün biri tahrip olmuş bu nedenle detaylar görülmektedir. Diğer göz ise badem şeklindedir. Kaş yay gibi, göz ile kaş arasına koyu bir hat atılmıştır. Tahrip olan gözün üstünde kaşın bir bölümü görülmekte ve kaş çizgisi burnun üst hattını oluşturmuştur. Burun ucunu, yukarı kıvrık şekilde verilmiştir. Dudak çift renklidir. Hafif bir tebessüm eder şekildedir. Yoğun kir tabası yüzünden yüz ayrıntıları belli değildir. Yanaklar vurgulanmıştır. Boyun kısa ve geniştir. Sol kol mızrağı kavradığı için dirsekten bükülmüş, mızrağı tuttuğu elin ayası görülmekte ve parmaklar bükülmüştür. Pazuda bileziğin parçası görülmektedir. Sağ kol ise geriye doğru gerilmiş, dirsekten hafif bükülmüştür. Başparmağını tuttuğu mızrağın üstüne koymuş, diğer parmakları mızrağı kavramıştır. Sağ bacak ileriye doğru uzanmış

parmağının ucuna basmış ve kaslı, sol ayak ağırlık merkezi olarak dizden bükülmüş, parmaklarının ucundan destek almıştır. Ayağında uzun, bağcıklı sandalet vardır. Sağ ayaktaki sandaletin çapraz bağcıkları görülmekte fakat sol ayaktaki sandaletin tahribattan dolayı bağcıkları görülememektedir. Öndeki sandaletin bağcığı yanda, diğer sandaletin bağcığı geridedir. Giydiği elbise, kolları açıkta bırakan kolsuz ve etek bölümü bacağa kadar inen yırtmaçlıdır. Elbisenin etek bölümü bacakların önünde üçgen formda işlenmiştir. Kıvrımlar gövde kısmında yatay, etek bölümünde ters “V” biçimindedir. Ayaklarının ucunda avcının kısa gölgesi verilmiştir.

Avcı figürü beyaz zemine işlenmiştir. Avcı figürünün dış konturu siyah, gri ve kızıl kahverengi tesseraelarla sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında sıcak ana renk ve sıcak ara tonlar kullanılmıştır. Gölgeleme vücudun genelinde değil koyu tondan, açık tona geçişler vücudun çok az bölgesinde uygulanmıştır. Yüzün sağ tarafında koyudan açık tona geçiş dengeli biçimde verilerek ışık gölge etkisi yaratılmış ayrıca kollarda koyudan açık tona doğru bu geçiş sağlanmıştır. Genel olarak avcıyı ele aldığımızda ışık her yönden verilmiş gibidir. Tesseraelar vücut ve elbise formuna göre dengeli olarak yerleştirilmiş, fakat diz üstünde ve sandalete bu denge bozulmuştur. Kare ve dikdörtgen tesseraelarla işlenmiştir. Elbisede kıvrımlar ışık gölge etkisi ile değil çizgisel şekildedir. Avcı yumuşak hatlarla, ¼ oranında dönmüş şekilde kısmen cephenden işlenmiştir. Mekan çizgisi, gri renkle işlenen avcının kısa gölgesi ile verilmiştir. Ayrıca mekan çizgisi olarak kullanılan avcının gölgesi perspektif uygulamasının da kullanıldığını göstermiştir. Avcı figürünün boyu 1,36 m, eni 0,65 m'dir.

4.2.1.1.2.2. Sürücü

3 nolu (Çizim 3, Çizim 6) sürücü figürü (Resim 19, Çizim 13), mozaığın kuzeydoğu köşesinde fil üstündedir. Sürücü siyah, gri, toz pembe, kahverengi, kızıl kahverengi, renklerle işlenmiştir. Sürücü, sola doğru yönelmiştir. Fil sürücüsü zencidir. Sürücü elinde fili yönlendirmek için ucu kanca şeklinde sopa tutmuştur. Kanca siyah, gri, kahverengi, kiremit kırmızısı ve sarı renklerle işlenmiştir. Baş yuvarlaktır. Kısa saçlı, başında bandajı olup omzuna doğru kurdele gibi sarkmış ve dalgalanmıştır. Kaşları çizgisel şekilde işlenmiştir. Bakışları yana doğru kaymıştır. Burnun üst ve yan hattı siyahla ile şekillendirilirken yoğun kir tabakası nedeniyle yüz

net olarak görülememektedir. Ağız belirsizdir. Boyun kısadır. Gövde çıplak ve atletik bir yapıya sahiptir. Sağ kolu ileriye uzanmış ve ucu eğik sopa tutmuştur. Kol dirsekten hafif bükülmüş, parmak araları belirtilmiştir. Sol kolu dirsekten hafif bükülmüş eli ile fili yönlendiren ipleri tutmuştur. Göğsün biri gösterilmiştir. Sürücü bol pantolon giymiş, bacağını dizden bükülmüş, diğer bacağını ise dizden büktüğü bacağı altına almıştır. Ayağına bağcıklı sandalet giymiş parmakları işlenmiştir.

Sürücü figürü beyaz zemine işlenmiştir. Sürücünün dış konturu, siyah, kıvılcık kahverengi, kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında ara sıcak tonlar kullanılmıştır. Koyu tondan açık tona geçiş, ışık gölge etkisi vermiştir. Zenci sürücüye ışık yandan verilmiştir. Tesseraelar anatomiye göre dengeli yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Sürücünün yüzü $\frac{3}{4}$ oranında, göğüs $\frac{1}{4}$ oranında cepheden, diğer yerleri profilden verilmiştir. Mekan çizgisi işlenmemiştir. Sürücü figürünün boyu 0,81 m, eni 0,52 m'dir.

4.2.1.1.3. Hayvan Figürleri

I.Pano'da 38 hayvan figür bulunmaktadır. Hayvanlar figürleri, sürüngenlerden, dört ayaklılardan, kanatlılardan oluşmakta olup evcil, vahşi ve türü belirsiz hayvanlar olarak sınıflandırılmıştır. Hayvanların çoğunluğu av ve avcı ilişkisi içerisinde bazıları ise bağımsız olarak işlenmiştir.

4.2.1.1.3.1.Vahşi Dört Ayaklı Hayvanlar

I. Pano'da vahşi dört ayaklı hayvanlar grubu 16 hayvandan oluşmuştur. Vahşi hayvanlar fil, kaplumbağa ve zebra hariç kendi aralarında av ve avcı ilişkisi içerisindedir.

4.2.1.1.3.1.1. Geyik ve Karaca

I. Pano'da iki geyik ve bir karaca bulunmaktadır. 4 nolu (Çizim 3, Çizim 6) geyik figürü, tanrıça Artemis'in arkasında yer almıştır. 5 nolu (Çizim 3, Çizim 5) geyik figürü, yere çökmüş, başını havaya doğru kaldırmış, sırtında ona saldırıp ısırarak leopar bulunmaktadır. 6 nolu (Çizim 3, Çizim 7) karaca figürü, dağ keçilerinin önünde, panonun köşesine yerleştirilmiştir.

4 nolu geyik (Resim 17, Çizim 11.) arka ayakları üzerinde sağa doğru hamle yapmıştır. Geyiğin tamamı siyah, beyaz oksit sarı, kahverengi, açık ve koyu gri renklerle işlenmiştir. Baş anatomisi hatalı işlenmiş ağız bölümü uzun bir şekilde yapılmış ve boyunun alt genişliği iyi verilmemiştir. Başının üstünde kısa çatalları olan, uzun, sivri bir şekilde bitirilmiş iki boynuz işlenmiştir. Kulaklar geriye doğru yatmıştır. Kulağının biri tam olarak diğerinin ucu gösterilmiştir. Göz ovaldir. Göz bebeğinin olduğu bölüm koyu renkle verilmiş fakat göz içinde açık renk tesserae parçaları da görülüyor fakat tahrip olmuştur. Burun çizgi şeklindedir. Ağız hafif açık, dil hafif yukarı doğrudur. Boyun ince, uzun ve kavislidir. Bedenin büyük bir bölümü Artemis'in arkasında kalmıştır. Ön ayaklar havada ve eklem yerlerinden bükülmüştür. Arka ayak yere basmakta olup gergindir. Toynakları çatallı şekildedir. Hareketten dolayı vücutta bir gergindir.

5 nolu geyik (Resim 20, Çizim 14) panter ile mücadele halinde ve saldırıya uğrayarak yere çökmüştür. Geyiğin vücudu hareketten dolayı gergindir. Geyik siyah, koyu gri, açık gri, oksit sarı, beyaz, kızıl kahverengi renklerle işlenmiştir. Baş küçüktür. Boynuzları "V" şeklinde, ince, uzun, ucu sivridir. Kulaklar küçük yukarıya doğru kıvrılmıştır. Göz ovaldir. Göz bebeği koyudur. Burun kısa ve çizgiseldir. Ağız açık, alt dişleri görülmekte, dil dışarıya doğru çıkmıştır. Boyun kalın, uzun, kavislidir. Vücut dolgundur. Geyiğin bel kısmından kızıl kahverengi ile şekillendirilen kan akmıştır. Leopar tarafından saldırıya uğrayan ve yere çöken geyiğin ön ayağının biri eklem yerinden bükülmüştür. Çatallı olan toynağın ucu yere temas etmiştir. Diğer ayak ise eklem yerinden bükülerek yere diz çökmüştür. Arka ayağının biri yine eklem yerinden bükülmüş ve toynak çatallı şekilde işlenmiştir. Diğer ayak ise geriye doğru gerilmiş, ayağının üstünde panterin pençesi duruyor ve karacanın ayağından kan akmıştır.

6 nolu karaca (Resim 21, Çizim 15) sola yönelmiş başı aşağıda, ayaklar açık bir şekilde ot yerken yapılmıştır. Siyah, beyaz, krem, kızıl kahverengi, kahverengi, toz pembe, oksit sarı renklerle işlenmiştir. Baş yere yakındır. İki küçük sivri boynuzu diktir. Kulağın biri görülmekte, geriye doğru yatmış, üçgenimsi formda ve sivridir. Göz üçgen formda, ağız ve burun tahribat nedeniyle net değildir. Boyun ince, uzun, boynunda ip benzeri nesne vardır. Gövde yaptığı harekete bağlı olarak eğimli,

gergindir. Kuyruk kısa, yukarı doğru kalkmış, ucu sivridir. Ön ve arka ayaklarının biri ileride, diğeri geridedir. Ön ayaklar gergindir. Toynak çatallıdır.

Üç figürde beyaz zemine işlenmiştir. 4 nolu geyiğin dış konturu siyah, 5 nolu geyiğin dış konturu siyah ve gri, 6 nolu karacanın ise dış konturu, siyah, kızıl kahverengi, oksit sarı ile sınırlandırılmış olup karacanın ön ve arka ayaklarının ikisinde kontur çizgisi kullanılmamış, iki renkli işlemiştir. Işık figürlere yandan verilerek, dıştan içe doğru koyu renkten açık renge doğru dengeli bir tonlama ile ışık gölge etkisi verilmiştir. Nötr renklerin yanında sıcak ara renkler kullanılmıştır. Tesseraelar vücut anatomisine uygun olarak yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi tesseraelar kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Figürler profilden gösterilmiştir. 4 nolu figürün Artemis'in arkasında işlenmesi, 5 nolu sahnede panterin geyiğin üstünde gösterilmesi, geri plandaki ot ve ağaç, 6 nolu sahnede arka planda işlenen ağaç perspektif anlayışının uygulandığını göstermiştir. 4 nolu geyiğin arka ayağı altına atılan gri zemin mekan anlayışı sorununu çözmüştür. 5 nolu sahnede mekan çizgisi koyu ve açık gri ile verilmiştir. Geyikten akan kan kızıl kahverengi olup kanın biriktiği yer mekan anlayışını desteklemiştir. 6 nolu figürde mekan çizgisi açık gri ve kahverengi ile işlenmiştir.

4 nolu geyiğin boyu 1,01 m, 5 nolu geyik figürünün, boyu 0,63 m, eni 0,75 m, 6 nolu karacanın boyu 0,38 m, eni 0,54 m'dir.

4.2.1.1.3.1.2. Leoparlar

7 nolu (Çizim 3, Çizim 6) leopar figürü, dağ keçilerinin üst bölümünde, geyiğe saldırmış, 8 nolu (Çizim 3, Çizim 5) leopar figürü, devekuşunun boyun bölgesine saldırmıştır.

7 nolu sahnede leopar ve geyik (Resim 20, Çizim 14), sola yönelmiş geyik altta yere düşmüş, leopar geyiğin üzerinde geyiği ısırması şeklinde gösterilmiştir. Leoparın vücut şekli saldırı pozisyonuna göre şekillendirilmiştir. Leopar siyah, açık gri, koyu gri, beyaz, tozpembe renklerle işlenmiştir. Baş küçüktür. Kulaklar geriye doğru yatmış ve ovaldir. Göz ovaldir. Burun bölgesi renkli işlenerek vurgulanmış fakat burun belirsizdir. Isırma hareketinden dolayı ağız açık fakat şekli net değildir. Boyun kısa ve geniştir. Gövde eğimli ve gergindir. Kuyruk hafif dalgalı şeklinde,

geriye doğru uzamış, kalın ve ucu ovaldır. Ön ayağın geride olanının sadece pençe bölümü görülmekte ve karacanın sırtına tırnaklarını geçirmiştir. Diğer ayak ise eklem yerinden bükülmüştür. Pençe geniş, tırnaklar sivridir. Leoparın arka ayağın biri geyiğin arka ayağının üstünde ve tırnaklarını geyiğin ayağına batırmıştır. Diğer ayak havada mı yere mi basıyor belirsizdir.

8 nolu leopar (Resim 22, Çizim 16) siyah, kahverengi, beyaz, sarı ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Leoparın başı ovaldır. Fakat başın ayrıntıları net değildir. Gözün biri gösterilmiştir. Göz geriye doğru bakmıştır. Gerideki kulağın küçük bir bölümü gösterilmiştir. Ağız ve burun belirsiz olmasına rağmen burun bölgesi renkli işlenmiştir. Figürün sırtı saldırı pozisyonunda olduğu için yay biçimini almıştır. Ön ayak, ileriye doğru, gergindir. Arka ayak eklem yerinden bükülmüştür.

Figürler beyaz zemine işlenmiştir. 7 nolu leoparın dış konturu siyah, 8 nolu leoparın ise siyah ve kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Figürlerde koyu tonlardan açık tona geçişler verilerek ışık gölge etkisi verilmiştir. Nötr renklerin yanında ara sıcak ton kullanılmıştır. 7 nolu figürde tesseraelar anatomiye göre dengeli biçimde yerleştirilmesine rağmen karın ve bacaklarda bu düzen bozulmuştur. 8 nolu figürde ise tesseraelar vücut hatlarına göre yerleştirilmiştir. Kare ve dikdörtgen formda tesseraelar kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. 8 nolu leopar profilden verilirken, 7 nolu leopar da vücut $\frac{1}{4}$ oranında profilden, baş üstten verilmiştir. 7 nolu sahnede leoparın geyiğin üstünde gösterilmesi, geri plandaki ot ve ağaç perspektif uygulamasının bulunduğunu göstermiştir. 8 nolu sahnede leoparın, devekuşunun sırtında olması, ısırma şekli ve ayaklarının sadece ikisinin gösterilmesi perspektifin uygulandığını göstermiştir. Mekan çizgisi kullanılmamıştır.

7 nolu leopar figürünün boyu 1,22 m, eni 0,51 m'dir. 8 nolu leopar figürünün boyu 0,42 m, eni 0,60 m'dir.

4.2.1.1.3.1.3. Kaplan

9 nolu (Çizim 3, Çizim 6) kaplan figürü (Resim 23, Çizim 17), filin üst bölümünde mozaığın kuzeyinde yer almıştır. Kaplan ve tay mücadelesi gösterilmiştir. Kaplan sağa doğru hamle yapmış tayın beline dişlerini geçirmiştir. Kaplan siyah, gri, beyaz, krem renklerle işlenmiştir. Kaplan saldırı pozisyonuna göre

başını hafif sağa eğmiştir. Kaplanın kulakları yarım daire şeklindedir. Öndeki kulak geriye yatmış, gerideki kulak dikdir. Göz ovaldir. Burun net değildir. Boyun kalındır. Gövde dolgun, gergin ve bütün vücut dikine kısa çizgilerle süslenmiştir. Kuyruk uzun, aşağıya doğru sarkmış ve ucu yukarı içe doğru kıvrılmıştır. Ön ayakları havada, gerideki ayağın bir bölümü görülmekte öndeki ayak ise eklem yerinden bükülmüştür. Öndeki ayağın pençesi geniş ve tırnak sivridir. Arka ayakları gergin yere basmıştır. Pençe geniş ve tırnaklar sivridir.

Kaplan beyaz zemine işlenmiştir. Kaplanın dış konturları vücut yapısıyla birlikte işlenmiş, kahverengi ile sınırlandırılmış yer yer vücut yapısındaki siyah renkler kahverenginin arasına yerleştirilmiştir. Nötr renklerin yanında ara sıcak tonlar kullanılmıştır. Işık yandan verilmiş, koyu tondan açık tona geçiş, ışık gölge etkisi vermiştir. Tesseraelar kaplanın anatomisinden daha çok vücudundaki çizgilere göre yerleştirilmiştir. Kare ve dikdörtgen tesseraelarla işlenmiştir. Derinlik yakaladığı tayın geride durmasından yararlanılarak verilmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Kaplanın vücudu profilden, yüzü $\frac{1}{4}$ oranında cephedendir. Mekan çizgisi uygulanmamıştır. Kaplan figürünün boyu 0,57 m, eni 1,58 m'dir.

4.2.1.1.3.1.4. Aslanlar

10 nolu (Çizim 3, Çizim 6) aslan figürü, avcının karşısında, 11 nolu aslan (Çizim 3, Çizim7) figürü, ayının altında iki dağ keçisine saldırı pozisyonunda işlenmiştir.

10 nolu aslan (Resim 24, Çizim 18) sola doğru, arka ayakları üzerinde ayağa kalkmış avcıya hamle yapmıştır. Avcı tarafından aslanın göğsüne mızrak saplanmış. Aslan yoğun kir tabakası ile kaplıdır. Figür siyah, gri, beyaz, kırmızı kahverengi, sarı, oksit sarı, beyaz, krem ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Baş ve yeleyle birlikte büyük gösterilmiştir. Göz üçgen formundadır. Göz bebeği koyudur. Burun büyük, üst çizgisi düz gelmiş alt bölümü içe doğru kıvrılarak burnun altını oluşturmuştur. Ağız geniş ve açıktır. Üstte tek dişi işlenmiş, ucu sivri içe doğru dönmüştür. Dil çizgisel şekilde uzun aşağıya doğru sarkmıştır. Bıyıklar tel teldir. Aslanın yelesi kabarmış, dalgalı, geniş, sırtına karda inmiştir. Gövde hamleden dolayı yatay konumda olup göğsünden ve omzundan kan akmıştır. Aslanın

göğsünden ve omuz bölgesinden akan kan çizgiseldir. Kan döküldüğü yerde birikmiştir. Kuyruk uzun, yukarıya kalkmış "S" şeklinde, ucu geniştir. Ön ayaklar havada gerideki ayağın pençesi mızrağın üzerinde durmakta, diğer ayak eklem yerinden bükülmüş, pençe aşağıya doğru, parmakları açılmış ve tırnakları çıkmış sivri şeklidir. Arka ayaklar zemine basmış gergin, yatay konumda ve gerideki ayak koyu şekilde verilmiştir. Pençeler geniş, parmaklar belirtilmiş ve tırnaklar sivridir.

11 nolu aslan (Resim 25, Çizim 19) arka ayakları üzerinde sola, dağ keçilerine doğru hamle yapmıştır. Aslan siyah, beyaz, açık gri, koyu gri, kavuniçi, kırmızı kahverengi, toz pembe, kahverengi, oksit sarı, renklerle işlenmiştir. Baş büyüktür. Tam olarak görülen kulak ovaldir. Diğer kulak yarım daire şeklidir. Göz ovaldir. Geriye doğru bakmaktadır. Burun düz iniyor, yan tarafı içe doğru kıvrıktır. Burun ve alın çizgisi yele ile birleşmiş ve yelenin ucu kıvrılmıştır. Ağız açık ve dil gösterilmiştir. Üstte iki, altta bir sivri dişi belirtilmiştir. Burun altındaki bıyıklar tek çizgisel şekilde verilmiştir. Boyun kalındır. Yeleler aşağıya doğru dalgalı şeklidir. Gövde, iri ve gergindir. Kuyruğun başlangıcından karın boşluğuna kadar tahribata uğramıştır. Kuyruğu geriye doğru uzanmış, dalgalı ve ucu kalındır. Ön ayaklar havada, eklem yerinden bükülmüş, pençeler yere doğru, tırnaklar sivri işlenmiştir. Arka ayaklar gergin yere basmakta, eklem yerinden bükülmüştür. Pençeler geniş ve tırnaklar sivridir. Arka ayaklardaki kılların ucu sivri şekilde aşağıya doğrudur.

Aslan figürleri beyaz zemine işlenmiştir. 10 nolu aslanın dış konturu gri, siyah, kahverengi, 11 nolu aslanın ise sadece siyah tesseraelarla sınırlandırılmıştır. 10 nolu figürde gölgelendirme iyi verilmemiş, gövdesinde gölgelendirme koyu renkle başlamış arkasından daha koyu ton verilmiş ve tekrar açık tona geçilmiştir. Işık aslanın vücuduna yandan verilmiştir. 11 nolu figürde ise koyu tondan açık tona geçiş ışık gölge etkisini vermiştir. Figürlerde nötr renklerin yanında sıcak ana renk ve sıcak ara tonlar kullanılmıştır. Tesseraelar vücut hattına ve kıllara göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi tesseraelarla işlenmiştir. Aslanlar profilden gösterilmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. 10 nolu sahnede derinlik aslana saplanan mızrak, 11 nolu sahnede ise aslanın arkasındaki ağaç perspektif anlayışının olduğunu göstermiştir. 10 nolu aslandan akan kan kırmızı kahverengi renkli olup aktığı

yerde ve aslanın arka ayaklarının oturduğu yerde otun etkisi ile mekan çizgisini, 11 nolu aslanda ise arka ayaklarının altındaki gri hat mekan çizgisini vermiştir.

10 nolu aslan figürünün boyu 1,35 m, eni 0,52 m, 11 nolu aslanın boyu 0,77 m, eni 1,77 m ölçülerindedir.

4.2.1.1.3.1.5. Tilki

12 nolu (Çizim 3, Çizim 5) tilki figürü (Resim 26, Çizim 20), horoz figürünün karşısında işlenmiştir. Tilki sola doğru hamle yapmış, karşısındaki horoza saldırı pozisyonundadır. Siyah, beyaz, açık koyu gri, kızıl kahverengi, kahverengi, oksit sarı renklerle işlenmiştir. Tilkinin başı ileriye doğru, üçgenimsi formdadır. Kulakları büyük, ucu sivri, öne doğru yatmıştır. Göz daire şeklindedir. Burun küçük nokta şeklindedir. Ağız az açık, alt dudak ucu aşağıya doğru sarkmıştır. Dil dışarıdadır. Boyun kısa ve kalındır. Gövde silindir biçimdedir. Kuyruk uzun, kalın ve ucuna doğru genişlemiştir. Ön ayağının biri havada diğeri yere basıyor, yere basan ayak eklem yerinden bükülmüş ve pençesi belirtilmiştir. Havadaki ayak basit şekilde işlenmiştir. Arka ayağının biri normal şekilde yere basarken diğeri gergin, geriye doğru uzatmış yere basmakta ve pençeleri belirtilmiştir.

Tilki figürü beyaz zemine işlenmiştir. Tilkinin dış konturu siyah ve gri ile işlenmiştir. Nötr renklerin yanında sıcak ara ve ana ton kullanılmıştır. Işık yandan verilmiş, koyu tondan açık tona geçiş, ışık gölge etkisi vermiştir. Tesseraelar anatomiye göre düzenli biçimde yerleştirilmiş. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi tesseraelar kullanılmıştır. Profilden verilen tilkinin vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Tilkinin arkasında kalan ağaç motifleri perspektif anlayışının uygulandığını göstermektedir. Mekan çizgisi gridir. Tilki figürünün boyu 0,19 m, eni 0,78 m'dir.

4.2.1.1.3.1.6. Dağ Keçileri

15 ve 16 nolu (Çizim 3, Çizim 7) dağ keçileri, aslanın önünde ve ondan kaçarken işlenmiştir (Resim 13). İki dağ keçisi de arka ayakları üzerinde sağa doğru hamle yapmış, 16 nolu öndeki keçi kafasını geriye çevirerek aslana, 15 nolu gerideki keçi ise ileriye doğru bakmıştır (Resim 27, Çizim 21).

Dağ keçileri, gri, siyah, beyaz ve kahverengi renklerle işlenmiştir. Keçilerin başları küçük ve üçgenimsidir. Boynuzları uzun, aşağıya doğru kıvrılmış, uçları sivri ve iç yüzeyleri kesik çizgilerle işlenmiştir. 16 nolu dağ keçisinin başın üstünde boynuzlarla bağlantı bölümde keçinin tüyleri gibi algılanan kıllar yapılmıştır. Öndeki kulaklar geriye doğru, ince uçları sivridir. Gerideki kulaklar, yukarı doğru kalkmıştır. Gözler ovaldir. Ağız ve burun bölümleri uzun ve çizgi şeklinde koyu renklidir. Çenenin altındaki sakallar geriye doğru dönmüş, uç bölümü sivri bitirilmiştir. İki dağ keçisinin boyun bölgesi uzun ve kalındır. Boyundaki kıllar birbirine paralel çizgiseldir. Gövdeler harekete bağlı olarak gergin ve vücutlar dolgundur. 16 nolu öndeki dağ keçisinin kuyruğu küçük, ince ve yukarıya doğru dönmüştür. 15 nolu gerideki dağ keçisinin kuyruğu görünmemektedir. Ön ayaklar havada, eklem yerlerinden bükülmüştür. Arka ayaklar geriye doğru gergin, fakat 15 nolu arkadaki dağ keçisinin ayaklarının bir bölümü görülmektedir. Toynaklar çatallı biçimdedir.

Dağ keçileri, beyaz zemine işlenmiştir. İki keçinin dış konturları siyah ve gri ile sınırlandırılmıştır. Sadece nötr renkler kullanılmıştır. Yandan verilen ışık, koyu tondan açık tona geçişle, ışık gölge etkisi yaratmıştır. Tesseraelar dağ keçilerinin vücut yapısına göre yerleştirilmesine rağmen 15 nolu dağ keçisinde tesserae dizimi kafasını geriye çeviren 16 nolu dağ keçisinin ön ayaklarına göre tasarlanmıştır. Tesseraelar kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formdadır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Dağ keçileri profilden işlenmiştir. Geri plandaki ağaçlar, ayrıca dağ keçilerinin arka arkaya yerleştirilmesi perspektif anlayışının bulunduğunu göstermektedir. Mekan çizgisi kullanılmıştır. 16 nolu öndeki dağ keçisinin boyu 0,90 m, eni 1,32 m, arka plandaki 15 nolu dağ keçisinin boyu 0,90 m, eni 1,17 m'dir.

4.2.1.1.3.1.7. Zebra

21 nolu (Çizim 3, Çizim 5) zebra figürü (Resim 28, Çizim 22), filin karşısına işlenmiştir. Zebra sağa doğru hamle yapış bir ayağını hafif kaldırmıştır. Figür siyah, kahverengi, açık gri, beyaz, sarı, toz pembe renklerle işlenmiştir. Baş hafif eğik ve yana doğru dönmüştür. Kulak geriye doğru hafif yatmış, yana doğru açılmıştır. İki kulak arasında başının üstünde, yele dağınık şekilde, alınına dökülmüştür. Göz ovaldir. Göz bebeği geriye ve yukarıya doğrudur. Bakışlar baygındır. Ağız açık, dudakları iki renklidir. Alt dişler ve dil gösterilmiştir. Burun deliği küçüktür. Boyun

kalın, geniş ve düz şekildedir. Boynun üstünde yele farklı işlenmiştir. Yele çizgisel olup yatay, kısa ve arka fonu koyudur. Gövde geniş, sırt hafif içe kavisli, karın içe çekiktir. Kuyruk aşağıya doğru, kalın, uzun, yanlardan birer kıl, kuyruk ucunda ise üç kıl ucu işlenmiştir. Ön ayağın, geride olanı, dizden hafif bükülmüş ve havada, önde olan ayak ise yere basmakta gergindir. Arka ayaklar yere basıyor ve gerideki ayak ileridedir. Toynakların üstüne kıllar dökülmüştür. Erkek olduğunu göstermek için hayaları işlenmiştir. Vücut yüzeyindeki çizgileri çok sayıda kısa, dalgalıdır.

Zebranın işlendiği zemin beyazdır. Zebranın dış konturu siyah ve kahverengi renklerle sınırlandırılmış. Dış hattan içe doğru koyu ve açık tona geçiş verilerek, ışık gölge etkisi yaratılmıştır. Yapılan tonlamaya göre ışık yandan ve alttan verilmiştir. Nötr renklerin yanında ara sıcak tonlar kullanılmıştır. Tesseraeların dizilişi, zebranın anatomisine göre değil zebranın vücudundaki çizgiler göre yerleştirilmiştir.

Tesseraelar kare, dikdörtgen ve üçgenimsidir. Farklı olarak boyundaki yelenin bulunduğu arka fon gri tesseraelarla oluşturulmuş, parça parça işlenen yelenin keskinliği gri tonun içinde kaybolmuştur. Zebra profilden işlenmiştir. Mekan çizgisi bulunmamaktadır. Perspektif figürün önündeki küçük ağaçla verilmiştir. Anatomisi iyi işlenmiştir. Zebra figürünün boyu 1,07 m, eni 1,32 m' dir.

4.2.1.1.3.1.8. Fil

22 nolu (Çizim 3, Çizim 6) fil figürü (Resim 29, Çizim 23), mozaığın kuzeydoğu köşesindedir. Filin üstünde sürücüsü oturmuştur. Fil sola doğru yönelmiş siyah, gri, beyaz, kahverengi ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Filin başı iri ve hafif öne eğiktir. Kulaklar büyük ve geriye doğrudur. Geriye bakan göz küçük ve ovaldir. İki uzun dişi ağızdan çıkıp öne doğru uzamış yukarı doğru kıvrılmış ve uçları sivri bitirilmiştir. Hortumu uzun, kalın, "U" şeklinde ve yatay çizgilerle süslenmiştir. Boynun da sürücünün kullandığı yuları bulunmaktadır. Gövde iridir. Kuyruk kalın, aşağıya doğru sarkmış ve ucu püskül şeklinde işlenmiştir. Bacaklar kalın, düz boru şeklinde ve ayaklar iki kalın parmak şeklindedir.

Fil beyaz zemine işlenmiştir. Filin konturu siyah renkle sınırlandırılmıştır. Sadece nötr renkler kullanılmıştır. Işık yandan verilmiş olup koyu tondan açık tona geçiş, ışık gölge etkisi yaratmıştır. Tesseraelar anatomiye göre dengeli

yerleştirilmiştir. Kullanılan tesseraelar kare, dikdörtgen ve üçgenimsidir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Fil profilden verilmiştir. Mekan çizgisi işlenmemiştir. Fil figürünün boyu 1,10 m, eni 1,70 m'dir.

4.2.1.1.3.1.9. Mongo

25 nolu (Çizim 3, Çizim 7) mongo figürü (Resim 30, Çizim 24), kobranın karşısında mücadele halindedir. Sola doğru yönelmiş başını hafif yukarıya kaldırmış ve öne doğru uzatmış, kuyruğunu kaldırmış hamle yapar şekilde işlenmiştir. Gri, siyah, toz pembe, beyaz ve sarı renklerle şekillendirilmiştir. Baş küçük, ovale yakındır. Kulaklar yarım daire şeklindedir. Ağız düz çizgi şeklindedir. Gövde silindirik biçimdedir. Kuyruğu uzun sırtına doğru yönelmiş ve alının üstünde incelerek son bulmuştur. Ön ayakları açık her ayaktaki üç tırnağı gösterilmiştir. Arka ayakların önde olanı, yere basmış ve eklem yerinden bükülmüştür. Pençesi ve iki parmağı gösterilmiştir. Arka ayak ve kuyruğun bir bölümü tahrip olmuştur.

Figür beyaz zemine işlenmiştir. Mongo figürünün, dış kontur siyah ile sınırlandırılmıştır. Tesseraelar vücut şekline göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi tesseraelar kullanılmıştır. Işık yandan ve alttan verilmiştir. Koyu tondan, açık tona doğru geçiş, gölge, ışık etkisini vermiştir. Nötr renklerin yanında ara sıcak tonlar kullanılmıştır. Profilden gösterilen mongonun vücudunda geçişler yumuşak hatlarla verilmiştir. Mekan çizgisi açık tonla verilmiştir. Figürün boyu 0,29 m, eni 0,42 m'dir.

4.2.1.1.3.1.10. Ayı

26 nolu (Çizim 3, Çizim 5) ayı figürü (Resim 31, Çizim 25), aslanın üst bölgesinde, boğa ile mücadele halinde işlenmiştir. Sola boğaya doğru yönelmiş, tek ayağı üzerinde dik durmuştur. Ayı siyah, açık ve koyu gri, oksit sarı, kırmızı kahverengi ve beyaz renklerle işlenmiştir. Baş iridir. Kulakları öne doğru hafif yatmış ucu oval biçimdedir. Göz dairesel formdadır. Burun ucu sivri şeklindedir. Ağız açık, üst ve alt dişleri işlenmiştir. Dilin ucu aşağıya doğru sarkmıştır. Boyun kısa ve kalın, boyun kılları çizgisel, hafif kavilidir. Gövde iridir. Kuyruk küçük, kalın ucu sivri ve aşağıya dönmüştür. Ön ayaklar, havada, parmakları belirtilmiş ve pençeler yere doğru dönmüştür. Arka ayakların biri zemine basmış diğeri havadadır. Yere basan

ayak ağırlık merkezidir. Arka ayakların havada olanı eklem yerinden bükülmüş ilerde, pençeler ve tırnaklar işlenmiştir. Yere basan ayak hafif bükülmüş, pençesi ve kıvrılan sivri tırnakları vurgulanmıştır. Havada duran arka ayağının küçük bir bölümü tahrip olmuştur.

Ayının işlendiği zemin beyazdır. Ayı figürünün, dış konturu siyah ve gri renk sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında ara sıcak tonlar kullanılmıştır. Işık yandan verilmiş, koyu tondan açık tona geçişler verilerek ışık gölge etkisi yaratılmıştır. Tesseraelar vücut hatlarına göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form kullanılmıştır. Profilden verilen ayının vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Mekan çizgisi bulunmamaktadır. Ayı figürünün boyu 1,24 m, eni 0,55 m'dir.

4.2.1.1.3.1.11. Kaplumbağa

27 nolu (Çizim 3, Çizim 5) kaplumbağa figürü (Resim 32, Çizim 26), leoparın saldırdığı deve kuşunun ayaklarının önündedir. Siyah, açık koyu gri ve beyaz renklerle işlenmiştir. Başını sola doğru çevirmiştir. Ağız çizgiseldir. Göz çizgi halinde, göz bebeği nokta şeklindedir. Dört ayağı yanlara doğru açılmış, ayak parmakları belirtilmiştir. Uzun sivri, hafif sola dönmüş bir kuyruğu bulunmaktadır. Kabuğu oval biçimdedir.

Kaplumbağa beyaz zemine işlenmiştir. Figürün dış konturu siyahla sınırlandırılmıştır. Koyu tondan açık tona geçiş ışık gölge etkisi vermiş, ışık ise üstten verilmiştir. Sadece nötr renkler kullanılmıştır. Tesseraelar vücut hatlarına göre yerleştirilmiştir. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi tesseraelar kullanılmıştır. Kaplumbağanın hatları yumuşak geçişlerle işlenmiş olup gövdesi cepheden, baş ise profilden işlenmiştir. Mekan anlayışı bulunmamaktadır. Figürün boyu 0,38 m, eni 0,23 m'dir.

4.2.1.1.3.2. Vahşi Sürüngen Hayvanlar

I. Pano'da vahşi sürüngenler gurubu 2 yılandan oluşmuştur. Kobra av ve avcı ilişkisi içerisindeyken yılan av konumundadır.

4.2.1.1.3.2.1. Kobra ve Yılan

28 nolu (Çizim 3, Çizim 7) kobra figürü, boğanın altında, 29 nolu (Çizim 3, Çizim 5) yılan figürü, pelikanın gagasının ucundadır.

28 nolu kobra (Resim 33, Çizim 27) kıvrılmış bir şekilde diklenerek karşısında saldırı pozisyonundaki mongoya doğru yönelmiştir. Kobra siyah, beyaz, kırmızı kahverengi, toz pembe renklerle işlenmiştir. Baş ovaldır. Göz nokta şeklindedir. Ağız az açık, dudaklar farklı renktedir. Dil dışarıda ince, uzun, aşağıya doğru sarkmıştır. Boğaz bölgesi yelpaze gibi açılmış, bir kısmı tahrip olmuştur. Vücudunun alt bölümü kıvrılarak zemine oturmuştur. Kuyruğunun alt bölümü tahrip olmuştur.

29 nolu yılan (Resim 34, Çizim 28), pelikanın gagasının arasındadır. Yılan siyah, toz pembe ve kırmızı kahverengi renklerle işlenmiştir. Baş yukarıya doğru yönelmiştir. Dil küçük, dışarıya çıkmıştır. Yılanın gövdesi dalgalı, ince ve uzundur. Kuyruk ince ve sivridir.

Yılanın figürleri beyaz zemine işlenmiştir. Figürlerin dış kontur siyah ve kırmızı kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Koyu tondan, açık tona geçiş ışık gölge etkisini vermiştir. Nötr renklerin yanında ara sıcak renk kullanılmıştır. Yılanların vücut anatomisi iyi, kavisli geçişler yumuşak hatlarla verilmiş kare, dikdörtgen formda tesseraelar kullanılmıştır. Yılanlar profilden işlenmiştir. 28 nolu yılanın mekan çizgisi açık tondur. 29 nolu yılanın mekan çizgisi işlenmemiştir.

28 nolu kobranın boyu 0,27 m, eni 0,13 m, 29 nolu yılanın eni 0,52 m, boyu 0,3 m'dir.

4.2.1.1.3.3. Evcil Dört Ayaklı Hayvanlar

I. Pano'da evcil dört ayaklı hayvanlar gurubu 8 hayvandan oluşmuştur. Bu guruba giren hayvanların bir bölümü otçul bir bölümü etçildir.

4.2.1.1.3.3.1. Köpek

13 nolu (Çizim 3, Çizim 6) köpek figürü (Resim 35, Çizim 29), kaplanın üst bölgesindedir. Köpek sola doğru, önünde kaçan koça hamle yapmış kovalamaktadır. Köpek siyah, gri, kahverengi, kırmızı kahverengi, krem ve beyaz renklerle işlenmiştir.

Baş küçük ileriye doğru uzanmıştır. Kulaklar geriye doğru yatmış, öndeki kulak üçgenimsidir. Göz yuvarlaktır. Ağız açıktır. Boyun geniş ve kısadır. Boyunda tasma bulunmaktadır. Sırtı düz, karın bölümü içe doğru çekiktir. Kuyruk ince, uzun, yukarıya doru geniş şekilde dönmüştür. Ön ayaklar yoğun kir tabaksı nedeniyle net değildir. Arka ayaklar gergin, geriye doğru uzanmış ve yere basmıştır.

Köpek beyaz zemine işlenmiştir. Köpeğin dış konturu gri ve kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında sıcak ara tonlar kullanılmıştır Tesseraelar köpeğin anatomisine uygun dengeli bir şekilde yerleştirilmiş, kare ve dikdörtgen tesseraelar kullanılmıştır. Koyu tondan açık tona geçiş, ışık gölge etkisi yaratmıştır. Profilden işlenen köpeğin vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Köpek figürünün boyu 0,25 m, eni 0,80 m'dir.

4.2.1.1.3.3.2. Keçi

14 nolu (Çizim 3, Çizim 5) keçi figürü (Resim 36, Çizim 30), deve kuşunun ayaklarının arkasındadır. Keçi sola yönelmiş önündeki ota eğilmiştir. Figür siyah, gri, beyaz renkle işlenmiştir. Uzun tüylü gösterilen keçinin boynuzu uzun, uçları sivri, hafif kavislidir. Öndeki boynuz daha geniştir. Kulağı geniş ve aşağıya doğru sarkmıştır. Başının üstünde kılları aşağıya doğrudur. Ağız açık, çenesinin altında sakal bulunmaktadır. Vücut iri ve dolgundur. Kuyruk kısa, yukarı doğru kavislidir.

Ön ayaklar açık ve düz biçimdedir. Arka ayaklarının biri ileri doğrudur. Toynakları belirtilmiştir. Kıllar vücudun altında tel tel gösterilmiştir.

Keçi figürü, beyaz zemine işlenmiştir. Keçinin dış konturu siyah ve gri tesserae ile sınırlandırılmıştır. Sadece nötr renkler kullanılmıştır. Tesseraelar tüylere göre yerleştirilmiş, kare ve dikdörtgen formludur. Yandan verilen ışık, koyu tondan açığa doğru geçişi sağlamıştır. Keçinin ayaklarının altındaki gri zemin mekan çizgisini olarak vurgulanmıştır. Önündeki otun küçük olması derinlik anlayışının kullanıldığını göstermiştir. Keçinin vücut anatomisi iyi işlenmiştir. Profilden verilen keçinin vücudu yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Keçi figürünün boyu 0,40 m, eni 1,02 m'dir.

4.2.1.1.3.3.3. Koç

17 nolu (Çizim 3, Çizim 5) koç (Resim 37, Çizim 31), köpek figürünün önünde işlenmiştir. Sola doğru yönelmiş, kendisini kovalayan köpeğe doğru başını çevirmiş, arka ayakları üzerine kalkarak hamle yapmıştır. Koç beyaz, kahverengi, gri, siyah ve kıvılcık kahverengi ile işlenmiştir. Boynuzlar büyük, iki yana doğru açılmış, içe doğru kıvrılarak uçları sivri bir şekilde bitirilmiştir. Boynuzların içi paralel dikine çizgilerle süslenmiştir. Kulak küçük, geriye ve hafif aşağıya doğru yatmış, yaprak şeklindedir. Göz ovaldir. Burun çizgi şeklindedir. Ağız açık, dil küçük gösterilmiştir. Boyun uzun ve kalındır. Gövde dolgundur. Kuyruk kalın ve kısadır. Ön ayaklar havada, eklem yerlerinden bükülmüş, toynaklar çatal şeklinde işlenmiştir. Arka ayaklar geriye doğru ve gergindir. Toynak bölümü net değildir.

Figürün işlendiği zemin beyazdır. Koçun dış konturu kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Fakat ayaklarda kontur uygulamasına yer verilmemiştir. Gölgeleme koyu tondan açık tona sert geçişle verilmiştir. Nötr renklerin yanında, sıcak ara renk kullanılmıştır. Tesseraelar kare ve dikdörtgen formdadır. Tesseraelar koçun vücut hattı doğrultusunda yerleştirilmiştir. Hareketten dolayı vücut gergindir. Profilden verilen koçun vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Perspektif öndeki ot ile verilmiştir. Mekan çizgisi kullanılmamıştır. Koç figürünün boyu 0,50 cm, eni 0,55 m'dir.

4.2.1.1.3.3.4. Koyun

18 nolu (Çizim 3, Çizim 5) koyun figürü (Resim 38, Çizim 32), leoparın saldırdığı deve kuşunun arkasındadır. Koyun sola önündeki ota yönelmiştir. Siyah, gri, kıvılcık kahverengi, beyaz, açık sarı, toz pembe ve kahverengi tesseraelarla işlenmiştir. Baş aşağıya doğru eğilmiştir. Göz yuvarlaktır. Burun kısa, ağız kapalı, her ikisi de çizgi şeklindedir. Kulaklar üçgenimsi, uçları sivridir. Boyun kalındır. Gövde iri ve dolgundur. Kuyruk uzun, kalın, ucu sivri ve hafif kavislidir. Ön ayaklar düz, gerideki ayağın biri biraz ileri çıkmış ve toynakları siyahtır.

Koyun figürü, beyaz zemine işlenmiştir. Koyunun dış konturu siyahla ve kahverengi tesseraeyle sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında ara sıcak renklerde kullanılmıştır. Tesseraelar vücudun anatomisine uygun olarak yerleştirilmiştir. Kare,

dikdörtgen ve üçgenimsi formdadır. Işık gölge etkisi verilmiş, tesseraelar koyu tondan açık tona doğru yerleştirilmiştir. Koyun profilden verilmiş olup hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Mekan çizgisi önündeki ot ile verilmiştir. Figürün arkasındaki ağaç ile derinlik sorunu çözülmüştür. Koyun figürünün boyu 0,57 m, eni 0,79 m'dir.

4.2.1.1.3.3.5. Boğa

19 nolu (Çizim 3, Çizim 5) boğa figürü (Resim 39, Çizim 33), deve kuşunun önünde, kendisine saldıran ayı ile mücadele halindedir. Boğa siyah, gri, kızıl kahverengi, beyaz ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Boğa arka ayakları üzerinde sağa doğru hamle yapmıştır. Baş hafif aşağıya doğru eğilmiştir. Boynuzları içe doğru kıvrılmış ve sivridir. Kulaklar yana açılmış, hafif yukarı doğru ve uçları yuvarlatılmıştır. Öndeki kulak daha büyük verilmiştir. Ağız düz, çizgisel olup burun tahribattan dolayı belirsizdir. Göz çizgisi, göz üzerinden buruna kadar indirilmiştir. Boyun kısa ve geniştir. Sırtında geriye doğru eğik büyük bir çıkıntı vardır. Gövde iridir. Kuyruk havaya kalkmış, kıvrılmış, ucu geniş bitirilmiştir. Ön ayaklar havada, eklem yerlerinden bükülmüştür. Arka ayaklar yere basmış ve gergindir. Toynakları iki parçalıdır. Erkek olduğunu belirtmek için cinsel organı vurgulanmıştır. Arka ayağın bir bölümü ile ön ayağın bir bölümü tahrip olmuştur.

Boğa figürü, beyaz zemine işlenmiştir. Baş ve ön ayağın biri kızıl kahverengi, vücudun gerisi dışta gri, içte kızıl kahverengi tesseraelarla sınırlandırılmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre dengeli yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsidir. Işık boğanın her yönünden verilmiştir. Koyu griden kızıl kahverengiye ve bu renklerden beyaz tona geçiş gölgelendirmenin başarısız olduğunu göstermektedir. Nötr renklerin yanında ara sıcak tonlar kullanılmıştır. Boğanın hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Boğa profilden işlenirken, başı ¼ oranında profilden verilmiştir. Boğanın arka ayaklarının altındaki gri tesseraelar mekan anlayışını vermiştir. Boğa figürünün boyu 0,86 m, eni 1,41 m'dir.

4.2.1.1.3.3.6. Tay

20 nolu (Çizim 3, Çizim 6) tay figürü (Resim 23, Çizim 17), avcının arkasında, kaplan tarafından ısırılmıştır. Tay arka ayakları üzerine kalkmıştır. Figür

kahverengi, beyaz, krem, açık gri renklerle işlenmiştir. Kulak küçük hafif eğiktir. Göz ovaldir. Ağız küçük, çizgiseldir. Dil küçüktür. Boyun kalın ve kısadır. Gövde dolgundur. Tayın sırtından kan akmıştır. Kan çizgisel şekildedir. Kuyruk kalın, aşağıya doğru sarkmış ve kuyruğun bir kısmı kaplanın ayağının arkasında kalmıştır. Ön ayakları havada, eklem yerlerinden bükülmüş, gerideki ayağın toynağı gösterilmiştir. Arka ayakları yere basmış, hafif bükülmüş ve toynakları işlenmiştir.

Tay figürü beyaz zemine işlenmiştir. Tayın dış konturu kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında ara sıcak ton kullanılmıştır. Işık yandan verilmiş, koyu tondan açık tona geçiş, ışık gölge etkisi yaratmıştır. Tesseraelerin dizilişi tayın anatomisine kısmen uygun olup bazı bölgeler düzensiz yerleştirilmiştir. Kare ve dikdörtgen tesseraelarla işlenmiştir. Derinlik anlayışı, kaplan ile tayın duruş ile çözülmüştür. Vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Tay profilden işlenmiştir. Mekan çizgisi işlenmemiştir. Tay figürünün boyu 0,56 m, eni 0,35 m'dir.

4.2.1.1.3.3.7. Tavşan

23 nolu (Çizim 3, Çizim) tavşan figürü (Resim 40, Çizim 34), keçinin önünde işlenmiştir. Tavşan sola yönelmiş, arka ayakları üzerinde hamle yaparken gösterilmiştir. Tavşan siyah, açık gri, koyu gri, beyaz ve kızıl kahverengi, toz pembe renklerle işlenmiştir. Baş ovaldir. Uzun kulaklar geriye doğru vücuda paralel işlenmiş, gerideki kulak biraz yukarıdadır. Öndeki kulak, bedenden siyah ile ayrılmıştır. Göz ovaldir. Burun büyüktür. Ağız küçük ve çizgiseldir. Bıyıkları ince üç çizgi şeklindedir. Boyun kısa ve kalındır. Gövde dolgun ve gergindir. Kuyruk kısa, yukarıya doğru kıvrılmış, ucu sivridir. Ön ayaklar havada ve eklem yerinden bükülmüştür. Arka ayakları uzun, gergin ve yere basmıştır. Ayaklardaki tırnaklar sivridir.

Tavşan beyaz zemine işlenmiştir. Figürün dış konturu siyah ve gri renklerle sınırlandırılmış, iyi işlenen anatomide tesseraelar vücut hattına göre yerleştirilmiştir. Işık tavşanın vücuduna yandan verilmiş, koyu tondan, açık tona doğru geçişin verilmesi ışık gölge etkisi yaratmıştır. Nötr renklerin yanında sıcak ara tonlar kullanılmıştır. Profilden verilen tavşanın hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Hayvanın altındaki gri gölge mekan çizgisidir. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form

tesseraelar kullanılmıştır. Otların önünde işlenmesi perspektif uygulamasının olduğunu göstermiştir. Tavşan figürünün boyu 0,25 m, eni 0,77 m'dir.

4.2.1.1.3.3.8. Domuz

24 nolu (Çizim 3, Çizim 7) domuz figürü (Resim 41, Çizim 35), kobra ve mongonun altındadır. Arka ayakları üzerine hamle yaparak sola doğru yönelmiştir. Domuzun siyah, gri, beyaz ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Çene altından başlayarak arka ayaklarına kadar uzanan tahribat vardır. Baş büyüktür. Kulaklar büyük ve öne doğru eğilmiş ucu sivridir. Kaş çok belirgin, yay biçiminde, gerideki kaş ise bombeli biçimdedir. Göz geriye doğru bakmaktadır. Ağız ve burun bölümü uzun, burun ucu daire, burun delikleri iki nokta şeklindedir. İki adet iri diş içe doğru dönük, uçları sivridir. Ağız bölümü tahrip olmuştur. Vücudu iridir. Sırtın orta bölümünden başın üstüne kadar kıllar sola yatık sivri şeklide, bel ortasından kuyruk bölümüne doğru geriye doğru yatmış, en gerideki kıllar sivri şekilde bitirilmiştir. Kuyruk kısa "s" şeklinde kıvrılmış, ucu çatallıdır. Ön ayaklar eklem yerinden bükülmüş ve havada, gerideki ayakların büyük bölümü tahrip olmuş gergin ve zemine basmıştır. Toynaklar çatallıdır.

Figür beyaz zemine işlenmiştir. Domuzun dış konturu siyah ile sınırlandırılmıştır. Nötr ve ara sıcak renkler kullanılmıştır. Yüz bölgesinde ve sırt kıllarında koyu tondan açık tona geçişler verilmiş fakat tonlama gövde de çizgi sırası gibi işlenmiş bu durumu ışık gölge etkisi şeklinde değil hayvanın vücudundaki etkiyi arttırmak içindir. Arka ayaklarının gerisindeki ağaç perspektif etkisi vermiştir. Tesseraelar hayvanın anatomisine ve kılların şekline göre yerleştirilmiş, kare ve dikdörtgen tesseraelar kullanılmıştır. Profilden işlenen domuzun vücut hatları sırt bölümünde sert, diğer bölgelerinde yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Hayvanın altındaki gri ton tesseraelar mekan çizgisini oluşturmuştur. Figürün boyu 0,73 m, eni 1,18 m'dir.

4.2.1.1.3.4. Evcil Kanatlı Hayvanlar

I. Pano'da evcil kanatlı hayvanlar grubunu 4 hayvan oluşturmuştur.

4.2.1.1.3.4.1. Güvercin, Tavus kuşu, Keklik ve Horoz

30 nolu (Çizim 3, Çizim 5) güvercin figürü Artemis'in başının üstünde sağda, 32 nolu (Çizim 3, Çizim 6) tavus kuşu figürü kaplanın altında, 34 nolu (Çizim 3, Çizim 7) keklik figürü aslanın alt tarafında, 36 nolu (Çizim 3, Çizim 5) horoz figürü panter ve geyiğin üstündedir.

30 nolu güvercin figürü (Resim 42, Çizim 36), beyaz, kırmızı kahverengi, açık ve koyu gri tonla işlenmiş, sola dönmüştür. Baş küçük. Gaga küçük ve sivridir. Göz çizgi şeklindedir. Kısa ve dar boyunludur. Sırt düz çizgi şeklinde kuyruğa kadar uzanmış ve göğüs dolgunudur. Kanat ucu, kuyrukla birleşmiş, uzun ve gövdeden gri hatla ayrılmış, sivri şekilde tamamlanmıştır. Kuyruk uzun ve geniştir. Kuyruk tüyleri belirtilmiştir. Ayakların biri önde ve hafif eklemden bükülmüş, parmaklar ince uzundur.

32 nolu tavus kuşu (Resim 43, Çizim 37), sola önündeki ota doğru yönelmiştir. Figür siyah, açık koyu gri, beyaz, kırmızı kahverengi, toz pembe, oksit sarı renklerle işlenmiştir. Baş küçük, hafif öne doğru eğilmiştir. Başının üstünde tüy bulunmaktadır. Göz kısa çizgi şeklindedir. Gaga kapalı, biraz uzun, ucu aşağıya doğru eğiktir. Boyun uzun, ince içbükeydir. Vücut iri ve ovaldir. Kanat kapalı, kanadın alt çizgisi gri ile sınırlandırılarak vücuttan ayrılmıştır. Kuyruk uzun, dalgalı ve uca doğru genişlemiştir. Kuyruk tüyleri çizgisel olup üzerinde dört tane dairesel süsleme işlenmiştir. Ayaklar eklemden hafif bükülmüş bir ayak öndedir. Parmaklar ince, uzun ve tırnak uçları sivri bitirilmiştir.

34 nolu keklik (Resim 44, Çizim 38), önündeki bitkiye yönelmiştir. Kırmızı kahverengi, gri, beyaz, siyah ve toz pembe tesseraeyle işlenmiştir. Baş öne doğru hafifçe eğilmiştir. Göz küçüktür. Gaga kapalı, üçgen formda ve sivridir. Gövde dolgun, paralel yatay çizgilerle süslenmiştir. Kanat kapalı, kanadın arka ucu sivridir. Kuyruk üçgenimsi, küçük, hafif aşağıya doğru işlenmiştir. Ayaklar oturma pozisyonunda olduğu için çok kısa işlenmiştir. Parmaklar ince, uzun ve uçları sivridir.

36 nolu horoz (Resim 45, Çizim 39), tilki mücadele halinde işlenmiştir. Siyah, gri, beyaz, oksit sarı, kırmızı kahverengi, toz pembe renklerle işlenmiştir. Horoz

sağa tilkiye doğru yönelmiş, başını ileri doğru uzatmış bir ayağı önde saldırı pozisyonundadır. Baş küçük, ibikleri hafif geriye doğru uçları eğik, sivri, alttaki ibik hafif geriye doğru ve yuvarlak hatlıdır. Boyun kısa ve geniştir. Boyundaki tüyler kabarmış, geriye doğru açılmış hafif dalgalıdır. Göz yuvarlaktır. Gaga açık, üst gaganın ucu aşağıya doğru dönmüş ve uçları sivridir. Gövde oval, kanat kapalı, gövdeden siyah tesseraeyle ayrılmıştır. Kuyruktaki beş adet tüy kabarmış yukarıya doğru kalkmış uçları aşağıya doğru eğilmiş, kuyrukla gövdenin birleştiği noktada beş adet kısa tüy aşağıya doğru sarmıştır. Ayağın biri önde ve eklem yerinden bükülmüş, gergin, parmaklar ince uzundur.

Figürler beyaz zemine işlenmiştir. Güvercin, tavus kuşu ve keklik figürlerinin dış konturu gri ile sınırlandırılmış, horozun dış konturu net olarak işlenmemiş vücut renkleri ile bir bütün olarak verilmiş fakat konturunu siyah ve gri tonlar oluşturmuştur. Güvercinde ışık, gölge etkisi koyu griden beyaz doğru, açık ve koyu ton kullanılarak yapılmıştır. Tavus kuşunda ışık, gölge etkisi verilememiş, koyu tonla açık tonun dengeli geçişi sağlanamamıştır. Keklikte açık tondan, koyu, tekrar açık tona geçiş, ışık gölge etkisinin kaybolmasına sebep olmuştur. Horoz figüründe gölgelendirme başarılı olmayıp, koyu ve açık tonlar karışık bir şekilde verilmiştir. Figürlerde nötr renklerin yanında ara sıcak tonlar kullanılmıştır. Profilden işlenen kuşlarda geçişler yumuşak hatlarla verilmiştir. Güvercin figüründe tesseraelar anatomiye göre yerleştirilmiş fakat diğer kuş figürlerinin bazı noktalarda bu düzen kaybolmuştur. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Güvercin ve tavus kuşunda mekan çizgisi uygulaması yoktur. Keklik ve horoz figürlerinde ayaklarının altında mekan çizgisi bulunmaktadır. Figürler profilden işlenmiştir.

Güvercinin boyu 0,23 m, eni 0,40 m, tavus kuşunun boyu 0,32 m, eni 1,18 m, kekliğin eni 0,20 m, boyu 0,40 m, horoz figürünün boyu 0,25 m, eni 0,54 m'dir.

4.2.1.1.3.5. Vahşi Kanatlı Hayvanlar

I. Pano'da vahşi kanatlı hayvanlar gurubunu 3 hayvan oluşturmuştur.

4.2.1.1.3.5.1. Pelikan, Deve kuşu ve Sülün

31 nolu (Çizim 3, Çizim 5) pelikan tanrıça Artemis'in solunda ve gagasının ucu ile yılan tutmuş, 33 nolu (Çizim 3, Çizim 5) deve kuşu Artemis'in ayaklarının altında sırtına panter saldırmış, 35 nolu (Çizim 3, Çizim 7) sülün, dağ keçilerinin altındadır.

Pelikan (Resim 46, Çizim 40), ağzında yılan tutmakta, yürür pozisyonda sola doğru hamle yapmıştır. Figür beyaz, oksit sarı, tozpembe, kızıl kahverengi, açık ve koyu gri renklerle işlenmiştir. Gaga büyük, uzun, kapalı ve aşağıya doğru kavislidir. Üst gaga, alt gagaya göre daha uzundur. Baş gagaya göre küçüktür. Göz küçük, oval olup ileriye ve yukarıya doğru bakmıştır. Boyun kısa ve dardır. Gövde iri ve oval formdadır. Kanat siyah hatla vücuttan ayrılmış, ucu sivri bir şekilde gövdenin arkasından dışarı çıkmıştır. Kuyruk üçgen formunda, geniş, aşağıya doğru dönük ve ucu sivridir. Ayakların bir biraz önde olup öndeki ayak eklem yerinden bükülmüştür. Parmak arasındaki perdeler verilmeye çalışılmıştır.

31 nolu deve kuşu (Resim 47, Çizim 41), sağa doğru hamle yapmıştır. Sırtında ise devekuşuna saldıran panter yer almıştır. Deve kuşu, siyah, beyaz, kızıl kahverengi, oksit sarı, açık ve koyu gri renklerle işlenmiştir. Baş sola geriye doğru dönmüş oval formdadır. Gözün üst bölümü çizgi, gözbebeği nokta şeklinde işlenmiştir. Gaga açık, üst gaga daha geniştir. Dil aşağıya doğru eğimlidir. Burun kısa çizgi şeklindedir. Boyun ince, uzun ve silindir formundadır. Gövdesi iri ve dolgundur. Tüyler çizgiseldir. Devekuşunun kanatları küçük, iki yana açılmıştır. Kanatlar aşağıya doğru yönelmiştir. Öndeki kanat gerideki kanat gibi detaylı işlenmemiştir. Kuyruk tüsüzdür. Ayaklar açık, uzun, eklemden hafifi bükülmüştür. Tırnakları çatalı şeklindedir.

35 nolu sülün (Resim 48, Çizim 42), sağa yönelmiş, kızıl kahverengi, oksit sarı, tozpembe, beyaz, açık asrı, gri ve beyaz tesseraelarla işlenmiştir. Baş hafif yukarı doğru kalkmış, yuvarlak formdadır. Göz üçgenimsidir. Gaga sivri, hafif kavisli ve iki renklidir. Üst gaga, alt gagadan daha kısa işlenmiştir. Boyun dar ve kısadır. Boyundan gövdeye tüyler sarkmaktadır. Gövde dolgun ve göğüs şişkindir. Kanat oval, ucu vücudun arkasından dışarı uzanmıştır. Kanadın arka bölümünden aşağıya doğru üç sıra tüy sarkmıştır. Kuyruk uzun, ince ve tüyler tek tek işlenmiş,

aşağıya doğru sarkmıştır. Ayağın biri ileride, öndeki ayak eklem yerinden bükülmüştür. Parmaklar ince uzun ve uçları sivridir.

Figürler beyaz zemine işlenmiştir. Pelikanın dış konturu siyah ve kızıl kahverengi, devekuşunun siyah, gri ve kızıl kahverengi, sülünün gri ve kızıl kahverengi tesserae ile sınırlandırılmıştır. Pelikan ve deve kuşunda koyu tonlardan açık tona geçişler ışık gölge etkisi yaratmıştır. Sülünde koyu tondan açık tona geçiş verilmiş fakat renk seçimi ışık gölge etkisinin kaybolmasına sebep olmuştur. Nötr renklerin yanında, sıcak ara tonlar kullanılmıştır. Kuşlarda tesseraelar vücut hatlarına göre yerleştirilmiş fakat devekuşunda ayaklarda denge bozulmuştur. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Pelikan ve sülün profilden verilmiş fakat deve kuşunun vücudu ¼ oranında dönmüş, baş ise tam profilden verilmiştir. Kuşların vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Pelikanda mekan çizgisi bulunmamakta, sülünde kullanılmış, deve kuşunda mekan çizgisi anlayışı bacakların altındaki gri zemin ve küçük ota verilmiştir.

Pelikanın, boyu 0,55 m, eni 1,21 m deve kuşunun boyu 1,44 m, eni 1,02 m, sülünün eni 0,27 m, boyu 0,54 m'dir.

4.2.1.1.3.6. Cinsi Belirsiz Kanatlı Hayvanlar

I. Pano'da cinsi belirsiz kanatlı hayvanlar gurubunu 5 kuş oluşturmuştur.

37 nolu (Çizim 3, Çizim 5) kuş tanrıça Artemisin ayaklarının solunda ve 38 nolu kuşu avlamış, 38 nolu (Çizim 3, Çizim 5) kuş kendisini avlayan 37 nolu avcı kuşun pençeleri arasında, 39 nolu (Çizim 3, Çizim 6) kuş ve 40 nolu (Çizim 3, Çizim 6) kuş yan yana durmuş, avcı ve aslanın alt bölgesinde, 41 nolu (Çizim 3, Çizim 7) kuş domuz figürünün altındadır.

37 nolu kuş (Resim 49, Çizim 43), pençelerini avladığı 38 nolu kuşa geçirmiş, parçalamıştır. Kuş sola yönelmiş, kanatları açık şekildedir. Siyah, gri, beyaz, oksit sarı, kızıl kahverengi, açık sarı renklerle işlenmiştir. Baş ovaldir. Gaga küçük, kontur çizgisiyle bir bütünlük oluşturmakta olup gaganın ucu hafif içe dönük verilmiştir. Göz üçgen formundadır. Boyun kısa ve geniştir. Gövde dolgundur. Kanatlar açık, öndeki kanat geriye doğru uzanmış, iç yüzeyi görülmektedir. Boyun kanat bağlantısı girintili, kanadın üst kısmı yuvarlatılmış, uç bölümü sivri

bitirilmiştir. Gerideki kanat gaganın alt bölgesinden başlayarak geriye doğru açılmış, ucu tüy izlenimi vermek için girintili yapılmış, sivri uçla bitirilmiştir. Kuyruk kısa, aşağıya doğru ve geniştir. Ayaklar açık, biri daha önde, parmaklar ince uzundur.

37 nolu kuş tarafından saldırıya uğrayan 38 nolu kuş (Resim 49, Çizim 43), sırtüstü durmakta, baş geriye doğru ve aşağıya sarkmıştır. Siyah, beyaz, kızıl kahverengi, toz pembe, açık sarı, gri tesseractla işlenmiştir. Baş ovaldir. Göz belirsiz, gaga üçgenimsi ve küçük işlenmiştir. Boyun ince ve kısadır. Gövde ovaldir. Net görülmeyen kanadın arka ucu aşağıya dönük ve uç kısmı sivridir. Kuyruk üçgenimsi formdadır. Ayaklar belirsizdir. Yırtıcı kuş tarafından avlanan 38 nolu kuşun boyun bölümünden ve karın kısmından akan kan alt kısımda birleşmiştir.

39 nolu kuş (Resim 50, Çizim 44), ileriye doğru bakmıştır. Kuş siyah, kızıl kahverengi, kahverengi, sarı, gri, beyaz renklerle işlenmiştir. Göz bebeği tahribat nedeniyle belirsizdir. Gaga küçük, üçgen formda, sivridir. Boyun kısa ve dardır. Gövde dolgundur. Kanat gövdeden kahverengi renk ile ayrılmıştır. Ayaklar kısa, parmaklar ince uzun ve tırnakları sivridir. Kuyruk bölümü öndeki kuşun arkasında kaldığı için görülememektedir.

40 nolu kuşun (Resim 50, Çizim 44), başı geriye doğru dönmüştür. Siyah, kızıl kahverengi, oksit sarı, beyaz renklerle işlenmiştir. Baş detayı tahribat nedeniyle belli değildir. Baş yarım daire formundadır. Göz ovaldir. Gaganın uç bölümü kısmen tahrip olmuş, üçgenimsidir. Boyun kısa, dardır. Kısmen tahrip olan gövde dolgundur. Kanatta tahribat bulunmaktadır. Kuyruk kısa, geniş, uç bölümü ovaldir. Ayaklar kısa, parmaklar ince uzun ve tırnakları sivridir.

41 nolu kuş (Resim 51, Çizim 45), sağa yönelmiş bir ayağı önde kafa bölümü tahrip olmuştur. Siyah, gri, beyaz, kızıl kahverengi, toz pembe renkleri kullanılmıştır. Boyun kalın ve kısadır. Boyunda kolye şeklinde bir bölüm bulunmaktadır. Kuşun vücudu dolgundur. Vücuda bitişik olan kanat siyah ve gri tesseractla vücuttan ayrılmış, kanadın ucu kuyruğun üstünden dışarı çıkmıştır. Kuyruk üçgenimsi, hafif aşağıya doğru dönmüştür. Ayak eklem bölümünden bükülmüştür. Parmaklar tek sıra tesseractla işlenmiştir.

Kuş figürleri beyaz zemine işlenmiştir. 37 ve 38 nolu kuşların dış konturu siyah ve gri, 39 nolu kuşun siyah ve kırmızı kahverengi, 40 nolu kuşun, ağırlıklı olarak gri renk ile baş bölümü oksit sarı, 41 nolu kuşun siyah, gri, kırmızı kahverengi renklerle sınırlandırılmıştır. 37 ve 38 nolu kuşlarda ışık her yönden gelmesi sebebiyle renk tonlamasına gidilmemiştir. 39 ve 40 nolu kuşlarda ışık gölge etkisi başarısız olup koyu ve açık renkler iç içe girmiştir. 41 nolu kuşta ışık ve gölge etkisi, koyu tondan açık tona uyumlu bir geçişle sağlanmıştır. Nötr renklerin yanında, sıcak ara tonlar kullanılmıştır. Tesseraelar kuşların anatomisine uygun dengeli bir şekilde yerleştirilmiştir. Tesseraelar kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formdur. Profilden işlenen kuşların hatları yumuşak geçişle verilmiştir. 37 nolu kuşta arka kanadın koyu gri ağırlıklı olarak işlenmesi derinlik hissini uyandırmıştır. 38 nolu kuşun karnından ve boynundan akan kan derinlik hissini vermiştir. 39 ve 40 nolu kuşların arka arkaya dizilmesi yandaki otlar perspektif uygulamasının bulunduğunu göstermiştir. 37 nolu kuşta mekan anlayışı yakaladığı kuşla çözülmüştür. 38 nolu kuşta mekan anlayışı bulunmamaktadır. 39 nolu kuşta mekan çizgisi kuşun önündeki otlar, 40 nolu kuşta arkasındaki otlar, 41 nolu kuşta ayaklarının altındaki gri renkle çözülmüştür.

37 nolu kuşun boyu 0,37 m, eni 0,34 m, 38 nolu kuşun boyu 0,18 m, eni 0,34 m, 39 nolu kuşun boyu 0,29 m, eni 0,28 m, 40 nolu kuşun boyu 0,29 m, eni 0,31 m, 41 nolu kuşun boyu 0,48 m, eni 0,30 m'dir.

4.2.1.1.4. Bitki Motifleri

I. Pano'da otlar ve ağaçlar olmak üzere iki tür bitki motifi bulunmaktadır. Pano'da 27 ot, 19 ağaç motifi işlenmiştir. Otlar üç tip, ağaçlar beş tipten oluşmuştur.

4.2.1.1.4.1. Ot Motifleri

Ot motiflerini üç tip altında toplanmıştır. I. Tip dikensi yapraklı otlar, II. Tip yapraklı otlar, III. Tip geniş yapraklı otlar olarak ayrılmıştır. Otlar ağırlıklı olarak gri ve siyah renkle işlenmiş olmasına rağmen, gri ton arasına bazen siyah renk yerleştirilmiştir.

4.2.1.1.4.1.1. I. Tip Dikensi Yapraklı Otlar

11 adet ot, dikensi yapraklı gurubu oluşturmuştur. 42 numaralı (Çizim 4, Çizim 10) ot kafası tahrip olan kuşun arkasında (Resim 52, Çizim 46), 43 numaralı

(Çizim 4, Çizim 9) ot tavus kuşunun önündedir (Resim 53, Çizim 47). 44 nolu (Çizim 4, Çizim 9) ot (Resim 54, Çizim 48) koçun, 45 nolu (Çizim 4, Çizim 9) ot (Resim 55, Çizim 49) köpek figürünün altında yer almakta olup tahribata uğramıştır. 46 numaralı ot (Çizim 4, Çizim 9) iki kuşun önündedir (Resim 56, Çizim 50). 47 nolu (Çizim 4, Çizim 8) ot (Resim 57, Çizim 51) panterin kuyruğunun gerisindeki ağacın sağında, 48 nolu (Çizim 4, Çizim 8) ot (Resim 58, Çizim 52) ise solunda ve ağacın köküne bitişik, 49 nolu (Çizim 4, Çizim 10) ot ise (Resim 59, Çizim 53) dağ keçisinin önündeki ağacın solunda yer almıştır. 50 nolu (Çizim 4, Çizim 10) ot (Resim 60, Çizim 54) karacanın önünde, 51 nolu (Çizim 4, Çizim 10) ot (Resim 61, Çizim 55) başının altında, 52 nolu (Çizim 4, Çizim 10) ot (Resim 62, Çizim 56) ise boynunun altındadır.

Tahrip olan 42 numaralı ot gri, 43, 44, 45, 46 numaralı otlar siyah, 47, 48, 49, 51, 50 ve 52 ot motifleri, koyu gri ve siyah tesseraeyle şekillendirilmiştir.

42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 51 ve 52 nolu otların gövdesi olmayıp, sadece yapraklardan oluşmuş ve köke yakın bölgeden yapraklar dağılmıştır. 46 ve 50 nolu otlar tek gövdeli, köke yakın noktadan ve gövdeden yapraklar çıkmıştır. Yapraklar değişik yönlere doğru açılmıştır.

42, 43, 44, 45, 46, 48, 50 ve 52 nolu otlarda yapraklar ince, 47 ve 49 nolu otların soldaki yaprak kalın, 51 nolu otun sağında ve solunda olan yaprakları ince, ortadaki yapraklar ise kalın işlenmiştir.

47, 48 ve 49 nolu otlarda yaprakların birleşim yeri geniş, 50 nolu otta ise gövde diğerlerine göre daha geniş işlenmiştir.

42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 ve 49 nolu otlar kısa ve incedir. 50, 51 ve 52 nolu otlar kısa ve kalındır.

Dikensi yapraklı otların tamamı beyaz zemine işlenmiştir. Ot motiflerinde dış kontur sınırlamasına gidilmemiştir. Işık, gölge etkisi kullanılmamış, 43, 44, 45 ve 46 numaralı ot motifleri leke şeklinde siyah renkle, 42 numaralı ot motifinde koyu gri renkle, 47, 48, 49, 50, 51 ve 52 numaralı otlarda ise koyu gri ve siyahla verilmiştir. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Ot motiflerinde nötr

renkler kullanılmıştır. 42, 43, 44, 45 ve 46 ot motifleri yumuşak hatlarla, 47, 48, 49, 50, 51 ve 52 nolu otlar ise köşeli hatlarla işlenmiştir.

42 numaralı ot motifinde ise mekan çizgisi tahribat nedeniyle belirsizdir. 43, 44, 45 ve 46 numaralı ot motiflerinde mekan çizgisi, siyah renkle, 47, 48 ve 49 nolu ot motiflerinde koyu gri ve açık gri renkle, 50, 51 ve 52 nolu ot motiflerinde siyah ve açık gri renk tesseraeyle verilmiştir.

42 numaralı otun eni 0,25 m, boyu 0,22 m, 43 numaralı otun eni 0,18 m, boyun 0,18 m, 44 nolu ot motifinin eni 0,36 m, boyu 0,15 m, 45 nolu ot motifinin eni 0,18 m, boyu 0,37 m, 46 nolu ot motifinin boyu 0,20 m, eni 0,28 m, 47 nolu otun eni 0,5 cm, boyu 0,12 m, 48 nolu otun boyu 0,65 m, eni 0,13 m, 49 nolu otun boyu 0,10,5 m, 0,2 m, 50 nolu ot motifinin boyu 0,15 m, eni 0,5 m, 51 nolu ot motifinin eni 0,3 m, boyu 0,10 m, 52 nolu ot motifinin boyu 0,8,5 m, eni 0,4 m'dir.

4.2.1.1.4.1.2. II. Tip Yapraklı Otlar

12 adet ot, yapraklı gurubu oluşturmuştur. 53 numaralı (Çizim 4, Çizim) ot devekuşunun ayağının altında (Resim 63, Çizim 57), 54 numaralı (Çizim 4, Çizim) ot tavşanın başının üstünde (Resim 64, Çizim 58), 55 numaralı ot (Çizim 4, Çizim) aslanın arka ayaklarının önünde (Resim 65, Çizim 59), 56 numaralı ot (Çizim 4, Çizim) ise devekuşunun ayakları arasında (Resim 66, Çizim 60), 57 nolu ot (Çizim 4, Çizim) keçinin önünde (Resim 67. Çizim 61), 58 nolu ot (Çizim 4, Çizim) tilkinin arka ayağının altında (Resim 68. Çizim 62), 59 nolu ot (Çizim 4. Çizim) tilkinin altında (Resim 69, Çizim 63), 60 nolu ot (Çizim 4, Çizim), kekliğin arkasında (Resim 70, Çizim 64), 61 nolu ot (Çizim 4, Çizim), koyunun önünde (Resim 71, Çizim 65), 62 nolu ot (Çizim 4, Çizim), devekuşu ve keçinin arasında (Resim 72, Çizim 66), 63 nolu ot (Çizim 4, Çizim), kekliğin önünde (Resim 73, Çizim 67), 64 nolu ot (Çizim 4, Çizim) motifi, dağ keçilerinin ayağının altında (Resim 74, Çizim 68) yer almaktadır.

53, 57, 58 ve 59 numaralı otlar siyah, 54, 55, 56 ve 62 nolu otlar koyu gri, 60, 61, 63 ve 64 nolu otlar siyah ve koyu gri renk tesseraeyle işlenmiştir. 53, 54, 55, 56, 63 ve 64 nolu otlar tek gövdeli, 57, 58, 59, 60, 61 nolu otlar aynı kökten çıkan iki, 62 nolu otlar ise aynı kökten çıkan üç gövdelidir.

56 numaralı otun gövdesi hafif dalgalı, 53, 54, 55, 63 ve 64 nolu otların gövdesi hafif şekilde sola doğru, 57, 58, 59, 60 nolu otlarda sol taraftaki gövdeler sola, sağ taraftaki gövdeler sağa doğru hafif eğilmiştir. 61 nolu otta sol taraftaki gövde sola ve aşağıya doğru, sağ taraftaki gövde yukarıya, 62 nolu otta gövdeler sola, sağa ve yukarıya doğru yönelmiştir. Ot motiflerinde kök dibinden ve gövdeden çıkan yapraklar sağa, sola ve aşağıya doğru açılmıştır. 53, 54, 55 ve 56 nolu otlar uzun, 57, 58, 59 ve 60 nolu otlar kısa, 61, 62, 63 ve 64 nolu otlar kısa ve dardır. Gövde ve üzerindeki yapraklar bazen tek bazen iki sıra tesseraeyle işlenmiştir. 60 nolu ot kısmen tahrip olmuştur. 61 nolu otta yoğun kalker tabakası nedeniyle kök bölümü net değildir.

Bütün otlar beyaz zemine işlenmiştir. Ot motiflerinde dış kontur sınırlamasına gidilmemiştir. Işık, gölge etkisi kullanılmamış, 53, 54, 55, 60, 62 ve 63 nolu otlarda koyu griyle, 56, 57, 58 ve 59 nolu otlarda siyahla, 61 ve 64 nolu otlar ise koyu gri ve siyah ile leke şeklinde verilmiştir. Otlarda kullanılan tesseraelar kare, dikdörtgen, üçgenimsi formda ve nötr renktir. Otlar yumuşak hatlarla işlenmiştir. 56, 60, 62 ve 63 nolu otlarda mekan çizgisi koyu gri, 53 ve 55 nolu otlar siyah, 57, 58, 59 ve 64 nolu otlar ise siyah ve açık gri renkle verilmiştir. 54 nolu ot motifinde mekan çizgisi işlenmem, 61 nolu otta ise mekan çizgisi belirsizdir.

53 nolu otun boyu 0,24 m, eni 0,20 m, 54 nolu otun boyu 0,30 m, eni 0,35 m, 55 nolu otun boyu 0,32 m, eni 0,20 m, 56 nolu otun boyu 0,40 m, eni 0,22 m, 57 nolu ot motifinin boyu 0,18 m, eni 0,18 m, 58 nolu motifinin boyu 0,29 m, eni 0,24 m, 59 nolu motifinin boyu 0,23 m, eni 0,20 m, 60 nolu otun boyu 0,21 m, eni 0,18 m, 61 ot motifinin boyu 0,38 cm, eni 0,32 m, 62 ot motifinin boyu 0,20 m, eni 0,24 m, 63 ot motifinin boyu 0,37 m, eni 0,25 m, 64 ot motifinin boyu 0,28 m, eni 0,22 m'dir.

4.2.1.1.4.1.3. III. Tip Geniş Yapraklı Otlar

4 adet ot, geniş yapraklı gurubu oluşturmuştur. 65 (Çizim 4, Çizim 8) ve 66 nolu (Çizim 4, Çizim 8) ot motifleri, panter ve geyiğin sütünde ki ağacın solunda (Resim 75, Çizim 69) ve sağında (Resim 76, Çizim 70) ağaca bitişik, 67 nolu (Çizim 4, Çizim 10) ot motifi (Resim 77, Çizim 71), aslanın arkasındaki ağacın gövdesine bitişik, 68 nolu (Çizim 4, Çizim 8) ot motifi (Resim 78, Çizim 72), zebranın önündeki ağacın solunda ve ağaca bitişiktir.

Otlar siyah renk tessera ile işlenmiştir. Sadece 68 nolu otta açık gri renk kullanılmıştır. 65, 66 ve 67 nolu otlar aynı kökten çıkan iki yapraktan, 68 nolu ot ise gövdesiz olup, tek yapraktan meydana gelmiştir. Yapraklar aşağıya doğru hafif eğilmiştir. 65 ve 66 nolu otlar uzun, 67 ve 68 kısa, geniştir.

Otlar beyaz zemine işlenmiştir. 65, 66, 67 ve 68 nolu otlarda dış kontur sınırlamasına gidilmemiş, tamamı siyah renkle işlenmiştir. 68 nolu otun iç yüzeyi açık gri tesseraeyle şekillendirilmiştir. Otlarda ışık gölge etkisi kullanılmamış, sadece leke şeklinde siyah renkle verilmiştir. Tesseraelar kare ve dikdörtgen formda olup nötr renktir. Otlar yumuşak hatlarla işlenmiştir. 65, 66 ve 68 nolu otlarda mekan çizgisi siyah ve açık gri renkle verilmiş, 67 nolu otta mekan çizgisi verilmemiştir.

65 nolu otun boyu 0,9 m, eni 0,14,5 m, 66 nolu otun boyu 0,10 m, eni 0,19 m, 67 ot motifinin boyu 0,32 m, eni 0,18 m, 68 nolu ot motifinin boyu 0,22 m, eni 0,9 m'dir.

4.2.1.1.4.2. Ağaç Motifleri

Ağaç motiflerini beş tip altında toplanmıştır. I. Tip dar tek tepe taçlı, II. Tip geniş tek tepe taçlı, III. Tip geniş iki tepe taçlı, IV. Tip geniş üç tepe taçlı, V. Tip geniş dört tepe taçlı ağaçlar olarak sınıflanmıştır. Ağaçlar ağırlıklı olarak gri ve siyah renk tesseraelarla işlenmiştir.

4.2.1.1.4.2.1. I. Tip Dar Tek Tepe Taçlı Ağaçlar

3 adet ağaç, I. Tip dar tek tepe taçlı ağaçlar gurubunu oluşturmuştur.

69 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) horoz ve tilkinin arasında, 70 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) karacanın arkasında, 71 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 10) dağkeçisinin ön ayağının arkasında yer almıştır.

Ağaçlar siyah, koyu gri ve açık gri tesseraelarla işlenmiştir. 69 (Resim 79, Çizim 73) ve 71 nolu ağaçlar (Resim 81, Çizim 75) sağa, 70 nolu ağaç (Resim 80, Çizim 74) sola doğru hafif eğilmiştir. 69 nolu ağacın gövdesinin alt bölümü geniş, yukarıya doğru daralmış, 70 nolu ağacın gövdeyle tepe tac bölümünün birleşim noktasında gövde daralmıştır. 71 nolu ağacın ise gövdesinin köke yakın kısmı

görülmemektedir. Ağaçların tepe tac bölümünde yapraklar sivri uçlu çıkıntılar yapmıştır. Ağaçlar ince ve uzundur.

Ağaç motifleri beyaz zemine işlenmiştir. Ağaç motiflerinin dış konturu siyah ve koyu gri renkle sınırlandırılmıştır. Siyah, koyu gri tesseraelar arasına serpiştirilmiştir. Tesseraelar ağaçların formuna göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen üçgenimsi formlar kullanılmıştır. 69 nolu ağaçta ışık, ağacın sadece yapraklı bölgesine, 70 ve 71 nolu ağaçlarda ise gövde ve yapraklı bölümlere verilerek tesseraelar koyudan açığa sert bir geçişle yerleştirilmiştir. Ağaçların hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Nötr renkler kullanılmıştır. Ağaçların mekan çizgileri açık gri renk ile işlenmiştir.

69 nolu ağaç motifinin boyu 0,46 m, eni 0,14 m, 70 nolu ağaç motifinin boyu 0,54 m, eni 0,22 m, 71 nolu ağacın boyu 0,43 m, eni 0,17 m'dir.

4.2.1.1.4.2.2. II. Tip Geniş Tek Tepe Taçlı Ağaçlar

9 adet ağaç, II. Tip geniş tek tepe taçlı ağaçlar gurubunu oluşturmuştur.

72 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 10) motifi (Resim 82, Çizim 76), dağ keçilerini kovalayan aslanın üstünde, 73 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 10) karacanın başının önünde (Resim 83, Çizim 77), 74 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) zebranın önünde (Resim 84, Çizim 78), 75 numaralı ağaç (Çizim 4, Çizim 8) panterin kuyruğunun arkasında (Resim 85, Çizim 79) uç bölümünde, 76 numaralı ağaç (Çizim 4, Çizim 8) panterin kuyruğunun arkasında orta bölümünde (Resim 86, Çizim 80), 77 numaralı ağaç (Çizim 4, Çizim 8) karacanın arkasında (Resim 87, Çizim 81), 78 numaralı ağaç (Çizim 4, Çizim 8) panter ve geyiğin üstünde (Resim 88, Çizim 82), 79 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) tilkinin arkasında (Resim 89, Çizim 83), 80 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) motifi deve kuşunun arkasında yer almıştır.

Ağaçlar siyah, koyu gri ve açık gri renklerle işlenmiştir. 72 ve 75 nolu ağaçlar hafif sağa doğru, 73, 74, 76, 77, 79 ve 80 nolu (Çizim 4) ağaçlar sola doğru kavilidir. Ağaçların gövdelerinin alt bölümü geniş yukarıya doğru daralmaktadır. 73 nolu ağacın solunda, 74, 75, 76, 77 ve 80 nolu ağaçların sağında küçük budaklar yer almıştır. Gövdeler açık ve koyu renklerle işlenmiştir. 78 nolu ağacın gövdesinin alt kısmında her iki yöne doğru açılan yapraklar bulunmaktadır.

72, 74, 75, 76, 77, 78, 79 ve 80 nolu ağaçların gövdelerinin tepe tac kısmına ince, kısa iki dalla bağlanmıştır. 73 nolu ağaçta ise tepe tac bölümüne üç dalla bağlanmıştır.

Tepe taçlar açık ve koyu renklerle işlenmiştir. Ağaçların tepe tac bölümleri her iki yana doğru açılmış ve aşağıya doğru eğilmiştir. Yapraklar yanlara açılmış ve hafif aşağıya doğru eğilmiştir. Fakat 72 nolu ağaçta tepe tac bölümündeki yapraklar yukarıya doğru uzanmıştır.

Ağaç motiflilerinin tamamı beyaz zemine işlenmiştir. 72 nolu ağaçta dış kontur sınırlaması uygulanmamıştır. 73, 74, 75, 76, 77, 78 ve 79 nolu ağaçların dış konturu siyah ve koyu gri, 80 nolu ağaç ise siyah renkle sınırlandırılmıştır. 73, 74, 78 ve 79 nolu ağaçlarda siyah, koyu gri tesseraelar arasına serpiştirilmiştir. Tesseraelar ağaçların formuna göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen üçgenimsi formlar kullanılmıştır. 72 nolu ağaçta ışık gövdeye yandan, tepe tac bölümüne üstten, 73 nolu ağaçta sadece tepe tac bölgesine, 74 nolu ağaçta ise bütün yüzeye, 75, 76 ve 77 nolu ağaçlara cepheden, 78,79 ve 80 nolu ağaçlara ise yandan verilmiştir. Bütün ağaçlarda renk geçişleri koyudan açığa sert bir geçişle verilmiş ve nötr renkler kullanılmıştır. Ağaçların hatları bazen köşeli, bazen yumuşak geçişlerle işlenmiştir. 72 ve 77 nolu ağaçta mekan çizgisi uygulanmamıştır. 73 ve 74 nolu ağaçlarda mekan çizgisi, ağaçların gövdesi ile bütünlük içerisinde olup, siyah ve koyu gri renk ile işlenmiş arazi yükseltisi şeklinde verilmiştir. 75 ve 76 nolu ağaçlarda mekan çizgisi siyah, açık ve koyu gri ile 78 nolu ağaçta mekan çizgisi tek sıra koyu gri renkle düz çizgi şeklinde, 79 nolu ağaçta mekan çizgisi açık ve koyu gri renk tesseraıyla işlenmiş olan arazi yükseltisi şeklinde, 80 nolu ağaçta mekan çizgisi koyu gri tesseraıyla işlenmiştir.

72 nolu ağaç motifinin boyu 0,42 m, eni 0,22 m, 73 nolu ağacın boyu 0,38 m, eni 0,26 m, 74 nolu ağacın boyu 0,68 m, eni 0,35 m, 75 nolu ağacın boyu 0,33,5 m, eni 0,17 m, 76 nolu ağacın boyu 0,29 m, eni 0,14 m, 77 nolu ağacın boyu 0,50 m, eni 0,25 m, 78 nolu ağacın boyu 0,48 m, eni 0,47 m, 79 nolu ağacın boyu 0,41 m, eni 0,15 m, 80 nolu ağacın boyu 0,30 m, eni 0,22 m'dir.

4.2.1.1.4.2.3. III. Tip Geniş İki Tepe Taçlı Ağaçlar

4 adet ağaç, III. Tip geniş iki tepe taçlı ağaçlar gurubunu oluşturmuştur. 81 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) tilkinin kuyruğunun arkasında (Resim 92, Çizim 86), 82 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) motifi tilkinin arkasında (Resim 91, Çizim 85), yer almıştır. Ağaçların tilkinin arkasında kalması sebebiyle gövdelerinin bir bölümü görülememektedir. 83 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) keçinin önünde (Resim 93, Çizim 87), 84 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 8) panter ve geyiğin önünde (Resim 94, Çizim 88) yer almıştır.

Ağaçlar siyah, koyu gri ve açık gri renklerle işlenmiştir. 81, 82 ve 84 nolu ağaçlar hafif sola doğru, 83 nolu ağaç hafif sağa doğru eğilmiştir. Ağaç gövdelerinin alt bölümü kalın üst bölümü incedir. Tepe tac kısımları üst üste iki bölümden oluşmuş ve ince dallarla birbirine bağlanmıştır. Budak 83 nolu ağacın gövdesinin sağ, 84 nolu ağacın gövdesinin sol üst bölümündedir.

82 nolu ağaçta gövde tepe tac bölümüne bir, 81, 83 ve 84 nolu ağaçlarda iki dal ile bağlanmıştır. 81, 82, 83 ve 84 nolu ağaçlarda birinci tepe tac kısımları koyu ve açık tesseraeyle şekillendirilmiştir. Tepe tac bölümler iki yana doğru açılmıştır. 83 nolu ağacın tepe tacın üst bölümdeki iki yaprak çıkıntısı yukarı doğru uzamıştır.

Tepe tac bölümlerinin orta yerinde ince bir şekilde işlenen iki dal, ikinci bölümdeki tepe tac kısmına bağlanmıştır. Dallar koyu ve açık renk tesseraeyle şekillendirilmiştir. Yapraklar aşağıya doğru eğilmiştir.

Ağaç motifleri beyaz zemine işlenmiştir. Ağaçların dış konturu siyah ve koyu gri ile sınırlandırılmıştır. Siyah renk, koyu gri tesseraelar arasına serpiştirilmiştir. Tesseraelar ağaçların formuna göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Işık ağaçlara yandan verilmiş, tesseraelar koyudan açığa sert bir geçişle yerleştirilmiştir. 84 nolu ağacın gövdesinin alt bölümünde ise koyudan açığa üç tonda ışık ve gölge, yumuşak geçişle verilmiştir. Nötr renkler kullanılmıştır. Ağaçların hatları köşeli ve yumuşak geçişlerle işlenmiştir. 81, 82 ve 83 nolu ağaçlarda mekan çizgisi açık ve koyu gri ile arazi yükseltisi şeklinde, 84 nolu ağaçta ise düz bir çizgi şeklinde verilmiştir.

81 nolu ağaç motifinin boyu 0,50 m, 82 nolu ağacın boyu 0,42 m, eni 0,18 m, eni 0,25 m, 83 nolu ağacın boyu 0,50 m, eni 0,25 m, 84 nolu ağacın boyu 0,47 m, eni 0,25 m'dir.

4.2.1.1.4.2.4. IV. Tip Geniş Üç Tepe Taçlı Ağaçlar

2 adet ağaç, IV. Tip geniş üç tepe taçlı ağaçlar gurubunu oluşturmuştur. 85 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 10) motifi aslan ile dağ keçilerinin arasında, 86 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 10), dağ keçilerinin önünde yer almıştır.

Ağaçlar siyah, koyu gri ve açık gri renkle işlenmiştir. Ağaçların gövdesi sağa doğru hafif yatmıştır. 85 nolu ağaç (Resim 95, Çizim 89) ince, uzun, 86 nolu ağaç (Resim 96, Çizim 90) ise kalın, uzun gövdelidir. 86 nolu ağacın gövdesinin sol yüzeyinde küçük, sağ üst köşesinde yukarı doğru uzanan iki budak vardır. Ağaçlar üst üste üç tepe tac kısmından oluşmuş ve dallarla birbirine bağlanmıştır. Gövdelerin ucundan iki dal çıkmıştır. Çıkan iki dal tepe tac bölümüne bağlanmıştır. Birinci tepe tac kısmı koyu ve açık renklerle şekillendirilmiştir. Yaprakların çoğu aşağıya doğru eğilmiştir. Birinci bölümdeki yaprakların orta yerinden koyu renk ile şekillendirilmiş biri ince diğeri daha kalın iki dal çıkmıştır. Çıkan iki dal koyu ve açık renk tesseraeyle şekillendirilmiş olan ikinci tepe tac kısmına bağlanmıştır. Yapraklar aşağıya doğru eğilmiştir. İkinci bölümdeki yaprakların orta yerinden koyu renk tesseraeyle şekillendirilmiş kalın iki dal çıkmıştır. Çıkan iki dal koyu ve açık renklerle şekillendirilmiş ve üçüncü tepe tac kısmına bağlanmıştır. Yapraklar aşağıya doğru eğilmiştir.

Ağaç motifleri beyaz zemine işlenmiştir. Ağacın dış konturu siyah ve koyu gri ile sınırlandırılmıştır. Siyah, koyu gri tesseraelar arasına serpiştirilmiştir. Nötr renkler kullanılmıştır. Tesseraelar ağacın formuna göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Işık ağaçlara yandan verilmiş, tesseraelar koyudan açığa sert bir geçişle yerleştirilmiştir. Ağaçların hatları köşeli ve yumuşak geçişlerle işlenmiştir. 85 nolu ağaçta mekan çizgisi işlenmemiş, 86 nolu ağaçta açık ve koyu gri ile arazi yükseltisi şeklinde verilmiştir. 85 nolu ağaç motifinin boyu 1 m, eni 0,32 m, 86 nolu ağaç motifinin boyu 0,58 m, eni 0,37 m'dir.

4.2.1.1.4.2.5. V. Tip Geniş Dört Tepe Taçlı Ağaç

1 adet ağaç, V. Tip geniş dört tepe taçlı ağaç gurubunu oluşturmuştur. 87 nolu ağaç (Çizim 4, Çizim 10) motifi aslanın arkasında yer almaktadır. Ağaç siyah, koyu gri ve açık gri renklerle işlenmiştir. Ağacın gövdesi, aslanın arka ayak formuna göre şekillendirilmiş, önce sağa sonra sola doğru yatmıştır (Resim 97, Çizim 91). Gövdenin sol yüzeyinde yaprak bulunmaktadır. Ağacın üst bölümüne doğru sağ ve sol yüzeyinde tepe taçlar yer almıştır. Gövdenin üst sol bölgesinde ince, iki dal tepe tac bölümüne bağlanmıştır. Yapraklar her yöne doğru açılmıştır. Gövdenin sağ üst bölgesinde ince, bir dal tepe tac kısmına bağlanmıştır. Yapraklar her yöne doğru açılmaktadır. Gövdenin ucunda kalın budak ve budağın sağından ince bir dal çıkmıştır. Yukarıya doğru çıkan ince dal geniş tepe tac bölümüne bağlanmıştır. Birinci tepe tac kısmı açık ve koyu renklerle şekillendirilmiş, yapraklar aşağıya doğru eğilmiştir. Birinci tepe tac kısmının ortasından bir kalın dal çıkmış ve daha sonra iki ince dala ayrılarak ikinci tepe tac kısmına bağlanmıştır. İkinci tepe tac bölümü, açık ve koyu renklerle şekillendirilmiş, yapraklar her yöne doğru dağılmıştır.

Ağaç motifi, beyaz zemine işlenmiştir. Ağacın dış konturu siyah ve koyu gri ile sınırlandırılmıştır. Siyah renk, koyu gri tesseraelar arasına serpiştirilmiştir. Tesseraelar ağacın formuna göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Işık ağaca yandan verilmiş, tesseraelar koyudan açığa sert bir geçişle yerleştirilmiştir. Ağacın hatları köşeli ve yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Nötr renkler kullanılmıştır. Mekan çizgisi işlenmemiştir. Ağaç motifinin boyu 0,75 m, eni 0,54 m'dir.

4.2.1.2. Merkez I. Pano Bordürler

I. Pano üç bordürle çevrilmiştir. Dışta yer alan birinci ve ikinci bordür geometrik olup, üçüncü bordür akantus yapraklarıdır. Akantus yapraklı bordürün ortalarına hayvan figürleri, meyve motifleri ve eşya motifleri yerleştirilmiştir.

4.2.1.2.1. Geometrik Bordürler

Beyaz zemine işlenen 0,57 m genişliğindeki dış bordür, merkezi panoyu dört yönden çevirmiştir (Çizim 3). Mozaiği sınırlayan güney, doğu ve batı bordürleri aynı

desen düzeneği ile işlenirken (Çizim 6), kuzey dış bordürü (Çizim 6) farklı işlenmiştir.

İki bant arasına yerleştirilen, içi rozetlerle süslenmiş daire ve içi baklava dilimi şeklinde desenlerle süslü oval desenler, alt ve üst bantlara ayrıca birbirlerine tek saç örgüsü motifle bağlanmıştır. Farklı renklerle işlenen dikdörtgen kutucuklar bantlara, karşılıklı, oval ve dairesel desenlerin arasında yerleştirilmiştir.

Bordürün dış bandı içten dışa doğru tek sıra siyah, beyaz, toz pembe, kırmızı kahverengi ve iki sıra siyah tesserae ile işlenmiştir. Bordürün iç bandı dıştan içe doğru bir sıra, siyah, beyaz, toz pembe, kırmızı kahverengi ve iki sıra siyah tesserae ile işlenmiştir.

Dikdörtgen kutucuklarda, dış çerçeve siyah, içe doğru kırmızı kahverengi, içi toz pembe ve beyaz olan, diğeri, dış çerçeve siyah, içe doğru gri, açık sarı ve beyaz tesserae ile işlenmiş şekilde iki tür renk düzeneği kullanılmıştır. Dikdörtgen kutucuklar, karşılıklı ve yan yana birbirinin karşıtı şeklinde yerleştirilmiştir.

Oval ve daire motifler birbirinin tekrarı şeklindedir. Her oval ve daire motifte, birbirine iki ve bantlara iki olmak üzere toplam dört bağlantı noktası bulunmaktadır. Desenlerde renk düzeneği dört parçadan oluşmuş ve renklerden oluşan parçalar karşılıklıdır. Oval ve dairesel motiflerin her birinde iki renk düzeneği kullanılmıştır. Renk düzeneğinin birincisi dıştan içe doğru siyah, beyaz, toz pembe, kırmızı kahverengi ve siyah, ikincisi ise siyah, beyaz, açık sarı, beyaz, gri ve beyazdır.

Oval motiflerin içinde, dış hattı testere dişi şeklinde baklava formunda, ortasında üç sıra siyah tesserae ile oluşan motifler yerleştirilmiştir (Çizim 6).

Daire şeklindeki motiflerin ortasında ise dört değişik şekilde rozet yerleştirilmiştir.

Bu rozetler;

1- Merkezde tek siyah ve buna dört yönden bağlı tek siyah tesserae ve bu tesseraelara bağlı siyah, kırmızı kahverengi, toz pembe ve beyaz renklerden işlenmiş dört adet gül tomurcuğu motifi desen (Çizim 7).

2- Merkezde tek siyah ve buna bağı siyah, kızıl kahverengi, toz pembe ve beyazdan renklerden oluşan dört adet gül tomurcuğu motifi (Çizim 7).

3- Kızıl kahverengi, beyaz ve merkezi gri tesseraelarla yapılmış artı şeklinde motifin yerleştirilmesiyle oluşan çiçek motifi (Çizim 7).

4- İç içe kızıl kahverengi, toz pembe ve beyaz renklerden oluşan daire formunda çiçek motifleridir (Çizim 7).

Bordür beyaz zemine işlenmiştir. I. pano doğu ve batısı duvarlarla bağlantılı olup mozaığın doğu duvar bağlantısı 0,20 m'dir. Tesseraelar kare formuna yakın fakat bu form tam olarak verilememiştir. Dikdörtgenimsi, üçgenimsi ve amorf formlarda tesseraelar da kullanılmıştır.

Oval ve daire motifler çapraz şekilde renklendirilmiş olup, renk dengesi arasında bir zıtlık oluşturularak desen rahatlatılmaya çalışılmıştır. Dış konturları siyah renkle sınırlandırılmıştır. Tesseraelar kare, dikdörtgen ve amorf formludur. Nötr renklerin yanında ara, sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Gölgeleme tekniği uygulanmaya çalışılmış fakat tam olarak başarılı olunamamıştır. Motifler yumuşak ve köşeli hatlarla işlenmiştir. Oval desenlerin boyu 0,54 m, eni 0,39 m'dir. Daire motiflerin boyu 0,39 m, eni 0,35 m'dir.

Dikdörtgen motifler beyaz zemine yapılmıştır. Motiflerde nötr renklerin yanında ara sıcak renkte kullanılmıştır. Dikdörtgen kutucuklarda koyu tondan açık tona doğru sıralama bulunmaktadır. Köşeli hatlarla işlenmiştir. 0,11 m uzunluğundadır.

Bordürdeki desenler sıra ile birbirinin tekrarı olması sebebiyle bir ritim uygulanmıştır.

Orta bordür, her iki yandan beş sıra beyaz tesseraelarla yapılmış bantla sınırlandırılmıştır. Dalga motifli (Çizim 3) ikinci bordür olup alt bölümde tek sıra, üst bölümde iki sıra siyah renk tesseraelarla sınırlandırılmıştır. Dalga motifleri beyaz ve kızıl kahverengi renklerle iç içe karşılıklı işlenmiş, bütün merkezi paneli çevrelemiştir. Motiflerinin siyah bantlara oturduğu bölüm geniş içe doğru kıvrılmış ve içteki ucun üst bölümü düz bir hat şeklinde tamamlanmıştır. Kızıl kahverengi

motifin bağlantı bölümü bir, beyaz olan motifini bağlantı bölümü iki sıra tesserae ile işlenmiştir.

Dalga motifi kendi zeminini oluşturmuş, direk işlenmiştir. Nötr renk ve sıcak ara renk kullanılmıştır. Gölgeleme ve mekan çizgisi kullanılmamıştır. Tesseraelar kare ve dikdörtgen formludur. Motif yuvarlak ve köşeli hatlarla işlenmiştir. Birbirinin tekrarı şeklinde olması sebebiyle ritim kullanılmıştır. Dalga motifi 0,31 m genişliğindedir.

Dalga motifli bordürden sonra iki siyah bant arasında üçüncü bordür bulunmaktadır.

4.2.1.2.2. Akantus Bordür

İki ince bant arasında yer almakta ve merkez panelin iç bordürüdür (Çizim 3). Beyaz tesseraelarla yapılan boşluktan sonra oksit sarı zemine yerleştirilmiş akantus yapraklı bordür başlamıştır. Akantus yapraklı bordür, beyaz, siyah, oksit sarı, kırmızı kahverengi, toz pembe, turuncu, açık sarı, açık gri, koyu gri, kahverengi renklerle işlenmiştir. Bordürün dört köşesine geniş, sağa ve sola açılan yapraklar yerleştirilmiştir. Yapraklı bölümden çıkan dallar dairesel şekilde içe doğru kıvrılmakta olup her kıvrım başlangıcında bir ters, bir düz yerleştirilmiş çiçekler yer almıştır. Bordürde ayılar, impalar, köpekler, kuşlar, leopar, ördekler, koç, tavşan, at, boğa, domuz, geyik, horoz gibi hayvan figürleri, nar, elma, armut gibi meyve ile sepet ve tabak motifleri işlenmiştir.

Nötr, ara ve sıcak renklerle işlenmiştir. Kare, dikdörtgen, üçgenimsi ve amorf şekilli tesseraelar kullanılmıştır. Akantus yapraklarında koyu tondan açık tona doğru geçişler verilerek ışık, gölge etkisi verilmiştir. Sadece akantus yaprakları ele alındığında birbirinin tekrarı niteliğinde olması sebebiyle ritim uygulanmıştır. Akantus yaprakları yumuşak hatlarla işlenmiştir. Perspektif uygulanmıştır. Bordür 0,79 m genişliğindedir.

4.2.1.2.2.1. Hayvan Figürleri

Mozaik panoyu çevreleyen akantus yapraklı bordürde 23 hayvan figürü işlenmiştir. Hayvanlar vahşi ve evcil dört ayaklılar, vahşi ve evcil kanatlılar, türü belirsiz kanatlılar olarak sınıflandırılmıştır.

4.2.1.2.2.1.1. Vahşi Dört Ayaklı Hayvanlar

Vahşi dört ayaklılar gurubuna ayılar, impalalar, leoparlar ve geyik olmak üzere 7 hayvan figürü yer almıştır.

4.2.1.2.2.1.1.1. Ayılar

92 (Çizim 4, Çizim 9) ve 93 (Çizim 4, Çizim 10) nolu ayı figürleri dairesel formda kıvrılan akantus yaprağının önünde gösterilmiştir.

92 nolu ayı figürü (Resim 98, Çizim 92), arka ayakları üzerine kalkarak sola doğru hamle yapmıştır. Ayı siyah, kırmızı, gri ve kahverengi tesseraeyle işlenmiştir. Başu ileriye doğru, ağız hafif açık ve dilini dışarıya çıkarmıştır. Burnun ucu sivri, hafif yukarı doğru kalkmıştır. Göz küçük tek tessera ile belirtilmiş ve formu yamuktur. Öndeki kulak yarım daire, gerideki kulak çizgi şeklindedir. Boyun kısa ve dikine çatlaktır. Vücut hafif tombul, omzu çıkıntılı, kuyruğu küçüktür. Ön ayaklar havada, kısa, ön ayakların geride olanı daha kısa, ayrıntısı işlenmemiş, tırnak çapraz yerleştirilen tesseraeyle verilmiş ve bir ayağın eğimi hafif yukarıya, diğerinin aşağıya doğru işlenmiştir. Karın bölgesi şişkin, dışbükeydir. Arka ayaklar zemine basmış izlenimi vermekte, gergin, bir bacak gösterilmiş, bacağın dış hattı her iki yüzeyde düz inmiş, girinti ve çıkıntılar verilmemiştir. Pençede tırnaklar ve ayrıntı işlenmemiştir. Sırt çıkıntısından arka ayağın arkasına kadar dikine çatlaktır.

93 nolu ayı (Resim 99, Çizim 93), arka ayakları üzerine kalkarak sağa doğru hamle yapmıştır. Figür siyah, koyu gri kirli beyaz ve oksit sarı renklerle işlenmiştir. Başu ileriye doğru uzanmış, ağız hafif açık ve dilini dışarıya çıkarmıştır. Burnun ucu sivri, hafif yukarı doğru kalkmıştır. Göz bebeği küçüktür. Hayvan ileriye doğru bakmıştır. Öndeki kulak yarım daire, gerideki kulak yamuk formdadır. Boyun kısa ve dardır. Omzunda çıkıntılıdır. Ayı zayıf ve gövde çok renkli verilmiştir. Göğüs bölgesi şişkin, karın bölgesi dardır. Kuyruk kısa, küçüktür, hafif yukarıya doğru kıvrılmıştır. Ön ayaklar havada ve kısadır. Ön ayakların geride olanı öndekine oranla daha kısa, ayrıntısı işlenmemiştir. Arka ayaklar zemine basmış izlenimi vermekte, gergin ve bir bacak gösterilmiştir. Bacağın dış hattı hafif eğimlidir. Pençeler ayrıntısız biçimde verilmiştir.

Ayı figürlerinin işlendiği bordürün zemini oksit sarı olmasına rağmen, figürlerin çevresi beyaz tesseraelarla işlenmiş, figürler zeminden ayrılarak ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. 92 nolu ayının dış konturu tamamen siyahla, 93 nolu ayının dış konturu ise siyahla, bazı bölgelerde gri ile sınırlandırılmıştır.

92 nolu ayı figüründe kullanılan renkler genelde nötr olmasına rağmen dilin de sıcak yardımcı renk kullanılmıştır. 93 nolu ayıda ise nötr renklerin yanında sıcak, ara renkler kullanılmıştır. 92 nolu figürün renk düzenine göre ışık ayının alt bölgesinden verilmiş izlenimi doğurmuştur. Ayının üst bölümünden alt bölümüne doğru koyu tondan açık tona bir renk dizilişi var ve sırt bölgesi ışığa göre gölgede kalmıştır. 93 nolu figürde ışık ayının alt bölgesinden verilmiştir. Ayının üst bölümünden, alt bölümüne doğru, koyudan açığa renk geçişi yapılmış fakat aradaki oksit sarı renk bu geçişte parçalanmaya sebep olmuştur. Renkler parçalı şekilde düzenlenmiştir. Ayılar profilden işlenmiştir. Ayıların vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Tesseraelar ayıların vücut formuna göre yerleştirilmiş, kare ve dikdörtgen tesseraelar kullanılmıştır. Akantus yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. 92 nolu figürde mekan çizgisi işlenmezken, 93 nolu figürde mekan çizgisi akantus yaprakları ile verilmiştir.

92 nolu ayının boyu 0,19 m, eni 0,36 m, 93 nolu figürün boyu 0,24 m, eni 0,39 m'dir.

4.2.1.2.2.1.1.2. Geyik ve İmpalalar

96 (Çizim 4, Çizim 10), 98 (Çizim 4, Çizim 10) nolu impala figürleri ve 99 nolu geyik figürü (Çizim 4, Çizim 10), dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir.

96 nolu impalanın (Resim 100, Çizim 94) başı geriye dönmüş, arka ayakları üzerinde, sola doğru hamle yaparken gösterilmiştir. Siyah, gri, beyaz, oksit sarı ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Başı küçüktür. Boynuzları dik ve kısadır. Kulaklar her iki yana doğru açılmış, üçgen formludur. Burun küçük, ağız basit verilmiştir. Boyun ince ve uzundur. Bel harekete uygun olarak eğimlidir. Kuyruk yukarıya doğru kalkmış ve kısadır. Ön iki ayak havada ve toynak belirgindir. Arka ayaklar, gergin ve yere basmıştır. Kısmen tahrip olmuştur.

98 nolu impala (Resim 101, Çizim 95) arka ayakları üzerinde sola doğru hamle yaparken gösterilmiştir. Figür siyah, gri, beyaz, oksit sarı ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Başu küçük, boynuzları geriye doğru ve uzundur. Göz küçüktür. Kulaklar her iki yana doğru açılmış ve üçgen formludur. Burun küçük, ağız basitçe belirtilmiştir. Boyun ince ve uzundur. Bel harekete uygun olarak eğimlidir. Kuyruk yukarıya doğru kıvrılmış ve kısadır. Ön iki ayak havadadır. Arka ayaklar gergin ve yere basmıştır. Toynaklar çatallıdır.

99 nolu geyik (Resim 102, Çizim 96) sola yönelmiş, başını yere doğru eğmiş buna bağlı olarak vücudun bir kısmında öne doğru eğilmiş hamle yapar durumda gösterilmiştir. Siyah, gri, uçuk pembe ve beyaz renklerle işlenmiştir. İki sivri boynuzlu, birinin ucu içe doğru eğimli, diğeri düzdür. İki kulak, küçük, üçgen formludur. Ağız açıktır. Göz küçüktür. Burun tek tesserae ile verilmiştir. Boyun uzun ve kalındır. Kuyruk küçük, kısa ve düzdür. Ön ayağının biri yere basarken diğeri dizden bükülmüş havadadır. Arka ayağının biri yere basarken diğeri hafif bükülmüş ve havada gösterilmiştir. Arka ayaklarının biri daha önde olup eklem yerinden bükülmüştür. Toynağı çatallıdır.

96 ve 99 nolu figürler sıcak renk olan oksit sarı zemine işlenirken, 98 nolu impala nötr renk olan beyaz zemine oturtularak sıcak renk olan oksit sarısı zeminden ayrılmıştır. 96 nolu impalanın dış konturu siyah, oksit sarı ve açık gri, 98 nolu figürün siyah ve koyu kahverengi, 99 nolu geyiğın ise siyahla sınırlandırılmıştır. Figürlerde ışık alt bölgesinden verilmiş, sırt bölgesindeki tesseraelar açıktan koyuya doğru yerleştirilmiştir. Nötr renklerin yanında sıcak ve ara renkler kullanılmıştır. 98 nolu impala ve 99 nolu geyik profilden işlenmiş, 96 nolu impalanın ise vücudu profilden işlenirken başu ise $\frac{1}{4}$ oranında dönmüş şekilde verilmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen üçgenimsi formdadır. Akantus yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Mekan çizgisi akantus yaprağı ile verilmiştir.

96 nolu figürün boyu 0,30 m, eni 0,35 m, 98 nolu figürün boyu 0,27 m, eni 0,31 m, 99 nolu geyiğın boyu 0,22 m, eni 0,33 m'dir.

4.2.1.2.2.1.1.3. Leoparlar

88 (Çizim 4, Çizim 10) ve 89 (Çizim 4, Çizim 9) nolu leopar figürleri dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir.

88 nolu leopar (Resim 103, Çizim 97) arka ayakları üzerinde sola doğru hamle yaparken işlenmiştir. Hareketten doğan vücut gerginliği verilmiştir. Leoparın geneli, siyah, beyaz, gri ve kızıl kahverengi renklerle işlenmiştir. Baş ileriye doğru, yoğun kir tabaksı sebebiyle yüz net değildir. Leoparın ağız açık, dili aşağıya sarkmış şekilde işlenmiştir. Kulaklar yarım daire formudur. Göz ve burun belirsizdir. Boyun kısa ve geniştir. Sırt hafif kavislidir. Göğüs bölgesi şişkin, karın bölgesi içeriye doğru çekiktir. Uzun, ince, kuyruğu yukarı doğru kıvrılmıştır. Ön ayaklar havada, gerideki ayak kısa, geniş, pençeleri belirsiz fakat iki sivri tırnağı belirtilmiştir. Diğer ön ayak ise eklem yerinden bükülmüş, pençesi belirsiz fakat üç tırnağı belirtilmiştir. Arka ayaklar çok gerilmiş, uzun ve pençeleri yapraklar arasında fakat yere basıyor izlenimi vermiştir. Leoparın vücudunda leopar desenini belirtmek için siyah renk tesseraelarla tek tek noktalar yapılmıştır.

89 nolu leopar (Resim 104, Çizim 98) sağa doğru hamle yaparken gösterilmiştir. Hareketten doğan vücut gerginliği verilmiştir. Leoparın geneli, siyah, beyaz, kahverengi, açık sarı, kızıl kahverengi ve toz pembe renklerde işlenmiştir. Baş öne doğru eğilmiştir. Kulaklar küçük, yarım daire biçimindedir. Burun küçüktür. Göz üçgenimsi formda, göz bebeği tek tesseraeyle verilmiştir. Ağız açıktır. Dil kısadır. Boyun, kısa ve geniştir. Leoparın sırtı harekete bağlı olarak hafif kavisli ve karın içeriye çekiktir. Kuyruk aşağıya doğru, uzun ve ortasından hafif kırılma yapmış, uç bölümü geniş şekilde tamamlanmıştır. Ön ayağın biri biraz önde, havaya kalkmış, diğeri geride ve yere basmıştır. Ön ayakların pençesi geniş ve tırnakları sivri şekilde verilmiştir. Arkadaki ayağın biri geriye doğru gerilmiş, diğeri öne doğru ve yere basmış şekilde işlenmiştir. Pençeleri geniş şekilde verilmiştir.

88 nolu leopar sıcak renk olan oksit sarı zemine, 89 nolu leoparın üst bölümü nötr olan beyaz diğer bölümü sıcak renk olan oksit sarı zemine işlenmiştir.

88 nolu leoparın dış konturu siyah ile 89 nolu leoparın dış konturu siyah, kızıl kahverengi ve kahverengi tesseraeyle sınırlandırılmıştır. Leoparlarda ışık ve gölge

etkileşimine yer verilmiş, alttan ışık verilmiş, sırtına doğru renk geçişi sağlanmıştır. Nötr renklerin yanında sıcak ve ara tonlar kullanılmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre dizilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Leopar, profilden işlenmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Akantus yapraklarının önünde ve gerisinde verilmesi derinlik hissini uyandırmaktadır. Mekan çizgisi akantus yaprakları ile verilmiştir.

88 nolu leopar figürünün boyu 0,28 m, eni 0,34 m, 89 nolu leoparın boyu 0,28 m, eni 0,55 cm'dir.

4.2.1.2.2.1.2. Evcil Dört Ayaklı Hayvanlar

Evcil dört ayaklılar grubunda tavşanlar, köpekler, at, koç, domuz ve boğa olmak üzere 8 hayvan figürü bulunmaktadır.

4.2.1.2.2.1.2.1. Tavşanlar

90 (Çizim 4, Çizim 10) ve 91 (Çizim 4, Çizim 9) nolu tavşan figürleri dairesel formdaki akantus yapraklarının ortasında işlenmiştir.

90 nolu tavşan (Resim 105, Çizim 99) sağa doğru bakmakta, oturur pozisyonudadır. Tavşanın geneli siyah, gri, beyaz ve kırmızı kahverengi renklerle işlenmiştir. Kulaklar uzun, geniş, uçları sivri, bir kulak yukarı doğru diğeri vücuda paralel uzanmıştır. Baş daireseldir. Ağız açık, dil küçüktür. Burun tek tesseraeyle işlenmiştir. Bıyıkları kısa, uçları sivridir. Göz dairesel formda, göz bebeği tek tesserae ile verilmiştir. Oturur pozisyonda olmasına rağmen ön ayakları havaya kalkmıştır. Patileri çıkıntı biçiminde verilmiştir. Ayaklar eklem yerlerinden bükülmüştür.

91 nolu tavşan (Resim 106, Çizim 100) arka ayakları üzerinde, sola doğru hamle yaparken işlenmiştir. Tavşanın geneli, siyah, gri, beyaz ve kırmızı kahverengi renklerle şekillendirilmiştir. Baş ileriye doğrudur. Kulaklar uzun, geriye doğru, öndeki kulak sırtta değmiş şeklidir. Kulakların önde olanın ucu sivri, geride olanın ucu küt bitmiştir. Ağız açık ve dil küçüktür. Göz oval formda, göz bebeği tek tesserae ile belirtilmiştir. Burun gri renkle verilmiştir. Sırt düz bir çizgi şeklinde biçimlendirilmiştir. Göğüs hafif şişkin, karın bölümü içeriye doğru kavilidir. Kuyruk küçük, yarım daire formudur. Ön ayaklar havada ve kısa, patileri belirsizdir.

Arka ayaklar, uzun gergin ve yere basmıştır. Patinin parmakları çizgi şeklinde işlenmiştir.

90 nolu tavşan oksit sarı zemine işlenirken, 91 nolu tavşanın arka ayaklarının alt bölümü hariç beyaz zemine işlenmiştir. Tavşanların dış konturu siyah ile sınırlandırılmıştır. 90 nolu tavşanda ışık ve gölge işlevine yer verilmemiş bütün vücut ışık alıyormuş izlenimi verilmiştir. 91 nolu tavşanda ise ışık alttan verilmiş tavşanın sırt bölümü koyu tonlarla gölge etkisi yaratılmıştır. Nötr renklerin yanında sıcak ve ara ton kullanılmıştır. Tavşanlar profilden işlenmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre dizilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formlar kullanılmıştır. 90 nolu tavşan akantus yapraklarının gerisinde, 91 nolu tavşanın ise akantus yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. 90 nolu figürde mekan çizgisi kullanılmazken, 91 nolu tavşanda mekan çizgisi akantus yaprakları ile verilmiştir.

90 nolu tavşanın boyu 0,31 m, eni 0,34 m, 91 nolu figürünün boyu 0,23 m, eni 0,57 m'dir.

4.2.1.2.2.1.2.2. Köpekler

94 (Çizim 4, Çizim 10) ve 95 (Çizim 4, Çizim 9) nolu köpek figürleri, dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir.

94 nolu köpek (Resim 107, Çizim 101) figürünün geneli siyah, gri ve beyaz renklerle işlenmiştir. Arka ayağın bir bölümü tahrip olmuştur. Başı, öne doğru eğik, sağa doğru hamle yapmıştır. Kulaklar sivri, hafif geriye doğru eğimli ve incedir. Göz dairesel formlu, göz bebeği tek tesseraeyle verilmiştir. Ağız açık, dil, dışarıda yukarıya doğru ucu kıvrılmıştır. Boyun uzun ve kalındır. Boyunda tek sıra tesseraeyle yapılmış tasma bulunmaktadır. Vücut dolgun, karın içe çekiktir. Kuyruk uzun, içe doğru kıvrılmıştır, ucu sivridir. Ön ayakların, önde olanı, hafif havada ve eklem yerinden hafif bükülmüş ve öndeki ayağın patisi geniş işlenmiştir. Arkada olan ayak, gergin ve patisi geniştir. Arka ayağın biri tahrip olmuş ve geridedir. Diğer arka ayak ise ileride ve patisi geniştir.

95 nolu köpek (Resim 108, Çizim 102) sola doğru ön ayakları havada hamle yaparken işlenmiştir. Köpeğin geneli, siyah, gri, kıvılcık kahverengi ve kirli beyaz

renklerle işlenmiştir. Baş ileriye doğrudur. Kulakların biri sivri diğeri küt bitirilmiş ve öne doğru eğilmiştir. Söbe bölümü uzun ve sivridir. Burun küçüktür. Ağız açık, dilin ucu aşağıya doğru sarkmış şekilde gösterilmiştir. Boyun kısa ve kalındır. Bel harekete bağlı olarak içeri doğru hafif kavislidir. Uzun kuyruklu, dik, ucu hafif eğimlidir. Ön ayakları havada, gerideki ayak, hafif eğimli, patisi belirsizdir. Diğer ön ayak ise eklem yerinden bükülmüş ve eğimli, pati bölümü genişletilerek belirginleştirilmiştir. Arka ayakları bitişik, yere basıyor, uzun ve gergindir.

Köpekler oksit sarı olan sıcak zemine işlenmiştir. 94 ve 95 nolu figürlerin dış kontur siyahla sınırlandırılmış fakat 94 nolu köpekte ayaklar ve kuyrukta kontur anlayışı yok olmuş, siyah ve gri iki renk kullanılarak form oluşturulmuştur. Işık köpeklere alt bölgesinden verilmiş, sırt bölgesindeki tesseraelar açıktan koyuya doğru yerleştirilmiştir. Nötr renkler ve sıcak ara ton kullanılmıştır. Köpekler profilden işlenmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. 94 nolu figürde tesseraelar vücut formuna göre tam olarak dizilmemiş, sırt bölgesinde düzensizlik meydana gelmiş, 95 nolu figürde ise tesseraelar vücut formuna göre yerleştirilmiştir. Her iki figürde kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Akantus yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Mekan çizgisi akantus yaprakları ile verilmiştir.

94 nolu köpek figürünün boyu 0,30 m, eni 0,39 m, 95 nolu figürün boyu 0,18 m, eni 0,50 m'dir.

4.2.1.2.2.1.2.3. At

101 nolu at (Çizim 4, Çizim 9) figürü (Resim 109, Çizim 103), akantus yaprağının ortasına işlenmiştir. At sağa doğru, bir ayağını kaldırarak hamle yapmıştır. Atın genelinde siyah, beyaz ve kahverengi renk kullanılmıştır. Atın başı oval formudur. Göz küçük, göz bebeği tek tesseraeyle verilmiştir. Burun küçük, tek tesseraeyle işlenmiştir. Ağız açık, kulaklar belirsizdir. Boyun uzun ve geniştir. Yelenin üst bölüm geniş alta doğru daralmıştır. Vücut geniş, dolgun, sırt bölümü içeriye doğru kavisli işlenmiştir. Kuyruk kavisli bir şekilde aşağıya doğru sarkmıştır. Kuyruğun uç bölümü çatallanmıştır. Ön ayağın biri havada ve eklem yerinden bükülmüş, diğer ön ayak ise hareketin durumuna göre gergin işlenmiştir. Arka ayakların geride olanı daha öndedir. Toynak bölümleri geniştir.

Atın çevresi beyaz renkle çevrilmiş fakat oksit sarı zemine yerleştirilmiştir. At siyah ve kahverengi renk ile sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında, ara sıcak renk kullanılmıştır. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Geçişler yumuşak hatlarla verilmiştir. At profilden işlenmiştir. Işık gölge etkisi, koyu renkten açık renge geçişle verilmiştir. Derinlik arkadaki ayakların koyu ton tesserae kullanılarak işlenmesi ile verilmiştir. Mekan çizgisi akantus yaprağı ile verilmiştir. At figürünün boyu 0,23 m, eni 0,40 m'dir.

4.2.1.2.2.1.2.4. Koç

97 nolu (Çizim 4, Çizim 8) koç figürü (Resim 112, Çizim 106) dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir. Siyah, gri ve beyaz renklerle işlenmiştir. Koç başını geriye doğru çevirmiş, arka ayakları üzerine kalkarak sağa doğru hamle yapmıştır. Boynuz geriye doğru, uzun, eğimli, ucu kıvrılmıştır. Gerideki kulak küçük öne doğru eğilmiş, diğeri boynuzların altında yatay şekildedir. Göz bebeği beyazdır. Boyun ince, uzun, hafif içbükeydir. Vücut dolgundur. Kısa kuyruklu, hafif yukarı doğru dönmüştür. Ön ayaklar havada, eklem yerlerinden bükülmüş, toynaklar çatal şeklinde gösterilmiştir. Arka ayakların bir bölümü yapraklar arasında kalmıştır fakat yere basıyor izlenimi verilmiş ve gergindir.

Koç oksit sarı zemine işlenmiştir. Koçun dış kontur siyah ve gri ile sınırlandırılmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre yerleştirilmiş, kare ve dikdörtgen formludur. Nötr renkler kullanılmıştır. Işık koçun alt bölgesinden verilmiş, sırt bölgesindeki tesseraelar açıktan koyuya doğru yerleştirilmiştir. Akantus yapraklarının önünde ve gerisinde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Aynı zamanda gerideki ayakların koyu renklerle işlenmesi, ışığın kullanılmaması yine derinlik hissini uyandırmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır, hareketten doğan gerginlik verilmiştir. Koç profilden işlenmiştir. Yapraklar mekan çizgisini vermektedir. Koç sıcak zemine yerleştirilmiştir. Figürün boyu 0,31 m, eni 0,33 m'dir.

4.2.1.2.2.1.2.5. Domuz

100 nolu domuz (Çizim 4, Çizim 8) figürü (Resim 110, Çizim 104), dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir. Siyah, gri ve beyaz renklerle

işlenmiştir. Domuz figürünün arka tarafı tahrip olmuş, başını aşağıya doğru eğmiş ve sola doğru hamle yapmıştır. Baş ovaldır. Burun uzundur. Burnun üstünde uzun dişler hafif geriye eğilmiştir. Kulak yarım daire şeklindedir. Başın üstünden sırtına doğru kıllar diklenmiştir. Ön ayağının biri yere basarken, diğeri hafif bükülmüş havaya kaldırmıştır. Ön ayaklarda toynak bölümü ayağın geneline göre daha geniştir. Arka ayakları hafif geriye doğru eğimli verilmiş, yere basmakta ve araları biraz açıktır. Figürün büyük bir bölümü tahrip olmuştur.

Domuz figürü, oksit sarı zemine işlenmiştir. Oldukça basit işlenmiş ve tesseraelar düzensiz yerleştirilmiştir. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formada tesseraelar kullanılmıştır. Tamamen nötr renkler kullanılmış, fakat sıcak renk üzerine işlenmiştir. Akantus yapraklarının önünde mi yoksa gerisinde mi duruyor net değildir. Domuz profilden işlenmiştir. Mekan çizgisi verilmemiştir. Figürün boyu 0,18 m, eni 0,24 m'dir.

4.2.1.2.2.1.2.6. Boğa

102 nolu boğa (Çizim 4, Çizim 9) figürü (Resim 111, Çizim 105), dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir. Boğa sağa doğru yürürken gösterilmiştir. Gri, beyaz, siyah, oksit sarı, açık ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Baş ileriye doğrudur. Ağız ve burun belirsizdir. Boynuzlar yukarıya doğru kıvrılmıştır. Kulağın biri düz çizgi şeklinde diğeri belli değildir. Boyun çok dardır. Sırtında yarım daire formunda çıkıntı işlenmiştir. Vücut dolgun, sırt çizgisi hafif içe doğru kavislidir. Kuyruk uzun, aşağıya sarkmış, uç kısma doğru genişlemiştir. Ön ayağının biri yere basmakta diğeri ise dizden bükülmüş havadadır. Arka ayaklar, eklem yerlerinden bükülmüştür. Toynaklar çatallı ve koyu tonludur.

Ana bordürün zemini oksit sarı fakat boğa figürünün çevresi beyazdır. Boğa figürü zeminden ayrılarak ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Boğanın dış kontur siyah ve gri ile sınırlandırılmıştır. Nötr, sıcak, ara renkler, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi tesseraelar kullanılmıştır. Boğa profilden işlenmiş olup vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Işık gölge etkisi başarılı değildir. Derinlik etkisi, iki ayağın gri renkle işlenerek verilmeye çalışılmıştır. Mekan çizgisi kullanılmamıştır. Figürün boyu 0,205 m, eni 0,31 m'dir.

4.2.1.2.2.1.3. Evcil Kanatlı Hayvanlar

Evcil kanatlı hayvanlar gurubu bildircin, keklik, ördekler ve horoz olmak üzere 5 adet hayvandan oluşmuştur.

4.2.1.2.2.1.3.1. Bildircin ve Keklik

105 nolu bildircin figürü (Çizim 4, Çizim) ve 106 nolu keklik figürü (Çizim 4, Çizim), dairesel formdaki akantus yaprağının ortasında işlenmiştir.

105 nolu bildircin (Resim 113, Çizim 107) sola doğru yönelmiş olarak gösterilmiştir. Bildircinin geneli, siyah, gri ve beyaz renklerle işlenmiştir. Baş oval şekildedir. Gaga sivri, aşağıya doğru dönmüş ve üçgenimsi formludur. Göz daire şeklinde, göz bebeği tek tesserae ile işlenmiştir. Gövde oval formda, kanat, gövdeden siyah renk ile ayrılmıştır. Geniş, üçgenimsi formda olan kuyruğun ucu küt şekilde bitirilmiş ve aşağıya doğru eğilmiştir. Ayaklar eklem yerlerinden bükülmüş, gerideki ayak biraz ileridedir. Parmaklar ince, uzun, hafif aşağıya doğru kavisli ve uçları sivri şeklide bitirilmiştir.

106 nolu keklik (Resim 114, Çizim 108) sola doğru yönelmiş olarak gösterilmiştir. Kuşun genelinde siyah, gri, kırmızı kahverengi, oksit sarı ve toz pembe renkleri kullanılmıştır. Baş hafif aşağıya doğru eğilmiştir. Göz küçük ve tek tesseraeyle işlenmiştir. Kekliğin gagasının üstü alt gagaya göre daha uzun işlenmiştir. Sırtı kabarmıştır. Kanadın sivri ucu sırtından dışarı küçük çıkıntı şeklinde gösterilmiştir. Kuyruk üçgen formda aşağıya doğru yönelmiş ve ucu küttür. Ayaklar açık şekilde durmakta, parmaklar ise ince, uzun ve uçları sivri şekilde işlenmiştir. Vücut dolgun şekilde verilmiştir.

Bildircin oksit sarı olan sıcak zemine yerleştirilmiş, keklik ise beyaz zemine yerleştirilmiştir. Bildircinin ve kekliğin dış konturu siyah ile sınırlandırılmıştır. Işık ve gölge etkileşimine yer verilmemiştir. Keklikte nötr, sıcak ve ara renkleri kullanılırken bildircinde tamamen nötr renk kullanılmıştır. Kuşlar profilden işlenmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Keklik figüründe tesseraelar vücut formuna göre biraz düzensiz dizilmiş, bildircinde ise tesseraelar vücut formunun yanında tüylerin renk şekillerine göre dizilmiştir. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Kuşların akantus yapraklarının önünde verilmesi

derinlik hissini uyandırmıştır. Bildiricında mekan çizgisi akantus yaprağı ile verilirken, keklikte mekan çizgisi kullanılmamıştır.

Bildiricının boyu 0,26 m, eni 0,32 m, kekliğin boyu 0,18 m, eni 0,27 m'dir.

4.2.1.2.2.1.3.2. Ördekler

103 (Çizim 4, Çizim 8) ve 104 (Çizim 4, Çizim 8) nolu ördek figürleri dairesel formdaki akantus yapraklarının ortasında gösterilmiştir.

103 nolu ördek (Resim 115, Çizim 109) sola doğru hamle yaparken işlenmiştir. Ördeğin geneli siyah, gri, beyaz, kıvı kahverengi, sütlü kahve ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Baş ovaldır. Gaga uzun ve hafif içbükeydir. Göz dairesel formda, göz bebeği, tek tesseraeyle gösterilmiştir. Boyun kısa ve dardır. Göğüs bölgesi hafif şişkindir. Sırt hafif yukarıya doğru kavislidir. Kanat geniş, kuyruk bölümüne doğru daralmakta ve dışarı çıkmıştır. Kuyruk aşağıya doğru üçgen formu ve ucu küttür. Gerideki ayak ileride ve havada, öndeki ayak yere basıyor, parmakları ince ve uzundur.

104 nolu ördek (Resim 116, Çizim 110) sağa yönelmiştir. Ördeğin geneli siyah, gri, beyaz, toz pembe, oksit sarı, kavun içi ve açık gri renklerle işlenmiştir. Baş ovaldır. Göz nokta şeklindedir. Gaga uzundur. Boyun çok kısa ve incedir. Vücut dolgundur. Göğüs bölgesi şişkindir. Kanat geniş, ucu gövdeden sivri şekilde dışarı çıkmıştır. Kuyruk aşağıya doğru, üçgen formda ve ucu sivri şekilde tamamlanmıştır. Ayakların arası açık, parmaklar ince, uzun ve parmakların arası perdelidir.

Ördeklerin işlendiği zemin oksit sarıdır. 103 nolu ördeğin dış konturu siyah ve gri, 104 nolu ördeğin dış konturu ise siyah ve kıvı kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Işık alttan verilmiş ördeğin sırt bölümü koyu tonlarla gölge etkisi yaratılmıştır. Nötr renklerin yanında sıcak ve ara tonlar kullanılmıştır. Ördekler profilden işlenmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre dizilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Akantus yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Mekan çizgisi akantus yaprakları ile verilmiştir.

103 nolu ördek figürünün boyu 0,21 m, eni 0,24 m, 104 nolu ördeğin boyu 0,29 m, eni 0,36 m'dir.

4.2.1.2.2.1.3.3. Horoz

108 nolu horoz (Çizim 4, Çizim 10) figürü (Resim 117, Çizim 111), dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına işlenmiştir. Horoz gri, beyaz, toz pembe ve kızıl kahverengi renklerle işlenmiştir. Horoz figürünün gaga bölümü tahrip olmuş, sola doğru yönelmiş işlenmiştir. Baş diktir. Başındaki ibik geriye doğru yatmıştır. Göz oval biçimde verilmiş, göz bebeği dikdörtgen formda işlenmiştir. Boyun geniş ve kısadır. Boyundan gövdeye doğru tüyler uzanmış ve uçları sivridir. Göğüs şişkindir. Kanat geniş, oval biçimde ve arkası sivri şeklide tamamlanmıştır. Baş ve kanat genele göre daha renkli verilmiştir. Gövde dolgun ve oval formdadır. Kuyruk uzun tüylü ve aşağıya doğru kavisli verilmiştir. Her iki ayak eklem yerlerinden bükülmüş, parmaklar ince uzundur.

Horoz figürünün işlendiği zemini oksit sarı olan sıcak renkli zemine işlenmiştir. 108 nolu horozun dış konturu, vücut renkleri ile bütünleşmiş, gri ve kızıl kahverengi renk tesseraelarla sınırlandırılmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre yerleştirilmiş, kare, dikdörtgeni formlar kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Horoz profilden işlenmiştir. Nötr renklerin yanında sıcak ve ara renkler kullanılmıştır. Akantus yaprağının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Kanat ve başın aynı renk tonları ile işlenmesi horozda renk dengesini sağlamaya yöneliktir. Horoz ışığın nereden hangi yönden geldiği net değildir ve gölgelendirmeye gidilmemiştir. Mekan çizgisi akantus yaprağı ile verilmiştir. Horoz figürünün boyu 0,27 m, eni 0,28 m'dir.

4.2.1.2.2.1.4. Vahşi Kanatlı Hayvanlar

Vahşi kanatlı hayvanlar grubunda 1 adet serçe figürü bulunmaktadır.

4.2.1.2.2.1.4.1. Serçe

106 nolu serçe (Çizim 4, Çizim 9) figürü (Resim 118, Çizim 112), dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir. Serçe sağa doğru hamle yaparken işlenmiştir. Serçe figürü beyaz, siyah, gri ve kızıl kahverengi renklerle kullanılmıştır. Baş oval formdadır. Göz yuvarlak, göz bebeği tek tesseraeyle verilmiştir. Kısa, sivri, üçgenimsi formda gagaya sahiptir. Kısa ve dar boyunludur. Göğüs hafif şişkindir. Gövde dolgundur. Kanat oval, gri renk ile gövdeden ayrılmış

ve uç kısmı sivri şeklide tamamlanmıştır. Kuyruk uzun ve uç bölümü yuvarlak hatla bitirilmiştir. Ayaklar yere basıyor, ayağın biri daha ileride ve ayaklar eklem yerlerinden bükülmüştür. Parmaklar ince uzun, uçları sivri şeklide tamamlanmıştır.

Ana bordürün zemini oksit sarı fakat kuş beyaz zemine oturturulmuştur. Serçenin dış konturu siyah ve gri renklerle sınırlandırılmış, tesseraelar vücut formuna göre dizilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Nötr sıcak ve ara renkler kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Serçe profilden işlenmiştir. Koyu renkten açık renge doğru geçiş verilerek ışık ve gölge etkisi verilmiştir. Serçenin oturduğu zemin nötr fakat nötr renk sıcak zemine yerleştirilmiştir. Akantus yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Mekan çizgisi kullanılmamıştır. Serçe figürünün boyu 0,23 m, eni 0,31 m'dir.

4.2.1.2.2.1.5. Türü Belirsiz Kanatlı Hayvanlar

Türü belirsiz hayvanlar gurubunu 2 kuş figürü oluşturmuştur.

109 (Çizim 4, Çizim 10) ve 110 (Çizim 4, Çizim 10) nolu kuş figürleri dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir.

109 nolu kuş (Resim 119, Çizim 113) sağa doğru hamle yaparken işlenmiştir. Kuş beyaz, siyah, gri ve kırmızı kahverengi ve toz pembe renklerle işlenmiştir. Baş oval formdadır. Göz yuvarlak, göz bebeği tek tesseraeyle verilmiştir. Kısa, sivri, üçgenimsi gaganın ucu içe dönmüştür. Kuşun gaga bölümünde kullanılan kırmızı kahverengi renk alın bölgesine kadar uzatılmış ve alın bölümüyle bir bütün gibi gösterilmiştir. Kısa ve dar boyunludur. Göğüs hafif şişkindir. Gövde dolgunudur. Kanat oval ve uç kısmı sivri şeklide tamamlanmıştır. Kuyruk yukarıya doğru kalkmış, kısa ve uç bölümü yuvarlak hatla bitirilmiştir. Kuyruk iki bölüme ayrılmıştır. Kuş uzun bacaklı olup yere basıyor, ayağın biri daha ileride ve ayaklar eklem yerlerinden bükülmüştür. Parmaklar, ince ve çok uzun işlenmiş olup parmak uçları sivri şeklide tamamlanmıştır.

110 nolu kuş (Resim 120, Çizim 114) sağa doğru hamle yaparken işlenmiştir. Kuşun genelinde, beyaz, siyah, gri ve kırmızı kahverengi renkleri kullanılmıştır. Baş oval formdadır. Göz üçgenimsi şekildedir. Uzun, sivri, üçgenimsi gagaya sahip olup

ucu hafif aşağıya doğru dönmüştür. Kuşun gaga bölümünde kullanılan kızıl kahverengi renk alın bölgesine kadar uzatılmış ve alın bölümüyle bir bütün gibi gösterilmiştir. Gaga ile aynı renk alın üstünde kısa bir çıkıntı bulunmaktadır. Kısa, dar boyunludur. Gövde dolgun, oval şekildedir. Kanat oval olup uç kısmı sivri şeklide tamamlanmıştır. Kuyruk üçgenimsi, kısa ve uç bölümü yuvarlak bitirilmiştir. Kuş uzun bacaklı olup yere basıyor, ayağın biri daha ileride ve ayaklar eklem yerlerinden bükülmüştür. Parmaklar ince, uzun işlenmiş olup parmak uçları sivri şeklide tamamlanmıştır.

Kuşlar sıcak renk olan oksit sarı zemine işlenmiştir. 109 nolu kuşun dış konturu siyah ve kızıl kahverengi, 110 nolu kuşun dış konturu siyah ve gri tesseraeyle sınırlandırılmıştır. Koyu renkten açık renge doğru geçiş ışık ve gölge etkisi verilmiştir. Nötr, sıcak ve ara renkler kullanılmıştır. Kuşlar profilden işlenmiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle sağlanmıştır. Tesseraelar vücut formuna göre dizilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formlar kullanılmıştır. Akantus yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Mekan çizgisi yine akantus yaprakları ile verilmiştir.

109 nolu kuşun boyu 0,39 m, eni 0,33 m, 110 nolu kuşun ise boyu 0,32 m, eni 0,29 m'dir.

4.2.1.2.2.1. Meyve Motifleri

Akantus yapraklı bordüre bağımsız bir nar, tabaklar içerisinde ise iki elma, iki armut ve iki nar motifi yerleştirilmiştir.

118 (Çizim 4, Çizim 10) ve 119 (Çizim 4, Çizim 10) nolu armutlar, 122 (Çizim 4, Çizim 10) ve 123 (Çizim 4, Çizim 10) nolu elmalar, 120 (Çizim 4, Çizim 10) ve 121 (Çizim 4, Çizim 10) narlar, bordürde yer alan meyve tabakları içerisinde, 117 (Çizim 4, Çizim 9) nar motifi ise akantus yaprağının ortasına işlenmiştir.

118 nolu armut (Resim121, Çizim 115) kaideli meyve tabağının sol, 119 nolu armut (Resim 122, Çizim 116) yuvarlak formlu meyve tabağının sağ köşesine yerleştirilmiştir. 118 nolu armut, toz pembe, kızıl kahverengi ve beyaz, 119 nolu armut ise kızıl kahverengi, sarı, siyah ve beyaz ile işlenmiştir. Her iki meyvenin alt bölümü geniş olup üst bölüme doğru daralmıştır. 118 nolu armuttun ucu sağa, 119

nolu armuttun ucu sola doğru eğilmiştir. 119 nolu motifin sap kısmı 118 nolu motife göre daha kısadır.

122 nolu elma (Resim 123, Çizim 117) motifi, kaideli meyve tabağının sağ bölümüne 123 nolu elma (Resim 124, Çizim 118) motifi, yuvarlak formlu meyve tabağının sol bölümüne yerleştirilmiştir. Her iki elma motifi de kızıl kahverengi, toz pembe ve beyaz renk tesseraelarla işlenmiştir. Elma motifleri dairesel formda işlenmiş olup 123 nolu elma motifinin üst bölümünde şekil bozukluğu bulunmaktadır. 123 nolu elma motifinin bir bölümü, nar figürünün arkasında kalmıştır.

120 (Resim 125, Çizim 119) ve 121 nolu (Resim 126, Çizim 120) narlar tabağının ortasındaki armut ve elmanın arasına yerleştirilmiştir. Akantus yaprağının ortasında bulunan 117 nolu nar (Resim 127, Çizim 121) motifinin sol bölümünün kenarı tahrip olmuştur. Üç meyvede kızıl kahverengi, toz pembe, beyaz renkler ortak kullanılmış olup 120 nolu narda oksit sarı, 121 nolu narda kahverengi, 117 nolu narda gri renk tesserae da kullanılmıştır. Motiflerin ucunda üç sivri kabuk çıkıntısı bulunmaktadır. Narlar dairesel formdadır.

Meyveler beyaz zemine işlenmiştir. 118 nolu armuttun, 122 ve 123 nolu elmaların dış konturu kızıl kahverengi ve toz pembe, 119 nolu armuttun siyah, kızıl kahverengi ve sarı, 120 nolu narın kızıl kahverengi ve oksit sarı, 121 nolu narın kızıl kahverengi ve kahverengi, 117 nolu narın dış kontur siyah ve kızıl kahverengi tesserae ile sınırlandırılmıştır. Meyvelerde nötr renklerin yanında, sıcak ara tonlar kullanılmıştır. 118 nolu armut motifinde ışık ve gölge uygulanmazken, 119 nolu armutta, 120 ve 121 nolu narlarda, 122 ve 123 nolu elmalarda koyu tondan açık tona geçişlerle ışık, gölge etkisi verilmiştir. Fakat 120 nolu meyvede ışık gölge etkisi diğer meyvelere göre daha başarısızdır.

118 nolu armut ve 122 nolu elmanın duruşu meyve tabağının dudak kısmının önünde işlenmesi derinlik hissini vermekte olup perspektif uygulaması kullanılmış fakat 119 nolu motifte perspektif uygulanmamıştır. 122 nolu ve 123 nolu elmaların narın gerisinde işlenmesi, 120 nolu narın duruşu, tabağın dudak kısmının ve elmanın önünde işlenmesi, 121 nolu narın elmanın önünde işlenmesi, derinlik hissini vermekte olup perspektif uygulaması kullanılmıştır.

Meyvelerde kare, dikdörtgen ve üçgenimsi formda tesseraelar kullanılmıştır. Mekan anlayışı tabakların zemini ile çözülmüştür. Meyveler yumuşak hatlarla işlenmiştir.

117 nolu nar motifinin boyu 0,13 m, kırık yerindeki eni 0,9 m, 118 nolu armuttun boyu 0,10 m, eni 0,65 m, 119 nolu armuttun boyu 0,12 m, eni 0,55 m, 120 nolu nar motifinin boyu 0,11 m, eni 0,85 m, 121 nolu nar motifinin boyu 0,11 m, eni 0,9 m, 122 nolu elmanın boyu 0,85 m, eni 0,7 m, 123 nolu elmanın eni 0,7 m, boyu 0,9 m'dir.

4.2.1.2.2.2. Eşya Motifleri

I. Pano da akantus yaprakla bordür içerisine dört adet sepet, bir kaideli ve bir oval formulu tabak motifi işlenmiştir.

4.2.1.2.2.2.1. Sepetler

Sepet motifleri doğu, batı, kuzey ve güney bordüre birer adet yerleştirilmiştir.

111 (Çizim 4, Çizim 8), 112 (Çizim 4, Çizim 9), 113 (Çizim 4, Çizim 8) ve 114 (Çizim 4, Çizim 10) nolu sepet motifleri dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir.

111 (Resim 130, Çizim 124) ve 114 nolu (Resim 129, Çizim 123) sepetler siyah, gri, beyaz, kızıl kahverengi ve toz pembe, 112 (Resim 128, Çizim 122) ve 113 nolu (Resim 131, Çizim 125) sepetler beyaz, gri, siyah, toz pembe, sarı, oksit sarı ve kızıl kahverengi renklerle işlenmiştir. 114 nolu sepetin sağ, 111 nolu sepetin sol üst köşesi tahrip olmuştur. Sepetler geniş ağızlı, dudaktan başlayarak dibe doğru daralan gövdeli olup 111, 112 ve 113 nolu sepetlerin dibi düz, 114 nolu sepetin yataydır. 114 nolu sepetteki nesnelere sivri, 111 nolu sepetteki yuvarlak formludur.

Sepetlerin gövdesi birbirini yatay ve dikey kesen hatlarla süslenmiştir. Sepetlerin içine ne olduğu anlaşılamayan nesnelere yerleştirilmiştir.

Sepet motiflerinin işlendikleri zemin oksit sarı ve beyazdır. 111 ve 114 nolu sepetlerin dış konturu siyah renkle sınırlandırılmıştır. 112 nolu sepet motifinin dudak bölümü hariç gövde ve dip siyahla, dudak bölümü ise siyah ve kızıl kahverengi sınırlandırılmıştır. 113 nolu sepet gri renk tesseraeyle fakat içindeki nesnelere dış

konturları kızıl kahverengi ile sınırlandırılmıştır. Sepetlerde kare ve dikdörtgen tesseraelar kullanılmış, nötr renklerin yanında sıcak ara tonlarla işlenmiştir. Motiflerde ışık, gölge etkisi uygulanmamıştır. Sepetlerde akantus yaprağı mekan çizgisini oluştururken aynı zamanda yapraklarının önünde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Sepetler sıcak renk zemine işlenmiş fakat yanlarda ve altta nötr renk kullanılmıştır. Sepet hatları köşeli işlenmiştir.

111 nolu sepetin boyu 0,23 m, eni 0,23 m, 112 nolu sepetin boyu 0,22 m, eni 0,20 m, 113 nolu sepetin boyu 0,25 m, eni 0,23 m, 114 nolu sepetin boyu 0,26 m, eni 0,22 m'dir.

4.2.1.2.2.2.2. Tabaklar

115 (Çizim 4, Çizim 10) ve 116 (Çizim 4, Çizim 10) nolu tabak motifleri, dairesel formdaki akantus yaprağının ortasına yerleştirilmiştir. Tabaklar siyah ve beyaz tesseraelarla işlenmiştir. Tabakların içerisine üçer adet meyve yerleştirilmiştir. 115 nolu kaideli meyve tabağı (Resim 132, Çizim 126), geniş ağızlı, dibe doğru daralan gövdeli, konik diplidir. 116 nolu tabak mozaikte üstten betimlendiği için gövde ve kaide profili izlenemiyor fakat geniş (Resim 133, Çizim 127) ve yayvandır. 115 nolu kaideli tabağın arka bölümünde dudak kenarı işlenmemiştir.

Tabakların yerleştirildiği zemin oksit sarıdır. Tabak motifleri, siyah renkle sınırlandırılmıştır. Motif kare ve dikdörtgen tesseraelarla yapılmış, nötr renkler kullanılmıştır. Mekan çizgisi anlayışı akantus yaprakları ile verilmiştir. Tabakların akantus yapraklarının gerisinde verilmesi derinlik hissini uyandırmıştır. Sıcak renk zemine, yumuşak hatlarla işlenmiştir.

115 nolu kaideli tabağın boyu 0,19 m, eni 0,18 m, 116 nolu oval tabağın boyu 0,27 m, eni 0,21 m'dir.

4.2.2. Merkez II. Pano

II. Pano, I. Pano ile III. Pano arasında, sütun kaideleri arasına yerleştirilmiştir. Mozaik tabanın büyük bir bölümü tahrip olmuştur. İnce bir bantla çevrilen II. Pano'ya 4 hayvan figürü, 3 bitki ve 1 eşya motifi işlenmiştir (Resim 14, Çizim 128).

4.2.2.1. Hayvan Figürleri

II. Pano'da, koç, zürafa ve biri tamamen diğeri kısmen tahrip olan 2 flamingo figürü işlenmiştir. Koç ve zürafa figürleri ot motiflerinin arasına (Resim 14, Çizim 128) flamingo figürleri havuz motifinin iki yanına yerleştirilmiştir (Resim 14, Çizim 129). Pano'daki hayvanları evcil ve vahşi dört ayaklı hayvanlar, vahşi kanatlı hayvanlar olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

4.2.2.1.1. Evcil Dört Ayaklı Hayvanlar

II. Pano 1 adet dört ayaklı evcil hayvandan oluşmuştur.

125 nolu koç figürü (Resim 134, Çizim 128), orta panonun doğu köşesine, iki ot arasına yerleştirilmiştir. Koç sola yönelmiştir. Siyah, kahverengi, açık kahverengi, krem, beyaz renk tesseraelarla işlenmiştir. Baş büyüktür. Boynuzlar uzun, iki yana doğru helezon şekilde, yanlara doğru açılmış, uç bölgelere doğru sivrilmiştir. Kulaklar yanlara açılmış, üçgen formda, sivri şekilde bitmiştir. Yüzün bir bölümü tahrip olmuştur. Tahrip olan gözde, siyah tesseraelar görülmektedir. Burun küçük siyah renk tesseraeyle işlenmiştir. Boyun uzun ve geniştir. Gövde iri ve dolgundur. Kuyruk uzun ve kalındır. Ön ayaklar düz, gergin olup arka ayağın, biri önde ve biraz havaya kalkmıştır. Toynak çatalı şekildedir.

Figür beyaz zemine işlenmiştir. Koç figürünün dış konturu siyah ve kahverengi tesseraelarla sınırlandırılmıştır. Nötr renklerin yanında sıcak ana renk ve sıcak ara tonlar kullanılmıştır. Koyu tondan açık tona doğru geçişler verilerek, ışık, gölge etkisi yaratmıştır. Fakat üçayakta, ışık gölge etkisi verilmemiş direk iki koyu tonla ayaklar işlenmiştir. Işık yandan verilmiştir. Tesseraelar vücut anatomisine uygun yerleştirilmesine rağmen karın bölgesinde denge bozulmuştur. Kare,

dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Koç profilden verilmiştir. Koçun ayaklarının altında mekan çizgisi bulunmamaktadır. Fakat iki ot figürü derinlik hissini uyandırmıştır. Koç figürünün boyu 0,37 m, eni 0,46 m'dir.

4.2.2.1.2. Vahşi Dört Ayaklı Hayvanlar

II. Pano 1 adet vahşi hayvandan oluşmuştur.

124 nolu zürafa figürü (Resim 135, Çizim 128), koçun arkasına yerleştirilmiştir. Zürafa iki ot arasına sola yönelmiş şekildedir. Siyah, kahverengi, beyaz ve krem renklerle işlenmiştir. Baş küçük. Başın üstünde iki üçgen çıkıntı bulunmaktadır. Kulaklar iki yana açılmış ve üçgendir. Ağız hafif açıktır. Göz belirsizdir. Boyun uzun ve geniştir. Gövde ovaldir. Kuyruk uzun, aşağıya doğru, ucu geniş ve çatallıdır. Ön ayaklar, arka ayaklarına göre daha uzun ve gergindir. Arka ayağın biri daha önde ve toynaklar geniştir.

Figürü beyaz zemine işlenmiştir. Zürafanın dış konturu siyah tesseraelarla sınırlandırılmıştır. Tamamen nötr renkler kullanılmıştır. Işık, gölge geçişlerine yer verilmemiştir. Kare ve dikdörtgen form tesseraelar kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Zürafa profilden verilmiştir. Mekan çizgisi uygulanmamış fakat iki ot figürü derinlik hissini uyandırmıştır. Zürafa figürünün boyu 0,65 m, eni 0,55 m'dir.

4.2.2.1.3. Vahşi Kanatlı Hayvanlar

II. Pano 2 adet vahşi kanatlı hayvandan oluşmuştur.

126 nolu flamingo figürü (Resim 136, Çizim 129), havuzun sağında, 127 nolu flamingo figürü (Resim 137, Çizim 129), havuzun solunda yer almıştır. 126 nolu flamingo figürünün bir bölümü, 127 nolu flamingonun tamamına yakını tahrip olmuştur. 126 nolu flamingo, beyaz, siyah, gri, kırmızı kahverengi, 127 nolu flamingo figürü siyah ve kırmızı kahverengi renklerle işlenmiştir. İki flamingonun başı yere doğru eğilmiş şekilde işlenmiştir.

126 nolu flamingonun başı ovaldir. Gözün üst bölümü ve üst gaga renkli işlenmiştir. Göz tahribat nedeniyle tamamı görülememekte fakat gözü sınırlayan

siyah renk görülmektedir. Göz bebeği ise bir adet tesseraeyle verilmiştir. 126 nolu flamingonun gagası, uzun, açık, alt gaga daha incedir.

126 ve 127 nolu flamingo figürlerinin, üst gagaları geniş ve uç bölgeleri sivri şekilde tamamlanmıştır. 127 nolu flamingo alt gagası tahrip olmuştur.

126 nolu flamingo figürünün, boyunu, ince, uzun ve hafif kavislidir. Gövde ve kanat oval formludur. Kuyruk bölgesi tahrip olmuştur.

127 nolu flamingo figürünün ayakları ince, görünen parmaklar ince ve uzundur. 126 nolu flamingonun ayakları, eklem yerlerinden bükülmüş, gerideki ayak biraz öndedir. Ayaklar ve parmaklar ince, uzundur.

Flamingo figürleri beyaz zemine işlenmiştir. 126 nolu flamingonun dış konturu siyah renk tesserae ile sınırlandırılmıştır. 127 ve 126 nolu flamingo figürlerinde nötr renklerin yanında sıcak ara ton kullanılmıştır. 126 nolu Flamingo figüründe, koyu tondan, açık ton tesseraeaya geçiş ışık, gölge etkisi yaratmıştır. Işık yandan verilmiştir. Tesseraelar flamingonun anatomisine uygun bir şekilde yerleştirilmiş, kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Başının gerisindeki su perspektif anlayışının kullanıldığını göstermiştir. Vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Flamingo figürleri profilden işlenmiştir. Mekan çizgisi panoyu sınırlayan bantla verilmiştir. 126 nolu flamingo figürünün boyu 0,43 m, eni 0,56 m'dir.

4.2.2.2. Bitki Motifleri

Orta panoda yer alan bitkiler II. Tip yapraklı ot grubundan olup tamamı aynı türdür. Üç adet yapraklı ot motifi kullanılmış, koç ve zürafa figürlerinin önüne, ortasına ve arkasına yerleştirilmiştir (Çizim 128).

128 (Çizim 128), 129 (Çizim 128) ve 130 (Çizim 128) nolu ot motifleri, tamamen siyah renk tesserae ile işlenmiştir. Tek gövdeli, kök dibinden ve gövdeden yapraklar çıkmıştır. Otların gövdesi çok hafif şekilde kavisli verilmesine rağmen 130 nolu ot (Resim 138) diğer iki ota oranla daha diktir. 128 nolu ot (Resim 140) motifinin gövdesi diğer otlara göre daha kalın işlenmiştir.

Ot motiflerinde geniş yapraklar iki, ince yapraklar, tek sıra tesseraeyle işlenmiştir. 129 nolu ot (Resim 139) motifinin üst kısmındaki yapraklar yukarıya doğru uzanmış, gövdenin alt bölümündeki yapraklar yanlara doğru açılmıştır. 130 nolu ot motifinde gövdenin üzerindeki yapraklar iki yana doğru açılmış ve aşağıya doğru eğilidir. 128 nolu ot motifinde gövdenin üst kısmındaki yapraklar yukarıya doğru uzanmış, diğer yapraklar yanlara doğru açılmıştır. Ot motifleri, uzun ve incedir.

Otlar beyaz zemine işlenmiştir. Ot motiflerinde dış kontur sınırlamasına gidilmemiştir. Otlarda ışık, gölge etkisi kullanılmamış sadece leke şeklinde siyah renkle verilmiştir. Kare, dikdörtgen ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Motiflerde nötr renk kullanılmıştır. Ot motifleri yumuşak geçişlerle işlenmiştir. Mekan çizgisi siyah renk tesseraeyle verilmiştir.

128 nolu otun boyu 0,33 m, eni 0,21 m, 129 nolu ot motifinin boyu 0,34 m, eni 0,20 m, 130 nolu ot motifinin boyu 0,37 m, eni 0,28 m'dir.

4.2.2.3. Eşya Motifi

II. Pano'da bir adet havuz motifi işlenmiştir. Havuzun içinden su akmakta, sağında ve solunda birer flamingo figürü bulunmaktadır.

131 nolu havuz motifi (Resim 141, Çizim 129), siyah, beyaz ve gri renk ile işlenmiştir. Gövdenin bir bölümü tahrip olmuştur. Havuzun kaidesi üç bölümden oluşmuştur. Kaidenin üst bölümü dairesel, orta bölümü oval, alt bölümü üçgenimsi formdadır. Havuz dikdörtgen formlu bir platformun üzerine yerleştirilmiştir. Havuzun her iki yanından siyah tesseraeyle işlenmiş akan sular işlenmiştir.

Motif beyaz zemine işlenmiştir. Havuzun dış konturu siyah renk tesseraeyle sınırlandırılmıştır. Motifte nötr renkler kullanılmıştır. Işık gölge etkisi, koyu tondan açık tona geçişlerle verilmiştir. Derinlik flamingonun gerisinde akan sularla verilmiştir. Mekan çizgisi işlenmemiştir. Havuz motifi yumuşak hatlarla işlenmiştir. Kare ve dikdörtgen form tesseraelar kullanılmıştır. Tahrip olan kadehin görünen bölümünün yüksekliği 0,45 m'dir.

4.2.2.4. Bordür

II. Pano ile I. Pano arasında 0,05 m enindeki beyaz tesseraelarla yapılmış boşluktan sonra II. Pano'daki figürler 0,03 m eninde ince kahverengi bir bordürle çevrilmiştir (Çizim 128, Çizim 129).

4.2.3. III. PANO

III. Pano papağan figürleri ve panoyu sınırlayan geometrik bordürlerden oluşmuştur.

4.2.3.1. Hayvan Figürleri

Papağan figürlerinin bir bölümü sağa bir bölümü sola yönelmiştir. Papağan figürleri diğer figür ve motiflerden farklı olarak cam tesseractla işlenmiştir. Panonun büyük bir bölümü tahrip olduğu için papağan figürlerinin sayısı belirsizdir (Resim 15. Çizim 130).

4.2.3.1.1. Vahşi Kanatlı Hayvanlar

132, 133, 135 ve 137 nolu papağanlar sağa doğru yönelmiş, hafif şekilde aşağıya doğru eğilmiştir (Resim 15, Çizim 130).

Figürler lacivert, turkuaz, fıstıki yeşil, koyu yeşil, beyaz, kırmızı kahverengi renklerle işlenmiş olup 133 nolu papağanda ek olarak petrol mavisi kullanılmıştır

Dört papağanında baş formu yuvarlaktır. 132 (Resim 148, Çizim 137) ve 133 (Resim 147, Çizim 136) nolu papağanların gözleri dairesel, 135 (Resim 145, Çizim 134) ve 137 (Resim 146, Çizim 135) nolu papağanların ise yoğun kalker tabakası sebebiyle gözün formu belirsizdir. Üç papağanda gözlerin iç yüzeyi açık renk, göz bebekleri koyu renkle verilmiştir. 137 nolu papağanda ise göz bebeği tahrip olmuştur. Gagaların ucu sivri ve içe doğru kıvrılmıştır. Boyun kısa ve geniştir. Gövdeler dolgun hafif ovaldir. 132 nolu papağanın gövdesinin yarısı tahrip olmuştur. Kanatlar kapalı, renkli işlenmiş ve gövdeden ayrılmıştır. 133, 135 ve 137 nolu papağanlarda kuyruk, geniş, uzun, uca doğru çatallanarak sivri şekilde tamamlanmıştır. 132 nolu papağanın kuyruğu tamamen tahrip olmuştur.

Ayakların biri daha önde işlenmiştir. Parmaklar ince uzun ve sivri şekilde bitirilmiştir. Gagalar ve ayaklar aynı renkle işlenmiştir. 132 ve 137 nolu papağanların önde olan ayağın bir bölümü tahrip olmuştur.

Papağanların boynunda kızıl kahverengi renkli kurdele bulunmaktadır. 132 ve 133 nolu papağanlarda kurdelenin dalgalanan bölümü kalker tabakası ile kaplı olduğu için sadece küçük parçaları görülmektedir. 135 ve 137 nolu papağanlarda dalgalanan kurdelenin kuşun boynundan çıkan bölümü ince sonra giderek genişlemiş ve çatallanarak ucu sivri şekilde bitirilmiştir. 135 nolu papağanda kurdelenin üst bölümü tahrip olmuştur.

132, 133 ve 137 nolu papağanlarda kurdelenin boyun bağlantısı lacivert renk tesseraelarla işlenmiştir.

134, 136, 138 nolu (Çizim 130) papağanlar sola doğru yönelmiş, hafif şekilde aşağıya doğru eğilmiştir. Figürler lacivert, turkuaz, fıstıki yeşil, koyu yeşil, beyaz ve kızıl kahverengi tesseraelarla işlenmiş fakat 134 nolu papağanda ek olarak petrol mavisi kullanılmıştır.

Papağanların başları yuvarlak formludur. 134 (Resim 144, Çizim 133) nolu papağanın gözü dairesel formda fakat 136 (Resim 142, Çizim 131), 138 (Resim 143, Çizim 132) nolu papağanlarda yoğun kalker tabakası sebebiyle gözün formu belirsizdir. 134 ve 138 nolu papağanlarda gözün iç yüzey açık renk, göz bebeği ise koyu renk tesseraeyle şekillendirilmiştir. 136 nolu papağanda göz bebeği ise tahribattan dolayı belirsizdir. 134 nolu papağanda gaganın ucu sivri ve içe doğru kıvrılmıştır. 136 ve 138 nolu papağanlarda tahribat ve yoğun kalker tabakası sebebiyle formu belirsizdir. Boyunlar kısa ve geniştir. Gövdeleri dolgundur. Kanatlar kapalı, çok renklidir.

134 nolu papağanda kuyruk, geniş ve uç kısmına doğru çatallanarak sivri şekilde bitmiştir. 138 nolu papağanda kuyruk, geniş, uç kısmına doğru hafif daralıyor ve kalker tabakası nedeniyle tamamı görülememektedir. 136 nolu papağanda ise kuyruk üzerinde yoğun kalker tabakası sebebiyle belirsizdir.

134 ve 138 nolu papağanlarda ayağın biri daha önde işlenmiş, parmaklar ince uzun ve sivri şekilde bitirilmiştir. 136 nolu papağanda ayakların biri görülürken, yoğun kalker tabakası sebebiyle diğer ayağın bazı bölgeleri görülmektedir. Görülen ayakların parmakları ince uzun, sivri şekilde bitirilmiştir. Gaglar ve ayaklar aynı renk tesseraelarla işlenmiştir.

134, 136 ve 138 nolu papağanlarda dalgalanan kurdelenin boynundan çıkan bölümü ince sonra giderek kalınlaşmış ve tekrar incelerken ucu sivri şekilde bitirilmiştir. Kurdelelerin boyun bağlantısı lacivert renk tesseraelarla işlenmiştir.

136 nolu papağanın başın üst bölümünden gagaya doğru ve gövde üzerinde derin çatlaklar bulunmaktadır. Kuyruğu, ayağının biri ve gövdenin bazı bölümleri yoğun bir kalker tabakası ile kaplanmıştır. 138 nolu papağanda kurdelenin üst bölümünde ki çatlak, kuyruğun üst bölümünden başlayarak ayağın arkasına inmiştir. Başın üst bölgesi tahrip olmuştur.

Figürler beyaz zemine işlenmişlerdir. Papağanlarda koyu ton tesseraelardan açık ton tesseraelara geçiş ışık, gölge etkisi yaratmıştır. Soğuk renkler ve sıcak renk bir arada kullanılmıştır. Işık yandan verilmiştir. Mekan çizgisi anlayışı bulunmamaktadır. Tesseraelar anatomiye uygun olarak yerleştirilmiş, kare ve üçgenimsi form tesseraelar kullanılmıştır. Vücut hatları yumuşak geçişlerle verilmiştir. Papağanlar profilden gösterilmiştir.

133 nolu papağanın boyu 0,16 m, eni 0,42 m, 134 nolu papağanın boyu 0,17 m, eni 0,40 m, 135 nolu papağanın boyu 0,20 m, eni 0,42 m'dir. 136 nolu papağanın boyu 0,15 m, eni 0,42 m, 137 nolu papağanın boyu 0,18 m, eni 0,40 m, 138 nolu papağanın boyu 0,16 m, eni 0,42 m, 132 nolu papağanın boyu 0,16 m'dir.

4.2.3.2. Bordürler

III. Pano'nun kuzeyinde ve doğusunda tahrip olmuş kısa geometrik bordürler ile kurdeleli papağan panosunu sınırlayan geometrik bordür olmak üzere üç farklı düzenleme bulunmaktadır (Resim 15, Çizim 130).

II. Pano ile III. Pano'yu ayıran 0,175 m genişliğinde beyaz zeminde kızıl kahverengi tesseraeyle işlenmiş desen yerleştirilmiştir (Resim 149, Çizim 138). 0,11 m yüksekliğinde kızıl kahverengi tesseraeyle işlenen geometrik desen, kırık hatlarla işlenmiştir (Çizim 130).

III. Pano 0,46 m genişliğinde gıyoş motifiyle çevrilmiştir (Çizim 130). Bir ters bir düz yerleştirilen gıyoş motifi iki ince bant arasına yerleştirilmiş ve siyah, beyaz, kızıl kahverengi, açık sarı, toz pembe renk tesseraelarla işlenmiştir (Resim 151, Çizim 140). Kuşları çeviren gıyoş motifin büyük bir bölümü tahrip olmuştur.

III. Pano'nun doğusu ise diğer bölgelerden daha farklıdır. Giyoş motifinden sonra diğer geometrik motife geçişte 0,07 m genişliğinde beyaz renk tessersayla işlenmiş bölüm yerleştirilmiştir. Mozaığın doğu bölümünde yer alan geometrik motif kıvıll kahverengi renk tesseralarla işlenmiş iki bant arasındadır. Tahrip olan bordürde sadece beş küçük pano kalmıştır (Resim 150, Çizim 139). Panolar kendilerini sınırlayan dış bordürle bağlantılıdır (Çizim 130).

Birinci, üçüncü ve beşinci küçük motifler meander motifinin türevi şeklindedir (Resim 150, Çizim 139). Siyah ve kıvıll kahverengi tesseraeyle işlenmişlerdir. Birinci motif, kendisini sınırlayan dış bordür ve ikinci motif ile bağlantılı, üçüncü motif, ikinci motif ile bitişik, dördüncü motif ile bir noktada bağlantılı, beşinci motif, dördüncü motif ile bir noktada bağlantılıdır. Birinci motifin boyu 0,37 m, eni 0,29 m, üçüncü motifin boyu 0,36 m, eni 0,29 m, beşinci motifin boyu 0,33 m, eni 0,29 m'dir.

İkinci motif, birinci motif ile bir noktada bağlantılı olup, üçüncü motif ile bitmiştir (Resim 150, Çizim 139). Dördüncü motif ise beşinci motif ile bir noktada bağlantılıdır. Motiflerde dikdörtgen bir çerçeve içine yerleştirilmiş ikinci bir dikdörtgen çerçeve bulunmaktadır. İç dikdörtgen çerçeve içinde yatay konumda yerleştirilmiş kırık hatlarla yapılan çizgisel desen yer almıştır. İkinci motifin boyu 0,40 m, eni 0,29 m, dördüncü motifin boyu 0,33 m, eni 0,29 m'dir.

Beş bölümden oluşan geometrik pano beyaz zemine işlenmiştir. Siyah, beyaz, toz pembe ve kıvıll kahverengi renklere şekillendirilmiştir. Nötr renklerin yanında ara sıcak renk kullanılmıştır. Tesseraelar kare ve dikdörtgen formludur. Işık, gölge etkisi uygulanmamıştır. Köşeli hatlarla işlenmiştir. Birbirinin devamı şeklinde olması ritim anlayışının kullanıldığını göstermiştir.

4.2.4. IV. PANO

IV. Pano geometrik desenlerden yapılmıştır. Panonun tamamına yakını tahrip olmuştur.

4.2.4.1. Geometrik Motif

Odanın tabanı geometrik desenli mozaik döşenmiştir (Çizim 141). Mozaik tahrip olmuş, zeminde parçalar halinde bulunmuştur (Resim 16). Bulunan parçalar doğrultusunda geometrik desende beyaz, siyah ve kahverengi renkler kullanılmıştır. Pano mermer ve kalker tesseraelar işlenmiştir. Odanın kuzey bölgesinde kalan mozaik panonun batı ucunun eni 0,80 m, doğu ucunun eni 0,42 m genişliğindedir. Kızıl kahverengi zemin üzerine beyaz tesseraelarla işlenmiş dişli kare formunda desenler yerleştirilmiştir (Çizim 141). Duvar bağlantısından sonra iki beyaz bant arasına boyu 0,32 m, eni 0,32 m olan kare formunda birbirinin tekrarı olan farklı modellerde desenler yerleştirilmiştir (Resim 152). Birinci kare desenin zemini kızıl kahverengi tesseraeyle işlenmiş ve desenin ortasına beyaz tesseraelarla yapılan dış sırası desenler yerleştirilmiştir. İkinci kare desen, üçgen şeklinde dört parçaya bölünmüş, karşılıklı siyah ve beyaz tesseraeyle işlenen kum saati şeklinde desenlerle süslenmiştir. Bu desenden sonra iç tarafa doğru 0,31 m eninde kızıl kahverengi ve 0,8 m eninde beyaz renkli düz bantlar yer almıştır. Bantlardan sonra tek sıra 0,16 m eninde saç örgüsü motif yerleştirilmiştir (Resim 153, Çizim 141). Saç örgüsü motif, desenin parçası şeklinde iki ince siyah bantla sınırlandırılmış ve desende beyaz, siyah ve kızıl kahverengi renkler kullanılmıştır. Saç örgüsü motiften sonra iki ince beyaz bant arasına kare, içleri farklı dekore edilmiş geometrik desenler işlenmiştir. 0,38 m boyunda, 0,36 enindeki birinci desenin içi “Y” şeklinde üç parçaya bölünmüş, iki parçası kızıl kahverengi, bir parçası siyah renk tesseraeyle doldurulmuştur (Çizim 141). 0,38 m boyundaki ikinci desenin kalan kısmına göre desenin içi beyaz tesseraeyle yapılan bantla ayrılmış, iki köşede oluşan üçgenler siyah renk tesseraeyle doldurulmuş, beyaz bantın ortasında kalan bölüm ise kızıl kahverengi renk tesseraeyle doldurulmuş ve ortasına 0,5 m boyunda, 0,5 m eninde beyaz renk

tesseraeyle işlenen geometrik bir desen yerleştirilmiştir (Resim 152, Çizim 141). Bu desenden sonra siyah renk tesseraeyle işlenen bantın bazı parçaları bulunmuştur.

Tek odada siyah, beyaz ve kıvıl kahverengi olmak üzere üç farklı renk kullanılmıştır. Desenlerde ışık gölge etkisi verilmeden çalışılmıştır. Perspektif uygulamasına gidilmemiştir. Bazı desenlerin tekrar edilmesi ritim anlayışının uygulandığını göstermektedir. Geometrik desende köşeli hatların yanında yumuşak hatlarda kullanılmıştır. Pano nötr renklerin yanında ara sıcak tonlarla işlenmiştir. Tessraelar kare ve dikdörtgenimsi formludur.

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Epiphaneia Hamam Mozaiklerinin tarihlendirilmesi için konu, kompozisyon, figür, ölçü, taş cinsi ve renk bakımından bölgesel ve bölgeler arası örneklerle analogik, teknik ve ikonografik bakımdan değerlendirilmesi gereklidir.

5.1. Değerlendirme

Dört panodan oluşan Epiphaneia Hamam Mozaikleri antik kentte ortaya çıkarılan ilk mozaiklerdir. Üç pano figüratif, bir pano geometriktir. Epiphaneia Hamam Mozaikleri konu, kompozisyon, figür, taş cinsi ve renk bakımından benzerleri ile irdelenip analogik ve teknik bakımdan değerlendirilmiştir.

5.1.1. Konu

I. Pano'da konu olarak Tanrıça Artemis, av ve avcı işlenmiştir. Kavram olarak Avcı ve Hayvanların Hakime'si olarak merkeze yerleştirilen Artemis'e ilahi bir anlam yüklenmiştir. Merkeze yerleştirilmesi her şeyi kontrol etme gücüne sahip olduğu anlamını vermektedir. İnsanlar ve hayvanlar ile hayvanlar kendi aralarında av ve avcı ilişkisinde ikili figürler olarak gösterilirken, otçul hayvanlarla bitkiler arasında da av ve avcı ilişkisi işlenmiştir. II. Pano'da da hayvanlar ve bitkiler av ve avcı ilişkisi içinde verilmiş, III. Pano'da ise kurdeleli papağanlar işlenmiştir. II. ve III. Panolar, I. Pano'nun konusu ile bağlantılıdır. IV. Pano farklı desenlerle işlenen geometrik panodur.

I.Pano'da işlenen Tanrıça Artemis ve av konusu, Antakya, Suriye, Kuzey Afrika ve Sicilya' da bulunan mozaiklerde de işlenmiştir. Epiphaneia III. Pano'da yer alan kurdeleli papağanlar, Antakya mozaiklerinde de konu olarak ele alınmıştır.

I. Pano'da konu edilen Artemis ve av sahnesi, Antakya'da ortaya çıkarılan M.S. IV. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Constantin Villası Mozaikleri (Condolon, 2001; 205) (Resim 154) işlenmiştir. Av konusu bakımından benzerleri Antakya'daki

M.S. V. yüzyıla tarihlenen Yakto (Dunbabin, 1997: 189) (Resim 155) ve Worcester Avı (Condalon, 2001: 6) (Resim 156), M.S. V. yüzyıl ilk çeyreğine tarihlenen Ktisis (Campell, 1988: 6) (Resim 157) ve Dumbarton Oaks Avı (Campell, 1988: plate 196) (Resim 158), M.S. V. yüzyılın ikinci yarısı ile VI. yüzyılın ilk çeyreği arasında tarihlenen Honolulu Avı Mozaikleridir (Condalon, 2001: 158) (Resim 159).

Epiphaneia Hamam Mozaiklerini Kuzey Afrika'daki örneklerle karşılaştırılacak olunursa; M.S. II. yüzyıla tarihlenen El Djem' de bulunan Avcı Artemis ve Hayvanlar (Dunbabin, 1978: 46) (Resim 160), Utique de bulunan M.S. II. yüzyıl sonu III. yüzyıl başına tarihlenen Avcı Artemis (Jacoub, 1993: 182) (Resim 161), El Djem'de Avcı Artemis (Jacob, 1969: 205) (Resim 164), Thuburbo' da Anfitiyatroda Avcı Diana ve Hayvanlar (Jacoub, 1969: 197) (Resim 165), mozaiklerinde Tanrıça Artemis ve av konu işlenmiştir. Av sahnesi bakımından benzerleri ise M.S. III. yüzyıla tarihlenen (Jacoub, 1993: 208) El Jem' de bulunan Tavşan Avı (Dunbabin, 1978: 49) (Resim 162), Kartaca' da bulunan Domuz Avı (Dunbabin, 1978: 49) (Resim 163), Hippo Regius' da bulunan M.S. III. yüzyılın ilk yarısına ile erken IV. yüzyıl arasında tarihlenen Isgantus Evi Av Sahnesi (Dunbabin, 1978: XIV) (Resim 166), M.S. IV. yüzyıl ortalarına tarihlenen El Djem'de bulunan Anfitiyatroda Diyonisos ve Hayvanlar (Dunbabin, 1978: 77) (Resim 167), Kartaca' da bulunan M.S. geç IV. yüzyıl erken V. yüzyıla tarihlenen Crane Adak Mozaikleridir (Dunbabin, 1978: 57) (Resim 168).

Sicilya Piazza Armerina'da bulunan M.S. IV. yüzyıla (Jacoub, 1993: 213) tarihlenen Küçük Av (Dunbabin, 1997: 135) (Resim 169) adlı mozaik ise av sahnesi bakımından ve Tanrıça Artemis'e sunu açısından konu olarak I. Pano ile benzerdir. Suriye'de ise Apamea Hüarte Villasında bulunan M.S. V. yüzyıla tarihlenen Le Michuelion Mozaïği (Canivet, 1979: 84) (Resim 170), yine Apamea'da bulunan M.S. V. yüzyıl ortası ve erken VI. yüzyıla tarihlenen Av Mozaïği (Dunbabin, 1978: 183) (Resim 171) av konusu bakımından I.Pano ile benzerdir. M.S. VI. yüzyıla tarihlenen ve Halep müzesinde sergilenen ve Sarrin'de (Resim 172) bulunan altı panodan oluşan mozaïğin bir panosu av ve Avcı Artemis konusu bakımından benzerdir.

II. Pano'da konu olarak zürafa, koç, filamingo figürleri ve ot motifleri ile havuz işlenmiştir. Figürler tek başlarına durağan olarak ele alınmıştır. Fakat koç ve

zürafanın önünde yer alan otlar av ve avcı ilişkisini göstermektedir. Bu pano, I. Pano'nun devamı olarak alınmıştır.

III. Pano'da kurdeleli papağanlar figürleri aynı hizda bir sıra sola, alttaki sıra sağa bakacak şekilde işlenmiştir. Papağanların boyunlarında dalgalanan kurdele vardır. III. Pano'daki kurdeleli papağanlar konusuna benzer mozaik Antakya'daki M.S. V. yüzyıla tarihlenen Kurdeleli Papağanlar Mozaigi (Condolon, 2001: 136) (Resim 173) ve Dumbarton Oaks Avı Mozaiginde ki kurdeleli papağan panosudur.

Konuların işlenmesi bakımından Epiphaneia I. Pano'ya en yakın örnekler El Djem'deki M.S. II. yüzyıla tarihlenen Avcı Artemis ve Hayvanlar ve Halep'teki M.S. VI. yüzyıla tarihlenen Sarrin mozaiginin bir panosunda işlenen Avcı Artemis mozaikleridir.

5.1.2. Kompozisyon

Epiphaneia Hamam Mozaiklerinde I. II. ve III. Panolar, bir bütün olup kompozisyonda üç farklı düzenleme bulunmaktadır. Kuzeyde en geniş olan ana pano, ortada en küçük olan figüratif pano, güneyde yine figüratif pano yer alır.

I. Pano kareye yakın bir formdadır. Dışta ve ortada geometrik, içte figüratif olmak üzere 3 farklı bordürle sınırlandırılmıştır. Dıştaki bordür oval, dairesel desenlerden ve bantlara yerleştirilen dikdörtgen kutucuklardan oluşmuştur. Dairesel desenlerin merkezlerinde farklı düzenlemeler bulunmaktadır. Ortadaki bordür dalga motifidir. İçteki bordür ise akantus yaprakları arasındaki figürlerden ve motiflerden meydana gelmiştir. I. Panonun merkezinde tanrıça Artemis, çevresine insanlar, hayvanlar ve bitkiler yerleştirilmiştir. Çok sayıdaki figür bir devinim içerisinde. Panonun güneyinde diğer bölgelere göre daha yoğun ot, ağaç ve kayalık gibi coğrafi düzenleme bulunmaktadır. Figürleri sınıflandıran bölücü unsurlar bulunmamaktadır. I. Pano'da tüm figür ve motifler üstten görülecek şekilde, kuş bakışı düzenlenmiştir. Pano'da figür ve motiflerin dört yöne dengesiz dağıtılması, renk dengesinin farklılığı, panonun formunun tam kare olmaması sebebiyle asimetriktir. Yatay ve dikey düzenlenmiş figürler ve motiflerle işlenmiştir.

II. Pano dikdörtgen formda üç bölümden oluşmuştur. Panoların bir bölümü tamamen tahrip olmuş diğer iki bölüm kısmen sağlamdır. Bir bölümde bitki motifleri

ve hayvan figürleri, diğerinde ise eşya ve flamingo figürleri yer alır. Figürler ince bir bantla sınırlandırılmıştır. İki panoda simetriktir. Panolar cepheden, dikey, yatay figürler ve motiflerle işlenmiştir.

II. ve III. Pano ince kırık hatlı bir bordürle ayrılmıştır. III. Pano geometrik bordürle sınırlandırılmış ve panonun doğusunda bağımsız geometrik bir bordür yerleştirilmiştir. III. Panoda alt alta, sağa ve sola yönelen kurdeleli papağan figürleri işlenmiş olup simetriktir. Yatay figürler kullanılmıştır. Panoda birbiri ardına papağanların tekrarlanmasından dolayı ritim uygulanmıştır.

Epiphaneia hamam mozaiklerindeki kompozisyon özellikleri Antakya, Suriye, Tunus ve Sicilya'da çıkan mozaiklerin bazıları ile uyum içerisindeyken bazı kompozisyonlarda farklı düzenlemeler bulunmaktadır.

Antakya'dan altı mozaik pano kompozisyon benzerliği ve farklılığı bakımından I. Pano ile karşılaştırılmıştır. Kompozisyon düzenlemesinde I. Pano'da iki geometrik, bir figüratif bordür kullanılırken, Constantin Villası Mozağinde (Resim 154) figüratif, iki geometrik ve bitkisel toplam dört bordür kullanılmıştır. I. Pano bir sahneden oluşurken, Constantin Villası Mozaikleri dört ayrı trapez şeklinde panoya ayrılmıştır. Constantin Villası Mozağinde köşe noktalara personifikasyonlar yerleştirilerek bölümlere ayrılırken bu düzenleme Epiphaneia I. Panoda uygulanmamıştır. I. Pano'da merkeze figür yerleştirilmiş fakat Constantin Villası Mozağinde merkezde figür yoktur. I. Pano ve Constantin Villası Mozaikleri kuş bakışı şeklinde işlenmiştir. I. Pano asimetric, Constantin Villası Mozaikleri simetriktir. Her iki mozaikte de figürler ve motifler, yatay ve dikey işlenmiştir.

Antakya Yakto Mozaği figüratif ve geometrik iki bordürle sınırlandırılırken, üç bordürle sınırlandırılan Epiphaneia I. Pano, kompozisyon düzenlemesi bakımından farklıdır. Her iki mozağin kareye yakın formda olması, merkeze ilahi figürlerin yerleştirilmesi, çevresinde hayvanların mücadele etmesi ve avcılarının avlanması açısından benzerdir. Merkeze madalyon yerleştirilmesi, ağaçların panoyu bölmesi yani bölümlere ayırarak kategorize etmesi, Epiphaneia I. Pano kompozisyon düzenlemesinde yer almazken Yakto Mozağinde bu tasarım uygulanmıştır. Yakto Mozaği simetric olup asimetric olan I. Pano'dan ayrılmış fakat kuş bakışı şeklinde düzenlenerek ortak nokta yakalanmıştır. İki mozaikte de figürler ve motifler, yatay

ve dikey yerleştirilmiştir. I. Pano'da coğrafi düzenleme dengesiz dağıtılırken, Yakto Mozağında coğrafi düzenleme panonun yüzeyine dengeli dağıtılmıştır. Mozaiklerde figür çeşitliliği fazla olup devinim içerisinde. Epiphaneia Mozaikleri üç panodan oluşurken, Yakto Mozağı iki panodan oluşmuştur (Resim 155).

Antakya Worcester Avı Mozağı (Resim 156) dört bordürle sınırlandırılırken I. Pano üç bordürle sınırlandırılmış olup kompozisyon düzenlemesi birbirinden farklıdır. I. Pano ile ortak nokta Wochester Avında merkeze avcının yerleştirilmesi ve çevresinde av sahnelerinin işlenmiş olmasıdır. I. Pano'dan farklı olarak Wochester Avı mozağında ağaçlar köşelere yerleştirilmiş ve açığı meydana getirilmiş yani kompozisyonda bölücü unsur kullanılmıştır. I. Pano'da coğrafi düzenleme dengesiz dağıtılırken, Wochester Avı Mozağında coğrafi düzenleme panonun yüzeyine dengeli dağıtılmıştır. Mozaiklerde figür çeşitliliği fazla olup bir devinim içerisinde. I. Pano asimetric, Worcester Avı simetrik. Kuş bakışı tasarım iki mozaikte de ortak noktadır. İki mozaikte figürler ve motiflerdeki ortak özellik yatay ve dikey yerleştirilmesidir.

Antakya Dumbarton Oaks Avı Mozağı (Resim 158) ile Epiphaneia I. Pano'nun benzer noktası ana panonun yanında kurdeleli papağanlardan oluşan başka bir panonun bulunmasıdır. İki mozaikte figürler ve motifler, yatay ve dikey yerleştirilmiştir. Kuş bakışı şeklinde düzenlenmiştir. Epiphaneia III. Pano ile Dumbarton Oaks Avı Kurdeleli Papağanlar Mozağı tasarım olarak benzerdir. Epiphaneia III. Pano'da kurdeleli papağanlar diziliş sırası olarak Dumbarton Oaks Avı Kurdeleli Papağanlardan daha çok sayıda. İki mozaikte figürler ve motiflerdeki ortak özellik yatay ve dikey yerleştirilmesidir.

Antakya Honolulu Avı Mozağı (Resim 159) figüratif ve bitkisel desenli tek bordür ile sınırlandırılırken, I. Pano'nun kompozisyon düzenlemesinde 3 farklı bordür kullanılmıştır. Epiphaneia I. Pano'daki gibi Honolulu avı mozağında merkeze figür yerleştirilmiştir. I. Pano'da tanrıça, Honolulu Avında merkeze hayvan yerleştirilmiştir. Fakat Honolulu Avında merkezdeki hayvanın çevresinde sadece hayvan mücadelesi işlenmiştir. I. Pano'da insan, bitki ve coğrafi düzenleme yer alırken Honolulu Avında insan ve bitki unsuru ortadan kalmış, coğrafi düzenlemeye yer verilmemiştir. İki kompozisyondaki ortak özellik bölücü unsurun kullanılmamasıdır. İki mozaik kuş bakışı şeklinde düzenlenmiştir. Mozaiklerde

figürler ve motifler, yatay ve dikey yerleştirilmiştir. Mozaiklerde figür çeşitliliği fazladır.

Antakya Ktisis Mozağında (Resim 157), Epiphaneia I. Pano'da olduğu gibi merkezde tanrıça yer almış fakat I. Pano'dan farklı olarak tanrıça madalyon içerisinde verilmiştir. Ağaçların köşeler yerleştirilmesi I. Pano'dan farklı olarak Ktisis Mozağında bölücü unsurların kullanıldığını göstermektedir.

Antakya bölgesinden iki mozaik pano kompozisyon benzerliği ve farklılığı için Epiphaneia III. Pano ile karşılaştırılmıştır. Epiphaneia III. Pano'da Kurdeleli Papağanlar giyoş motifi ile sınırlandırılmış fakat doğu bordürünün yanına geometrik bir bordür daha yerleştirilmiştir. III. Pano'da papağanlar sola ve sağa yönelmiş şekilde sıra halinde alt alta yerleştirilmiştir.

Antakya Kurdeleli Papağanlar Mozağındaki (Resim 173) kompozisyon düzenlemesi III. Panonun bulunmaktadır. Her iki panoda cepheden, tek bakış açılı ve simetrik işlenmiştir. Mozaiklerde yatay figürler kullanılmıştır. Bordür düzenlemesi iki mozaikte farklıdır. Epiphaneia III. Pano'da giyoş ve sadece doğu bölgesini sınırlandıran geometrik bordürden kullanılırken, kurdeleli papağanlar mozağında saç örgüsü ve baklava dilimi bordür kullanılmıştır.

Antakya Dumbarton Oaks Avı Mozağındaki (Resim 158) kurdeleli papağanlar panosunun kompozisyon düzenlemesi III. Pano kurdeleli papağanlar panosunun kompozisyon düzenlemesine benzerdir. Her iki panoda da papağanlar sağa ve sola doğru yönelmiştir. İki panoda cepheden işlenmiş, simetrik, yatay ve dikey figürler kullanılmıştır.

Kuzey Afrika'dan dokuz mozaik pano kompozisyon benzerliği ve farklılığı için Epiphaneia I. Pano ile karşılaştırılmıştır. El Djem Avcı Artemis ve Hayvanlar mozağı (Resim 160) büyük bir panonun parçası konumundaiken, Epiphaneia I. Pano ana sahneyi oluşturmuş olup kompozisyon düzenlemeleri farklıdır. Avcı Artemis geniş geometrik bordürle çevrilirken, I. Pano üç bordürle sınırlandırılmıştır. Kompozisyon düzenlemesinde benzer nokta iki mozaikte merkeze ilahi figürlerin yerleştirilmesi ve çevresinde hayvanların mücadelesi işlenmesidir. Fakat El Djem mozağındaki Artemis merkeze bitkilerin arasındaki mimari içerisine yerleştirilmiş

olup Epiphaneia I. Pano'da bu düzenleme uygulanmamıştır. I. Pano asimetric, Artemis ve Hayvanlar Mozaigi simetriktir. I. Pano'dan kuş bakışı, Artemis ve Hayvanlar Mozaigi cepheden işlenmiştir. Artemis ve Hayvanlar Mozaiginde coğrafi düzenleme kompozisyona dengeli dağıtılmış I. Pano'da bu denge sağlanamamıştır. Mozaiklerde figür çeşitliliği fazladır. İki mozaikte de figürler ve motifler, yatay ve dikey yerleştirilmiştir.

Utique'deki Avcı Artemis Mozaigi (Resim 161) bir saç örgüsü motifle sınırlandırılırken, I. Pano üç farklı bordürle sınırlanmıştır. I. Pano asimetric Utique mozaigi simetriktir. I. Pano kuş bakışı, Utique' deki mozaik cepheden işlenmiştir. I. Pano'da çok sayıda figür ve motif, yatay ve dikey yerleştirilirken, Utique' de iki figürün biri dikey diğeri yatay, motif ise dikey yerleştirilmiştir. Utique Avcı Artemis Mozaiginde coğrafi düzenleme çok sınırlıdır. Utique' de mozaiklerde figür çeşitliliği I. Pano gibi fazla değildir.

Isgantus Evi Av Sahnesi (Resim 166), tek bordürle çevrilmiş olup üç bordür ile sınırlandırılan I. Pano'dan farklıdır. İki mozaigin kompozisyon düzenlemesi farklıdır. I. Pano'da merkeze ilahi figür yerleştirilmiş fakat Isgantus Evi Av Sahnesinde merkez figür yerleştirilmemiştir. I. Pano asimetric, Isgantus mozaigi simetriktir. I. Pano'dan kuş bakışı şeklinde düzenlenmiş fakat Isgantus Evi Av Sahnesi cepheden verilmiş ve tek bakış açısı oluşturulmuştur. İki mozaikte de figürler ve motifler, yatay ve dikey yerleştirilmiştir. Mozaiklerde figür çeşitliliği fazladır.

El Djem'de bulunan Avcı Artemis Mozaiginin (Resim 164) kompozisyon tasarımı I. Pano'dan farklıdır. El Djem Avcı Artemis Mozaigi, I. Pano gibi üç farklı bordürle çevrilmiş fakat üçü de geometriktir. İki mozaikte de merkeze odak noktasını oluşturan Avcı Artemis yerleştirilmiş ve çevresinde hayvan mücadelesi işlenmiştir. I. Pano'da coğrafi düzenleme mozaik yüzeyine dağıtılırken, El Djem'de coğrafi düzenleme lokaldir. El Djem Avcı Artemis Mozaiginde merkeze yerleştirilen figür sekizgen bir panel, çevresindeki hayvan figürleri ise dairesel düzenekler içerisine yerleştirilmiş olup I. Pano'da figürleri sınırlayan bir düzenleme bulunmamaktadır. El Djem de boşluklar stilize bitki motifleri ile doldurulmuş boş alan bırakılmamıştır. I. Pano asimetric, El Djem mozaigi simetriktir. Epiphaneia I. Pano kuş bakışı, El Djem

mozaïği cepheden işlenmiştir. Yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır. El Djem'de figürler sınırlı kullanılmıştır.

Kompozisyon düzenlemesi Thuburbo'da bulunan Anfityatro da Avcı Diana ve Hayvanlar Mozaïği (Resim 165), I. Pano'dan farklıdır. I. Pano üç bordürle sınırlandırılırken, Avcı Diana ve Hayvanlar panosu tek geometrik bordürle sınırlandırılmıştır. İki mozaikte de merkeze odak noktasını oluşturan avcı tanrıça yerleştirilmiştir. Thuburbo'da merkezde kare panel, çevresinde sekizgen ve dairesel paneller düzenlemesi uygulanmış ve her panel yaprak desenleri ile birbirine bağlanmış olup I. Pano'da figürleri sınırlayan bir düzenleme bulunmamaktadır. Avcı Diana ve Hayvanlar Mozaïğinde boşluklar stilize bitki motiflerle soldurulmuş fakat I. Pano'da bu uygulanmamıştır. I. Pano asimetric, Thuburbo mozaïği simetriktir. Thuburbo mozaïği cepheden, I. Pano'da kuş bakışı işlenmiştir. Yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır.

El Djem'de bulunan Anfityatroda Diyonisos ve Hayvanlar Mozaïği dikdörtgen (Resim 167), I. Pano kareye yakın bir panodur. I. Pano üç farklı bordürle sınırlandırılırken, El Djem mozaïği tek saç örgüsü motifle sınırlandırılmıştır. İki mozaikte de merkeze yerleştirilen odak figür kullanılmıştır. I. Pano asimetric El Djem mozaïği simetriktir. I. Pano kuş bakışı, El Djem mozaïği cepheden işlenmiştir. İki mozaikte yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır. El Djem mozaïğinde figürler sınırlı kullanılmıştır.

Kartaca'da bulunan Crane Adak Mozaïği (Resim 168), dikdörtgen bir paneldir. Panelin çevresi tek bordürle çevrilmiş olması I. Pano ile arasındaki farktır. Fakat panelde I. Pano gibi akantus yapraklı bordür kullanılmıştır. İki mozaikte de merkeze ilahi varlıklar yerleştirilmiştir. I. Pano kuş bakışı işlenirken Kartaca mozaïği cepheden işlenmiş ve I. Pano asimetric diğeri simetriktir. Crane Adak Mozaïği, I. Pano'dan naratif üslupla işlenmesi açısından ayrılmıştır. Yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır.

El Jem'de bulunan kare formunda Tavşan Avı Sahnesi (Resim 162), tek geometrik motifle, Epiphaneia I. Pano üç bordürle çevrilmiştir. I. Pano'da merkeze figür yerleştirilirken Tavşan Avı Mozaïğinde yerleştirilmemiştir. Tavşan Avı Mozaïği cepheden, I. Pano kuş bakışı işlenmiştir. I. Pano asimetric, Tavşan Avı

Mozaiki simetriktir. İki mozaikte de yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır. Tavşan Avında figürler sınırlı kullanılmıştır. Tavşan Avı Mozaiki, I. Pano'dan naratif üslupla işlenmesi açısından ayrılmıştır.

Kartaca'da bulunan Domuz Avı Sahnesi (Resim 163) tek bordürle, I. Pano üç bordürle çevrilmiştir. Bordür akantus yaprağı olması sebebiyle I. Pano ile ortak özellik taşımaktadır. I. Pano kareye yakın, Domuz Avı Mozaiki ise apsidal formdadır. I. Pano asimetric Domuz Avı simetriktir. Domuz Avı Mozaiki I. Pano'dan farklı olarak cepheden işlenmiştir. Yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır. Domuz Avı Mozaiki, I. Pano'dan naratif üslupla işlenmesi açısından ayrılmıştır.

Sicilya bölgesinden bir mozaik pano kompozisyon benzerliği ve farklılığı için Epiphaneia I. Pano ile karşılaştırılmıştır. Kompozisyon düzenlemesinde Piazza Armerina Küçük Av Sahneli (Resim 169) mozaikte iki bordür, I. Pano'da üç bordür kullanılmıştır. I. Pano kareye yakın, diğeri dikdörtgen formdadır. I. Pano'da merkeze figür yerleştirilirken Küçük Av Sahnesinde odak noktası işlenmemiştir. I. Pano asimetric, Küçük Av Sahnesi simetriktir. Küçük Av Mozaiki cepheden, I. Pano kuşbakışı işlenmiştir. İki mozaikte yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır. İki mozaikte çok sayıda figür ve motif kullanılmıştır. Küçük Av Mozaiki, I. Pano'dan naratif üslupla işlenmesi açısından ayrılmıştır.

Suriye'den üç mozaik pano kompozisyon benzerliği ve farklılığı için Epiphaneia I. Pano ile karşılaştırılmıştır. Kompozisyon düzenlemesinde Sarrin'de bulunan Tanrıça Artemis Sahneli (Resim 172) pano tek başına değil diğere panolara bağlı olarak dikdörtgen formda işlenmiştir. I. Pano üç, Sarrin Mozaiki ise tek bitkisel bir bordürle üç tarafı sınırlandırılmıştır. I. Pano gibi Sarrin Mozaikinde odak nokta seçilmiş ve ilahi varlık yerleştirilmiştir. I. Pano'dan farklı olarak simetric işlenmiştir. Mozaik cepheden işlenmiştir. I. Pano gibi yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır. Sarrin mozaikinde figürler sınırlı kullanılmıştır.

Apamea'da bulunan Av Sahneli Mozaik (Resim 171), Epiphaneia mozaikleri gibi üç bölümden oluşmaktadır. Fakat Epiphaneia mozaiklerinden farklıdır. Apamea Av Mozaikinde ortada av sahneli dikdörtgen pano, üstte geometrik apsidal pano, altta ise kare formda yazılı pano bulunmaktadır. Merkez panel, I. Pano gibi üç geometrik

bordürle çevrilmiştir. Bordür de I. Pano ile ortak nokta dalga motifinin kullanılmasıdır. Apamea Mozağında odak noktası oluşturulmamıştır. I. Pano asimetric diğeri pano simetrik. I. Pano'dan farklı olarak Apamea Av Mozağı cepheden işlenmiştir. I. Pano gibi yatay ve dikey figür ve motifler kullanılmıştır. Apamea' da figürler sınırlı kullanılmıştır.

Tek geometrik bordürle sınırlandırılan Le Michuelion Mozağı (Resim 170) üç bordürle sınırlandırılan Epiphaneia Hamam Mozağı I. Pano'dan farklıdır. I. Pano kareye yakın Le Michuelion dikdörtgen formdadır. Epiphaneia I. Pano'da merkeze ilahi figür yerleştirilmesi, çevresinde hayvanların mücadele etmesi ve avcının avlanması açısından Le Michuelion Mozağından ayrılmaktadır. Le Michuelion Mozağında merkeze de ilahi figür ve avcı bulunmamakta sadece hayvanların mücadelesi işlenmiştir. Ağaçların panoyu bölmesi yani bölümlere ayırarak kategorize etmesi I. Pano kompozisyon düzenlemesinde yer almazken Le Michuelion Mozağında bu tasarım uygulanmıştır. Le Michuelion Mozağı simetrik olup asimetric olan I. Pano'dan ayrılmıştır. I. Pano kuş bakışı şeklinde düzenlenmiş fakat Le Michuelion Mozağında cepheden işlenmiştir. İki mozaikte de figürler ve motifler, yatay ve dikey yerleştirilmiştir. I. Pano'da coğrafi düzenleme dengesiz dağıtılırken, Le Michuelion Mozağında coğrafi düzenleme panon yüzeyine dengeli dağıtılmıştır. I. Pano'da figür çeşitliliği fazladır.

Kompozisyon düzenlemesi bakımından Epiphaneia I. Pano'ya en yakın örnekler, M.S. II. yüzyıla tarihlenen Avcı Artemis ve Hayvanlar, M.S. VI. yüzyıla tarihlenen Sarrin Mozağı ayrıca III. Pano'ya en yakı kompozisyon ise M.S. V. yüzyıla tarihlenen Antakya Kurdeleli Papağanlar Mozağıdır.

5.1.3. Figür

Epiphaneia Hamam Mozaiklerinde işlenen figürlerin özellikleri Antakya, Suriye, Tunus ve Sicilya' da incelenen mozaiklerin ile benzerlik göstermektedir.

Antakya Constantin Villasında yer alan mozaikte tanrıça Artemis ile I. Panoda işlenen Avcı Artemis ile bazı özellikleri benzer olup duruş ve silah kullanışları farklıdır. İki mozaikteki ortak nota tanrıçanın başındaki taç, giydiği tunik, şal ve bağcıklı sandalettir.

Yakto Mozaïği ile I.Pano arasında figür özellikleri açısından benzer ve farklı özellikler bulunmaktadır. I. Pano'da yer alan aslan ve boğa mücadelesi ile Yakto Mozaïğindeki aslan ve boğa mücadelesi tasarım olarak farklıdır. İki panodaki iki boğa benzerdir. Boğalar iki ayak üzerine kalkmış ve öne doğru hamle yapmıştır. Ön ayakların, arka ayakların ve başın tasarımı aynıdır. İki boğanında sırtında çıkıntı bulunmakta fakat I. Panodakinde çıkıntı daha oval, geniş ve geriye doğrudur. Boğaların kuyrukları havada fakat duruşları farklıdır. Her iki mozaikte aslan avcısı bulunmaktadır. İki avcıda mızrak kullanmıştır. Fakat avcılarının kıyafetleri farklıdır. İki mozaikte avcılarının saçlarının kısa olması ve bağcıklı sandalet giymeleri benzer özelliklerdir. I.Pano ve Yakto Mozaïğindeki aslanların duruşları aynıdır. İki ayak üzerine kalkmışlar avcıya doğru yönelmişlerdir. Ağızlar açık ve yeleler kabarıktır. Kuyruk tasarımları aynıdır. Her iki aslanda da mızrak göğüsse saplanmış. Aslanlardan akan kanın işlenişi aynıdır. İki mozaikte köpek, koç kovalamaktadır. Köpek koçun arkasında, arka ayakları üzerine hamle yapmışlar ve boyunlarında tasma bulunmaktadır. I. Pano'daki köpek daha narin işlenmiştir. Mozaiklerde öndeki koç arka ayakları üzerinde hamle yapmış ve başını geriye çevirmiştir. Ortak figürlerden biri geyik olup I. Pano'da panter geyiğin üstünde ve ısırılmış, Yakto Mozaïğinde ise aslan geyiğin üstünde ve ısırılmıştır. Panter ve aslanın ısırıldığı bölge ile ön pençelerini koyduğu yerler aynıdır. Geyiklerden akan kanlar her ikisinde aynı noktadan akmaktadır. Geyiklerin duruş pozisyonları da aynıdır.

Worcester Avı Mozaïği ile I. Pano'nun figür özellikleri genel olarak benzer özellikler sergilememektedir. İki mozaik arasında benzer özellik avcılarının kısa saçı ve silah olarak bazılarının mızrak kullanmasıdır.

Honolulu Avı'ndaki figürlerin tasarımları ile I. Pano'daki figürlerin tasarımları farklı olsa da Epiphaneia Hamam Mozaikleri ile hareket tarzı olarak uyum içerisindedir. İki mozaikte deve kuşu ve leopar mücadelesi figür özellikleri farklılıklar gösterse de her iki deve kuşunun sırtına leopar saldırmış ve boyunun gövdeyle birleştiği yeri ısırılmıştır. I. Pano'da leopar tamamen deve kuşunun üstünde olup Honolulu Avı Mozaïğinde leoparın arka ayağının biri yere basmıştır. Her iki mozaikte de deve kuşunun başı geriye doğru dönmüş ve leopara bakmaktadır. Honolulu Avında deve kuşunun boynu kavisli işlenmiştir. Deve kuşlarının kanatları açıktır. I. Pano'da deve kuşu dik dururken, Honolulu Avında diz çökmüştür. Boğa ve

ayı mücadelesi işlenmiş, hayvanlar iki mozaikte de karşılıklı yerleştirilmiştir. I. Pano'daki hayvanlar daha gerçekçi işlenmiştir. I. Pano'da ayı dik durmuş ve boğaya doğru hamle yapmış, Honolulu Avında ise ayı arka ayakları üzerinde boğaya doğru hamle yapmıştır. Boğanın tasarımında da farklılıklar bulunmaktadır. I. Pano'da boğanın iki arka ayağı bitişik ve öne doğru hamle yapmış, Honolulu Avında ise boğanın arka ayağının biri daha önde tek ayak üzerinde öne doğru hamle yapmıştır. Boğanın sırtındaki çıkıntılarda farklılıklar vardır. Kuyruklar havaya kalmış, boğaların kuyruk ucu I. Pano'da oval, Honolulu Avında püsküllü biçimdedir. Boğanın gözü I. Pano'da oval, Honolulu Avında daireseldir. Burunlar farklıdır. Dağ keçileri ve aslan mücadelesi iki mozaikte de işlenmiştir. Fakat tasarım farklıdır. I. Pano'da erkek aslan, Honolulu Avında dişi aslan kullanılmıştır. Dağ keçileri iki mozaikte de arka ayakları üzerine hamle yaparak aslandan kaçmaktadır. I. Pano'da ön plandaki dağ keçisi, Honolulu Avında geri plandaki keçi geriye doğru bakmaktadır. Honolulu Avındaki ön plandaki dağkeçisinin boynuzları I. Pano'daki boynuzlara yakın işlenmiştir. Honolulu Avındaki dağ keçilerinin gözleri daha yuvarlak ve vücuttaki kıllar uzundur. İki mozaikte dağ keçilerinin altında sülün işlenmiştir. I. Pano'da sülün yukarıya doğru, Honolulu Avında aşağıya doğru bakmaktadır. Her iki sülünde de kuyruk uçları çatallı, kuyruğun gövdeye birleştiği yerde üç tüy aşağıya doğru sarkmıştır.

Dumbarton Oaks Mozaığının ile I. Pano'nun figür ve motifleri farklıdır. Benzer olan ortak nokta avcılarının saçlarının kısa olması ve kullandıkları silahların mızrak olmasıdır. Ortak noktanın diğeri ise kaplan figürünün vücudunda kullanılan kısa çizgilerdir.

Tunus El Djem Artemis ve Hayvanlar Mozaığı ile I. Pano'daki Avcı Artemis merkeze yerleştirilmiştir. El Djem'de Artemis ağaçlar arasında yer alan mimari içerisinde gösterilmiştir. I. Pano'da ise mimari düzenleme ve ağaçlar bulunmamaktadır. İki mozaikte de Avcı Artemis sola yönelmiş, I. Pano'da ki Artemis'in ayağı dizden daha çok bükülmüştür. Artemis figürleri sağ el ile sırtındaki sadaktan ok almakta, sol el ile yay tutmaktadır. Mozaiklerde ok sadağının ipi tanrıçaların göğüs arasından geçmektedir. I. Pano'daki Artemis'in tuttuğu yay daha büyüktür. Başlarında taç bulunmaktadır. I. Pano'da Artemis'in başının çevresinde hale bulunmakta El Djem mozaığındeki Avcı Artemis'in başının çevresinde hale

bulunmamaktadır. El Djem de bulunan Artemis'in başı karşıya bakarken, I. Pano'da başını hafif yana çevirmiştir. Her ikisinde kolları ve ayakların dizden aşağısını açıkta bırakan tunik giymiştir. Ayaklarında bağcıklı sandalet bulunmaktadır. I. Pano'daki Artemis'in elbisesinde ek olarak şal kullanılmış diğer mozaikte ise kullanılmamıştır.

Utique'deki Avcı Artemis Mozaïği ile I.Pano arasında figür sayısı açısından büyük farklılık bulunmaktadır. Her iki mozaikte tanrıçaların benzer yönleri bulunmaktadır. I. Pano'da Artemis silahını hazırlarken, Utique'de yayını germiş ve geyiğe doğru yöneltmiştir. Her iki mozaikte Artemis kolları ve bacakları açıkta bırakan kısa tunik giymiş ve şal kullanmıştır. Utique'de Artemis'in tuniği daha kısa, şal daha incedir. Ayaklarında bağcıklı sandalet bulunmaktadır. I. Pano'da Artemis'in saçındaki topuz görülmemekte Utique' de görülmektedir. İki mozaikte taç bulunmaktadır. I. Pano'da Artemis'in başının çevresinde hale işlenirken Utique'de işlenmemiştir. Başlar farklı yönlere dönmüş ve ayaklardaki ağırlık merkezleri de farklı noktalardadır.

Isgantus Evi Av Sahnesinde Tanrıça Artemis figürü bulunmamaktadır. I. Pano'dan farklı olarak atlı ve kalkanlı avcılar, at arabası, mimari ve avda kullanılan ağlar bulunmaktadır. İki mozaikte benzer nokta iki dağ keçisi arka ayakları üzerinde öne doğru hamle yaparak kaçmalarıdır. Isgantus Evindeki dağ keçilerinin boynuzları düz ve dağ keçisinin ikisi de öne doğru bakmaktadır.

El Djem'de bulunan Anfitiyatroda Diyonisos Mozaïği ile I. Pano arasındaki ortak özellik merkeze yerleştirilen figürlerin başının çevresinde halenin bulunmasıdır. Diğer ortak özellik ise ayı ve boğa mücadelesidir. Ayı ve boğanın duruşları farklı şekilde işlenmiş olmasına rağmen I. Pano'da yer alan figür duruşu da işlenmiştir. El Djem'de boğaya kuşak bağlanmış ve vücudunda noktalarla süsleme yapılmış olması ile I. Pano'da bulunan boğadan ayrılmaktadır.

Kartaca'da bulunan Crane Adak Mozaïğinde Tanrıça Artemis, I. Pano'dan farklı olarak mimari içerisinde başka bir figürle yan yana gösterilmiştir. I. Pano ile ortak olan en belirgin özellik başlarının çevresinde halenin bulunmasıdır. Tanrıçaların saç düzenlemesi farklıdır ve Kartaca örneğinde başında taç bulunmamaktadır. Tanrıçalar tunik giymiş fakat I. Pano'daki tunik daha kısadır ve pelerini ile birlikte gösterilmiştir. Tanrıçalar bağcıklı sandalet giymiştir. Bileklerde

ve pazulardaki takılar tanrıçalarda ortak olup I. Pano'daki tanrıçada kolyede işlenmiştir. Ok ve yay kullanılmaktadırlar. Fakat I. Pano'daki Artemis'in yayı daha büyük ve dik tutmakta, Kartaca örneğinde ise küçük ve yatay tutmaktadır. Sağ kolun dirsekten bükülerek sadağa yönelmesi iki mozaikte de ortak noktadır. Tanrıçaların duruşlarında da farklılık bulunmaktadır. I. Pano'da Artemis hareket halinde bir ayak önde diğer Artemis'te ise ayaklar yan yana ve durağandır. Avcı figürlerinin tamamının saçının kısa olması I. Pano'daki avcının saç modeli ile örtüşmektedir.

Thuburbo'da bulunan Anfitiyatro da Avcı Diana ve Hayvanlar mozağinde, I. Pano'da olduğu gibi merkeze Tanrıça Artemis yerleştirilmiştir. Fakat Thuburbo mozağindeki tanrıça I. Pano'daki Artemis'ten çok farklı tasarlanmıştır. Thuburbo tanrıça bir geyik üzerinde ve elinde bir mızrakla işlenmiş olmasıyla I. Pano'daki Artemis'ten ayrılmaktadır. Saçının toplu olması benzerdir fakat saç I. Pano'dan farklı olarak iki bölüme ayrılmış taç takmamıştır. I. Pano ile benzer özelliği kısa tunik giymesi ve şalının olmasıdır. I. Pano'da Artemis bağcıklı sandalet giyerken Thuburbo'da parmakları açıkta bırakan çizme giymiştir. Artemis'in üstüne bindiği geyik I. Pano'da Artemis'in arkasındaki geyikten daha iri olup ortak nokta arka ayakları üzerine kalkarak öne doğru hamle yapmasıdır. Thuburbo'da Artemis'in sağında ve solunda avcılar bulunmakta fakat giyim tarzları I. Pano'da yer alan avcıya uymamaktadır. Avcı Diana ve Hayvanlar Mozağında hayvanların arka ayakları üzerinde öne doğru hamle yapması I. Pano ile ortak hareket tarzı fakat hayvanların hiçbiri av ve avcı konumunda değildir.

El Jem'de bulunan Tavşan Avı panosu bir av sahnesi olarak I. Pano'dan çok farklıdır. El Jem'de köpek figürleri çok kullanılmış I. Pano ile tek ortak noktası ise köpeklerin boynundaki tasmanın olmasıdır. Figürler her iki mozaikte de gerçekçi işlenmiştir.

Kartaca'da bulunan Domuz Avı Mozağında ve I. Pano'da kullanılan benzer hayvanlar köpek ve domuzdur. Fakat hayvanların işlenişi farklıdır.

Küçük Av adlı mozaikte panonun alt bölümünde işlenen geyiklerin ve atlı avcının gölgeleri benzer özellik içermesine rağmen I. Pano'da gölge ucu düz, Küçük Av Sahnesinde yuvarlaktır. Ortak noktalardan diğeri ise Tanrıça Artemis'tir. Kısa

tunik giymesi, elinde yay tutması diğer eli ile sırtındaki sadaktan ok alması iki mozaikte benzerdir. Fakat tanrıçaların duruşları farklıdır.

Sarrin Mozağında işlenen av sahnesinde I. Pano'da olduğu gibi Tanrıça Artemis merkeze yerleştirilmiştir. I. Pano'da Artemis zeminde dururken, Sarrin de ölü bir aslanın üstünde durmaktadır. İki mozaikteki Artemis kolları açıkta bırakan diz üstü kısa tunik giymiştir. I. Pano'da tunik daha ayrıntılı işlenirken Sarrin de daha basit işlenmiştir. I. Pano'da Artemis'in şalı kolunda ve arkasında işlenirken, Sarrin de şal daire biçiminde Artemis'i belden itibaren sarmış ve göbek kısmında düğümlemişdir. Her ikisi de bağcıklı sandalet giymiştir. Duruşlar farklıdır. I. Pano'da ağırlık merkezi sağ, Sarrin de sol ayaktır. Sağ kolun düzenlemesi iki mozaikte de aynı olup işaret ve başparmak birleştirilerek arkasındaki sadaktan ok almaktadır. Sol kol düzenlemesi de farklıdır. I. Pano'da kol dirsekten bükülmüş, diğeri düz ileriye doğru uzatmıştır. Yayın formu aynı olup Sarrin Mozağındaki daha küçük işlenmiştir. İki Artemis'in başında taç bulunmakta, tacın uçları I. Pano'da kısa, diğerinde uzundur. Saçlar kısa fakat Sarrin de daha süslüdür. İki mozaikte de Artemis'in kulağında küpe bulunurken kolye sadece I. Pano'da kullanılmıştır. Pazularda pazubent, bileklerde bilezik bulunmaktadır. I. Pano'daki Artemis daha gerçekçi, diğeri ise daha basit işlenmiştir. İki mozaikte de avcılar ellerinde mızrak hayvanlara saldırmıştır. Avcıların kıyafetleri, duruşları farklıdır. Avcıların saçları kısa fakat I. Pano'da avcının saçı enseye kadar inmiştir. İki mozaikte de avcılar mızrağı tutuş şekli aynıdır.

Apamea Av Sahneli mozaik ile I. Pano'nun ortak noktası ise her iki panoda da avcılar ayakları altına atılan üçgen formdaki gölgelerdir.

Le Michuelion Mozağındaki bazı figürlerin tasarımları ile Epiphaneia I. Pano'daki figürlerin tasarımları farklı olsa da Epiphaneia Hamam Mozaikleri ile kullanılan hayvan figürleri hareket tarzları olarak uyum içerisindedir. Deve kuşu ve leopar mücadelesi tasarım olarak farklılıklar göstermektedir. Her iki deve kuşunun sırtına leopar saldırmış, boyunun gövdeyle birleştiği yeri ısırıştır. İki mozaikte de leopar tamamen deve kuşunun üstündedir. I. Pano'da deve kuşunun başı geriye doğru dönmüş ve leopara bakmakta fakat Le Michuelion Mozağında deve kuşu başını aşağıya doğru uzatmıştır. Deve kuşlarının kanatları açıktır. Le Michuelion

Mozaiğinde ise kanatlar daha büyük ve yukarıya doğru kalmıştır. I. Pano'da işlenen kobra mongo mücadelesi Le Michuelion Mozaiğinde de işlenmiştir. Le Michuelion Mozaiğinde hayvanlar I. Pano'dan farklı olarak duruş yerleri değiştirilmiştir. I. Pano'daki figürler daha gerçekçi, Le Michuelion Mozaiğindeki figürler ise daha stilizedir. I. Pano'da kobra dik durmuş fakat Le Michuelion Mozaiğinde ince uzun ve yatay durmuştur. I. Pano'da mongonun kuyruğu kıvrılarak başının üstüne kadar uzanmış, Le Michuelion Mozaiğinde ise yatay konumda durmuştur. İki mozaikte de tek başına hareket eden sola doğru arka ayakları üzerine hamle yapan tavşan figürü işlenmiştir. I. Pano'daki tavşan daha gerçekçi işlenmiştir. I. Pano'daki tavşanın kulakları yatay, Le Michuelion Mozaiğinde ise diktir. İki panoda da koyun figürü işlenmiştir. İki koyun figürü de yere doğru bakmaktadır. Le Michuelion Mozaiğinde koyun daha hareketli fakat I. Pano'daki koyuna göre daha stilize işlenmiştir. İki mozaikte de keklik figürü işlenmiştir. Kekliklerin duruş ve hareketleri farklıdır. Fakat kekliklerin işlenişi benzerdir. III. Pano'da işlenen kurdeleli papağan figürü Le Michuelion mozaığında işlenmiştir. Fakat Le Michuelion papağan figürü tek ve III. Pano'daki papağan figürlerine göre daha stilizedir. Duruş ve kurdeleler farklıdır.

Antakya Kurdeleli Papağanlar Mozaiğindeki figürler ile Epiphaneia III. Panoda işlenen kurdeleli papağanfigürleri sağa ve sola doğru yönlendirilmiştir. İki panoda da papağanların kurdeleleri, ayaklarının birinin önde olması örtüşmektedir. Fakat III. Pano'da yer alan papağanlar daha gerçekçi işlenmiştir.

Dumbarton Oaks Avı Mozaiğinde ki kurdeleli papağanlar ile Epiphaneia III. Pano kurdeleli papağan figürleri benzerdir. Her iki panoda da papağanlar sağa ve sola doğru yönelmiş, papağanlar kurdeleli ve kurdeleler dalgalanmaktadır. Ayaklar açıktır. III. Pano'daki papağanlar gerçekçi işlenirken Dumbarton Oaks Avı Mozaiğindeki papağanlar daha zayıf işlenmiştir.

Figürlerin işlenmesi bakımından Epiphaneia I. Pano'ya en yakın örnekler, M.S. V. yüzyıla tarihlenen Yakto, M.S. V. yüzyılın ikinci yarısına ve M.S. VI. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Honolulu Avı, M.S. geç IV. yüzyıl ile erken V. yüzyıla tarihlenen Crane Adak, M.S. V. yüzyıla tarihlenen Le Michuelion ve M.S. VI. yüzyıla tarihlenen Sarrin mozaikleridir. Epiphaneia III. Pano ile ortak özellik gösteren M.S. V. yüzyıla tarihlenen Antakya Kurdeleli Papağanlar Mozaiği ve M.S.

V. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Dumbarton Oaks Avı Mozağindeki kurdeleli papağanlar bölümleridir.

5.1.4. Ölçü

Epiphaneia Hamamında ortaya çıkarılan mozaiklerde 0,01 m x 0,01 m, 0,05 m x 0,01 m ve 0,05 m x 0,05 m ölçülerindeki tesseraeler kullanılmıştır. I. Panoda 1 dm² de 196, bordüründe 137, II. Pano'da 173, III. Pano'da 205, bordüründe 121, IV. Pano'da 100 tesserae kullanılmıştır.

Epiphaneia I. Pano 9,20 m x 9,80 m ölçülerinde olup 12,50 m x 8,30 m ölçülerinde ki Constantin Villası (Dunbabin, 1997: 170) Artemis konulu panodan daha küçük boyutlardadır.

Epiphaneia I. Pano, 7 m x 7,20 m boyutlarındaki Yakto Mozağinden (Levi, 1947: 323), 6,25 m x 8,66 m. boyutlarındaki Worcester Avı Mozağinden (Lawrence, Kondelon, 2005: 83), Dumbarton Oaks Avı Mozağı 4,85 m x 1,74 m boyutlarındaki ana panodan (Lawrence, Kondellon, 2005: 70), 2,85 m x 2,70 m boyutlarındaki Ktisis Mozağinden (Campbell, 1988; 5), 2,89 m x 2,82 m boyutlarındaki Honolulu Avı Mozağinden (Kondoleon, 2001: 158) daha büyüktür.

Sarrin Mozağında Tanrıça Artemis mozağı bölümü 1.87 / 2.01 m x 8.57 m, Apamea Av Mozağı 4.87 m x 8.48 m, Le Michuelion Mozağı 4 m (Canivet, 1979: 91), Piazza Armerina Mozağı 5.90 m x 7.05 m (Dunbabin, 1997: 135), El Djem Avcı Artemis ve Hayvanlar Mozağı 1.7 x 2.5 m boyutlarında ve Kartaca' da Domuz Avı mozağı 3,5 m çapında (Lavin, 1963: 233) olup I. Panodan daha küçüktür.

Epiphaneia III. Pano 8,80 m x 4,80 m, Antakya Kurdeleli Papağanlar Mozağı ise 1,46 m x 1,61 m ölçülerinde (Condelon, 2001: 137) olup III. Panodan daha küçük boyutlardadır. Dumbarton Oaks Avı Kurdeleli Papağanlar panosu 3,40 m x 0,55 m (Lawrence, Kondellon, 2005: 70) ölçülerinde olup III. Panodan küçüktür.

5.1.5. Taş Cinsi ve Renk

Epiphaneia Hamam Mozaiklerinde siyah, beyaz, sarı, oksit sarı, açık asrı, kızıl kahverengi, kahverengi, krem, toz pembe, yeşil, koyu mavi, gri, açık ve koyu

gri, turuncu, kırmızı, kirli beyaz, sütlü kahve, kavuniçi, lacivert, turkuaz, fıstıki yeşil, koyu yeşil olmak üzere 23 renk kullanılmıştır.

Constantin Villası ile Epiphaneia Hamam Mozaikleri ile ortak kullanılan renkler siyah, beyaz, yeşil, gri, kahverengi, açık sarı, koyu yeşil, turuncu, mavi, koyu kırmızı, pembe, sarı, açık sarıdır. Constantin Villasında farklı olarak mor, menekşe, koyu menekşe, açık kırmızı, yeşilimsi menekşe ve açık menekşe renkler kullanılmıştır.

Yakto Mozağın de kullanılan menekşe ve leylak renkler Epiphaneia Hamam Mozaiklerinde kullanılmamıştır.

Dumbarton Oaks Avı Mozağı ile Epiphaneia Hamam Mozaikleri arasında ortak kullanılan renkler beyaz, siyah, grinin çeşitleri, kırmızı, sarı, pembe, koyu yeşildir. Farklı olarak yeşilimsi gri, açık mor, grimsi mor ve koyu mavi renkler kullanılmıştır.

Ktisis Mozağı ile ortak kullanılan renkler beyaz, siyah, kırmızı, sarı, gri, mavidir. Farklı olarak menekşe, açık mor ve menekşe grisi renkler kullanılmıştır.

Worcester Avı Mozağı ile ortak kullanılan renkler siyah, beyaz, gri, turuncu ve kızıl kahverengidir.

Epiphaneia Hamam Mozağında 23 farklı renk kullanılırken Piazza Ermerina Küçük Av Mozağında 21 farklı renk kullanılmıştır (Mountford, 2009: 2).

I. Pano ve Sarrin Mozağı ile ortak kullanılan renkler siyah, beyaz, kahverengi, kırmızımsı kahverengi, pembe, açık sarı, gri, açık gri olup, Sarrin Mozağında kullanılan açık bej, bej, açık pembe, koyu kırmızı, sarımsı beyaz, açık zeytin yeşili ve su yeşili (Balty, 1990: 4) I. Panoda kullanılmayan renklerdir. I. Panodan farklı olarak Le Michuelion Mozağında bej, aşiboyası, kırmızı, hardal ve pembe renkler (Canivet, 1979: 77) kullanılmıştır.

Epiphaneia Hamam Mozaiklerinde mermer, kireç taşı ve cam tesseralar kullanılmıştır. Constantin Villası Mozağında kireç taşı, mermer ve cam tesseraelar, Ktisis Mozağında, Dumbarton Oaks Avı Mozağında kireç taşı ve cam tesseraelar, Honolulu Avı Mozağında mermer ve kireçtaşı, Worcester Avı Mozağında kireçtaşı

tesseraelar kullanılmıştır. Piazza Ermerina Küçük Av Mozağında mermer, taş, fayans ve cam tesseraelarla işlenmiştir (Mountford, 2009: 2). Apamea av mozağında kalker ve mermer tesserae kullanılmamıştır (Dunbabin, 1999: 183). Sarrin Mozağında I. Pano ile ortak kullanılan tesserae mermer olup, Sarrin Mozağında kullanılan pişmiş toprak tesserae (Balty, 1990: 4) I. Panoda kullanılmamıştır.

Epiphaneia II. Pano ile Antakya Kurdeleli Papağanlar Mozağında mermer, kireç taşı ve cam tesseralar kullanılmıştır. İki panoda kullanılan ortak renkler, beyaz, yeşil tonlar, kırmızı olup kurdeleli papağanlarda sarı, soluk gri, açık ve koyu gri (Condolon, 2001: 137) renklerde kullanılmıştır. Dumbarton Oaks Avı Mozağında kireç taşı ve cam tesseralar kullanılırken III. Panoda mermer, kireç taşı ve cam kullanılmıştır.

5.1.6. Bordürler

Epiphaneia Hamam Mozaiklerinde kullanılan bordürlerin benzerleri bazı farklılıklarla Antakya, Mersin, Antalya, Kastron Mefaa, Gerasa da bulunmaktadır.

Epiphaneia I. Panonun dış bordürü olan oval ve daire desenli geometrik bordür, Antakya' da M.S. geç IV. yüzyıl ile erken V. yüzyıla tarihlenen (Levi, 1947: 350) Koçbaşları Evi Mozağında (Resim 174) kısmen benzeri kullanılmıştır. I. Pano ile Koçbaşları Evinde kullanılan daire deseninin ortasında kullanılan çiçek motifleri farklıdır. Ortak noktalardan biri de bantlara yerleştirilen dikdörtgen kutucukların iki panoda kullanılmış olmasıdır.

Epiphaneia I. Panonun geometrik dış bordürü, M.S. V. yüzyıldan sonraya tarihlenen (Campell; 1938, 59) Antakya da bulunan Aion Evi (Resim 175) üçüncü odada kullanılan oval ve dairesel desen tasarımı ile benzerdir. Fakat I. Panoda bordür şeklinde Aion Evinde ise bir pano gibi kullanılmıştır. I. Panoda oval ve dairesel desenlerin içine yapılan süslemeler Aion Evindeki süslemelerden farklı olup bantlara yerleştirilen dikdörtgen kutucuklar Aion Evinde bulunmamaktadır. Aion Evi Mozağında kireçtaşı tessera kullanılmıştır.

Epiphaneia I. Panonun dış bordürü olan oval ve dairesel geometrik desenin benzeri M.S. V. yüzyıla tarihlenen (Herzfled, 1930: 108), Mersin' de Korykos antik kentinde bulunan kilisede tespit edilen mozağın bordür kısmında bulunmaktadır

(Resim 176). Fakat Korykos kilisesinde bulunan bordür, Epiphaneia I. Panoyu çevreleyen dış bordür şeklindeki gibi kullanılmamış, merkezi desen şeklinde kullanılmıştır. Kilisede yer alan oval ve dairesel desenli mozağin iç tasarımları Epiphaneia I. Pano dış bordürün iç tasarımlarından farklıdır. Korykos mozağı beyaz, siyah, kırmızı, açık kırmızı ve sarı renk tesseralarla işlenmiştir (Budde, 1972: 161).

M.S. V. – VI. yüzyıla tarihlenen Antalaya Xanthos antik kentindeki Batı Bazilikasında (Leveque, Paynaud; 2006, 168) bulunan mozaikteki oval ve dairesel desen, dikdörtgen kutucuklardan oluşan geometrik bordürün (Resim 177) genel tasarımı I. Pano ile benzer olup oval, daire desenin iç tasarımları farklıdır.

Antakya'daki Aion Evindeki şekilde tasarlanan, M.S. V. yüzyıl ile VI. yüzyıl arasına tarihlenen (Hougen, 1974: 127) Gerasa'daki Procopiyus Kilisesinde iç panoda mevsim figürlerinin çevresinde akantus yapraklı bordürden sonra oval ve dairesel desenli geometrik motif (Resim 178) kullanılmıştır (Hougen, 1974: 82, 3-4). Ancak oval ve daire desenlerin iç tasarımları farklıdır.

Ürdün' de M.S. VIII. yüzyıla tarihlenen Kastron Mefaa'da St.Stephen Kilisesindeki (Dunbabin; 1997: 204) mozaikte kullanılan dış bordürde yer alan oval ve dairesel desen (Resim 179) I. Pano dış bordürüne benzemekte (Piccirillo, 1992: 232) fakat dairesel desenin iç düzen tasarımında farklılıklar bulunmaktadır.

I.Panoyu sınırlandıran akantus yapraklı bordür düzenlemesini birebir benzer olmasa da Tunus, Thysdrus' ta M.S. II. yüzyılın (Dunbabin, 1997: 109) ortalarına tarihlendirilen Diyonisos Evi Mozağında (Resim 180) görmekteyiz. I. Pano bordürü gibi Thysdrus' ta akantus yapraklarının ortasına sadece arka ayakları üzerinde öne doğru hamle yapan hayvan figürleri yerleştirilmiş ama kuş, meyve ve sepet figürleri kullanılmamıştır. I. Pano da akantus yapraklarının köşe bağlantısında geniş yapraklar kullanılırken, Diyonisos Evi Mozağında eros figürleri kullanılmıştır. I. Pano bordürü, Thysdrus mozağıne göre daha ayrıntılı işlenmiştir.

Epiphaneia I. Panoyu sınırlayan akantus yapraklı bordürün kısmen benzerleri Ürdün de M.S. VI. yüzyıla tarihlenen Apostles Kilisesi (Resim 181) (Piccirillo, 1992: 66), Deacon Tohmas Kilisesi (Resim 182) (Piccirillo, 1992: 117) ve Martyr Theodore Şapelinde (Resim 183) (Piccirillo, 1992: 187) görülmektedir. Epiphaneia I. Panoda

bordür oksit sarı zemine işlenirken Apostles Kilisesinde beyaz, Deacon Tothmas Kilisesinde ve Martyr Theodore Şapelinde siyah zemine işlenmiştir. Kilise ve şapeldeki bordürler de I. Pano da olduğu gibi figür ve motifler işlenmesine rağmen figür çeşitliliği sınırlıdır. I. Panonun akantus yapraklarına göre Ürdün mozaiklerinde akantus yaprakları daha geniş işlenmiştir.

Epiphaneia III. Panoyu çevreleyen guolicha bordürü, M.S. V. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Mersin, Silifke, Seleukeia antik kenti, kilise mevkiinde bulunan mozaikte (Resim 184) kullanılmıştır. Mozaik mermer, cam hamuru, seramik tesseralarla işlenmiş ve beyaz, mavi, yeşil ve toprak rengi kullanılmıştır (Öztürk, 2011: 359). Epiphaneia III. Panoyu sınırlayan guolicha deseni tek başına kullanılırken, kilise mevkiinde bulunan guolicha deseni iç bordür olarak kullanılmıştır.

III. Panonun doğu bölgesinde yer alan meanderler arasına yerleştirilen geometrik şekilli bordürün bazı farklılıklarla benzeri Antakya da M.S. geç IV. yüzyıl ile V. yüzyıla tarihlenen (Downey, 1963: 33) Kurdeleli Aslan Mozaığının bordür (Resim 185) kısmında bulunmaktadır. III. Panonun doğusunda yer alan geometrik bordür tek başına kullanılırken, Kurdeleli Aslan Mozaığında panoyu tamamen sınırlandırmıştır. Kurdeleli Aslan Mozaığında meanderler arasında I. Panodan daha fazla geometrik şekil kullanılmıştır.

Epiphaneia IV. geometrik panonun tasarımına benzer mozaik ise tespit edilememiştir.

Mozaiklerin kronolojik sıralaması Antakya da M.S. 526 yılının ortalarında meydana gelen depremle Antakya da üretilen av mozaikleri ile yakından ilgilidir. Bu seriye ilk olarak delil M.S. V. yüzyıla tarihlendirilen Yakto Mozaığıdır. Levi, Antakya'daki av mozaiklerini M.S. VI. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirmekte, Balty ise av serisini M.S. V. yüzyılın son çeyreği ile VI. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlendirmektedir.

5.2. Sonuç

Epiphaneia antik kentindeki hamam da ortaya çıkarılan mozaikler, hamamın soğukluk bölümünde yer almaktadır. Soğukluk hamamın sosyal buluşma yeri olması

sebebiyle, en geniş ve göz alıcı mozaikler bu bölümde bulunmaktadır. Diğer soğuk mekan da bulunan mozaik ise soğukluktaki gibi detaylı ve figüratif değildir. Mozaiklerdeki bu benzerlik mozaik sanatçısının elinde katalogun olduğunu göstermektedir.

Epiphaneia I. Panoda işlenen Avcı Artemis ve av sahnesi, konu açısından farklılıklar içerse de en yakın mozaik pano M.S. II yüzyıla tarihlenen El Djem' deki Avcı Artemis ve Hayvanlar ve Halep' teki M.S. VI. yüzyıla tarihlenen Sarrin Mozağıdır.

Kompozisyon düzenlemesi bakımından Epiphaneia I. Pano'ya en yakın örnek, El Djem'de M.S. II. yüzyıla tarihlenen Avcı Artemis ve Hayvanlar mozağıdır. Epiphaneia III. Pano'daki papağanlar mozağına en yakın örnek Antakya'daki M.S. V. yüzyıla tarihlenen Kurdeleli Papağanlar Mozağıdır.

Figür özellikleri bakımından I. Pano'ya en yakın örnekler Antakya'da M.S. V. yüzyıla tarihlenen Yakto Mozağı, M.S. V. yüzyılın ikinci yarısı ile VI. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Honolulu Avı Mozağı, Suriye'de M.S. VI. yüzyıla tarihlenen Sarrin Mozaikleridir. III. Pano ile ortak özellik Antakya'dan gelen M.S. V. yüzyıla tarihlenen Kurdeleli Papağanlar ve M.S. V. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilen Dumbarton Oaks Avı Mozağındeki kurdeleli papağanlar bölümüdür.

Mozaik pano boyutları bakımından Epiphaneia I. Panoya en yakın ölçülerdeki mozaik Yakto Mozağıdır.

Epiphaneia Hamam Mozaiklerinde kullanılan tesseraelerin cinsi ve rengi bakımından benzer örnekler Antakya'daki Constantin Villası Mozağında ve Kurdeleli Papağanlar Mozağıdır.

Epiphaneia Hamam Mozaiklerini çevreleyen bordürler bakımından benzer örnekler, M.S. geç IV. yüzyıl ile erken V. yüzyıla tarihlenen Koçbaşları Evinde ve M.S. VIII. yüzyıla tarihlenen St. Stephen Kilisesinde kullanılan oval ve dairesel desenli bordürlerdir. Epiphaneia III. Panoyu çevreleyen giyoş bordürü, M.S. V. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Seleukeia antik kenti, kilise mevkiinde bulunan mozaikte kullanılmıştır.

Hamamda ortaya çıkarılan mozaiklerdeki kompozisyon, konu, figür ve bordürlerin benzerleri Roma Dönemi mozaiklerinde de işlenmiştir. Özellikle irdelenen Roma Dönemi mozaiklerinde işlenen av konulu figür şablonlarının genel özellikleri Epiphaneia Hamam Mozaikleri ile uyum içerisindedir. Epiphaneia Hamam Mozaiklerinin Antakya, Mersin, Antalya, Suriye, Tunus, Sicilya, Ürdün'deki mozaiklerle yapılan teknik ve ikonografik karşılaştırmalarına ve Epiphaneia Hamam Mozaiklerinin kendi özelliklerine göre M.S. IV yüzyıl ile V. yüzyıl arasına tarihlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Anfreae, Bernard (2003). Antike Bildmosaiken. Mainz: Philip von Zabern.
- Balty, Janine (1990). La Mosaique de Sarrin (Osrhoene). Paris: Libraririe Orientalist Paul Geuthner.
- Becker, Lawrence ve Kondoleon, Christine (2005). The Art of Antioch. United Kingdom: Princeton Universite Press.
- Ben Abed, Aicha (Ed.) (2006). Stories in Ston. Malibu: CS Graphics.
- Bingöl, Orhan (1997). “Malerei und Mosaiken der Antike in der Türkei” Kulturges Kulturgeschichte der Antiken Welt. Band 67. Mainz: Philip von Zabern.
- Bonnefoy, Yves (Ed.) (2006). Antik Dünya ve Geleneksel Toplumlarda Dinler ve Mitolojiler Sözlüğü I. (Çev. Levent Yılmaz). Ankara: Dost Kitap Yayınevi.
- Bowersock, G. W. (2006). Mosaics as History. London: Harvard University Press.
- Budde, Ludwig (1972). Antike Mosaiken in Kilikien II. Germaney: Verlag Aurel Bongers Recklinghausen.
- Campbell, Sheila, D. (1979). “Roman Workshop in Turkey” American Journal of Archaeology Vol. 83 (3), 287-292. <http://www.jstor.org/stable/505059> (Erişim Tarihi: 04.03.2010).
- Campbell, Sehila (1988). The Mosaics of Antioch. Louiseville: Gagne Printig.
- Campbell, Sheila (1991). The Mosaics of Afrodiasias in Caria. Belgium: Printed by Universa.
- Campbell, W.A. (1934). “Excavation at Antioch on the Orontes” American Jurnal of Archaeology Vol. 38 (2), 201-206. <http://www.jstor.org/stable/498074> (Erişim Tarihi: 27.05.2010).
- Campbell, W. A. (1936). “The Third Season of Excavation at Antioch on the Oronte” AJA Vol. 40 (1), 1- 10.

- Campbell, W. A. (1938). "The Fourth and Fifth Seasons of Excavation at Antioch on the Orontes 1935 – 1936" *American Journal of Archaeology* Vol. 42 (2), 205. <http://www.jstor.org/stable/499666> (Erişim Tarihi: 08.03.2010).
- Canivet Pierre, Maria-Teresa (1979). L'ensemble Ecclesial de Hüarte d'Apamene (Syrie). *Syria*. Vol. 56. <http://www.persee.fr./syria/0039> (Erişim Tarihi: 11.08.2012).
- Çelgin, Güler (1986). *Eski Yunan Dininde ve Mitolojisinde Artemis*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Doyuran, Vedat (1982). "Erzin ve Dörtüol ovalarının jeolojik ve hidrojeolojik Özellikleri" *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, Cilt 25, 151- 160.
- Doyuran, Vedat, Suvagqndha, F. ve Karahanoğlu, N. (1986). "Sonlu Eleman Modeli Modelinin Erzin Ovası (Hatay) Serbest Akiferine Uygulaması" *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, C. 29, 68.
- Dunbabin, Katherine, (1978). *The Mosaic of Roman North Africa*. Oxford: Claredon Press.
- Devlet Su İşleri (1974). "Dörtüol – Erzin Ovası Hidrojeolojik Raporu" Ankara: Devlet Su İşleri.
- Ergeç, Rıfat (Ed.) (2006). *Belkıs – Zeugma Mozaikleri*. İstanbul: Promat B. Yayınevi.
- Emiroğlu, İ. (2001). *Geçmişten Günümüze Erzin*. İzmir: Tıbyan Yayıncılık.
- Fasona, Michele, Pasquini, Laura ve Giovanni, Barba (2009). *The Mosaic Seth'e Journey*. Torino: Co. Studio.
- Fischer, Peter (1969). *Das Mosaik*. München: Anton Schrol Co.
- Richter, Gisela (1959). *Yunan Sanatı*. (Çev. Beral Marda) London: Pahidon Press.
- Garrood, William (2008). "The Byzantine conquest of Cilicia and the Hamdanids of Aleppo. 859-965" *Anatolien Studies* Vol. 58.

- Gates, Maria Henriette (2004). Hatay İli Erzin İçesi Arkeolojik Yüzey Araştırması Sezon Raporu.
- Gerlach, Stephanie, Pellegrino, Angelo (2003). Die Mosaiken aus einer Villa Vor den Toren Roms. Berlin: Printed in Germany.
- Grainger, John D. (1990). The Cities of Seleukid Syria. New York: Clarendon Press.
- Doygun, Hakan, Berberoğlu, Süha ve Alphan, Hakan (2003). “Hatay, Burnaz Kıyı B Kumlarlı Alan Kullanım Değişimlerinin Uzaktan Algılama Yöntemi İle Belirlenmesi” Ekoloji Dergisi Cilt 12 (48), 4 – 9.
- George, W. (Ed) (1934). Antioch on the Orontes I, Excavations of 1932. Princeton: Princeton University Press.
- Herzfeld, E. (Ed.) (1930). “Korykos”. Monumenta Asiae Minors Antiqua Vol. II. Manchester: The Manchester University Press.
- Hılı, Friedrich George. (1990). Catalogue of the Grek Coins of Lycaonia, Isauria and Cilicia. Paris: Rollin Feuardent.
- Hild, Friedrich, Hellenkemper, Hansgerd (1990). Tabula Imperii Byzantini Kilikien und Isaurien I-II. Teil 5. Viena: Der Österreichischen Akademie der Wissenschaft.
- Huogen G.A. (1974). “The Calendar and Hunting Mosaics of the Villa of the Falconer in Agros” Athen 4 (XXIII). Stockholm: Berlingska Boktryckeriet.
- Jones A. H. M. (1998). The Cities of Eastern Roman Provinces. New York: Oxford University Press.
- Jones, France E. (1981). “Antioch Mosaic of Princeton” Princeton Art Museum. Vol. 40 (2), 2-26. Princeton. <http://www.jstor.org/stable/3774611> (Erişim Tarihi: 16.02.2010).
- Kriseleit, Irmard (1989). “Zur Restaurierung der Mosaiken aus Belkis/Seleukeia am Euphrat” Bd. 22, 185-196. Berlin: Forschungen und Berichte.
- Kriseleit, Irmard (2009). Antike Mosaiken. Mainz: Philipp von Zabern.
- Konyar, Erkan (2007). “Kizzuvatna'nın Doğu Sınırları: Adana, Osmaniye ve Kahramanmaraş Höyüklerinde 2006 Yılı Araştırmaları” ANMED, Sayı 5
- Kondoleon, Christine (2001). Antioch The Lost Ancient City. USA: Princeton University Press.
- Ksenophon (1998). Anabasis. İstanbul: Sosyal Yayınlar.

- Kurt, Mehmet (2008). "Que Ülkesi ve Yeni Asur Devletinin Anadolu Politikası Bakımından Önemi" Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt X (3), 185-195.
- Kurt, Mehmet (2009). "Kronikler Işığında Ovalık Kilikya'nın Yeni Babil Devleti İçin Stratejik ve Ekonomik Önemi." Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Sayı 22, 185-195. Konya.
- Kuş, S. N. (2006). Erzin İlçesinde Sosyal, Kültürel, Dini hayat ve Dini Eğitim. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Lavin, Irving (1963). "The Huntig Mosaics of Antioch and Their Sources" *Dumbarton Oaks*, Vol.17, 179-286. <http://www.jstor.org/stable/1291194> (Erişim Tarihi: 16.02.2010).
- Levi, Doro (1947). *Antioch Mosaics Pavement Volume I*. Princeton: Princeton University Press.
- Levi, Doro (1947). *Antioch Mosaics Pavement Volume I*. Princeton: Princeton University Press.
- Ling, Roger (1998). *Ancient Mosaics*. London: British Museum Press.
- Metzger, M. Burce (1948). "Antioch on the Orontes" *ASOR* Vol. 11 (4), 69-88. <http://www.jstor.org/stable/3209158> (Erişim Tarihi: 27.05.2010).
- Mielsch H. (2001). *Römische Wand Malerei*. Germany: Layout.
- Morey, R. Charles (1936). "The Excavation of Antioch on the Orontes" *American Philosophical Society*, Vol. 76 (5), 637-651.
- Morey, R. Charles (1938). *The Mosaics of Antioch*. New York: Gren and Co.
- Mountfird, Peter (2009). *Mosaics for Vce Classical Studies 2010*. VCAA. Victoria. <http://www.vcaa.vic.edu.au/studies/classical> (Erişim Tarihi: 24.07.2011).
- Muth S. (1998). "Erleben Von Raum - Leben Im Raum" (Ed. Tonio Hölscher). *Archaologie und Geschichte Band 10*. Heidelberg: Verlag Archaologie und Geschichte.
- Öztürk, İlhame (2011). "Silifke Camikebir Mahallesi Mozaikli Alan Kurtarma Kazısı" (Ed. Şahin, Hamdi, Konyar, Erkan, Ergin, Gürkan) *Özsait Armağanı*. Antalya: Paragraf Basım San. A.Ş.
- Pamir, Hatice (2009). "Alalakh'dan Antiokheia'ya Hatay'da Kentleşme Süreci" *MKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 6 (12), 259.

- Parlasca, Klaus (1959). "Die Römische Mosaiken In Deutschlans". Römisch Germanische Forschungen Band 23, Berlin: Walter De Gruyter Co.
- Piccirillo, Michele. (1992). The Mosaics of Jordan. (Ed. Patricia M. Bikai ve Thomas A.Daley) Amman: American Center of Oriental Research.
- Pliny (1942). Natural Historia. (Çev. R.Rackham).Loeb Classical Library. Massachusets.
- Richter, Gisela (1959). Yunan Sanatı. (Çev. Beral Marda). London: Pahidon Press.
- Slazmann, Dieter (1982). "Untersuchungen zu den Antiken Kieselmosaiken" Archaologische Forschungen Band 10. Berlin: Gebr. Mann Verlag.
- Sandwell I, ve Huskinson, J. (2004). "Culture and Society in Later Roman Antioch" Oxford: Information Press.
- Sayar, Hamdi Mustafa (1991). "Doğu Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları 1990". IX. Araştırma Sonuçları Toplantısı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sayar, Mustafa Hamdi, P. Siewert ve Hans Taeuber (1992). "Doğu Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları 1991". X. Araştırma Sonuçları Toplantısı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sayar, Hamdi Mustafa (2002). "Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları 2001". 20. Araştırma Sonuçları Toplantısı. Cilt 2. Ankara: Kültür Bakanlığı Dösım Basımevi.
- Sayar, Hamdi Mustafa (2007). "Mersin, Adana, Osmaniye ve Hatay İlleri 2006 Yılı Yerleşim Arkeolojisi ve Tarihi Coğrafya Çalışmaları". ANMED, 131.
- Sayar, Hamdi Mustafa (2006) "Historical Development of Urbanization in Cilicia in Hellenistic and Roman Periods". Atti del convegno internazionale Cividale delö friuli. 247 – 257.
- Schmid, Debora (1993). "Die Römische Mosaiken aus Agust und Kaiseraugst". Forschungen In Agust Band 17. Germany: Römmuseum.
- Schneider, Lambert (1983). Die Domane als Weltbild. Wiesebaden: Franz Steiner Verlag.
- Şahin, Derya (2004). Amosis Mozaigi. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Şahin, Hamdi (2007). "Doğu Dağlık Kilikya: Polis Jhora İlişkileri Üzerinde İlk Düşünceler" Colloquium Anattolicum VI. İstanbul: Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü.

- Stillwell, Richard (1961). "Houses of Antioch". *Dumbarton Oaks*, Vol. 15, 45- 57.
- Tammisto, A. (1997). *Brids in Mosaics*. Roma: Acta Instituti Roman Finlandiae Vol. XVIII.
- Tobin, Jennifer (1994). *Karabasamak Kum Tepecikleri Araştırma Raporu*.
- Tülek, Füsün (2010). "Osmaniye Arkeolojik Yüzey Araştırması 2008 Yılı Çalışmaları". 27. Araştırma Sonuçları Toplantısı, Cilt 3. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Üstüner, Cengiz Ali (2002). *Mozaik Sanatı*. İstanbul: Engin Yayıncılık.
- Yacoub, Mohamed (1969). *Le Musee du Bardo*. Simpect.
- Yacoub, Mohamed (1993). *Le Musee du Bardo*. Simpect.
- Yıldız, Adem (2007). *Kaleler Şehri Osmaniye*. Ankara: Payda Yayınları.
- Waywell S. E. (1979). "Roman Mosaics in Greece" *AJA* Vol. 83 (3), 293-321.
- Witts, Patricia (2005). "Mosaics in Roman". *Stories in Stone*. Gerat Britain: Tempus Publishing Limited.
- Wright, Nicolas L. (2008). "Anazarbos and the Trakondimotid Kings of Kilikya". *AS*. Volume 58. Ankara.

SÖZLÜK

Alüvyon: Akarsular tarafından taşınan, içinde kil, kum, çakıl gibi ufalanmış parçalar bulunan çamurlu tortudur.

Bipedles: Roma duvar örgüsünde kullanılan yassı tuğla.

Bordür: Süslemeli kenar şeridi.

Borazan Çiçeği: Uzun boru gibi kırmızı çiçekleri olan sarmasığimsi bir bitkidir.

Caldarium: Hamamdaki sıcak bölüm.

Fay: Yerkabuğundaki deformasyon enerjisinin artması sonucu, kayaç kütlelerinin, bir kırılma düzlemi boyunca yerlerinden kaymasıyla ortaya çıkan kırık.

Frigidarium: Hamamdaki soğuk bölüm.

Hypocaust: Altan ısıtılan ocak.

İkonografi: Belli bir konu ile ilgili tasvirlerin tamamı.

Kayaç: Mineral topluluklarına verilen ad.

Kretase: Genellikle alt bölümü killi ve kumlu, üst bölümü tebeşir olan ikinci çağın son dönemi.

Konglomera: Genelde yuvarlak akarsu çakıllarının doğal bir çimento maddesi yardımıyla yapışması sonucu oluşan yapıdır.

Külhan: Hamamların ısıtılması amacıyla ateş yakılan bölümdür.

Miosen: Üçüncü çağın memeliler ve maymunların gelişmiş olduğu dönem.

Mitoloji: Gerçeküstü kişilerin, tanrılar ve yarı tanrılar ile insanüstü kahramanların yaşamlarını, insanlar ile olan ilişkilerini ve diğer efsanevi yaratıklar hakkındaki öyküleri içeren efsaneler.

Morfoloji: Biçim bilimi.

Mozaik: Çeşitli renklerde küçük taş, cam veya pişmiş toprak parçalarının yan yana getirilmesi ve harç ile yapıştırılarak yapılan duvar, taban ve tavan kaplaması biçimindeki resim ve bezeme.

Musivum Opus: Renkli cam ya da mineli sırlı parçalardan oluşan Roma mozaik işçiliği.

Natatio: Roma hamamlarında üstü açık havuz.

Opus Latericium: Antik Roma mimarlığında, yüzeyi tuğla kaplı duvar örgüsü.

Opus Mixtum: Antik Roma ve Bizans mimarisinde, yatay kesme taş ve tuğla sıralarından almaşık olarak oluşan bir tür duvar örgüsü.

Opus Sectila: Küçük geometrik şekiller halinde kesilerek yapılan çok renkli mermer taban veya duvar süslemesi.

Opus Vermiculatum: Antik Roma mimarlığında, eğrisel çizgiler halinde, renkli ve küçük boyutlu tesseralar kullanılarak oluşturulan döşeme ve duvar mozaığı.

Pilae: Hypocaust'lu tabanı taşıyan küçük, kısa payelerdir.

Pliosen: Beş milyon yıl ile iki milyon yıl arasındaki jeolojik devir.

Serpantin: Magnezyum silikadan oluşan bir grup maden ya da madenlerden oluşan kayadır.

Solum: Pilaelerin oturduğu zemine denir.

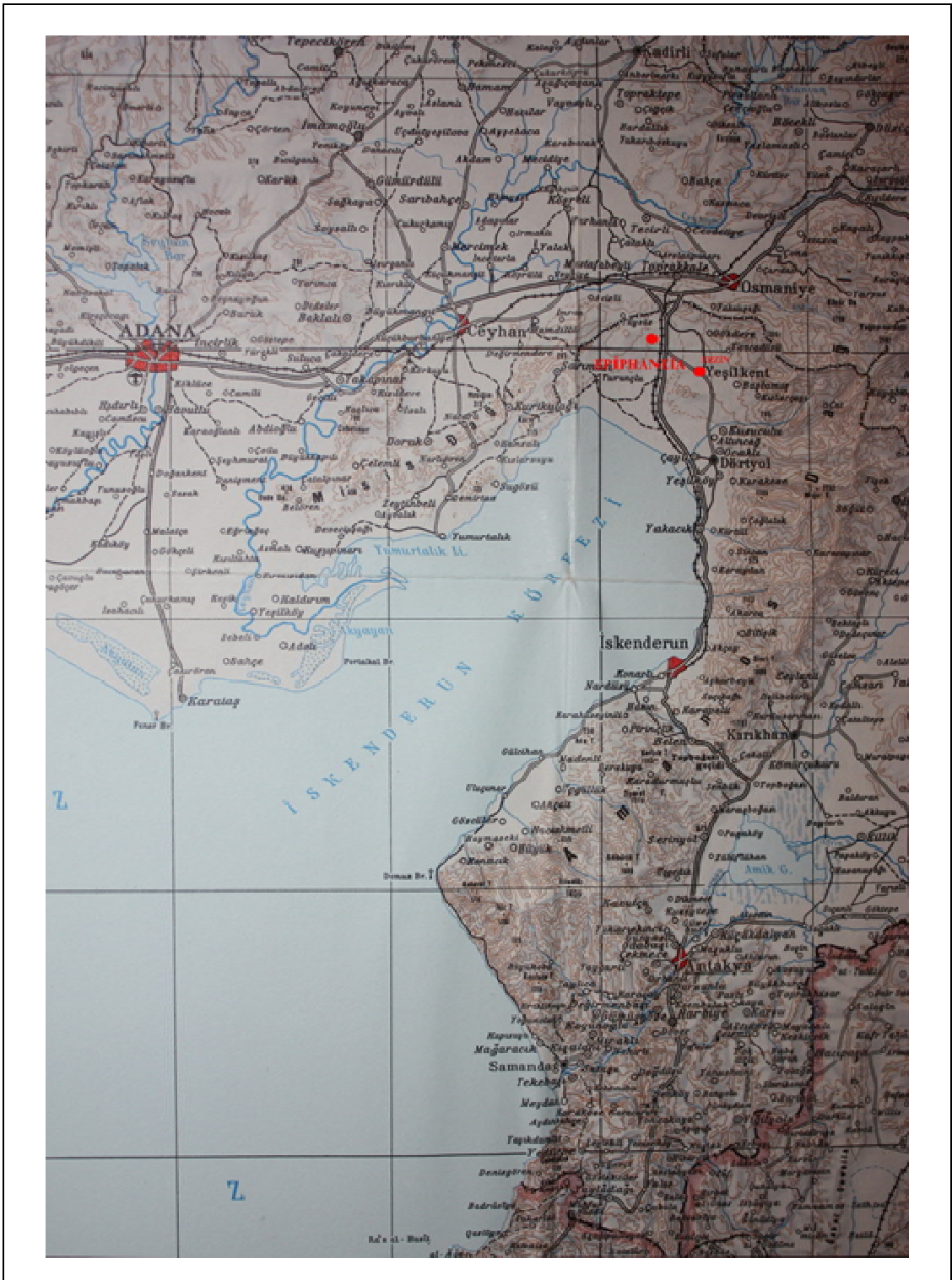
Suspensura: Hypocaust'un küçük payeler üzerinde taşınan tabanıdır.

Tegulis Sesqui Pedalibus: Solumu oluşturan büyük boyutlu zemin tuğlaların her birine denir.

Tepidarium: Hamamdaki ılık bölümü.

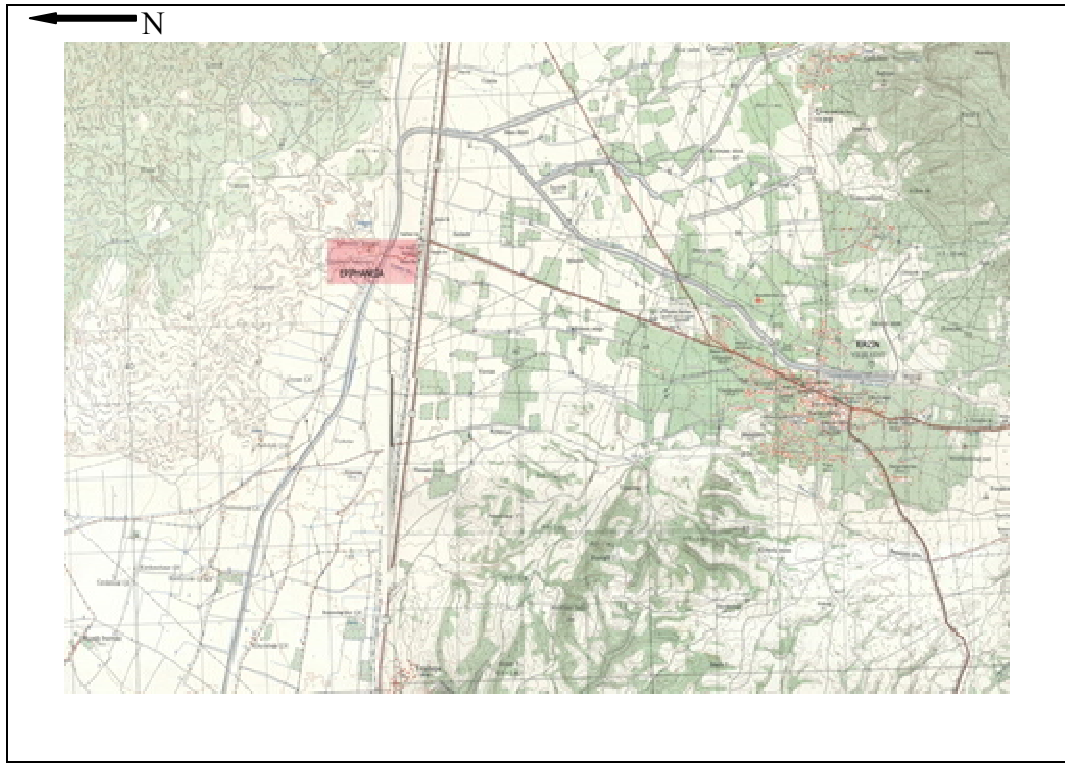
Tessera: Mozaik deseni oluşturan küp biçimindeki renkli cam, mermer, pişmiş toprak ve taş parçalarından biridir.

Harita-1: Kuzeydoğu Akdeniz, İskenderun körfezi ve Epiphaneia Kentinin Konumu

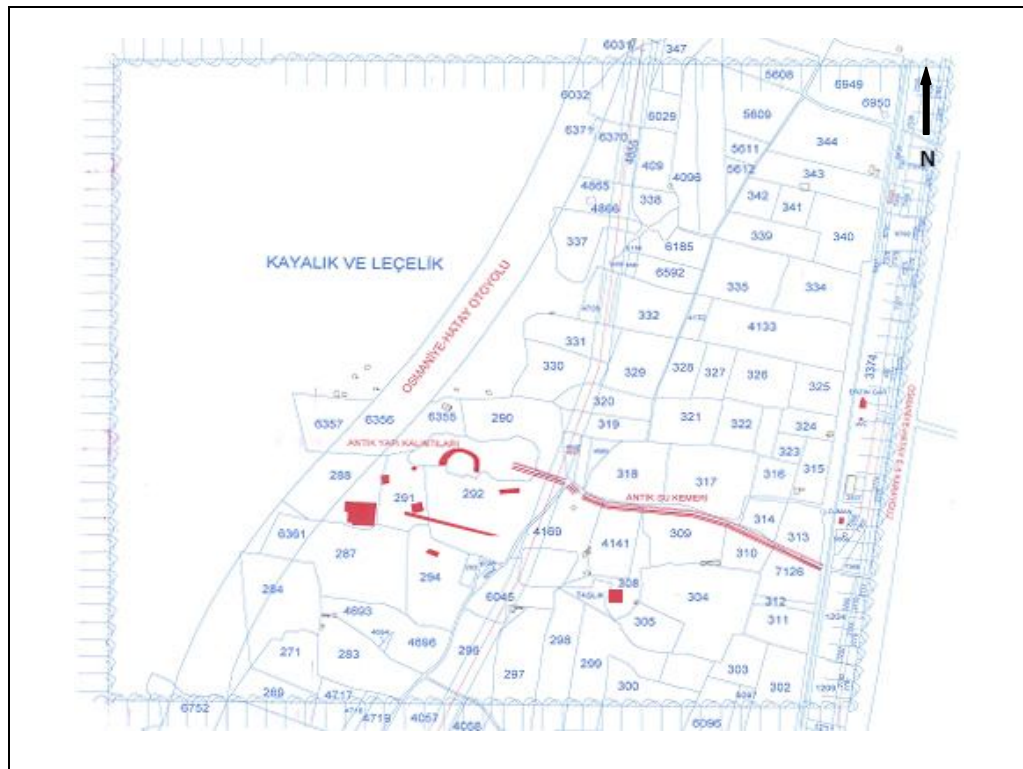
Kaynak: Hild, Hellenkemper, 1990

Harita-2: 1/25.000 Ölçekli Haritada Epiphaneia Antik Kentinin Konumu

Kaynak: Erzin Belediyesi, Fen İşleri Servisi, 2011

Harita-3: 1/1000 Ölçekli Kadastral Pafta

Kaynak: Erzin Belediyesi, 2011

Resim-1: Epiphaneia Antik Kenti

Resim-2: Sur Duvarı ve Tiyatro

Resim-3: Roma Yolu

Çizim-1: 1/250 Ölçekli Hamam Planı

Çizim-2: Mozaiklerin Konumu

Resim – 4: 1, 2, ve 12 Nolu Mekanlar

Resim – 5: 2, 3, 16, 17 ve 18 Nolu Mekanlar

Resim – 6: 4 Nolu Mekan

Resim – 7: 5 ve 6 Nolu Mekanlar

Resim – 8: 7 Nolu Mekan

Resim – 9: 9, 10, 13ve 14 Nolu Mekanlar

Resim – 10: 11 ve 12 Nolu Mekanlar

Resim – 11: 15 Nolu Mekan

Resim – 12: 18 Nolu Mekan

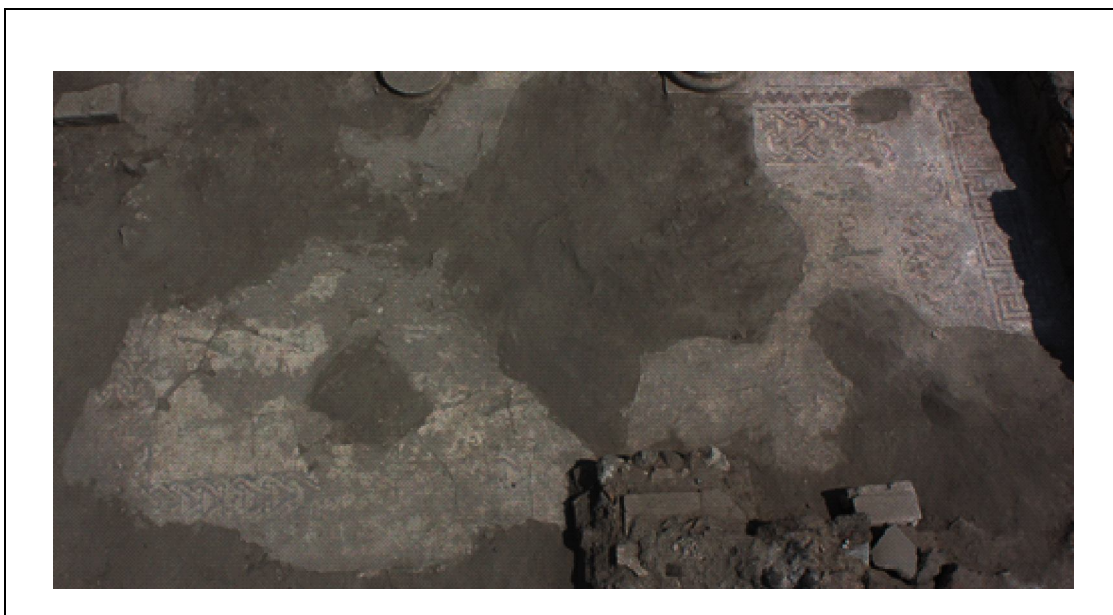
Resim – 13: Merkez I. Pano

Resim – 14: Merkez II. Pano

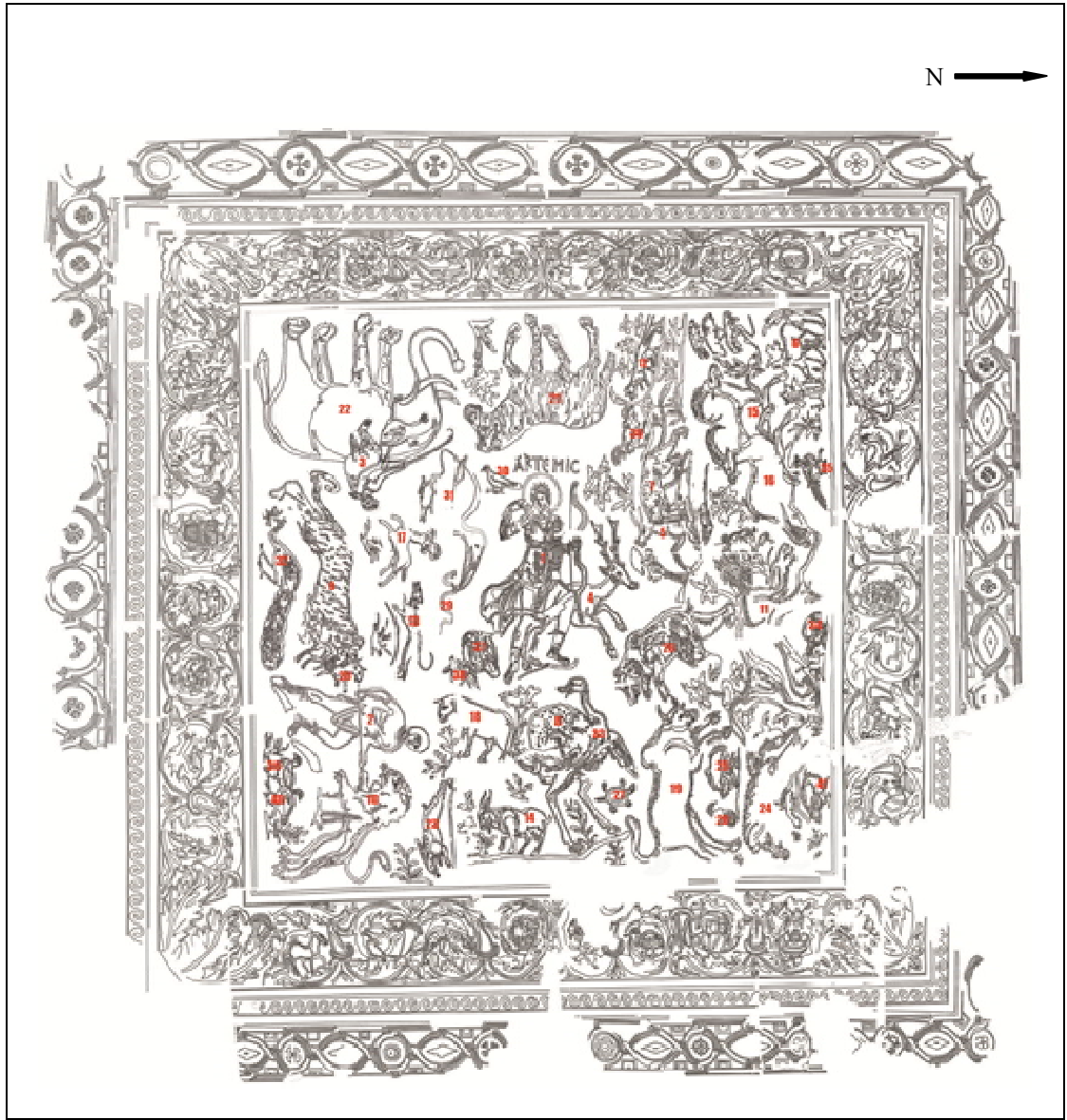
Resim – 15: III. Pano

Resim – 16: IV. Pano

Çizim – 3: Merkez I. Pano

■ Tanrıça, İnsanlar ve Hayvanlar

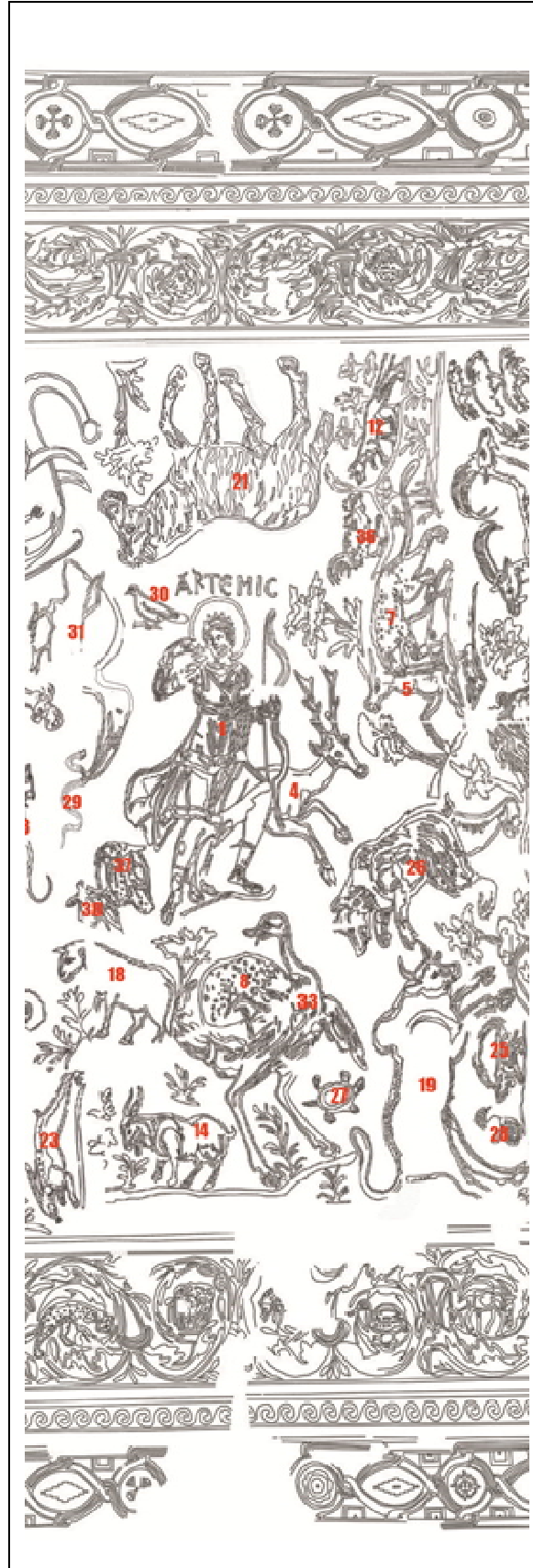
Çizim – 4: Merkez I. Pano

■ Ağaçlar, Hayvanlar ve Eşyalar

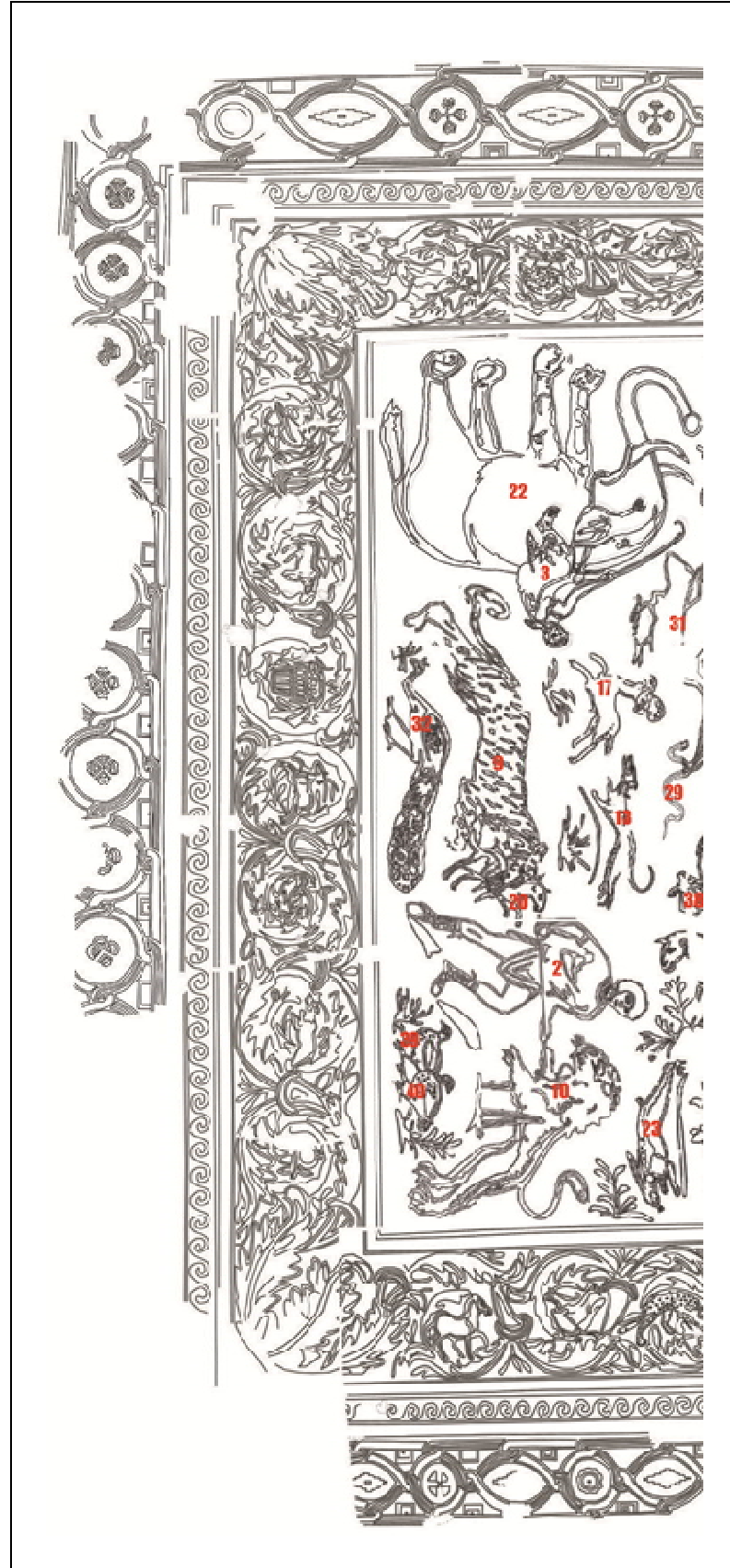
■ Otlar ve Meyveler

Çizim-5: Merkez I. Pano Orta Bölümü

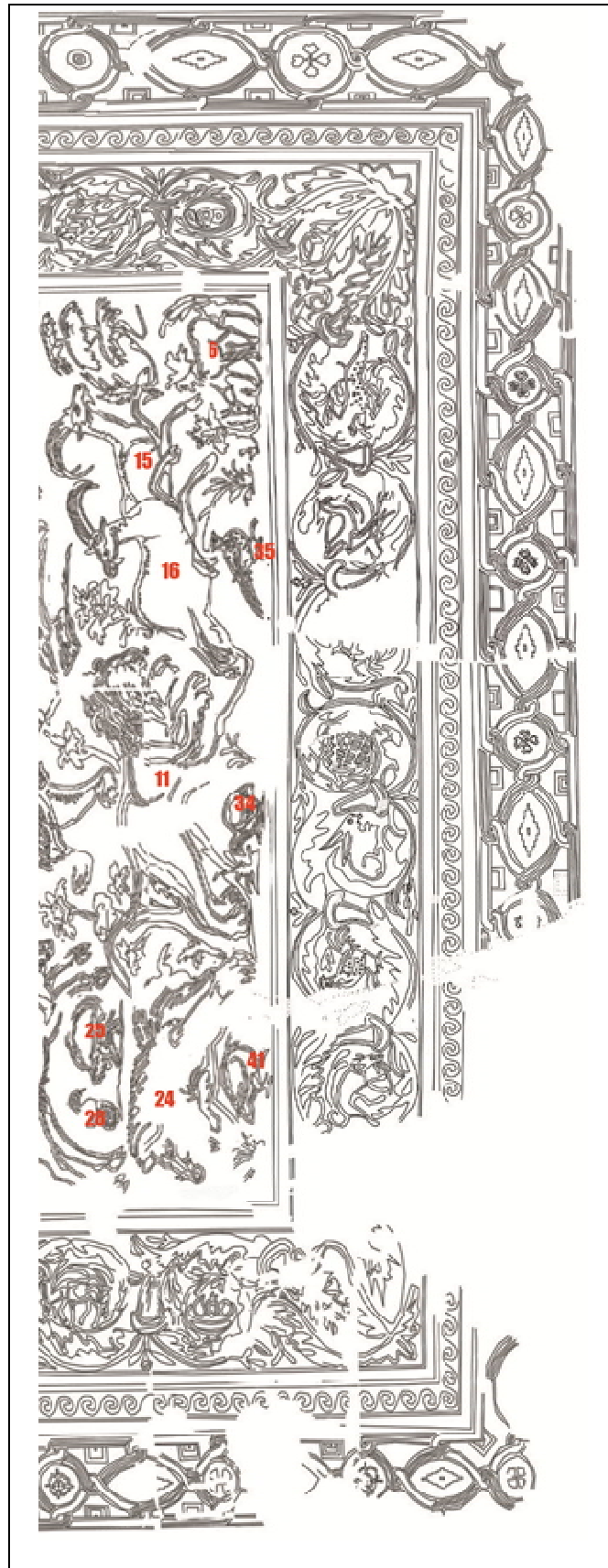
■ Tanrıça ve Hayvanlar.

Çizim-6: Merkez I. Pano Batı Bölümü

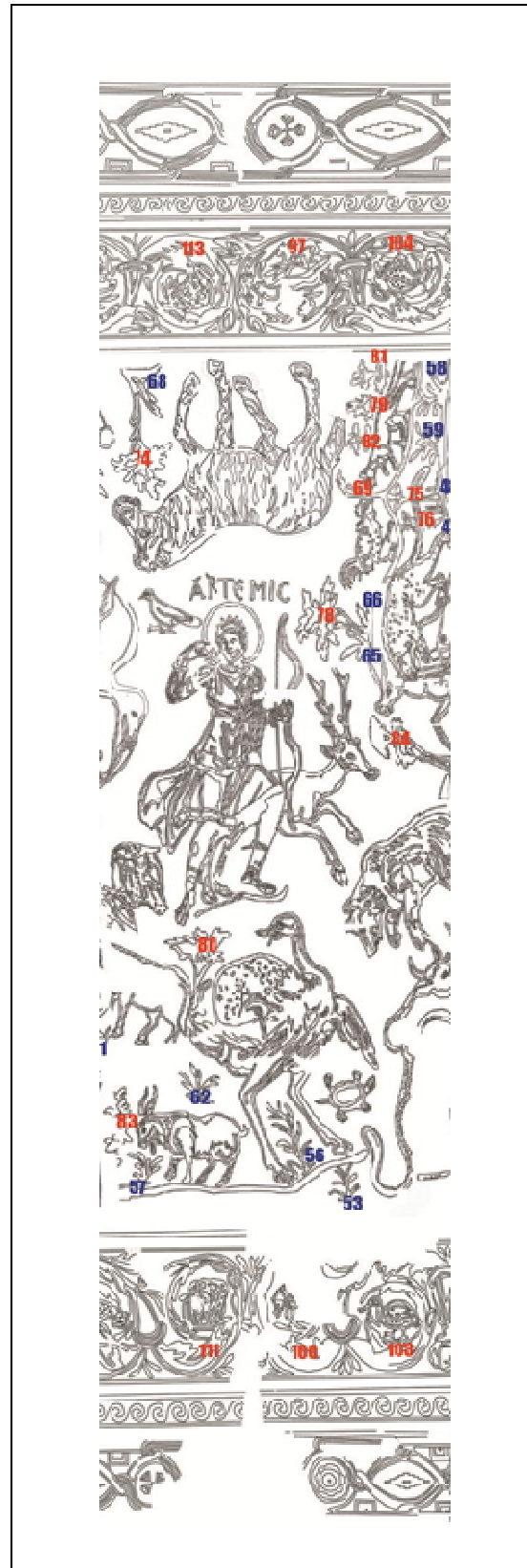
■ İnsanlar ve Hayvanlar

Çizim-7: Merkez I. Pano Doğu Bölümü

■ Hayvanlar

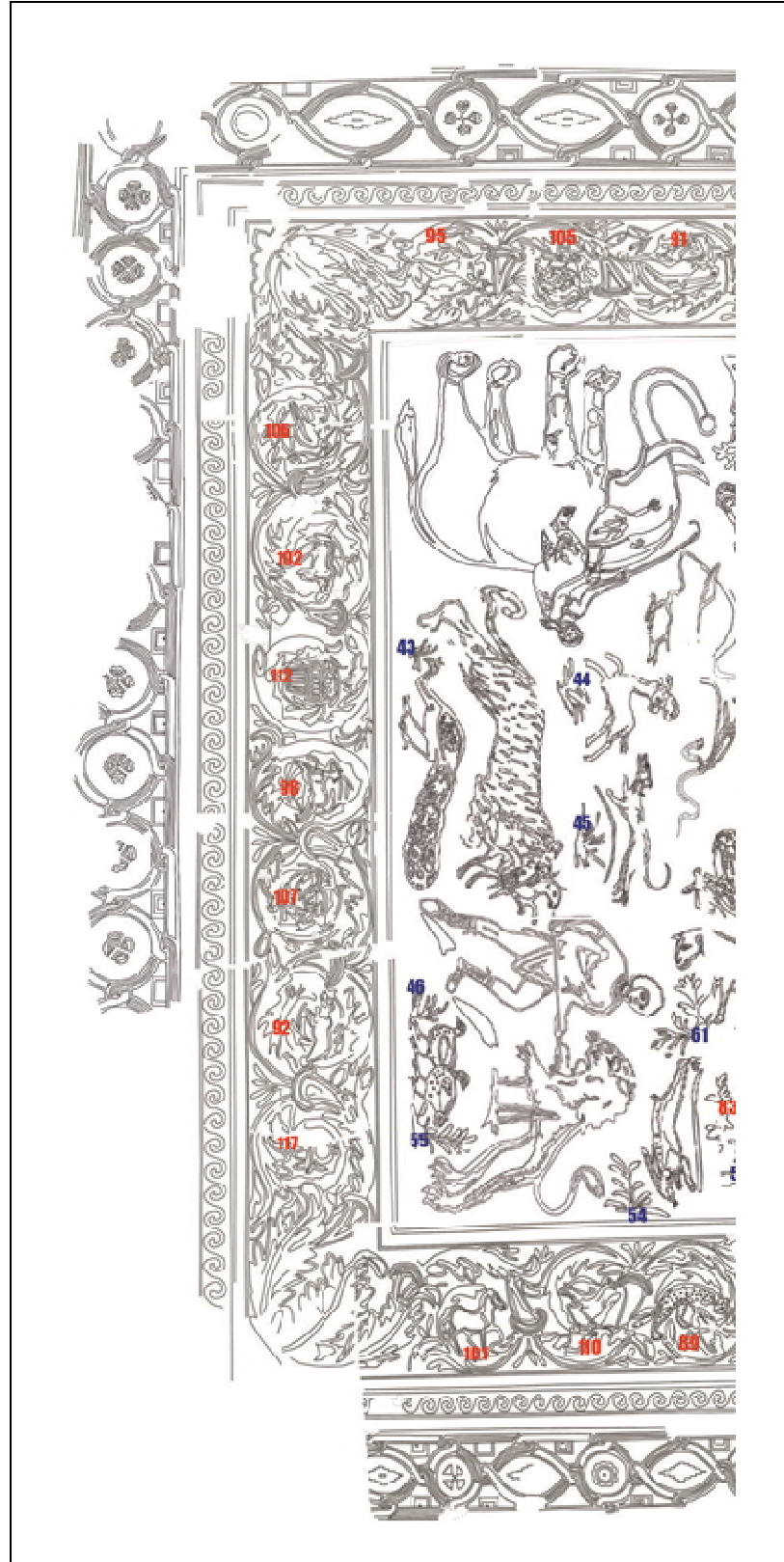
Çizim-8: Merkez I. Pano Orta Bölümü

■ Ağaçlar, Hayvanlar ve Eşyalar

■ Otlar.

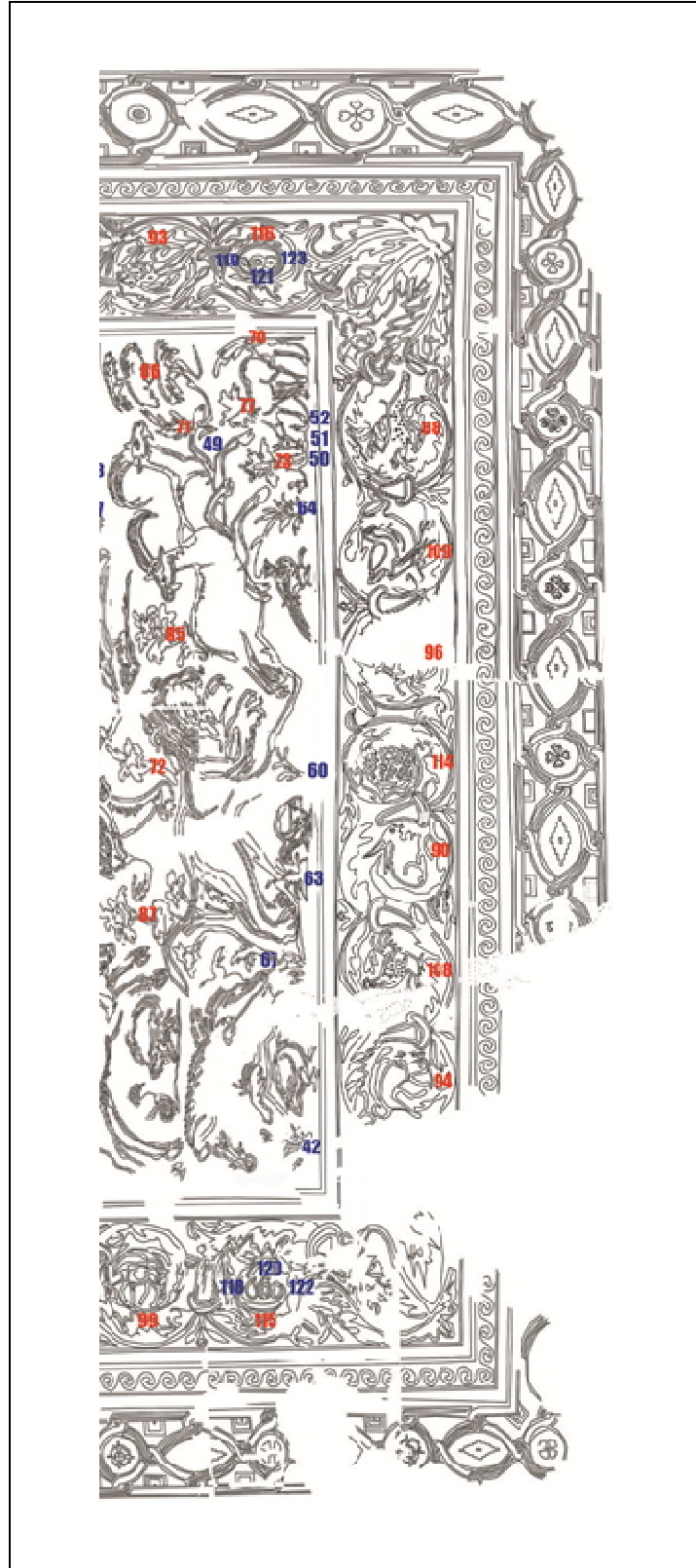
Çizim-9: Merkez I. Pano Batı Bölümü

— Hayvanlar, Meyve ve Eşyalar

— Otlar

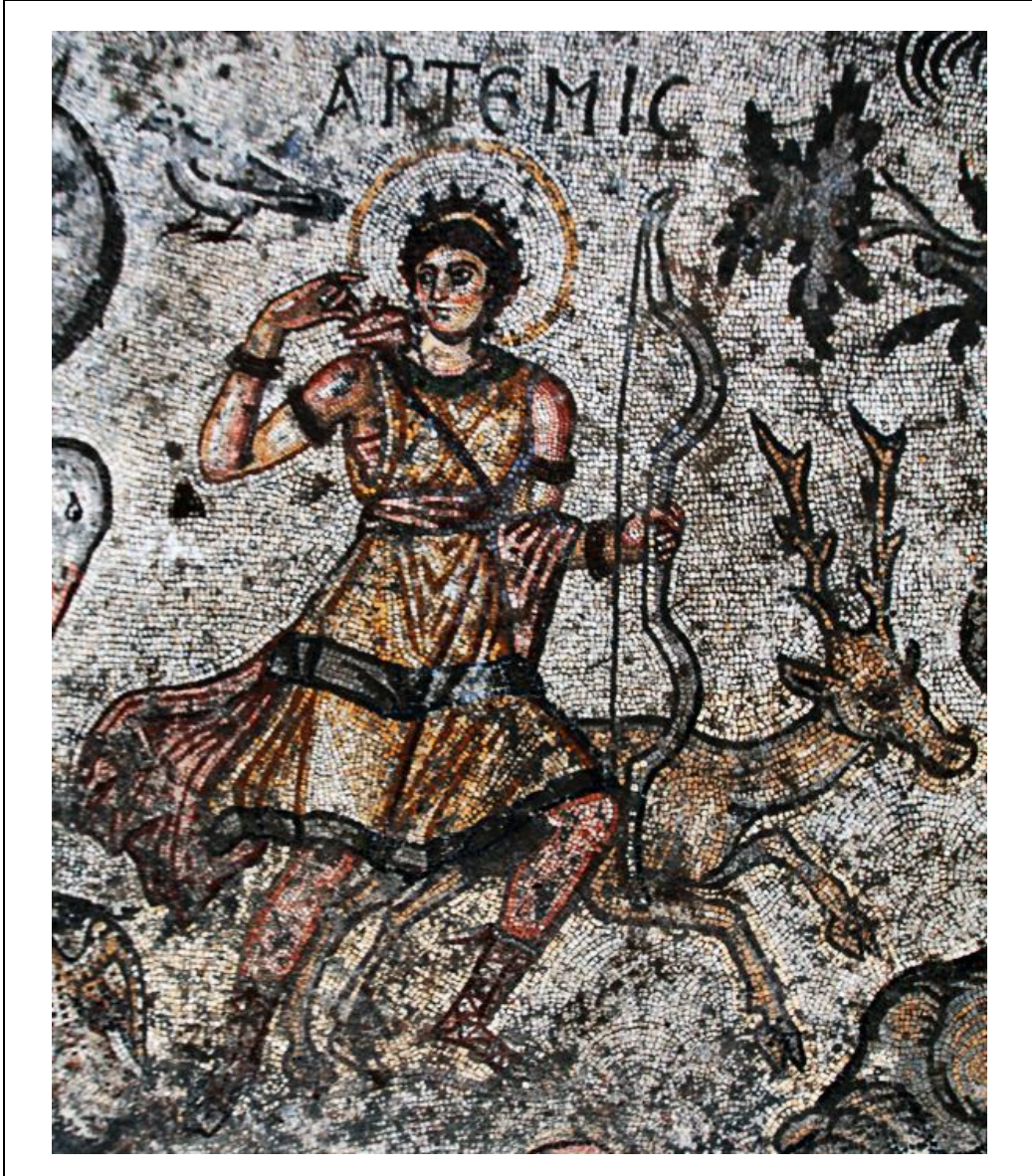
Çizim-10: Merkez I. Pano Doğu Bölümü

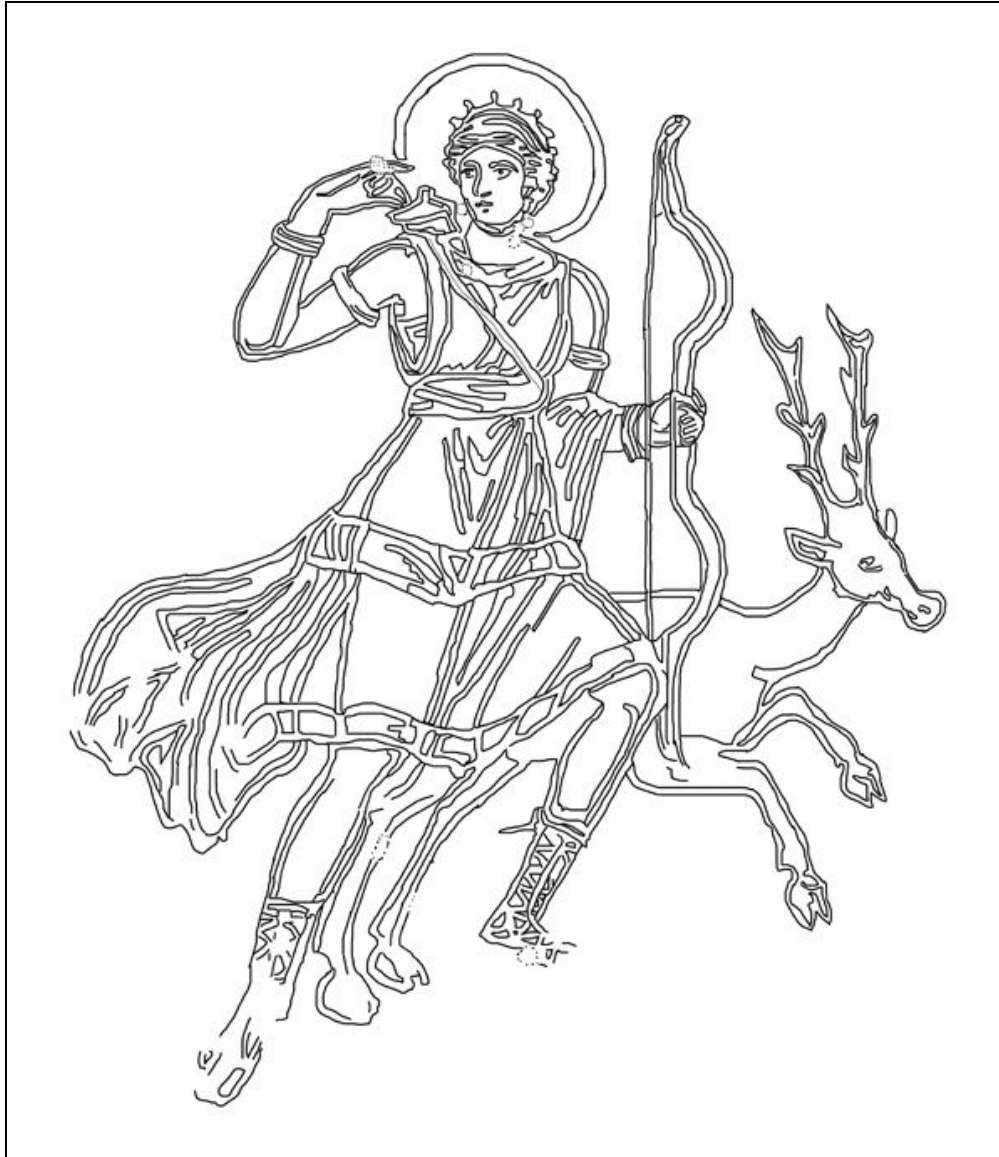
— Ağaçlar, Hayvanlar ve Eşyalar.

— Otlar ve Meyveler.

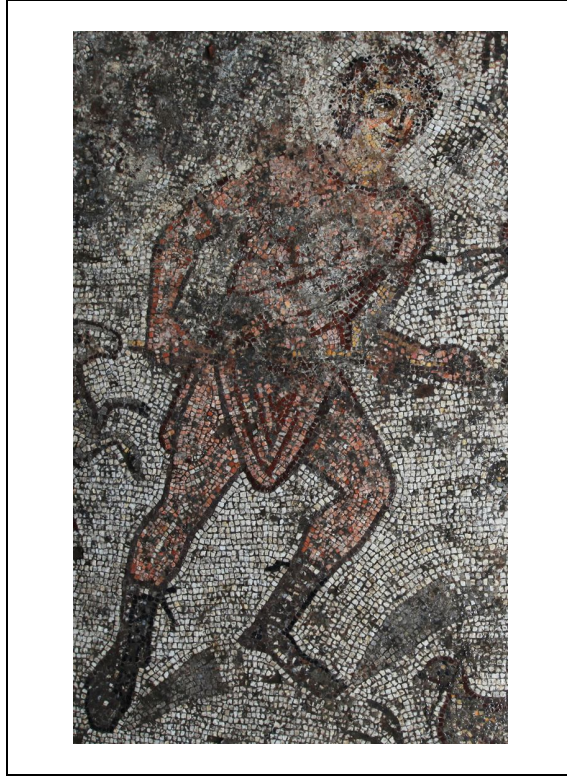
Resim – 17: Tanrıça Artemis ve Geyik (1 ve 4 nolu figürler)

Çizim – 11: Tanrıça Artemis ve Geyik

Resim – 18: Avcı (2 nolu figür)

Çizim – 12: Avcı

Resim – 19: Sürücü (3 nolu figür)

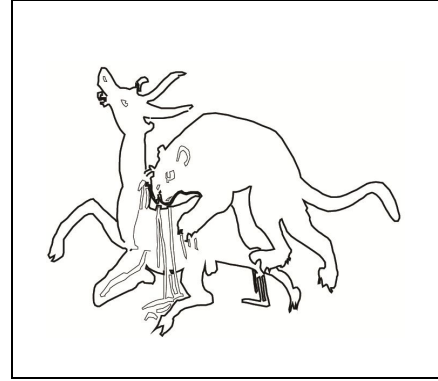
Çizim – 13: Sürücü

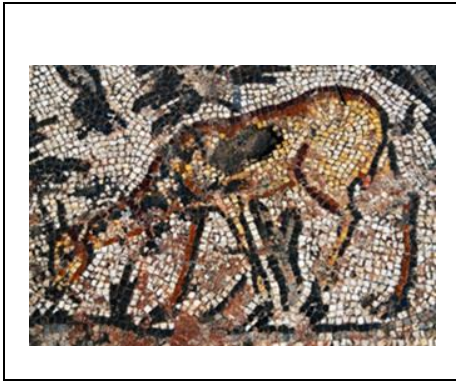
Resim – 20: Geyik ve Leopar (5 ve 7 nolu figürler)

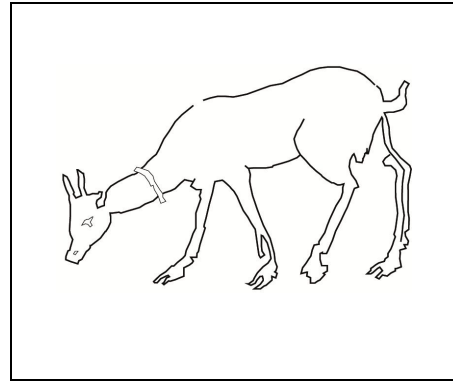
Çizim – 14: Geyik ve Leopar

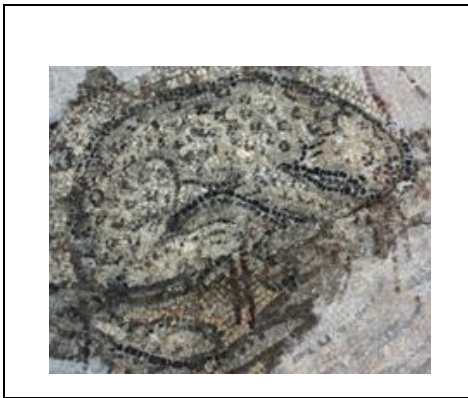
Resim – 21: Karaca (6 nolu figür)

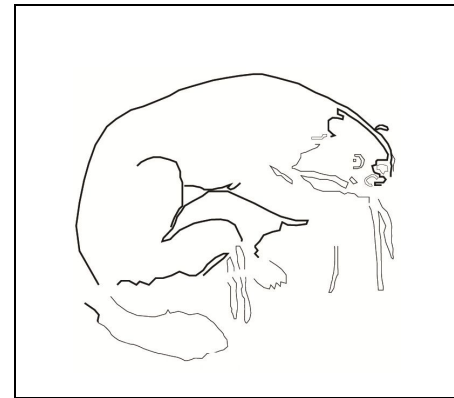
Çizim – 15: Karaca

Resim – 22: Leopar (8 nolu figür)

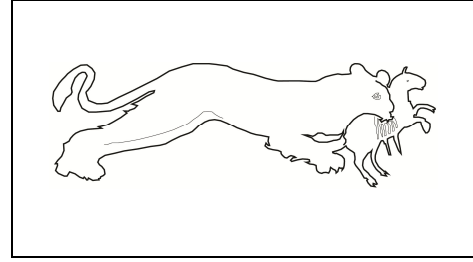
Çizim – 16: Leopar

Resim – 23: Kaplan ve tay (9 ve 20 nolu figür)

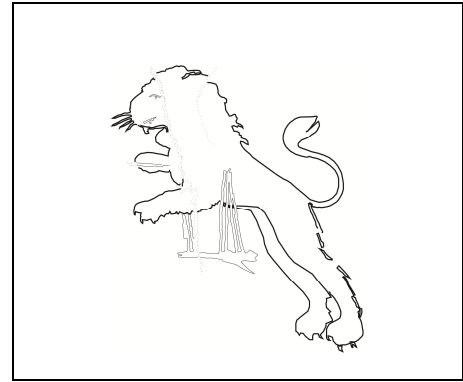
Çizim – 17: Kaplan ve tay

Resim – 24: Aslan (10 nolu figür)

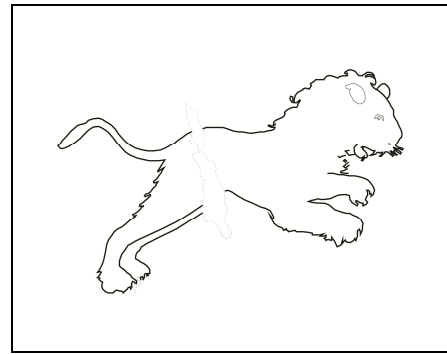
Çizim – 18: Aslan

Resim – 25: Aslan (11 nolu figür)

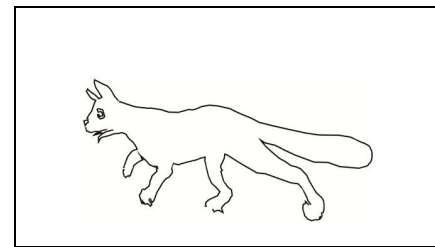
Çizim – 19: Aslan

Resim – 26: Tilki (12 nolu figür)

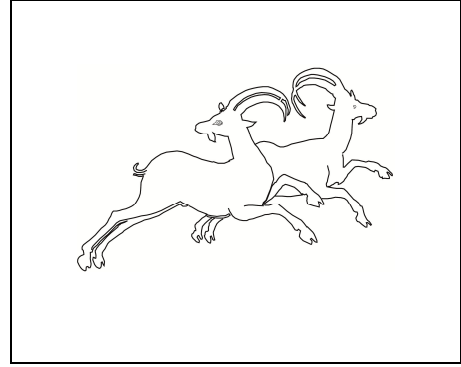
Çizim – 20: Tilki

Resim – 27: Dağ keçileri (15 ve 16 nolu figürler)

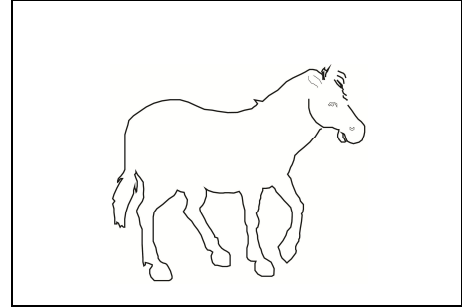
Çizim – 21: Dağ keçileri

Resim – 28: Zebra (21 nolu figür)

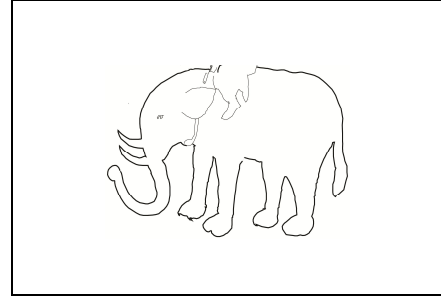
Çizim – 22: Zebra

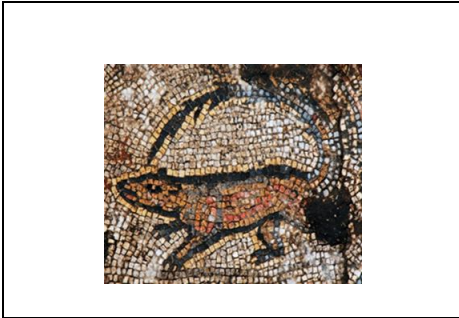
Resim – 29: Fil (22 nolu figür)

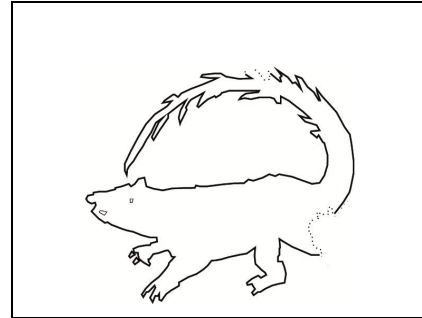
Çizim – 23: Fil

Resim – 30: Mongo (25 nolu figür)

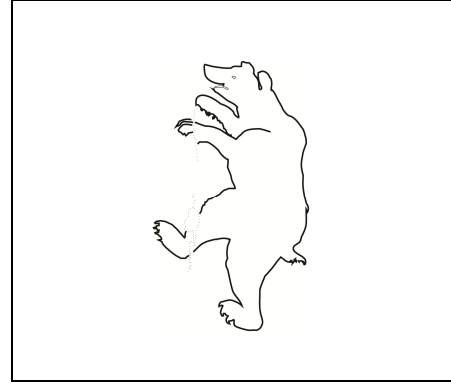
Çizim -24: Mongo

Resim – 31: Ayı (26 nolu figür)

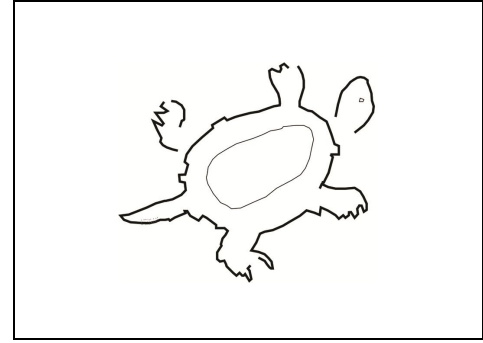
Çizim – 25: Ayı

Resim-32: Kaplumbağa (27 nolu figür)

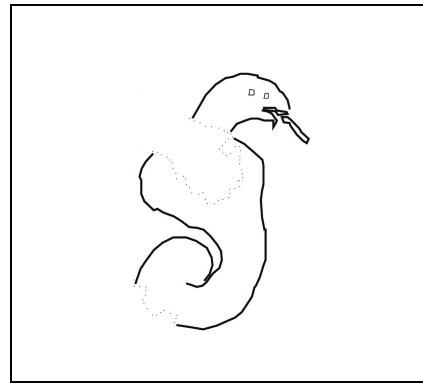
Çizim-26: Kaplumbağa

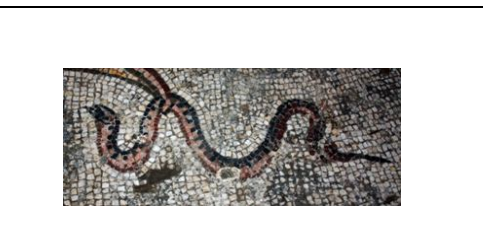
Resim – 33: Kobra (28 nolu figür)

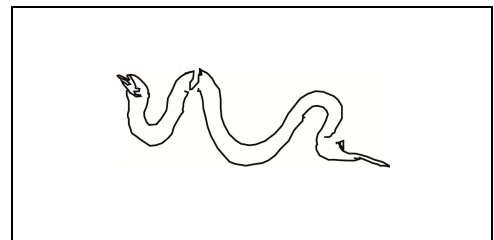
Çizim – 27: Kobra

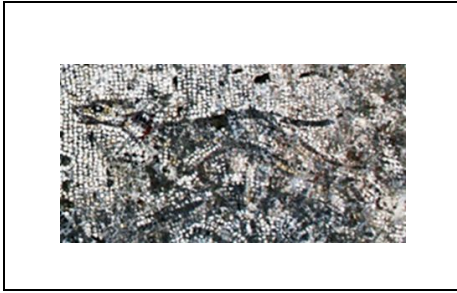
Resim – 34: Yılan (29 nolu figür)

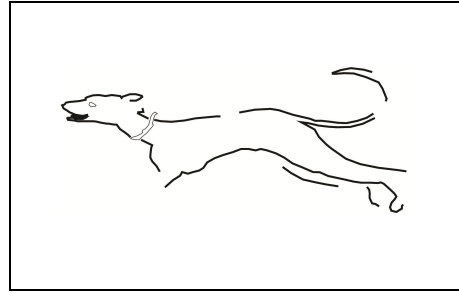
Çizim – 28: Yılan

Resim – 35: Köpek (13 nolu figür)

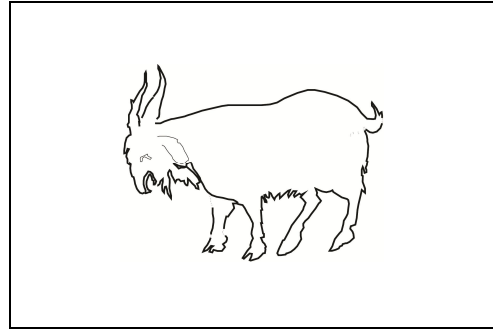
Çizim -29: Köpek

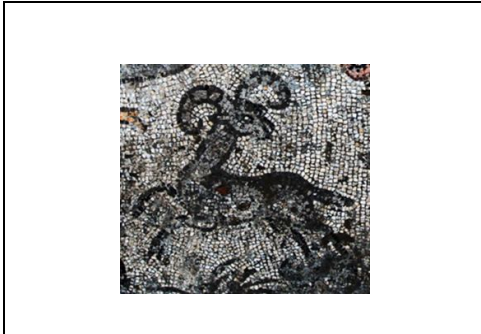
Resim -36:Keçi (14 nolu figür)

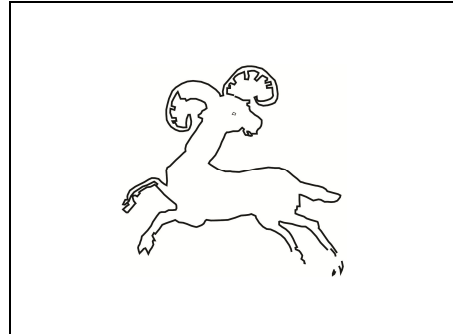
Çizim – 30: Keçi

Resim -37:Koç (17 nolu figür)

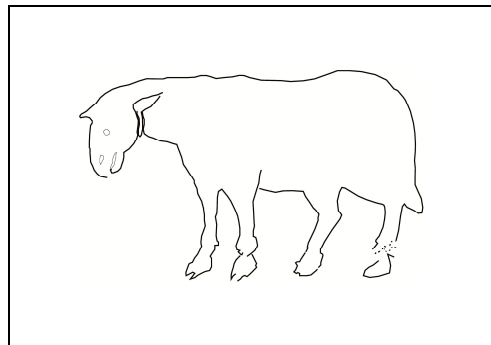
Çizim -31: Koç

Resim – 38: Koyun (18 nolu figür)

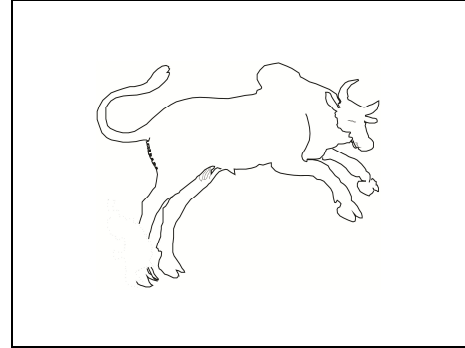
Çizim – 32: Koyun

Resim – 39: Boğa (19 nolu figür)

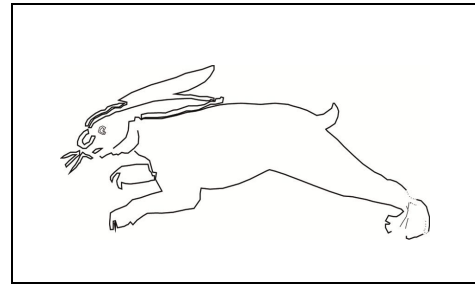
Çizim – 33: Boğa

Resim – 40: Tavşan (23 nolu figür)

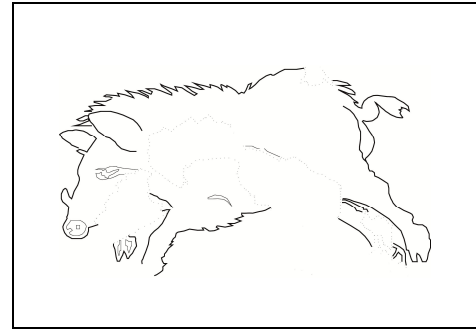
Çizim – 34: Tavşan

Resim – 41: Domuz (24 nolu figür)

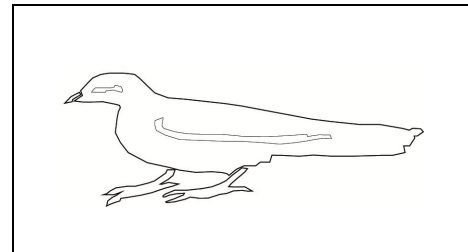
Çizim – 35: Domuz

Resim – 42: Güvercin (30 nolu figür)

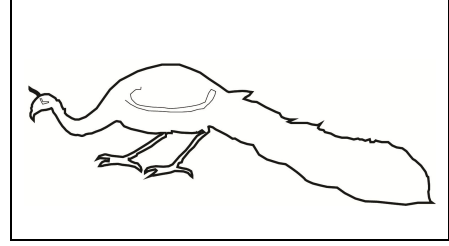
Çizim – 36: Güvercin

Resim – 43: Tavus kuşu (32 nolu figür)

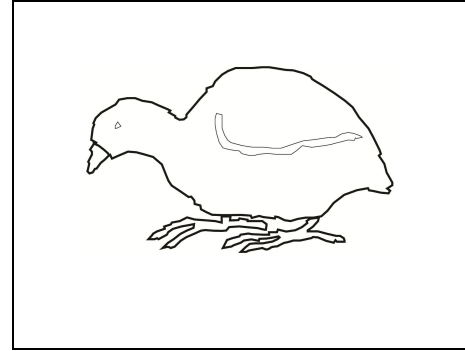
Çizim – 37: Tavus kuşu

Resim – 44: Keklik (34 nolu figür)

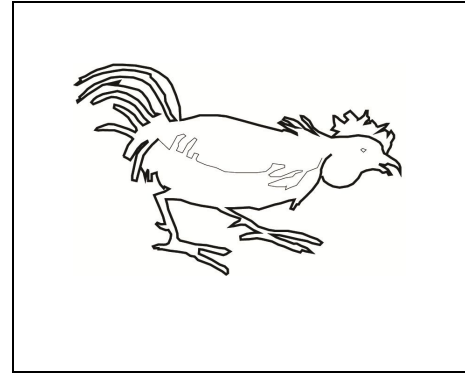
Çizim – 38: Keklik

Resim – 45: Horoz (36 nolu figür)

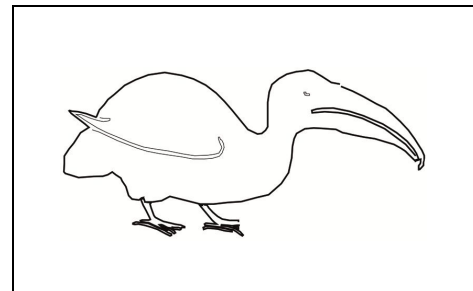
Çizim – 39: Horoz

Resim – 46: Pelikan (31 nolu figür)

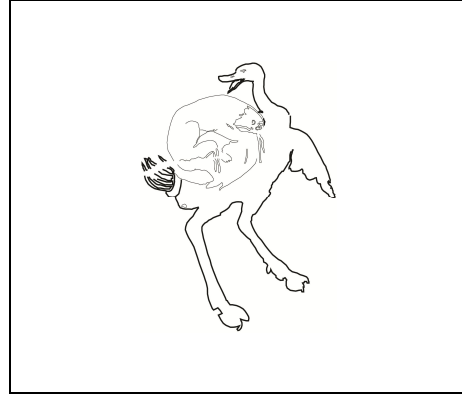
Çizim – 40: Pelikan

Resim – 47: Deve kuşu (33 nolu figür)

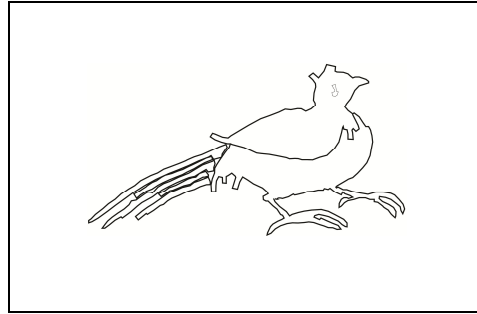
Çizim – 41: Deve kuşu

Resim – 48: Sülün (35 nolu figür)

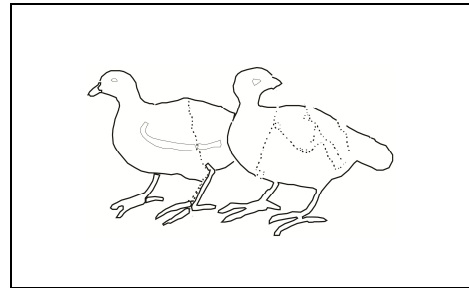
Çizim – 42: Sülün

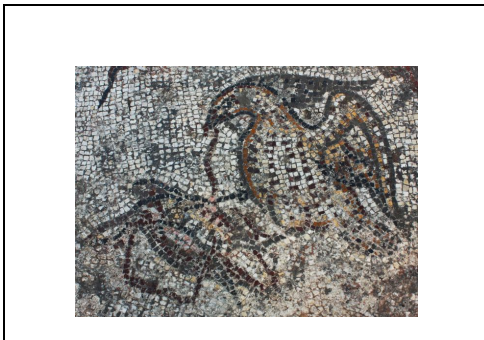
Resim – 49: Kuş (39 ve 40 nolu figürler)

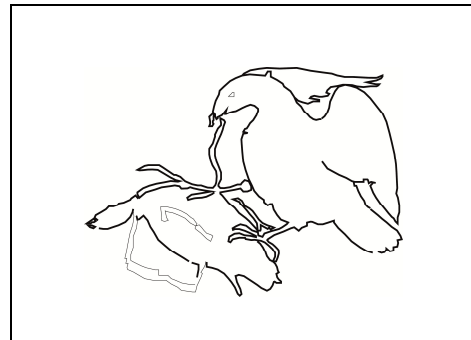
Çizim – 43: Kuş

Resim – 50: Kuş (37 ve 38 nolu figürler)

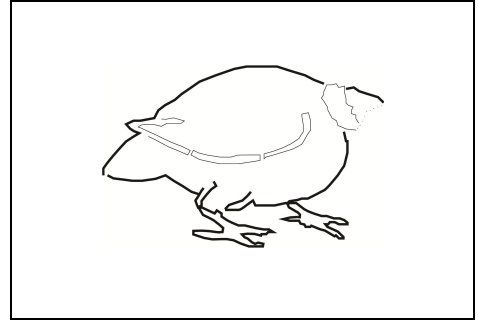
Çizim – 44: Kuş

Resim – 51: Kuş (41 nolu figür)

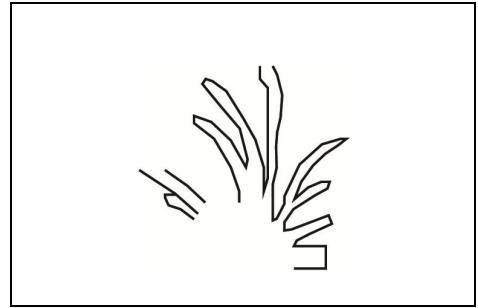
Çizim – 45: Kuş

Resim – 52: Ot (42 nolu motif)

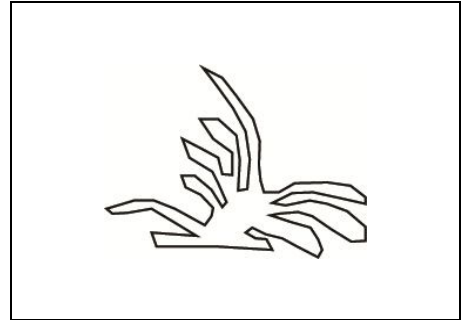
Çizim – 46: Ot

Resim – 53: Ot (43 nolu motif)

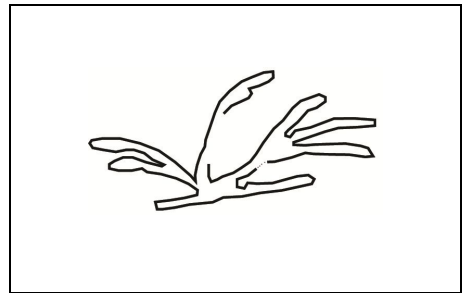
Çizim – 47: Ot

Resim – 54: Ot (44 nolu motif)

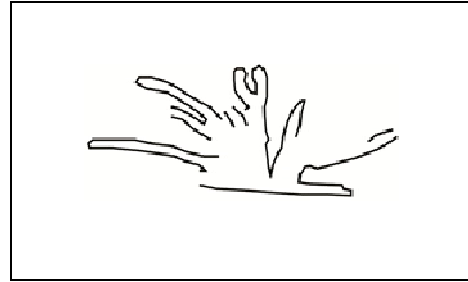
Çizim – 48: Ot

Resim – 55: Ot (45 nolu motif)

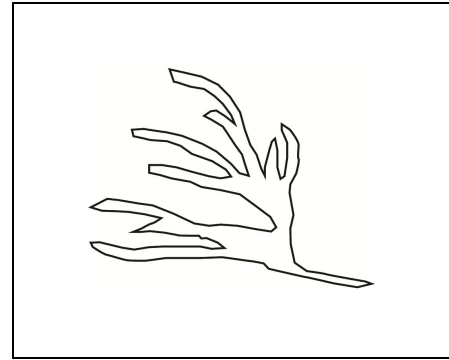
Çizim – 49: Ot

Resim – 56: Ot (46 nolu motif)

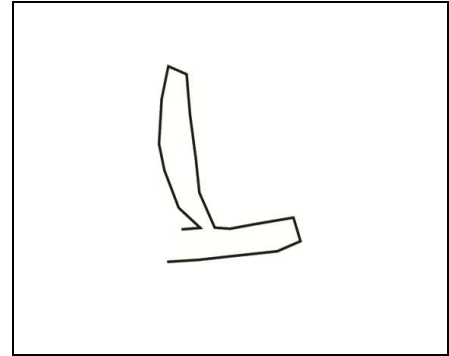
Çizim – 50: Ot

Resim – 57: Ot (47 nolu motif)

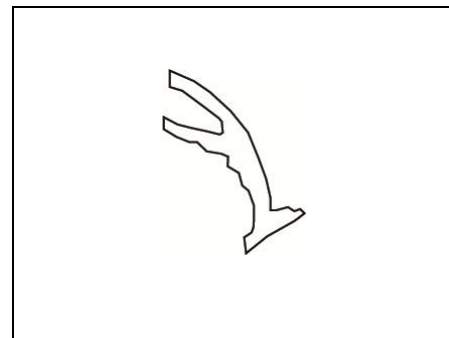
Çizim -51: Ot

Resim – 58: Ot (48 nolu motif)

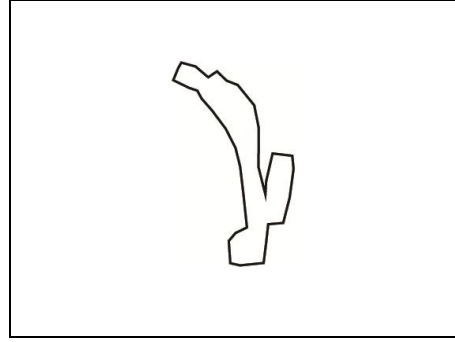
Çizim – 52: Ot

Resim – 59: Ot (49 nolu motif)

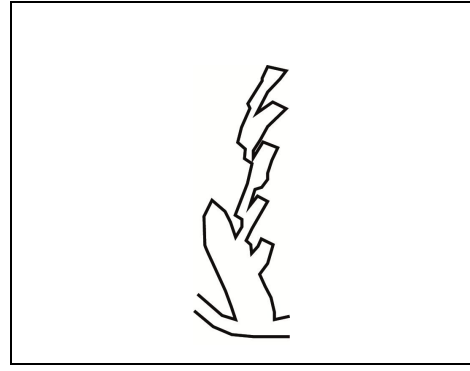
Çizim – 53: Ot

Resim – 60: Ot (50 nolu motif)

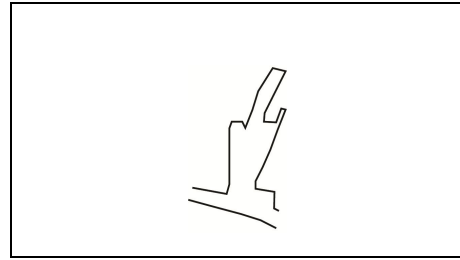
Çizim – 54: Ot

Resim – 61: Ot (51 nolu motif)

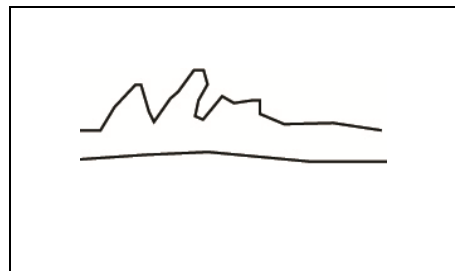
Çizim – 55: Ot

Resim – 62: Ot (52 nolu motif)

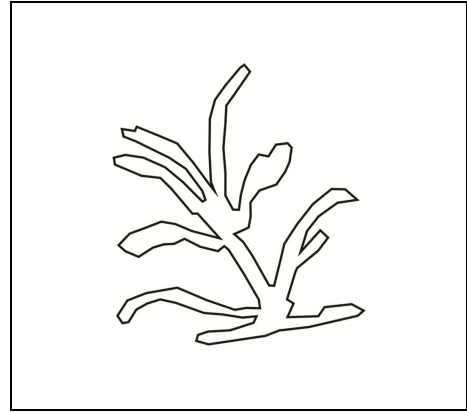
Çizim – 56: Ot

Resim – 63: Ot (53 nolu motif)

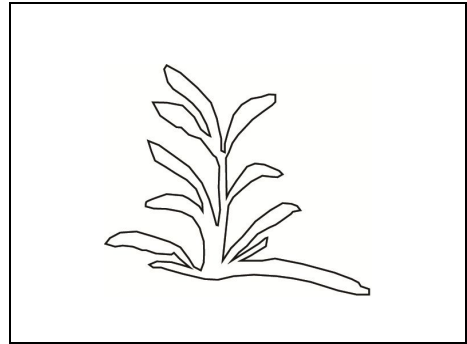
Çizim – 57: Ot

Resim – 64: Ot (54 nolu motif)

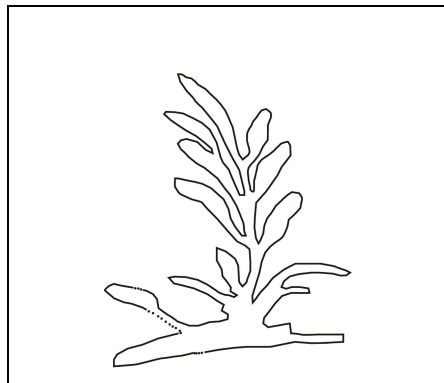
Çizim – 58: Ot

Resim – 65: Ot (55 nolu motif)

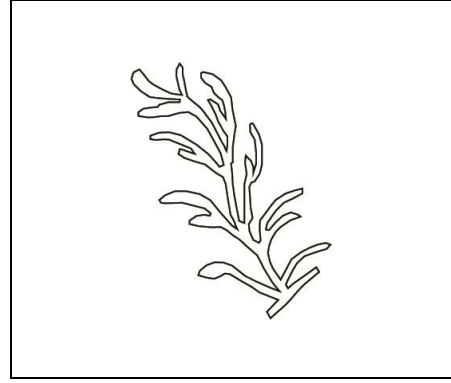
Çizim – 59: Ot

Resim – 66: Ot (56 nolu motif)

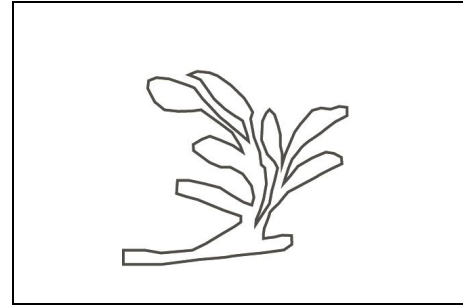
Çizim – 60: Ot

Resim – 67: Ot (57 nolu motif)

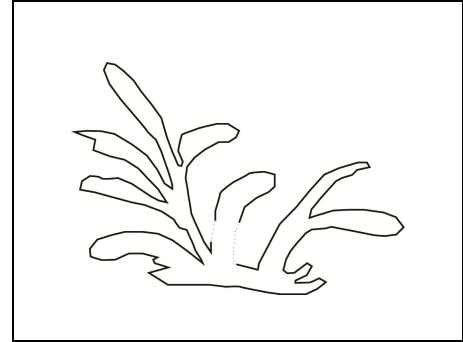
Çizim – 61: Ot

Resim – 68: Ot (58 nolu motif)

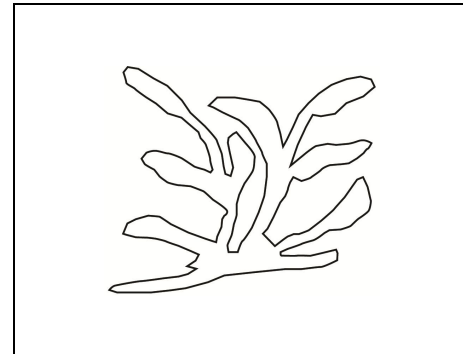
Çizim – 62: Ot

Resim – 69: Ot (69 nolu motif)

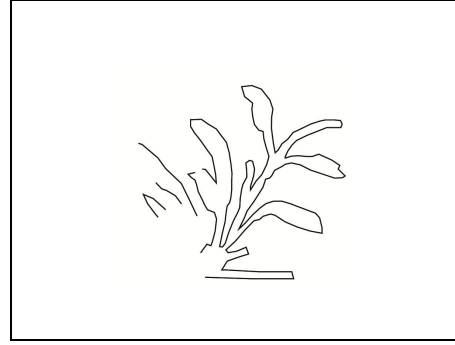
Çizim -63: Ot

Resim – 70: Ot (60 nolu motif)

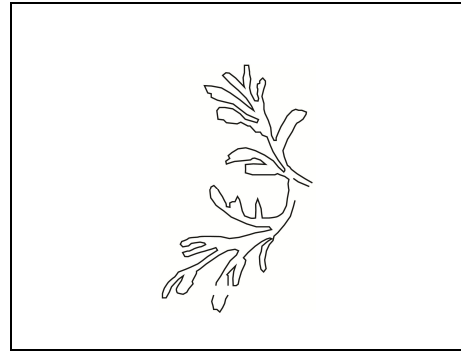
Çizim – 64: Ot

Resim – 71: Ot (61 nolu motif)

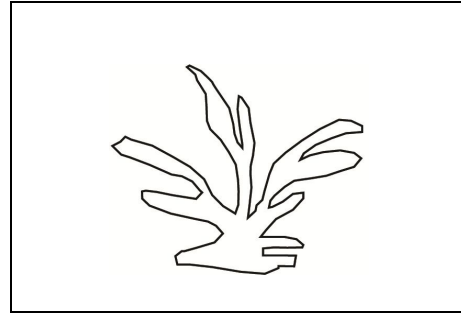
Çizim – 65: Ot

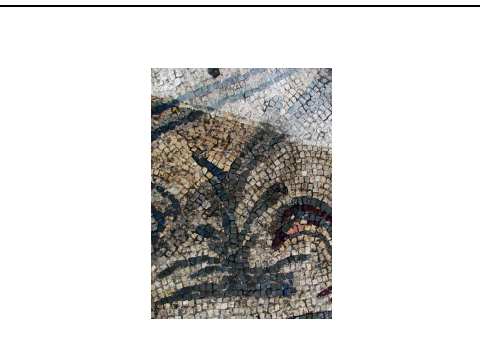
Resim – 72: Ot (62 nolu motif)

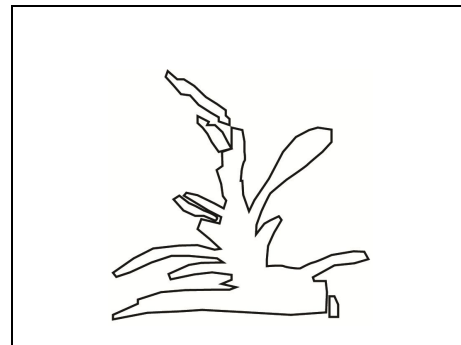
Çizim – 66: Ot

Resim – 73: Ot (63 nolu motif)

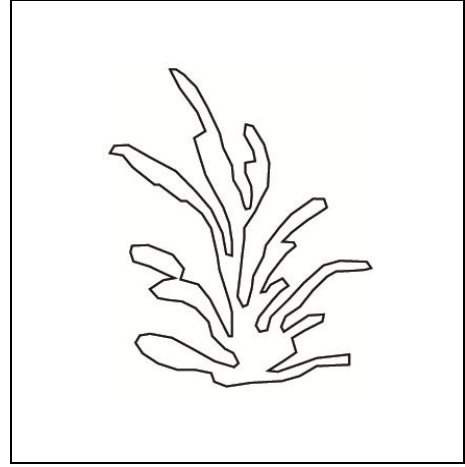
Çizim – 67: Ot

Resim – 74: Ot (64 nolu motif)

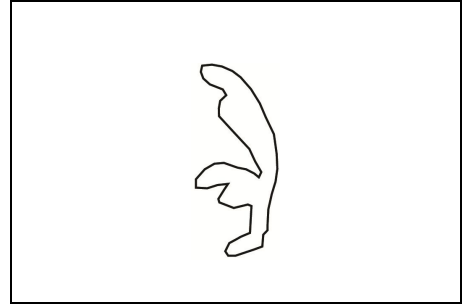
Çizim – 68: Ot

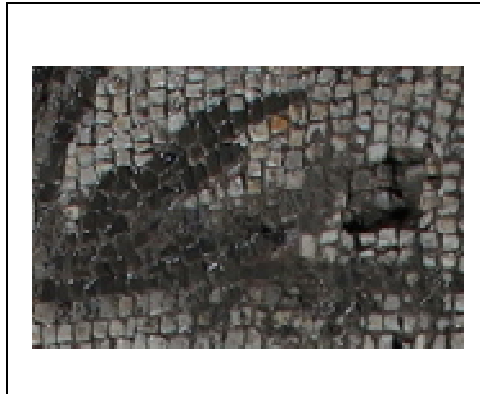
Resim – 75: Ot (65 nolu motif)

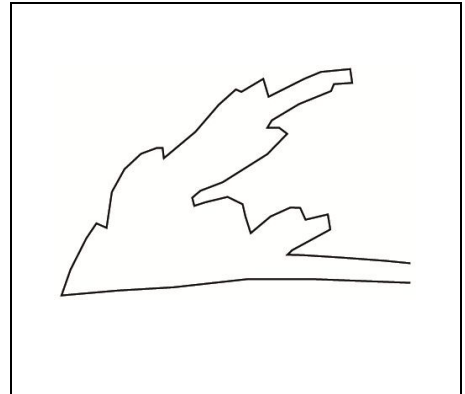
Çizim – 69: Ot

Resim – 76: Ot (66 nolu motif)

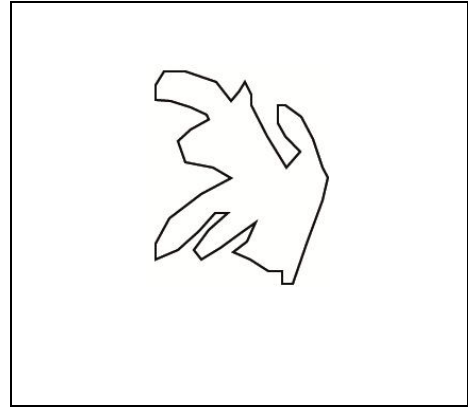
Çizim – 70: Ot

Resim – 77: Ot (67 nolu motif)

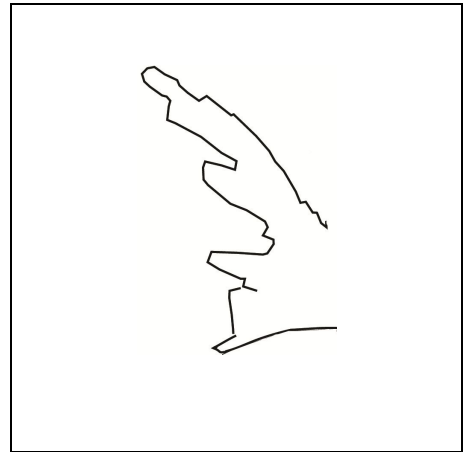
Çizim – 71: Ot

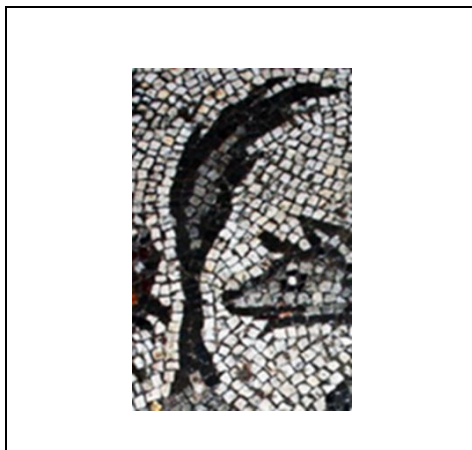
Resim – 78: Ot (68 nolu motif)

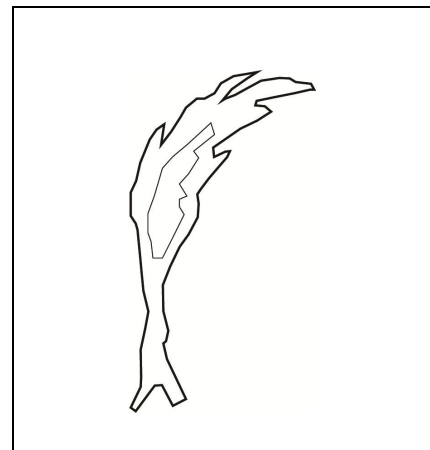
Çizim – 72: Ot

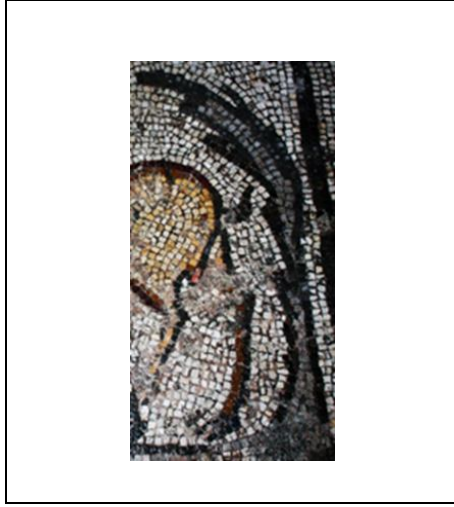
Resim – 79: Ağaç (69 nolu motif)

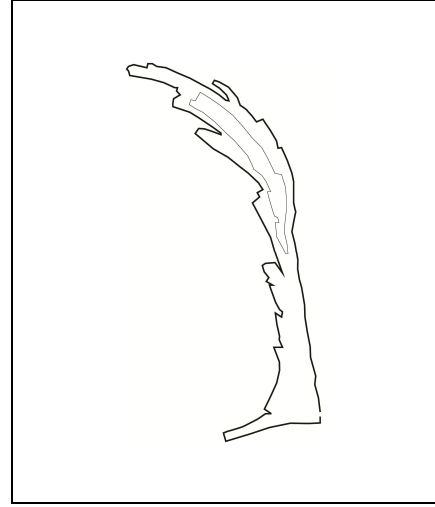
Çizim – 73: Ağaç

Resim – 80: Ağaç (70 nolu motif)

Çizim – 74: Ağaç

Resim – 81: Ağaç (71 nolu motif)

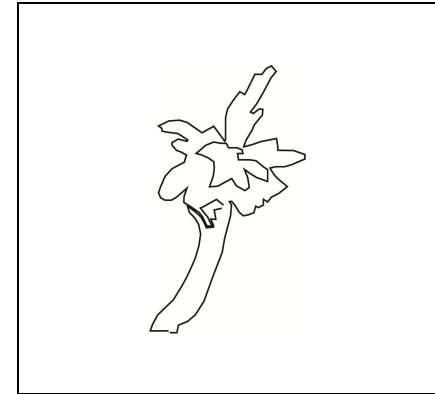
Çizim – 75: Ağaç

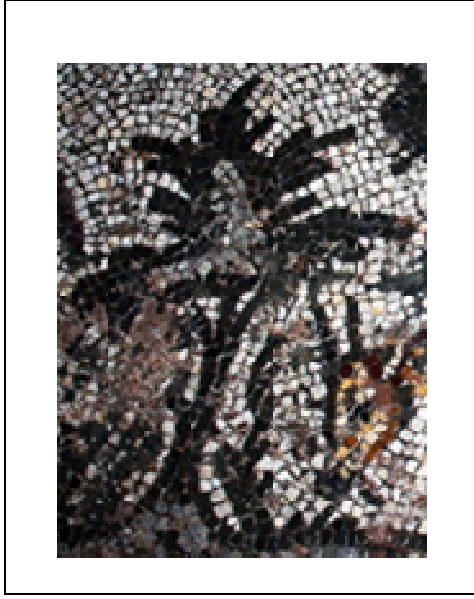
Resim – 82: Ağaç (72 nolu motif)

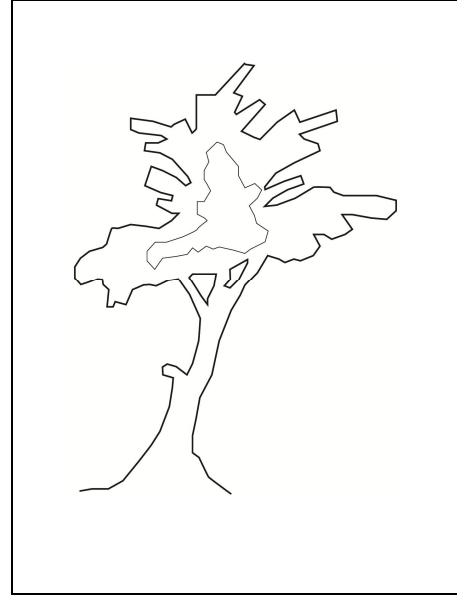
Çizim – 76: Ağaç

Resim – 83: Ağaç (73 nolu motif)

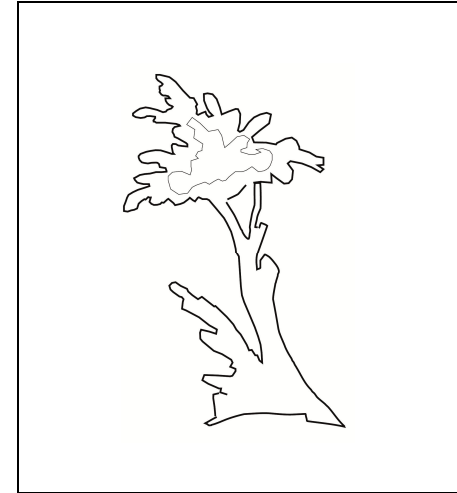
Çizim – 77: Ağaç

Resim – 84: Ağaç (74 nolu motif)

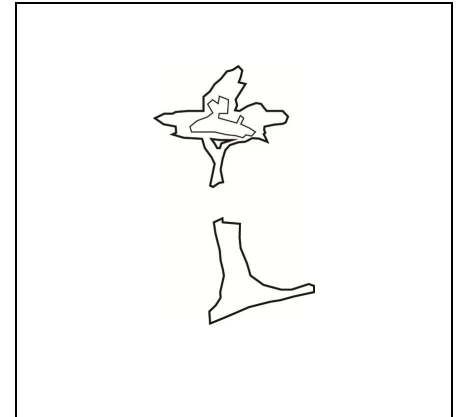
Çizim – 78: Ağaç

Resim – 85: Ağaç (75 nolu motif)

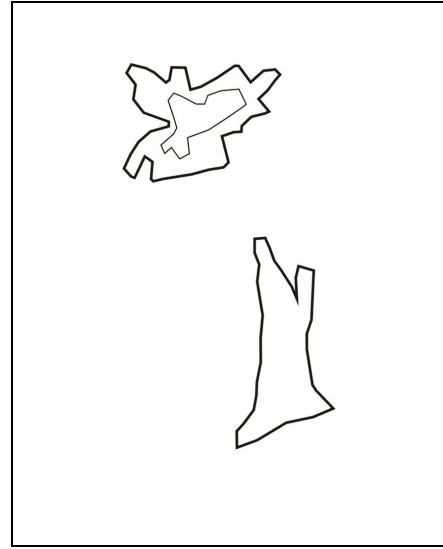
Çizim – 79: Ağaç

Resim – 86: Ağaç (76 nolu motif)

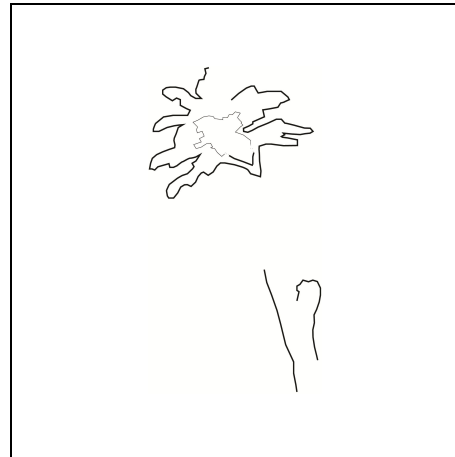
Çizim – 80: Ağaç

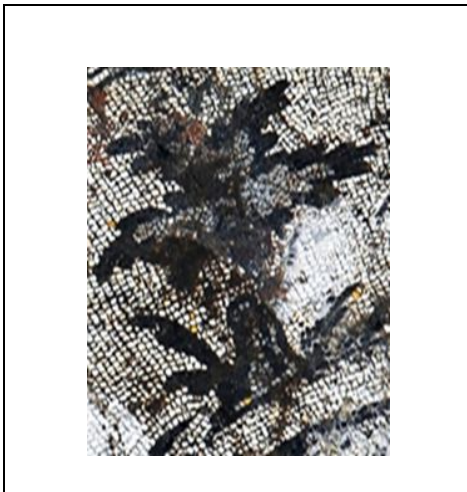
Resim – 87: Ağaç (77 nolu motif)

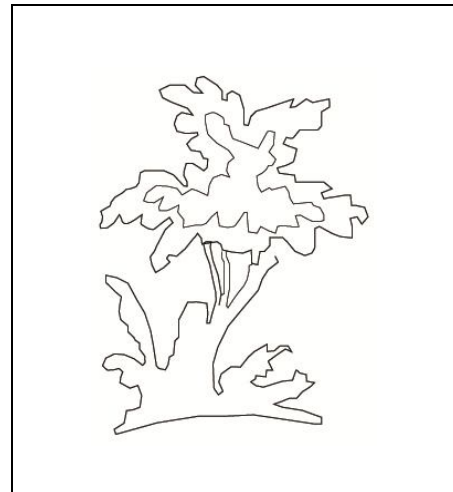
Çizim – 81: Ağaç

Resim – 88: Ağaç (78 nolu motif)

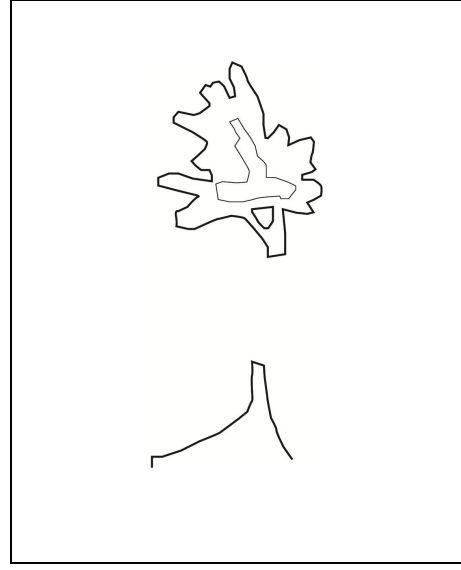
Çizim – 82: Ağaç

Resim – 89: Ağaç (79 nolu motif)

Çizim – 83: Ağaç

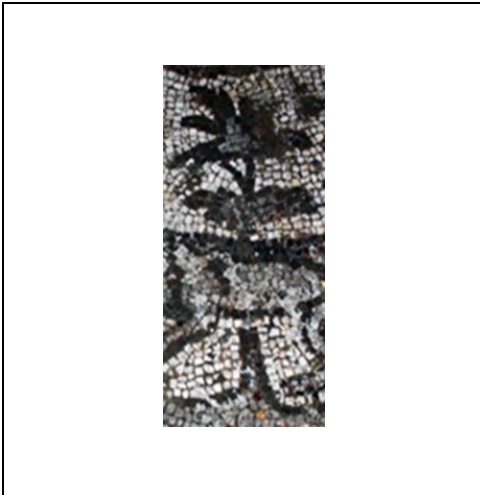
Resim – 90: Ağaç (80 nolu motif)

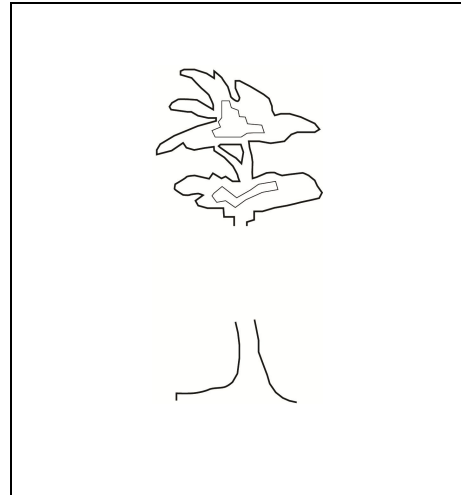
Çizim – 84: Ağaç

Resim – 91: Ağaç (82 nolu motif)

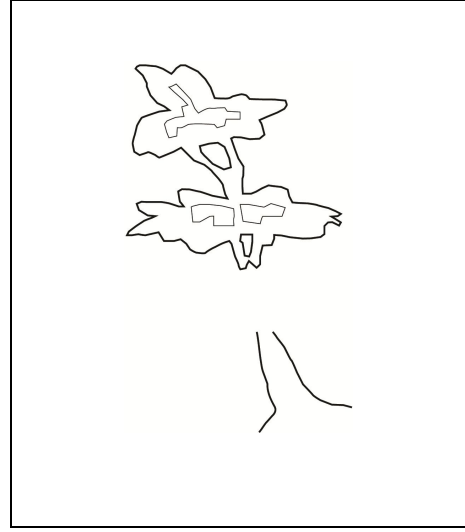
Çizim – 85: Ağaç

Resim – 92: Ağaç (81 nolu motif)

Çizim – 86: Ağaç

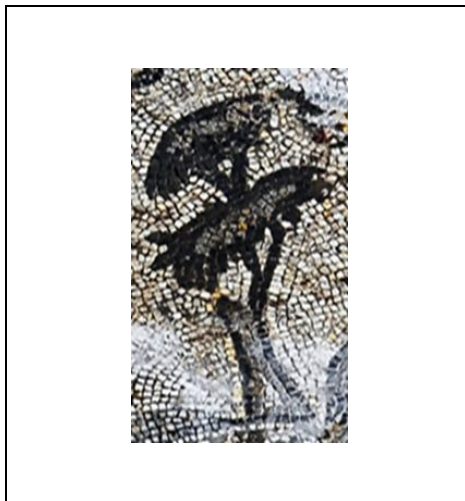
Resim – 93: Ağaç (83 nolu motif)

Çizim – 87: Ağaç

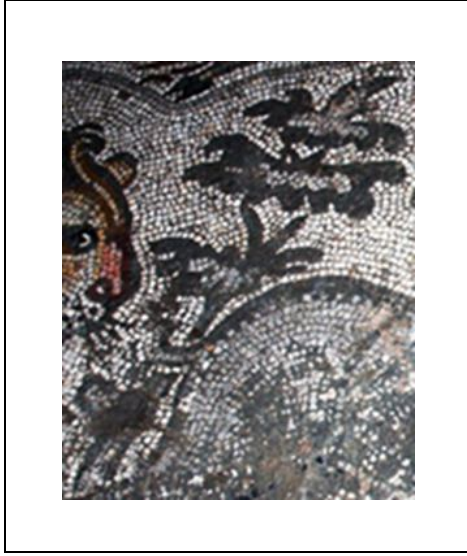
Resim – 94: Ağaç (84 nolu motif)

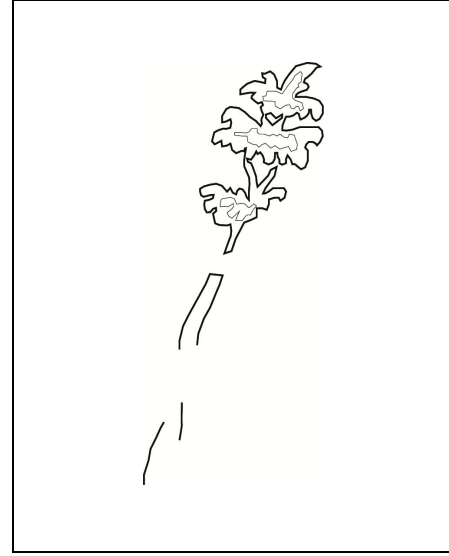
Çizim – 88: Ağaç

Resim – 95: Ağaç (85 nolu motif)

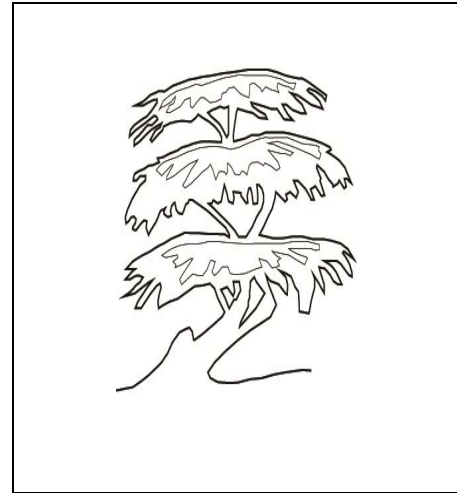
Çizim – 89: Ağaç

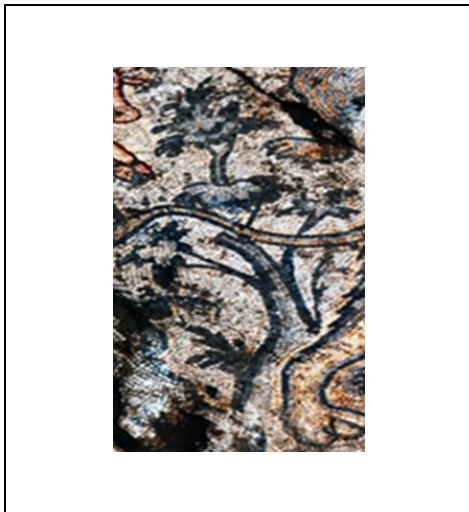
Resim – 96: Ağaç (86 nolu motif)

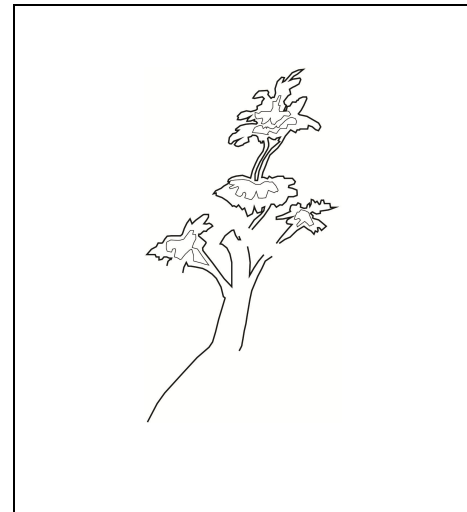
Çizim – 90: Ağaç

Resim – 97: Ağaç (87 nolu motif)

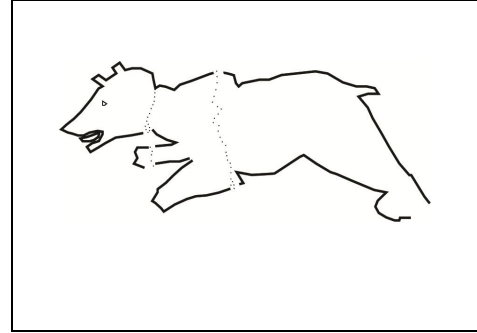
Çizim – 91: Ağaç

Resim – 98: Ayı (92 nolu figür)

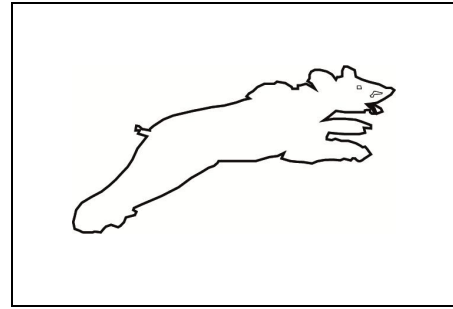
Çizim – 92: Ayı

Resim – 99: Ayı (93 nolu figür)

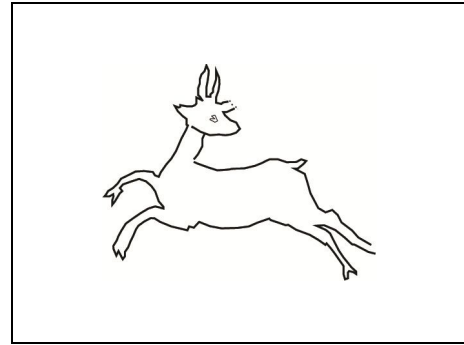
Çizim – 93: Ayı

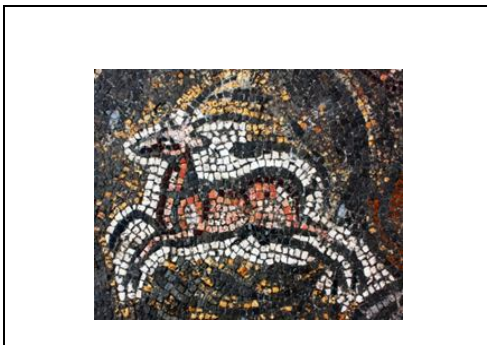
Resim – 100: İmpala. (96 nolu figür)

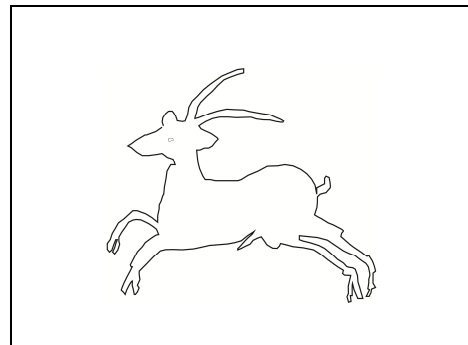
Çizim – 94: İmpala

Resim – 101: İmpala (98 nolu figür)

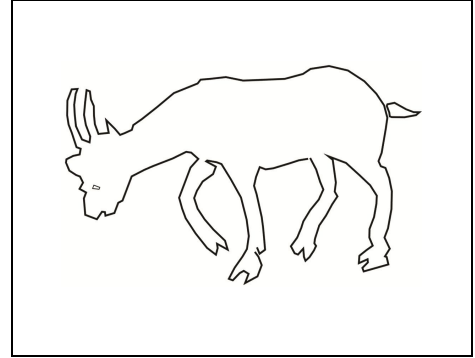
Çizim – 95: İmpala

Resim – 102: Geyik (99 nolu figür)

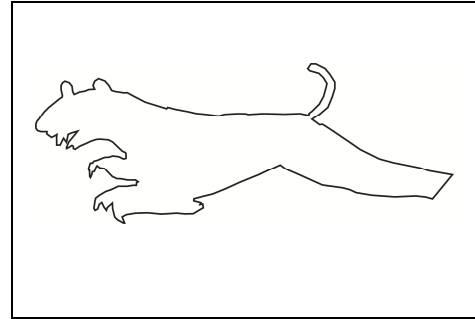
Çizim – 96: Geyik

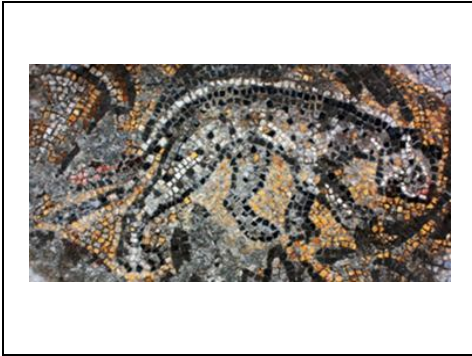
Resim – 103: Leopar (88 nou figür)

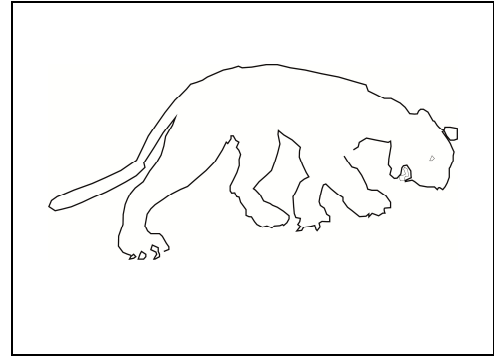
Çizim – 97: Leopar

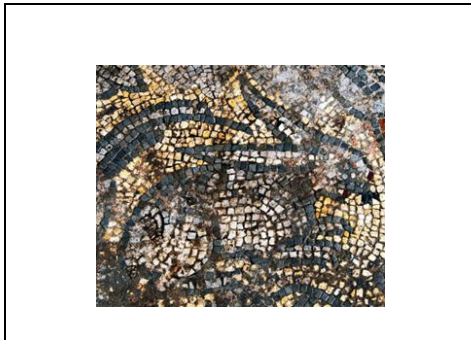
Resim – 104 Leopar (89 nolu figür)

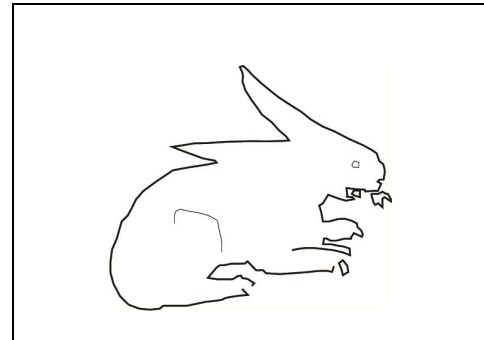
Çizim – 98: Leopar

Resim – 105: Tavşan (90 nolu figür)

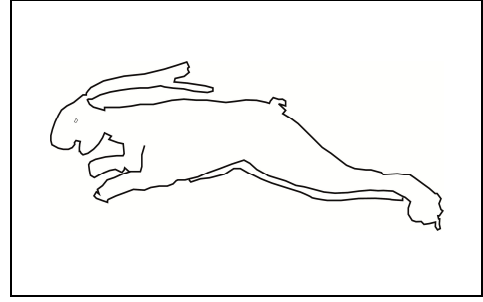
Çizim – 99: Tavşan

Resim – 106: Tavşan (91 nolu figür)

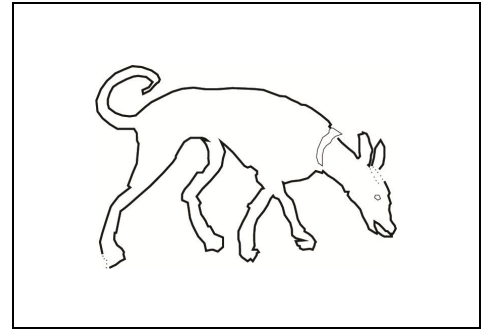
Çizim – 100: Tavşan

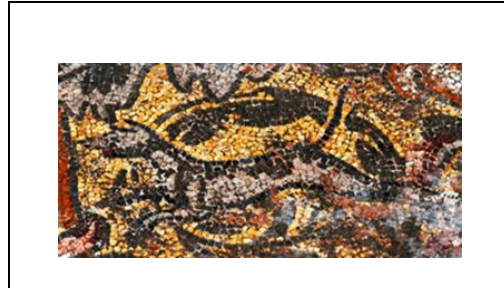
Resim – 107: Köpek (94 nolu figür)

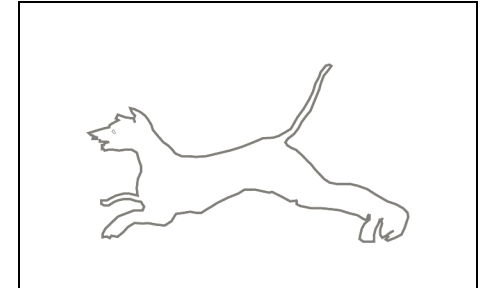
Çizim –101: Köpek

Resim – 108: Köpek (95 nolu figür)

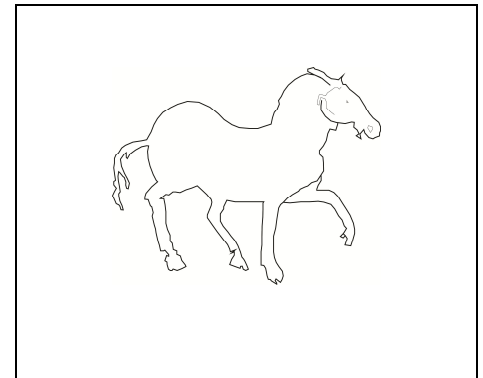
Çizim – 102: Köpek

Resim – 109: At (101 nolu figür)

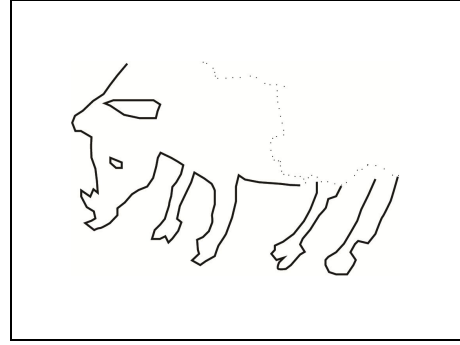
Çizim – 103: At

Resim – 110: Domuz (100 nolu figür)

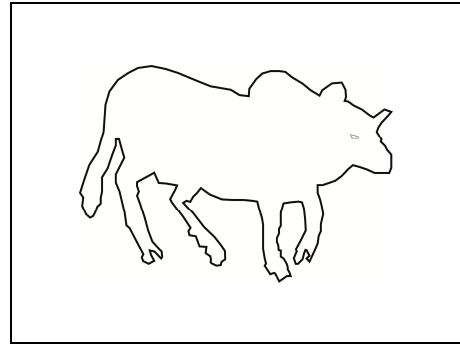
Çizim – 104: Domuz

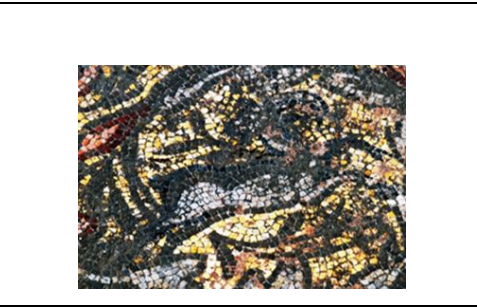
Resim – 111: Boğa (102 nolu figür)

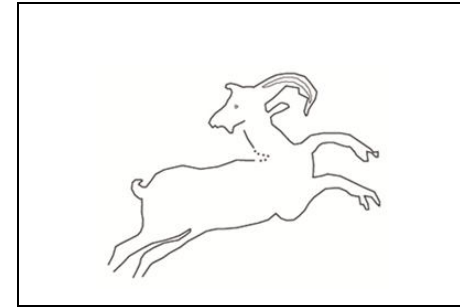
Çizim – 105: Boğa

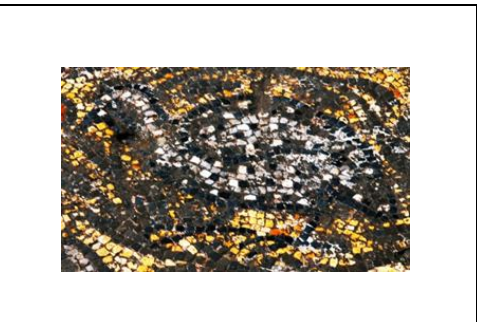
Resim – 112: Koç (97 nolu figür)

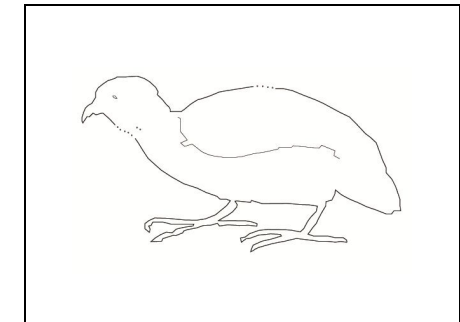
Çizim – 106: Koç

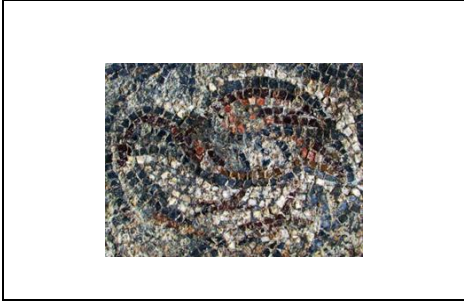
Resim – 113: Bildircin (105 nolu figür)

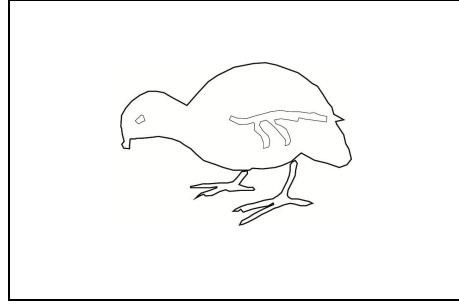
Çizim – 107: Bildircin

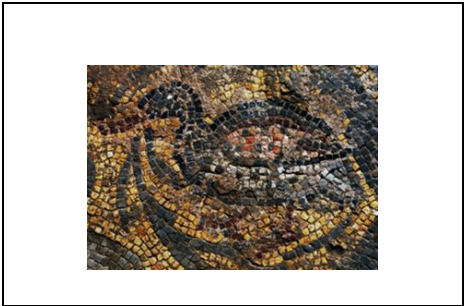
Resim – 114: Keklik (106 nolu figür)

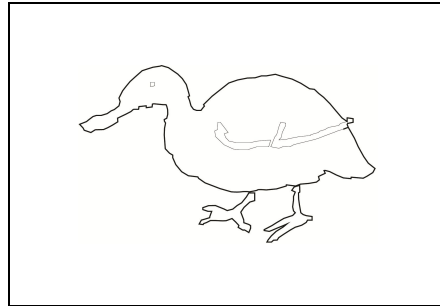
Çizim – 108: Keklik

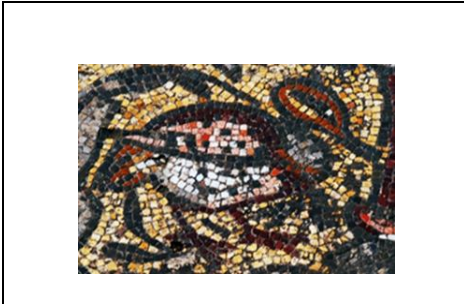
Resim – 115: Ördek (103 nolu figür)

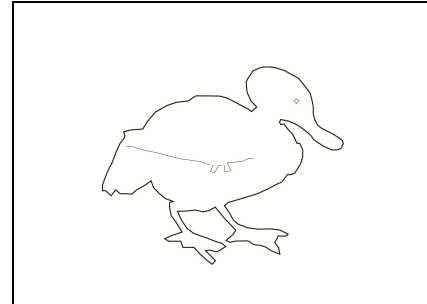
Çizim – 109: Ördek

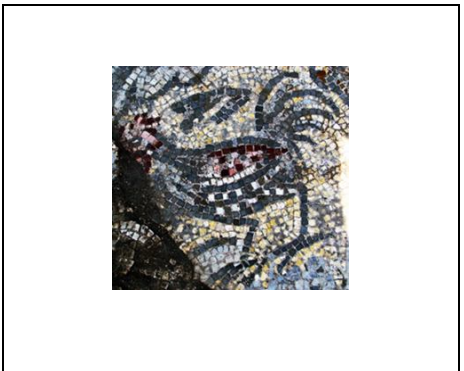
Resim – 116: Ördek (104 nolu figür)

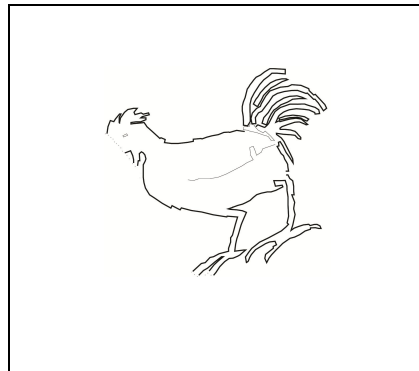
Çizim – 110: Ördek

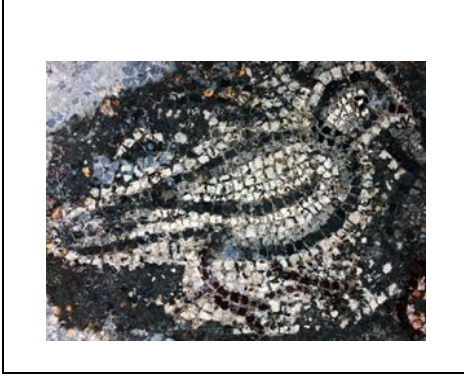
Resim – 117: Horoz (108 nolu figür)

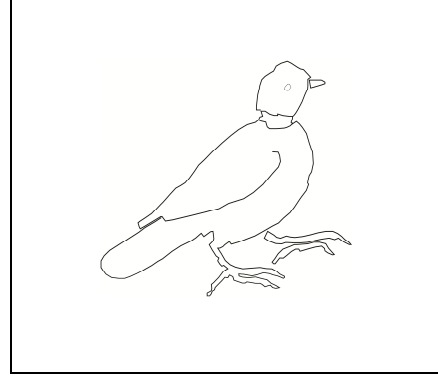
Çizim – 111: Horoz

Resim – 118: Serçe (106 nolu figür)

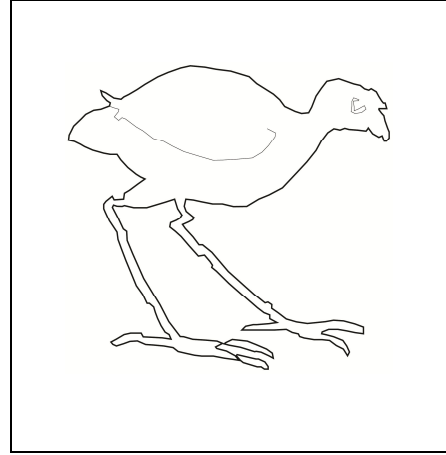
Çizim – 112: Serçe

Resim – 119: Kuş (109 nolu figür)

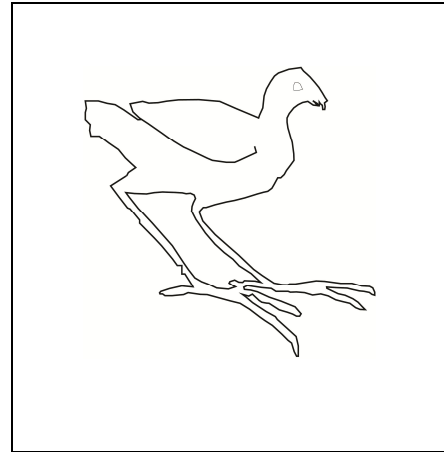
Çizim – 113: Kuş

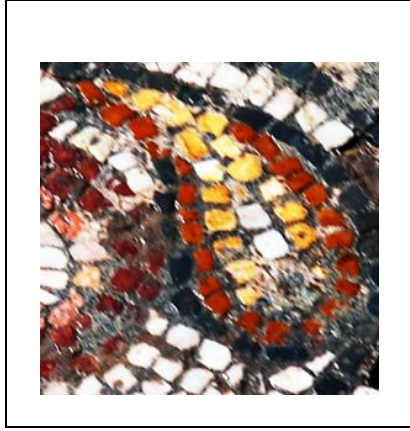
Resim – 120: Kuş (110 nolu figür)

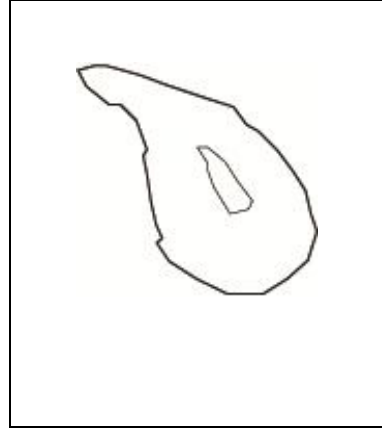
Çizim – 114: Kuş

Resim – 121: Armut (118 nolu motif)

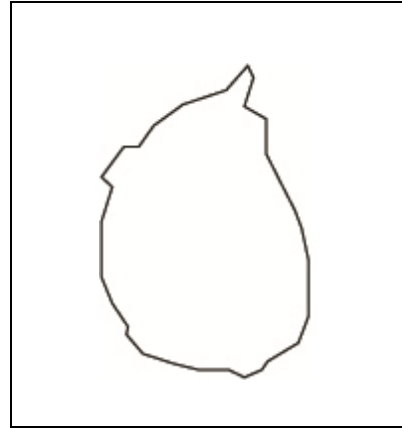
Çizim – 115: Armut (118 nolu motif)

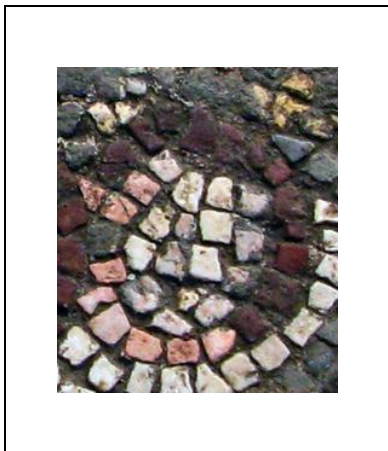
Resim – 122: Armut (119 nolu motif)

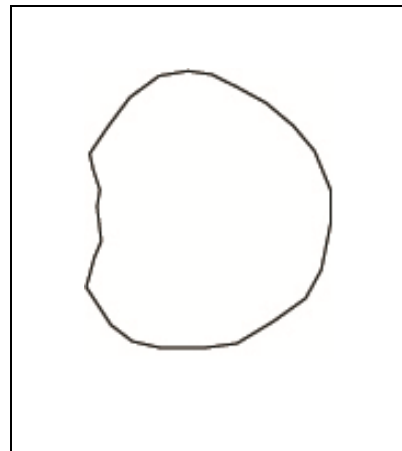
Çizim – 116: Armut (119 nolu motif)

Resim – 123: Elma (122 nolu motif)

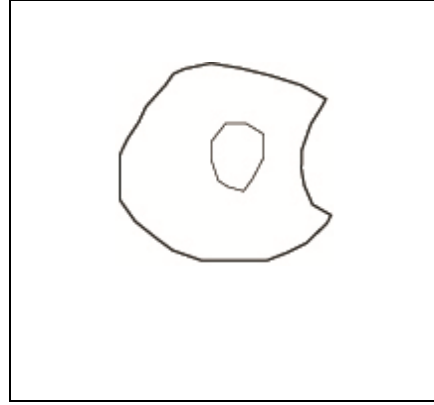
Çizim – 117: Elma (122 nolu motif)

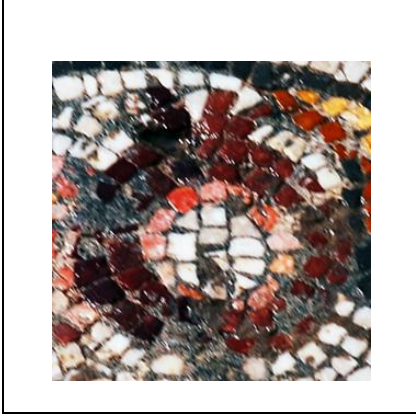
Resim – 124: Elma (123 nolu motif)

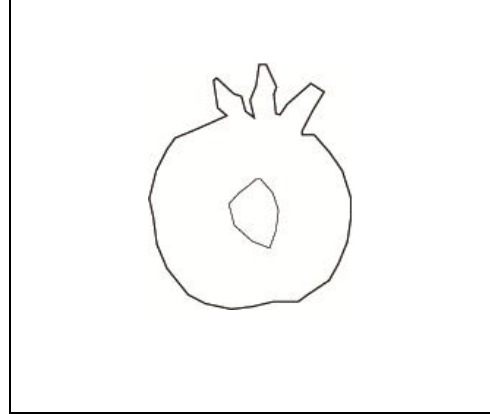
Çizim – 118: Elma

Resim – 125: Nar (120 nolu motif)

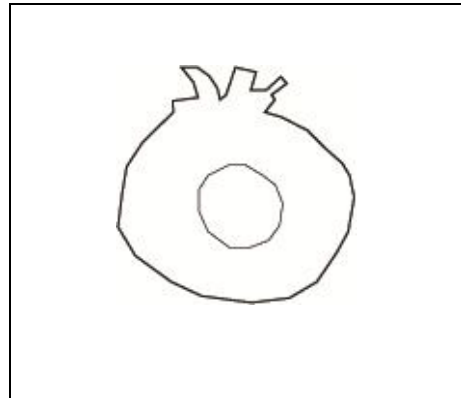
Çizim – 119: Nar

Resim – 126: Nar (121 nolu motif)

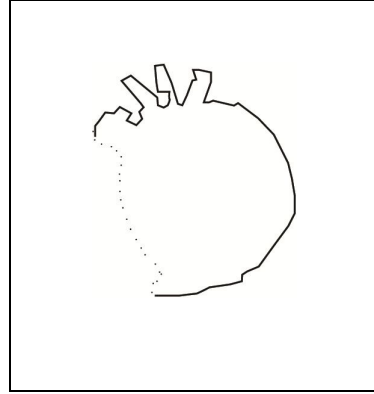
Çizim - 120: Nar

Resim – 127: Nar (117 nolu motif)

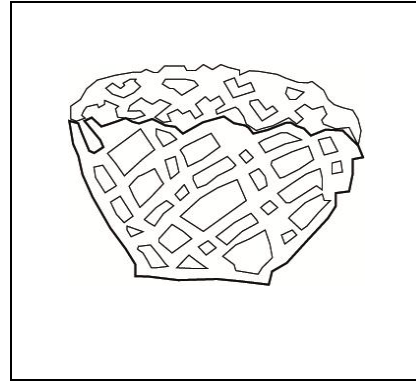
Çizim – 121: Nar

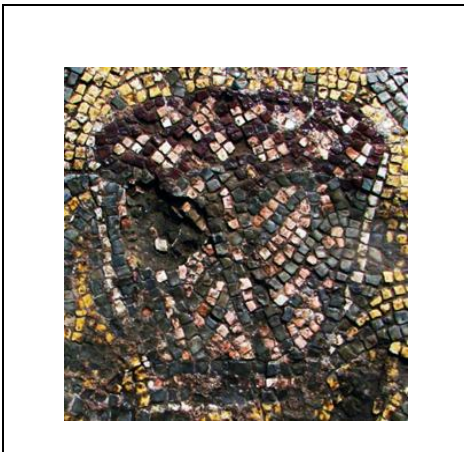
Resim – 128: Sepet (111 nolu motif)

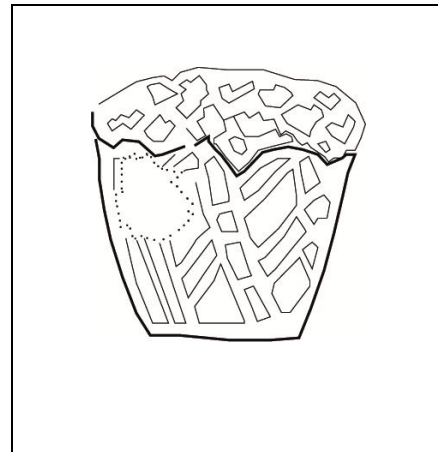
Çizim – 122: Sepet

Resim – 129: Sepet (112 nolu motif)

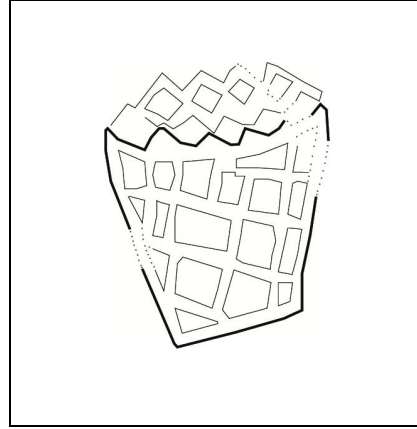
Çizim – 123: Sepet

Resim – 130: Sepet (113 nolu motif)

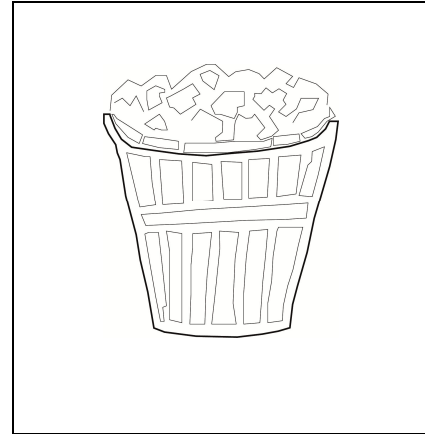
Çizim – 124: Sepet

Resim – 131: Sepet (114 nolu motif)

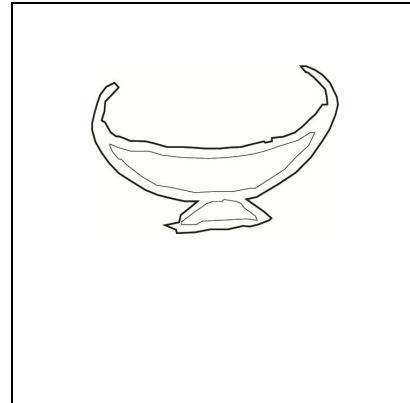
Çizim – 125: Sepet

Resim – 132: Tabak (115 nolu motif)

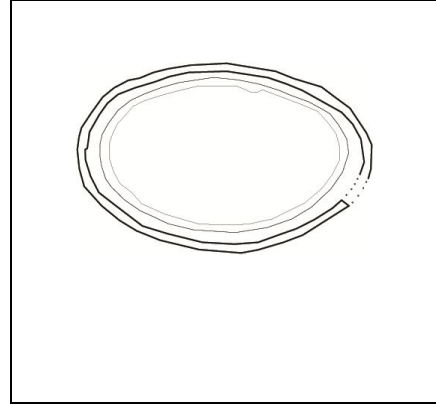
Çizim – 126: Tabak

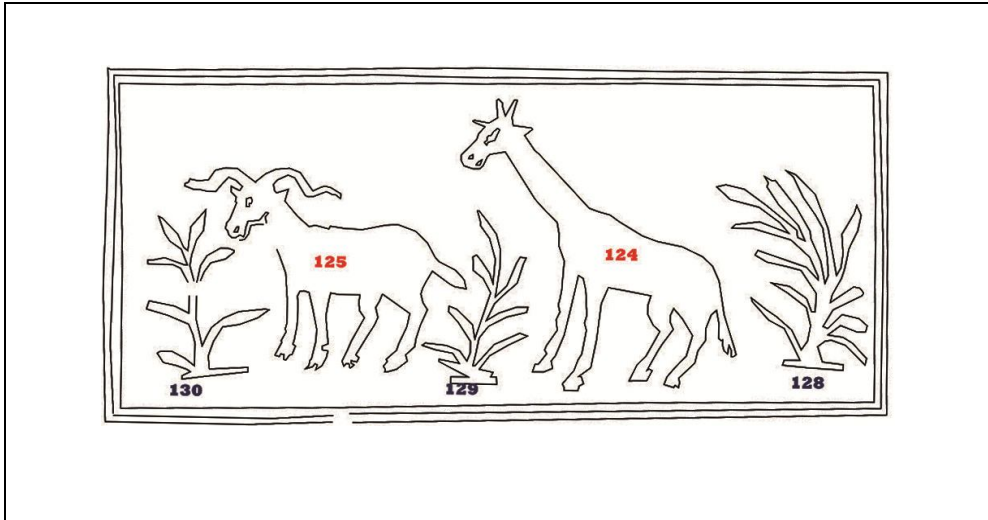
Resim – 133: Tabak (116 nolu motif)

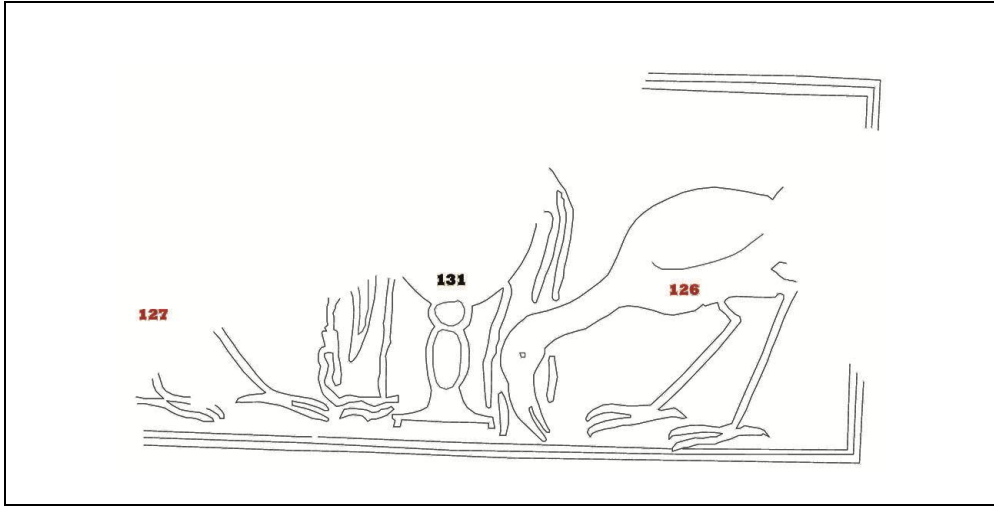
Çizim – 127: Tabak

Çizim – 128. Merkez II. Pano

Çizim – 129. Merkez II. Pano

Resim – 134: Koç (125 nolu figür)

Resim – 135: Zürafa (124 nolu figür)

Resim – 136: Flamingo (126 nolu figür)

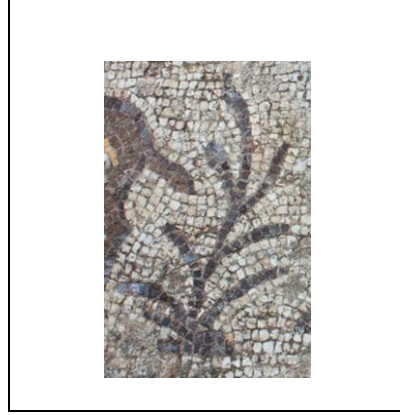
Resim – 137: Flamingo (127 nolu figür)

Resim – 138: Ot (128 nolu motif)

Resim – 139: Ot (129 nolu motif)

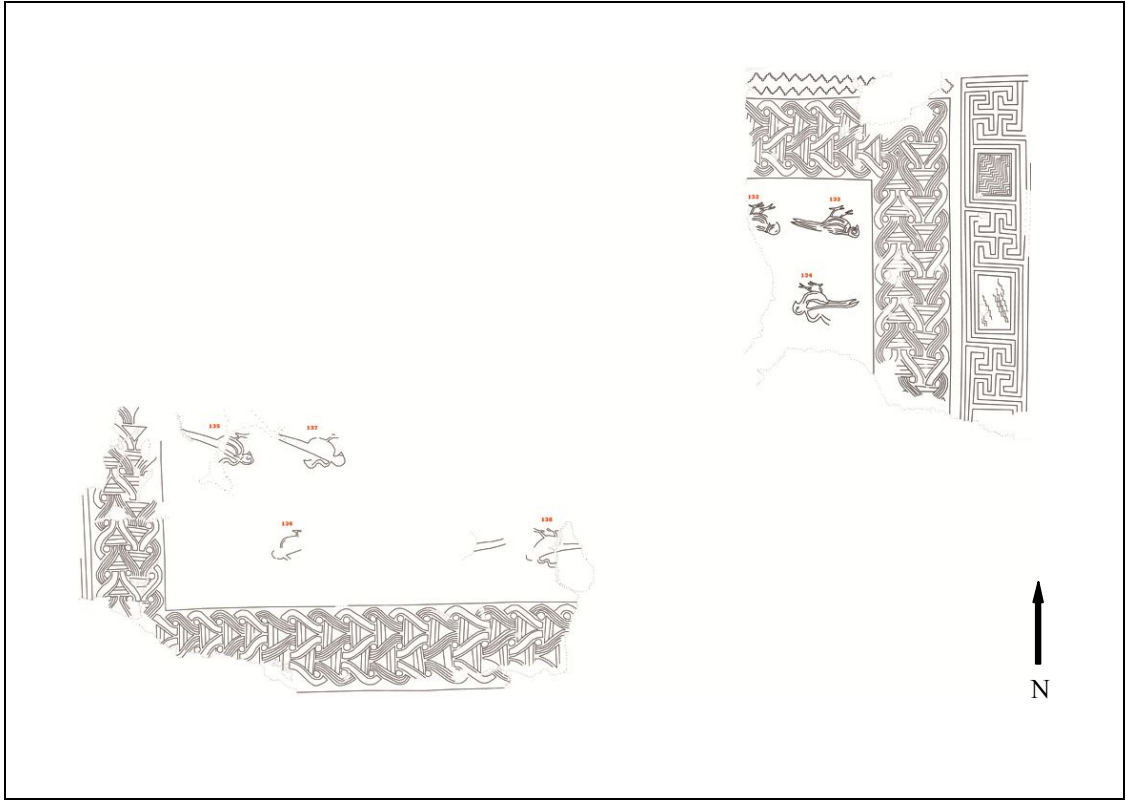
Resim – 140: Ot (130 nolu motif)

Resim – 141: Havuz (131 nolu motif)

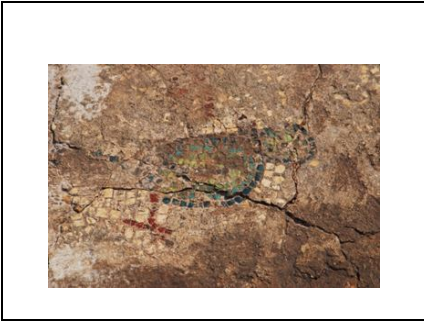

Çizim – 130. III. Pano

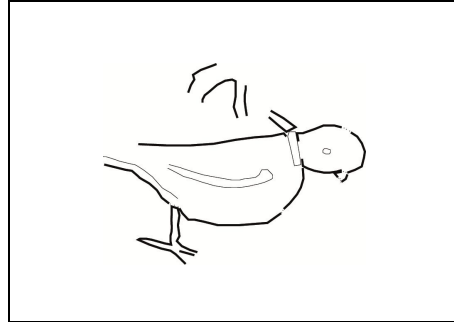

■ Papağanlar

Resim – 142: Papağan (134 nolu figür)

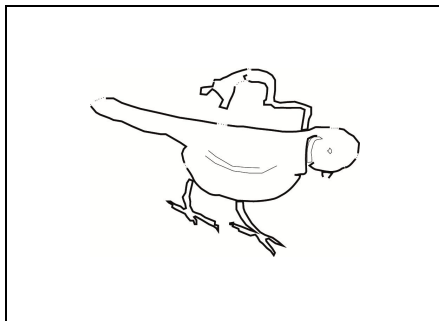
Çizim -131: Papağan (134 nolu figür)

Resim – 143: Papağan (136 nolu figür)

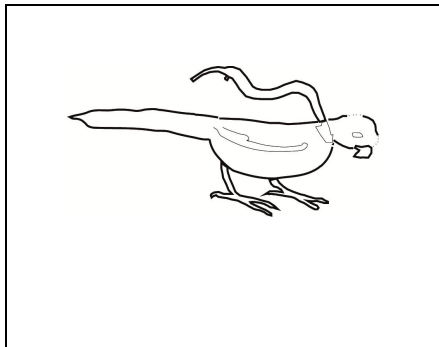
Çizim - 132: Papağan (136 nolu figür)

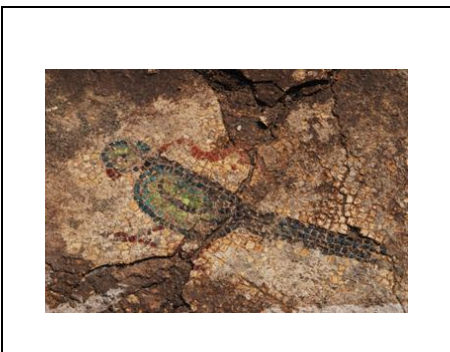
Resim – 144: Papağan (138 nolu figür)

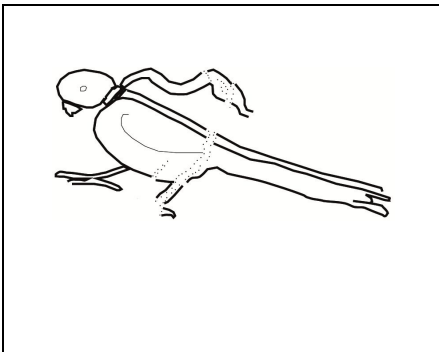
Çizim - 133:Papağan (138 nolu figür)

Resim – 145: Papağan (133 nolu figür)

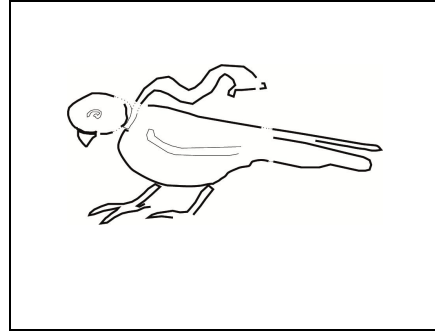
Çizim - 134: Papağan (133 nolu figür)

Resim – 146: Papağan (135 nolu figür)

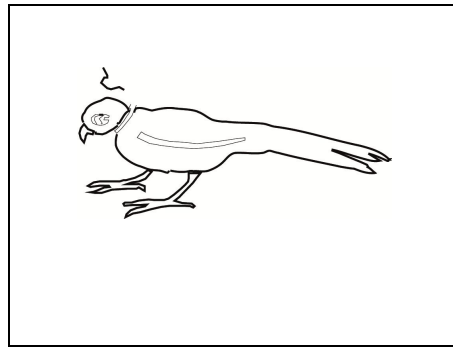
Çizim - 135: Papağan (135 nolu figür)

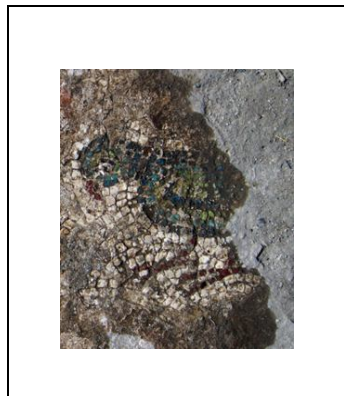
Resim – 147: Papağan (137 nolu figür)

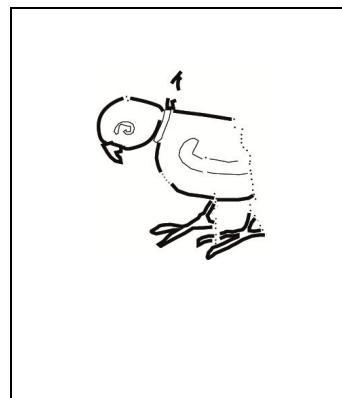
Çizim - 136: Papağan (135 nolu figür)

Resim – 148: Papağan (132 nolu figür)

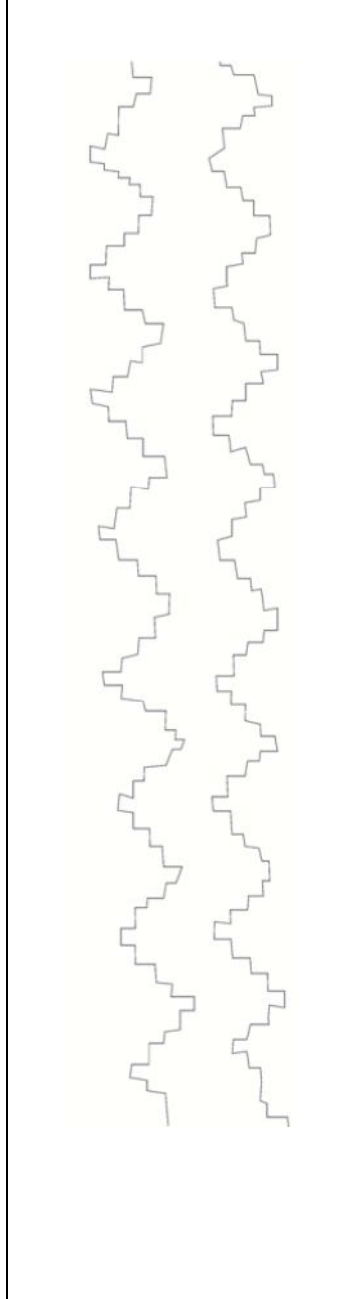
Çizim - 137: Papağan (132 nolu figür)

Resim - 149: Geometrik Bordür

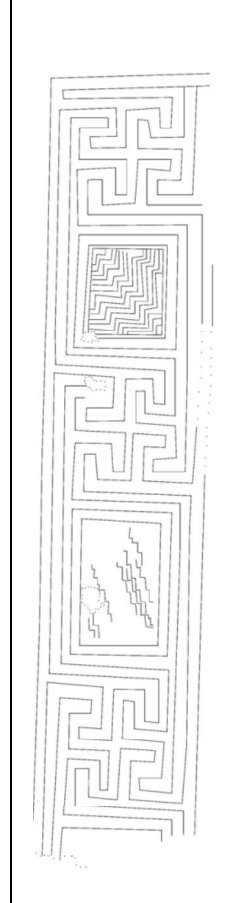
Çizim – 138: Geometrik Bordür

Resim – 150: Geometrik Bordür

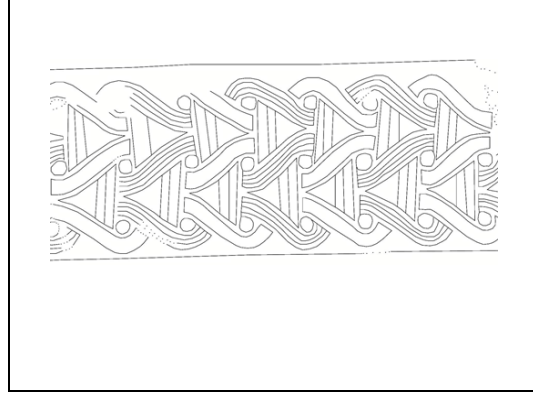
Çizim – 139: Geometrik Bordür

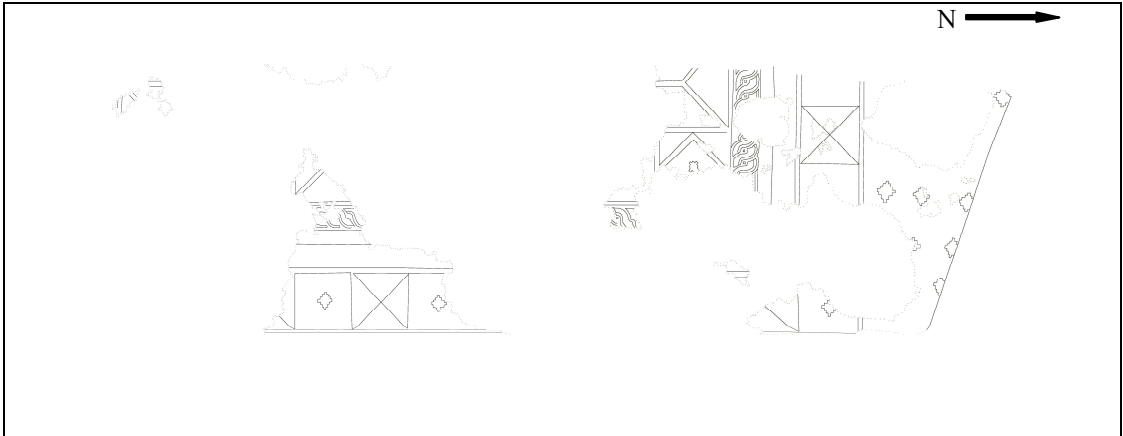
Resim – 151: Geometrik Bordür

Çizim – 140: Geometrik Bordür

Çizim - 141: IV. Pano

Resim – 152: IV. Pano Parça

Resim – 153: IV. Pano Ayrntı

Resim - 154: Antakya, Constantin Villası Mozaïği.

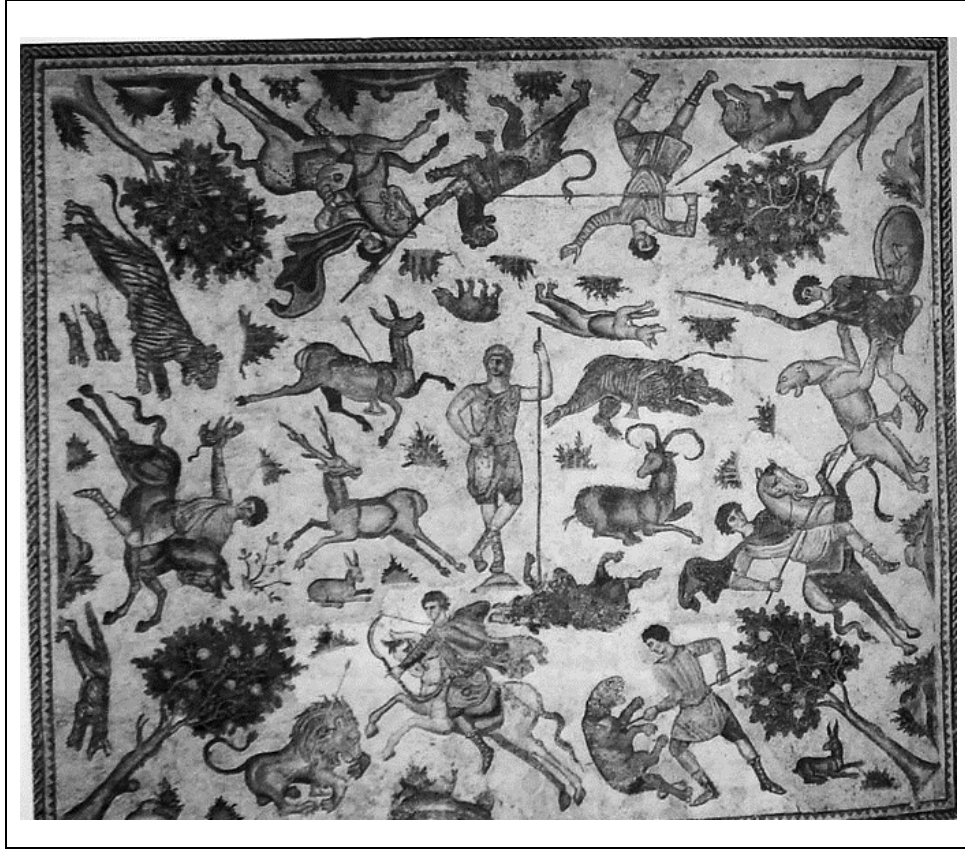
Kaynak: Condelon, 2001; 205.

Resim - 155: Antakya, Yakto Mozaïği.

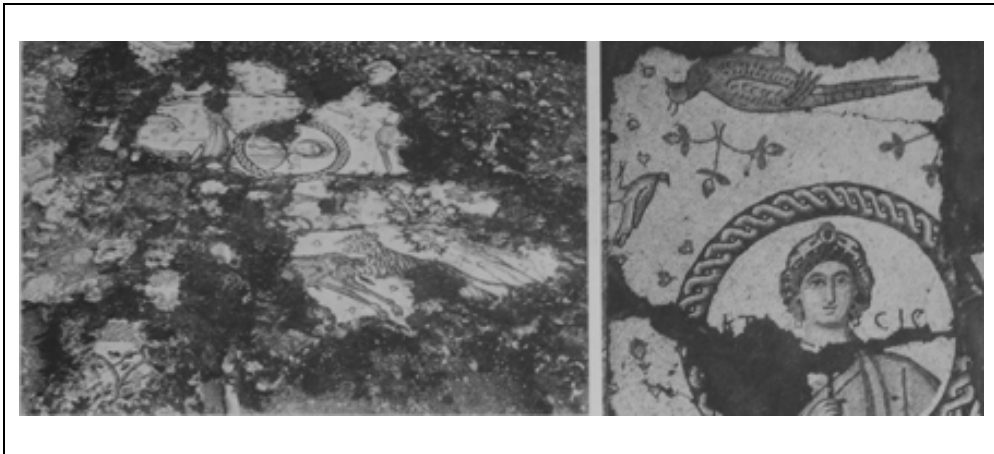
Kaynak: Dunbabin, 1997: 189.

Resim - 156: Antakya, Worcester Avı Mozaïği.

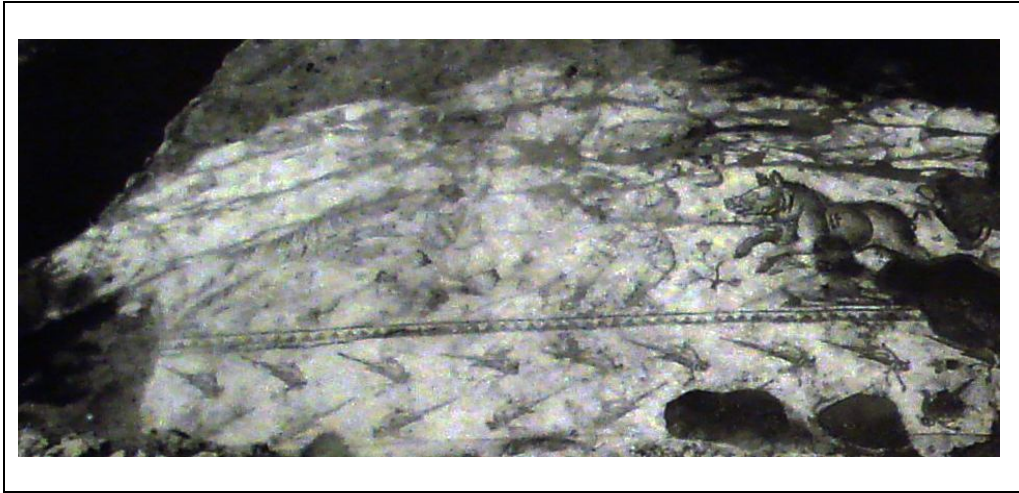
Kaynak: Condolon, 2001: 6.

Resim - 157: Antakya, Ktisis Mozaïği.

Kaynak: Campell, 1988: 6.

Resim - 158: Antakya, Dumbarton Oaks Avı.

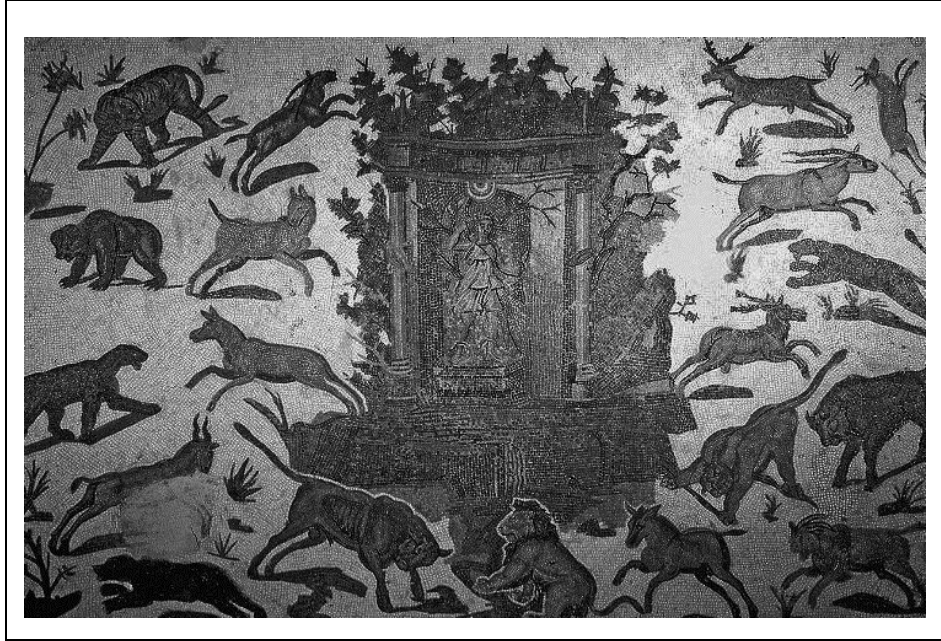
Kaynak: Campell, 1988: plate 196.

Resim - 159: Antakya, Honolulu Avı.

Kaynak: Condolon, 2001: 158.

Resim - 160: El Djem, Avcı Artemis ve Hayvanlar.

Kaynak: Dunbabin, 1978: 46.

Resim - 161: Utique, Avcı Artemis.

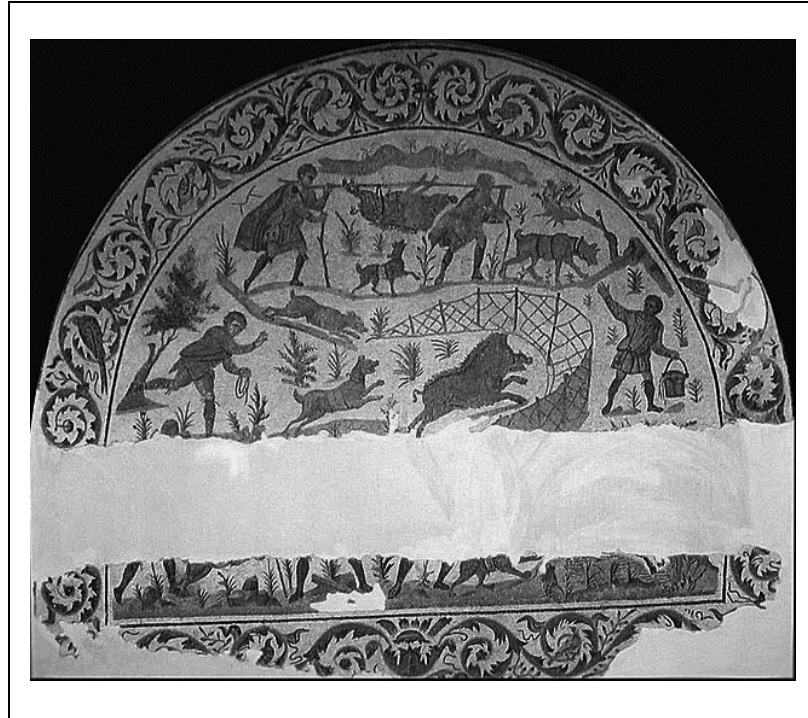
Kaynak: Jacoub, 1993: 182.

Resim - 162: El Jem, Tavşan Avı.

Kaynak: Dunbabin, 1978: 49.

Resim - 163: Kartaca, Domuz Avı.

Kaynak: Dunbabin, 1978: 49.

Resim - 164: El Djem, Avcı Artemis.

Kaynak: Jacob, 1969: 205.

Resim - 165: Thuburbo, Anfityatro da Avcı Diana ve Hayvanlar.

Kaynak: Jacob, 1969: 197.

Resim - 166: Hippo Regius, Isgantus Evi Av Sahnesi.

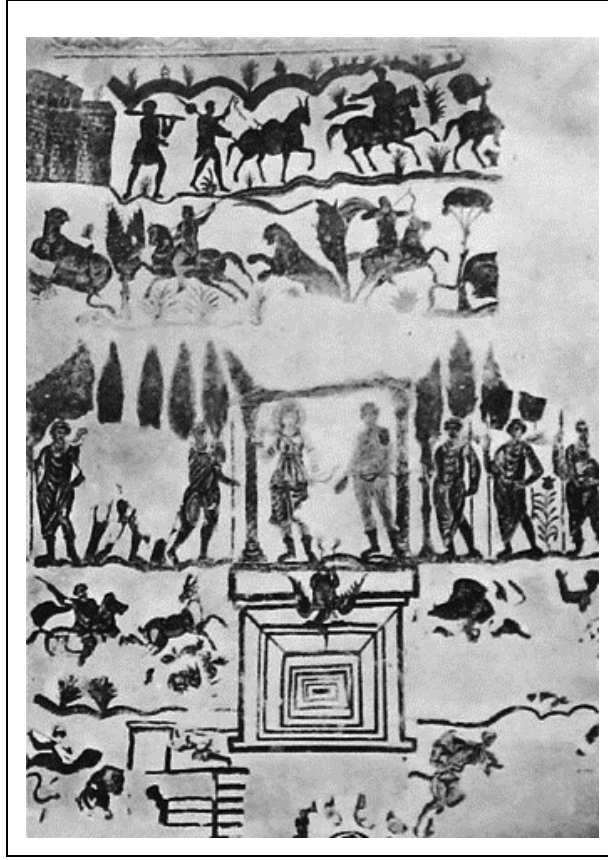
Kaynak: Dunbabin, 1978: XIV.

Resim - 167: El Djem, Anfıtiyatroda Diyonisos ve Hayvanlar.

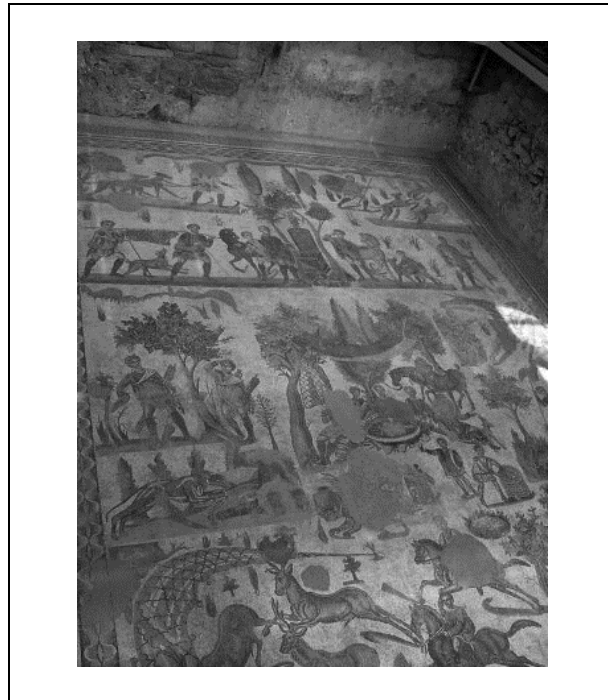
Kaynak: Dunbabin, 1978: 77.

Resim - 168: Kartaca, Crane Adak Mozaïği.

Kaynak: Dunbabin, 1978: 57.

Resim - 169: Sicilya Piazza Armerina, Küçük Av.

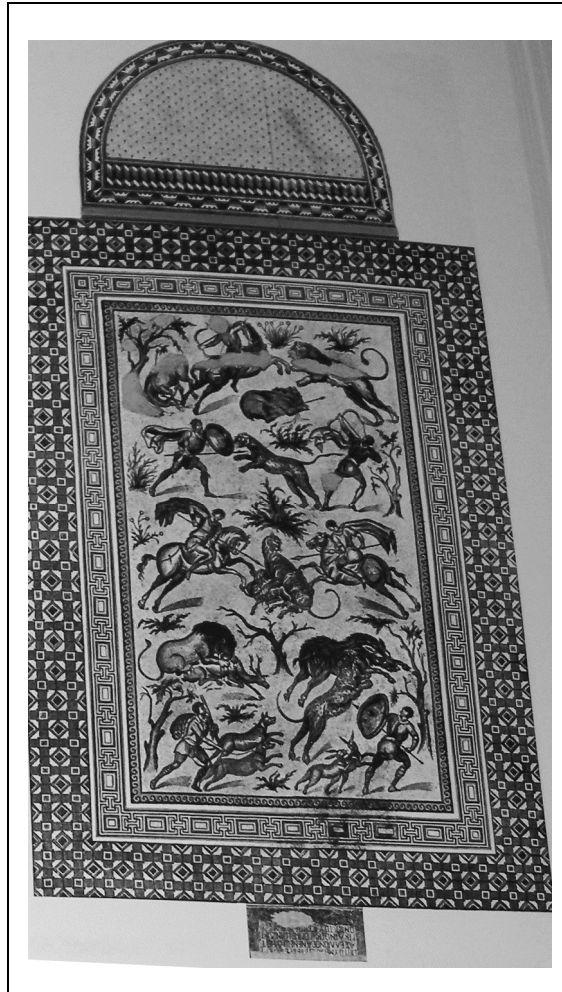
Kaynak: Jacaub, 1993: 213.

Resim - 170: Apamea, Le Michuelion.

Kaynak: Canivet, 1979: 84.

Resim - 171: Suriye, Apamea Av Mozaïği.

Kaynak: Dunbabin, 1978: 183.

Resim - 172: Sarrin Mozaïği.

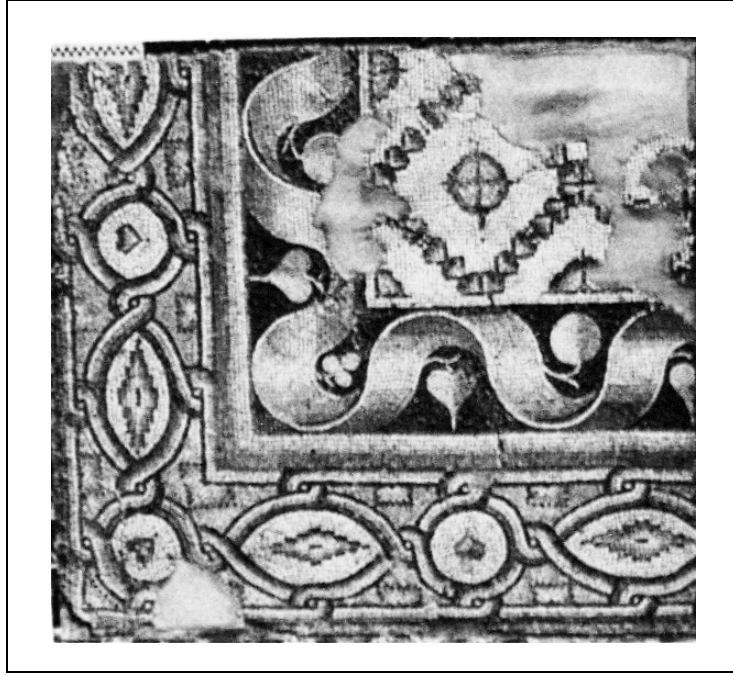
Kaynak: Balty, 1990

Resim - 173: Antakya, Kurdeleli Papağanlar Mozaïği.

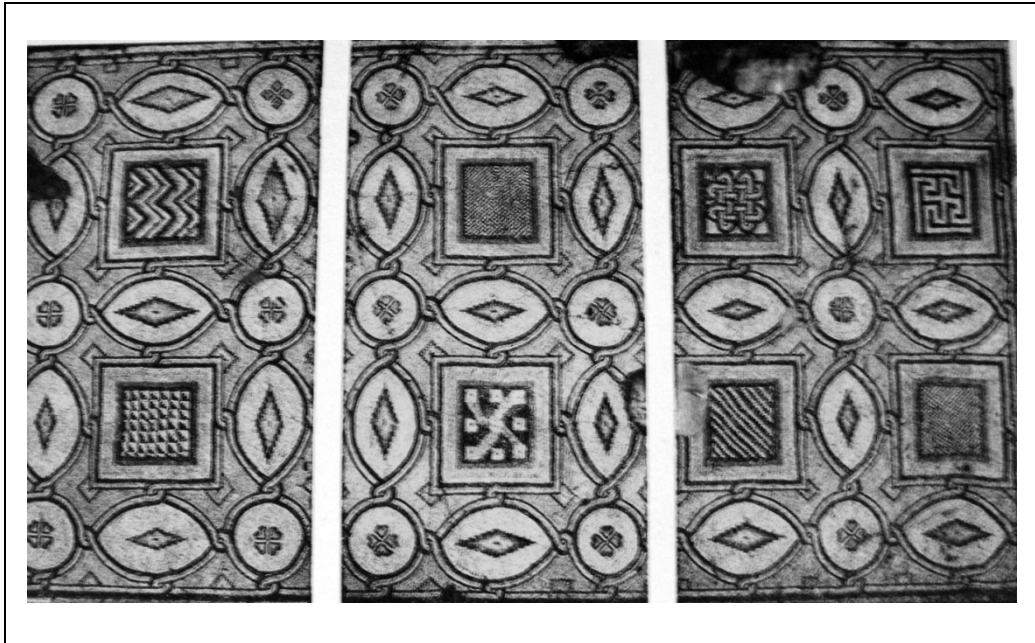
Kaynak: Condelon, 2001: 136.

Resim - 174: Antakya, Koçbaşları Evi Mozaïği.

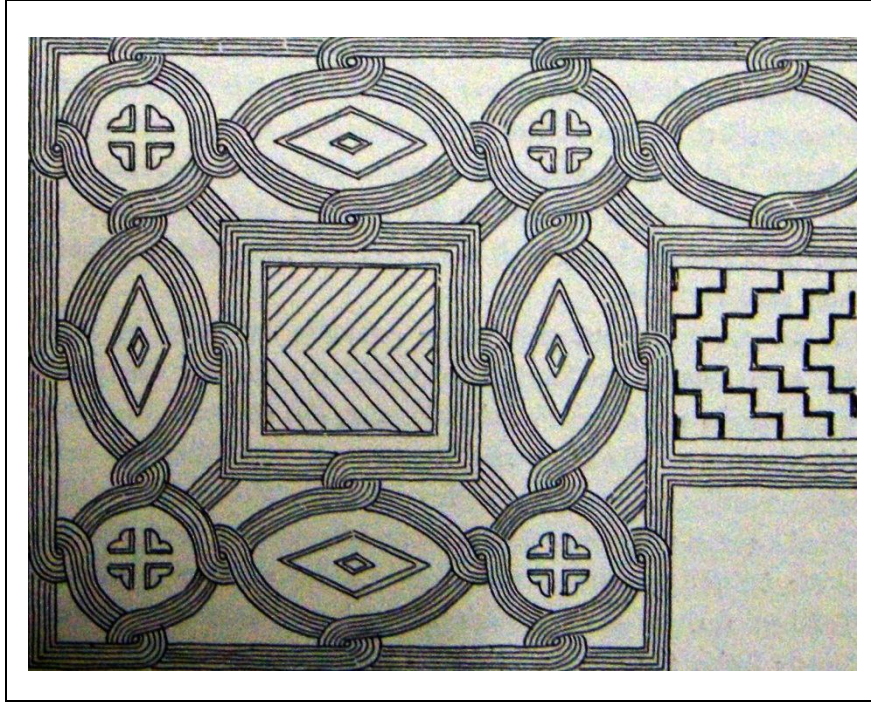
Kaynak: Levi, 1947: 350.

Resim - 175: Antakya, Aion Evi Mozaïği.

Kaynak: Campell; 1938, 59.

Resim - 176: Mersin, Korykos.

Kaynak: Budde, 1972: 161.

Resim - 177: Antalya, Xanthos, Batı Bazilikası Mozaïği.

Kaynak: Leveque, Paynaud; 2006, 168.

Resim - 178: Gerasa, Procopiyus Kilisesi Mozaïği.

Kaynak: Hougen, 1974: 82, 3.

Resim - 179: Ürdün, Kastrom Mefaa, St.Stephen Kilisesi Mozaïği.

Kaynak: Piccirillo, 1992: 232.

Resim - 180: Thyssdrus, Diyonisos Evi Mozaïği.

Kaynak: Dunbabin, 1997: 109.

Resim - 181: Ürdün, Aposteles Kilisesi Mozaïği.

Kaynak: Piccirillo, 1992: 66.

Resim - 182: Ürdün, Deacon Tohmas Kilisesi Mozaïği.

Kaynak: Piccirillo, 1992: 117.

Resim - 183: Ürdün, Martyr Theodore Şapeli Mozaïği.

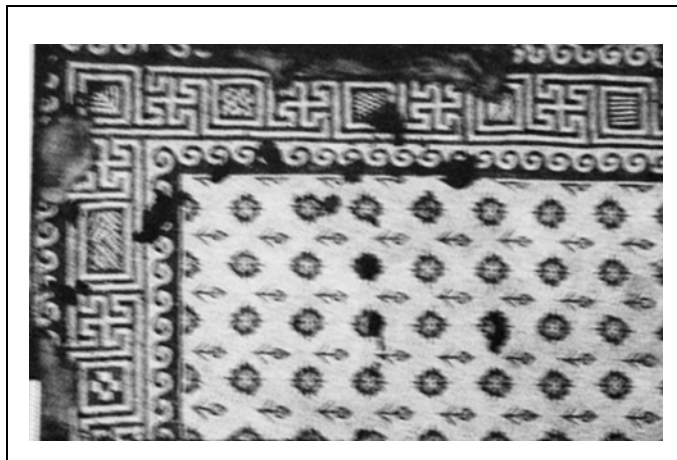
Kaynak: Piccirillo, 1992: 187.

Resim - 184: Mersin, Silifke, Seleukeia antik kenti.

Kaynak: Öztürk, 2011: 359.

Resim - 185: Antakya, Kurdeleli Aslan Mozaïği.

Kaynak: Downey, 1963: 33.